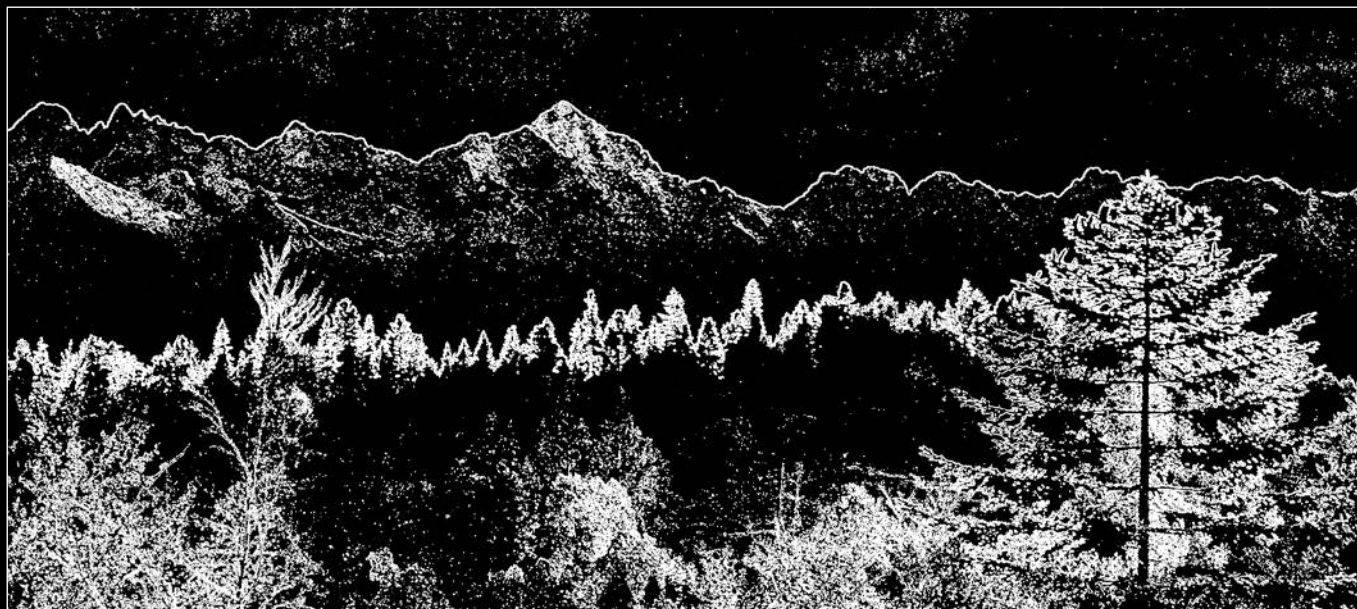

EUWT TATRY

**POLSKO-SŁOWACKA WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA
SAMORZĄDÓW LOKALNYCH**

**POLSKO-SLOVENSKÁ CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA
MIESTNYCH SAMOSPRÁV**

EUROPEJSKIE UGRUPOWANIE WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ TATRY

EURÓPSKE ZOSKUPENIE ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE TATRY

**POLSKO-SŁOWACKA WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA
SAMORZĄDÓW LOKALNYCH W LATACH 2012-2013
CZ. 2**

**POLSKO-SLOVENSKÁ CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA
MIESTNYCH SAMOSPRÁV V ROKOCH 2012-2013
Č. 2**

ZWIĄZEK EUROREGION „TATRY”
NOWY TARG 2013

© Copyright by Związek Euroregion „Tatry” w Nowym Targu

Redakcja / Redakcia

Antoni Nowak, Agnieszka Pyzowska

Tłumaczenia / Preklady

Vlasta Juchniewiczová, Grażyna Baranowska, Matthew Dundon, Agencja BTB

Autorzy fotografii / Autori fotografií

Bogumił Krużel (s. 8, 16, 17, 56, 57, 76, 77, 83, 84g, 92, 93), **arch. Związku Euroregion „Tatry”** (s. 15, 78, 79, 84d, 87), **arch. Zdrúženia Región „Tatry”** (s. 55, 88, 90, 91), **Kazimierz Gajewski** (s. 9), **Wojciech Wojtanowicz** (s. 3)

Projekt graficzny / Grafický návrh

Bogumił Krużel / AF Raster

Skład, łamanie, korekta / Sadzba, zaľamovanie, korektúra

Studio fotografii i reklamy / AF Raster

ul. Podgórska 62 a, 32-020 Wieliczka, www.raster.pl

Druk i oprawa / Tlač a viazanie

Drukarnia Grafixdruk

ISBN 978-83-931270-3-0

Wydawca / Editor

Związek Euroregion „Tatry” w Nowym Targu

ul. Sobieskiego 2, 34-400 Nowy Targ

tel. +48 18 266-99-81

e-mail: euroregion.tatry@pro.onet.pl

www.euroregion-tatry.eu

www.euwt-tatry.eu

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013

Publikácia spolufinancovaná Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika – Slovenská republika 2007-2013

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

SPIS TREŚCI / OBSAH

Od redakcji / Slovo redakcie	-	6
Antoni Nowak <i>Od Euroregionu "Tatry" do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY</i> <i>Od Euroregionu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce TATRY</i>	-	10
CZĘŚĆ I – EUWT – innowacyjny instrument polityki spójności Unii Europejskiej I. ČASŤ – EZÚS – inováčný nástroj kohéznej politiky Európskej únie	-	17
Kazimierz Jóskowiak <i>Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej – innowacyjny instrument polityki spójności Unii Europejskiej</i> <i>Európske zoskupenie územnej spolupráce – inováčný nástroj kohéznej politiky Európskej únie</i>	-	18
Alfonso Alcolea Martínez <i>Rola Komitetu Regionów oraz Platformy Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej</i> <i>Úloha Výboru regiónov a Platformy Európskych zoskupení územnej spolupráce</i>	-	28
Martín Guillermo Ramírez <i>Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej: rozporządzenie, doświadczenia, perspektywy, wyzwania</i> <i>Európske zoskupenia územnej spolupráce: nariadenie, skúsenosti, perspektívy, výzvy</i>	-	33
Przemysław Gembiak (omówienie wystąpienia / výt'ah z príspevku) <i>Wykorzystanie instrumentu EUWT w rozwoju współpracy transgranicznej – uwarunkowania i perspektywy</i> <i>Využitie nástroja EZÚS v rozvoji cezhraničnej spolupráce – podmienky a perspektívy</i>	-	45
Zuzana Hofericová (omówienie wystąpienia / výt'ah z príspevku) <i>Funkcjonowanie Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej na Słowacji</i> <i>Fungovanie Európskych zoskupení územnej spolupráce na Slovensku</i>	-	49
Jakub Szymański (omówienie wystąpienia / výt'ah z príspevku) <i>EUWT jako partner samorządu województwa małopolskiego</i> <i>w realizacji działań z zakresu europejskiej współpracy terytorialnej</i> <i>EZÚS ako partner Malopoľského kraja v realizácii aktivít v oblasti európskej územnej spolupráce</i>	-	52

CZEŚĆ II – Praktyczne aspekty tworzenia i funkcjonowania EUWT		
II. ČASŤ – Praktické aspekty tvorenia a fungovania EZÚS	-	57
Gyula Ocskay		
<i>EUWT – „niezidentyfikowany obiekt latający“</i>		
<i>EZÚS – „neidentifikovateľný lietajúci objekt“</i>	-	58
Grażyna Zduńczuk-Studnicka		
<i>Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o.</i>		
<i>– doświadczenia związane z procesem tworzenia Ugrupowania</i>		
<i>Európske zoskupenie územnej spolupráce TRITIA s r.o.</i>		
<i>– skúsenosti spojené s procesom tvorenia zoskupenia</i>	-	63
Milan Nevlazla (omówienie wystąpienia / výťah z príspevku)		
<i>Stowarzyszenie Region „Tatry” a Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej</i>		
<i>Združenie Región „Tatry” a Európske zoskupenie územnej spolupráce</i>	-	70
Andrzej Jankowski (omówienie wystąpienia / výťah z príspevku)		
<i>Doświadczenia Euroregionu Nysa w tworzenie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej</i>		
<i>Skúsenosti Euroregiónu Nysa pri tvorení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce</i>	-	73
CZEŚĆ III – Kalendarium powstania EUWT TATRY 2007-2013		
III. ČASŤ – Kalendárium založenia EZÚS TATRY 2007-2013	-	77
ENGLISH SUMMARY	-	93
From the Editors	-	94
Antoni Nowak		
<i>From Euroregion Tatry to the European Grouping of Territorial Cooperation TATRY</i>	-	95
Alfonso Alcolea Martínez		
<i>The role of the Committee of the Regions and the Platform of European Groupings of Territorial Cooperation</i>	-	98
Martín Guillermo Ramírez		
<i>European Groupings of Territorial Cooperation: Regulation, Experiences, Perspectives and Challenges</i>	-	101

Tom, który oddajemy do rąk Czytelników, to II część publikacji realizowanej przez Związek Euroregion „Tatry” w projekcie pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*, współfinansowanym przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013. Prezentujemy w niej referaty wygłoszone podczas międzynarodowej konferencji, zorganizowanej w dniach 14-15 września 2011 r. w Nowym Targu, która odbyła się pod Patronatem Polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

Publikację rozpoczyna uaktualniony referat Antoniego Nowaka, Dyrektora biura Związku Euroregion „Tatry”, w którym opisuje on rozwój polsko-słowackiej współpracy transgranicznej od powstania Euroregionu „Tatry” do utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY.

W pierwszej części zamieszczamy wystąpienia ekspertów. Prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak, znawca praw międzynarodowego i wykładowca Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie, przedstawia EUWT jako innowacyjny instrument polityki spójności Unii Europejskiej. Reprezentujący Komitet Regionów Alfonso Alcolea Martínez przybliża rolę tej europejskiej instytucji oraz Platformy EUWT. Natomiast Sekretarz Generalny Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych Martín Guillermo Ramírez analizuje zapisy rozporządzenia ws. EUWT oraz doświadczenia, perspektywy i wyzwania związane z funkcjonowaniem ugrupowań. Publikujemy także omówienia wystąpień przedstawicieli polskich i słowackich organów państwa odpowiedzialnych za proces tworzenia ugrupowań – Przemysława Gembiaka z Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, który wskazuje uwarunkowania i perspektywy wykorzystania EUWT w rozwoju współpracy transgranicznej oraz Zuzany Hofericovej z Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego Republiki Słowackiej, która prezentuje

Zborník, ktorý máte v rukách, predstavuje 2. časť publikácie vy danej Zväzkom Euroregión „Tatry” v projekte *Od Euroregiónu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*, spolufinancovanej Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika – Slovenská republika 2007-2013. Predstavujeme v ňom referáty, ktoré odznali na medzinárodnej konferencii 14.-15. septembra 2011 v Nowom Targu pod patronátom poľského predsedníctva v Rade Európskej únie.

Zborník otvára doplnený referát Antoniho Nowaka, riaditeľa kancelárie Zväzku Euroregión „Tatry”, v ktorom opisuje vývoj poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce od vzniku Euroregiónu „Tatry” k vytvoreniu Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY.

V prvej časti sa nachádzajú príspevky expertov. Prof. Dr. hab. Kazimierz Jóskowiak, znalec medzinárodného práva a akademický učiteľ na Vysokej škole manažmentu a práva Heleny Chodkowskej vo Varšave predstavuje EZÚS ako inovačný nástroj kohéznej politiky Európskej únie. Alfonso Alcolea Martínez reprezentujúci Výbor regiónov približuje úlohu tejto európskej inštitúcie, ako aj rolu platformy pre EZÚS. Generálny tajomník Združenia európskych hraničných regiónov Martín Guillermo Ramírez zasa analyzuje zápisy nariadenia vo veci EZÚS a skúsenosti, perspektívy a výzvy týkajúce sa pôsobenia zoskupení. Publikujeme taktiež výťahy z referátov predstaviteľov poľských aj slovenských štátnych orgánov zodpovedných za proces tvorenia zoskupení. Sú to Przemysław Gembiak z Ministerstva zahraničných vecí Poľskej republiky, ktorý poukazuje na podmienky a perspektívy využitia EZÚS v rozvoji cezhraničnej spolupráce, a Zuzana Hofericová z Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorá predstavuje fungovanie zoskupení na Slovensku. Publikujeme tiež výťah z referátu riaditeľa oddelenia regionálnej politiky Malopoľského samosprávneho kraja Jakuba Szymańskiego, ktorý zvažuje možnosť účasti

funkcjonowanie ugrupowań na Słowacji. Zamieszczamy również omówienie referatu Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego Jakuba Szymańskiego, który skoncentrował się na możliwości udziału EUWT jako partnera samorządu województwa małopolskiego w realizacji działań z zakresu europejskiej współpracy terytorialnej.

Opinie ekspertów uzupełniają w drugiej części publikacji wystąpienia dotyczące praktycznych aspektów tworzenia i funkcjonowania EUWT. O trudnościach związanych z powstawaniem jednego z pierwszych w Europie ugrupowań pisze Gyula Ocskay, Dyrektor EUWT Ister-Granum. Grażyna Zduńczuk-Studnicka, Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego prezentuje doświadczenia związane z tworzeniem EUWT TRITIA na pograniczu polsko-słowacko-czeskim. W publikacji znalazło się także omówienie wystąpienia Milana Nevlazly, Dyrektora biura Stowarzyszenia Region „Tatry” na temat udziału Stowarzyszenia w pracach nad powołaniem EUWT TATRY oraz Andrzeja Jankowskiego, Dyrektora biura Euroregionu Nysa, który również rozważa możliwość utworzenia EUWT na granicy polsko-czesko-niemieckiej.

W trzeciej części publikacji zamieszczamy opracowane przez Agnieszkę Pyzowską szczegółowe kalendarium działań Euroregionu „Tatry” związanych z utworzeniem EUWT TATRY.

EZÚS ako partnera Malopolského samosprávneho kraja na realizovaní aktivít v oblasti európskej územnej spolupráce.

V druhej časti publikácie posudky expertov dopĺňujú príspevky týkajúce sa praktických aspektov tvorenia a fungovania EZÚS. O ťažkostiach spojených so zakladaním jedného z prvých zoskupení v Európe píše Gyula Ocskay, riaditeľ EZÚS Ister-Granum. Grażyna Zduńczuk-Studnicka, námestníčka riaditeľa odboru ekonomiky Sliezskeho samosprávneho kraja prezentuje skúsenosti spojené s tvorením EZÚS TRITIA na poľsko-slovensko-českom pohraničí. V publikácii uverejňujeme aj výťah z referátu Milana Nevlazly, riaditeľa kancelárie Združenia Región „Tatry” a Andrzeja Jankowského, riaditeľa kancelárie Euroregionu Nysa, ktorý taktiež uvažuje o možnosti vytvoriť EZÚS na poľsko-česko-nemeckých hraniciach.

V tretej časti publikujeme podrobné kalendárium týkajúce sa aktivít spojených s vytvorením EZÚS TATRY, ktorý spracovala Agnieszka Pyzowska.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

**OD EUROREGIONU „TATRY”
DO EUROPEJSKIEGO UGRUPOWANIA
WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ TATRY**

**OD EUROREGIONÓW „TATRY”
K EURÓPSKEMU ZOSKUPENIU
ÚZEMNEJ SPOLUPRÁČE TATRY**

Antoni Nowak

Dyrektor biura Związku Euroregion „Tatry”

Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY

W 1912 roku Roman Zawiliński – etnograf i językoznawca, autor pierwszego interesującego polskiego przewodnika po Słowacji, przyjaciel Pavola Országha Hviezdoslava, jednego z najwybitniejszych poetów słowackich – wydał książkę pod tytułem *Z kresów Polsczyzny*. Opisał w niej między innymi swoje wędrówki po położonym u podnóża Tatr kresowym Spiszu. Z książki wyłania się obraz ziem zaniedbanych, gdzie z dala od stolic toczy się życie zapomnianych mieszkańców tego wówczas jeszcze polsko-węgierskiego pogranicza, na którym przenikają się i spotykają różne kultury i różne narody.

Od wydania tej publikacji minęło sto lat, a we współczesnej Europie kresy (czytaj: pogranicze) zrobiły zawrotną karierę – urosły do rangi najwyższej i stały się wartością w procesie integracji europejskiej. Już w 1958 roku w Europie Zachodniej, na granicy niemiecko-holendersko-francuskiej, mieszkańcy terytoriów położonych blisko granic państwowych postanowili wyciągnąć wnioski z okrutnych doświadczeń historii i powołali pierwsze transgraniczne stowarzyszenie o nazwie EUREGIO. Ta międzynarodowa organizacja współpracy znalazła rychło wielu naśladowców na innych granicach europejskich państw. W 1971 roku, kiedy istniało już kilkanaście euroregionów, powstało Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych z siedzibą w Gronau. W 1980 roku Rada Europy przyjęła tzw. Konwencję Madrycką, czyli Europejską Konwencję Ramową o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi. Był to impuls do uruchomienia wielu innych aktów prawnych regulujących współpracę na pograniczach¹.

Nic więc dziwnego, że Polacy i Słowacy po obydwu stronach Tatr na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, na fali dokonujących się przemian społeczno-politycznych dążyli do zaktywizowania współpracy przygranicznej i powołania swojego euroregionu. Wspólne bogactwo tatrzańskiej przyrody, tradycja

¹ Traktat o Unii Europejskiej, Maastricht 7 lutego 1992 r., Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych, uchwalona przez SERG w 1981 r., Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, uchwalona przez Radę Europy w 1985 r., oraz szereg porozumień bilateralnych pomiędzy rządami państw, m.in. Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o Rządem Republiki Słowackiej o współpracy transgranicznej, 1994 r.

Antoni Nowak

Riaditeľ kancelárie Zväzku Euroregion „Tatry”

Od Euroregiónu „Tatry“ k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce TATRY

V roku 1912 Roman Zawiliński, etnograf a jazykovedec, autor prvého veľmi zaujímavého turistického sprievodcu po Slovensku a priateľ jedného z najvýznamnejších slovenských básnikov Pavla Országha Hviezdoslava, vydal knihu *Z kresów Polsczyzny* (Z pohraničia Poľska). Opísal v nej okrem iného svoje prechádzky po pohraničnom Spiši rozprestierajúcom sa na úpätí Tatier. Z knihy sa vynára obraz zanedbanej krajiny, kde ďaleko od hlavných miest plynie život zabudnutých obyvateľov tohto vtedy ešte poľsko-uhorského pohraničia, kde sa so sebou stretávajú a prelínajú rôzne kultúry a rôzne narody.

Od vydania spomínanej publikácie uplynulo už sto rokov a v súčasnej Európe „pomedzie” (rozumej pohraničie) získalo ohromnú popularitu – nadobudlo najvyšší význam a stalo sa hodnotou v procese európskej integrácie. V západnej Európe na nemecko-holandsko-francúzskej hranici sa už v roku 1958 obyvatelia území nachádzajúcich sa v blízkosti štátnych hraníc rozhodli vyvodit’ dôsledky z okrutných historických skúseností a zriadili si prvé cezhraničné združenie EUREGIO. Táto medzinárodná organizácia spolupráce si rýchlo získala veľa prívržencov na iných hraniciach európskych štátov. V roku 1971, keď už existovalo vyše desať euroregiónov, vzniklo Združenie európskych prihraničných regiónov so sídlom v Gronau. Európska rada prijala v roku 1980 tzv. Madridskú dohodu, čiže Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami a orgánmi. Bol to impulz pre vznik mnohých právnych predpisov upravujúcich spoluprácu v prihraničných oblastiach.¹

Niet sa preto čo čudovať, že Poliaci a Slováci na obidvoch stranách Tatier sa na začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia snažili v procese spoločensko-politickej transformácie aktivizovať prihraničnú spoluprácu a zriadit’ si svoj euroregión. Spoločné

¹ Zmluva o Európskej únii, Maastricht 7. február 1992; Európska charta prihraničných a cezhraničných regiónov schválená SERG v roku 1981; Európska charta miestnej samosprávy schválená Európskou radou v roku 1985 a celý rad bilaterálnych dohôd medzi vládami štátov, o.i. Dohoda medzi vládou Poľskej republiky a vládou Slovenskej republiky o cezhraničnej spolupráci, 1994.

i dziedzictwo kulturowe powstałe w wyniku przenikania się współistniejących tu od wielu wieków kultur, podobieństwo języka, a nawet porównywalny poziom rozwoju gospodarczego zadecydowały o utworzeniu stowarzyszenia, którego celem stała się wspólna działalność transgraniczna ukierunkowana na równomierny i zrównoważony rozwój regionu oraz zbliżenie mieszkańców i instytucji po obu stronach granicy w nawiązaniu do historycznych doświadczeń. Głównymi animatorami tych poczynań byli dziennikarze oraz przedstawiciele lokalnych władz Nowego Targu, Zakopanego, Łapsz Niżnych, Kieżmarku, Popradu, Liptowskiego Mikulasza. Kongres założycielski odbył się w Nowym Targu 26 sierpnia 1994 roku.

Początki Euroregionu „Tatry” nie były łatwe. Idea ta miała swoich przeciwników tak w Warszawie i Bratisławie, jak również na pograniczu. Przez dwa lata rząd słowacki odmawiał rejestracji związku na Słowacji, a jeden z polskich posłów protestował w parlamencie, wieszcząc, że utworzenie euroregionu zagraża suwerenności Polski. Nie brak było również licznych barier gospodarczych i politycznych, a także wzajemnych animozji i uprzedzeń wśród społeczności lokalnych. Dziś, po 19 latach działalności można powiedzieć, że Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry”, skupiający obecnie po stronie polskiej 3 powiaty, 8 miast i 19 gmin, a po stronie słowackiej 14 miast i 89 wsi, jest stabilną, dynamiczną i trwałą strukturą współpracy polskich i słowackich samorządów. Nasza działalność obfituje w wiele znaczących wydarzeń, dokonań i inwestycji, które realizowane są szczególnie ze środków Unii Europejskiej. Euroregion jest inicjatorem, pomysłodawcą, uczestnikiem i koordynatorem licznych inicjatyw i przedsięwzięć transgranicznych. O działalności Euroregionu „Tatry” pisaliśmy obszernie w I części niniejszej publikacji zatytułowanej *Euroregion „Tatry”. Polsko-słowacka współpraca transgraniczna samorządów lokalnych w latach 1994-2011*, która została wydana w 2011 roku.

W zmieniającej się rzeczywistości, trwającym procesie integracji europejskiej, który zaowocował wejściem Polski i Słowacji do Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 roku oraz otwarciem granic zgodnie z postanowieniami Układu z Schengen, dotychczasowe rezultaty naszej współpracy stały się dla nas motywacją do podjęcia nowego celu, jakim jest utworzenie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY przez Związek Euroregion „Tatry” i Stowarzyszenie Region „Tatry”. Tę drogę rozwoju umożliwiło nam wejście w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej oraz aktów wykonawczych, czyli słowackiej ustawy z dnia 15 lutego 2008 roku oraz polskiej ustawy z dnia 7 listopada 2008 roku.

Już 17 kwietnia 2009 roku na XV Kongresie Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Muszynie przyjęliśmy Deklarację w sprawie utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY. Zaczął się długi, żmudny i pracowity okres

bogactwo tatrzańskiej przyrody, tradycje a kulturowe dziedzictwo, które vzniklo v dôsledku koexistencie kultúr prenikajúcich sa tu dlhé stáročia, podobný jazyk a dokonca porovnateľná úroveň hospodárskeho rozvoja rozhodli o vytvorení združenia, ktorého cieľom sa stali spoločné prihraničné aktivity zamerané na rovnomerný a vyvážený rozvoj celého regiónu a snaha zbližiť obyvateľov a inštitúcie na oboch stranách hraníc v nadväznosti na historické skúsenosti. Hlavnými inšpirátormi týchto činov boli novinári a predstavitelia miestnej samosprávy z Nového Targu, Zakopaného, Nižných Lápš, Kežmarku, Popradu a Liptovského Mikuláša. Zakladateľský kongres sa uskutočnil 26. augusta 1994.

Začiatky Euroregionu „Tatry” neboli ľahké. Táto myšlienka mala svojich odporcov nielen vo Varšave a v Bratislave, ale aj na pohraničí. Slovenská vláda odmietala dva roky zaregistrovať zväzok na Slovensku a jeden z poľských poslancov protestoval v parlamente predpovedajúc, že vznik euroregionu ohrozí suverenitu Poľska. Nechýbali ani mnohé hospodárske a politické prekážky, ako aj vzájomná nechuť a predsudky miestnych komunít. Dnes po 19 rokoch pôsobenia môžeme povedať, že Cezhraničný zväzok Euroregion „Tatry”, ktorý v súčasnosti sústreďuje na poľskej strane 3 okresy, 8 miest a 19 gmin a na slovenskej strane 14 miest a 89 obcí, je stabilnou a trvalou štruktúrou spolupráce poľských a slovenských samospráv. Naša činnosť je bohatá na mnohé udalosti, aktivity a investície, ktoré sú realizované hlavne z prostriedkov Európskej únie. Euroregion je iniciátorom, pôvodcom, účastníkom a koordinátorom mnohých cezhraničných iniciatív a predsavzatí. O činnosti Euroregionu „Tatry” sme obsérne písali v 1. časti tejto publikácie pod názvom *Euroregionu „Tatry”. Poľsko-slovenská cezhraničná spolupráca miestnych samospráv v rokoch 1994-2011*, ktorá vyšla v roku 2011.

V meniacej sa skutočnosti, v trvajúcim procese európskej integrácie, ktorého výsledkom bol vstup Poľska a Slovenska 1. mája 2004 do Európskej únie a otvorenie štátnych hraníc v súlade s ustanoveniami Schengenského dohovoru, doterajšie výsledky našej spolupráce boli pre nás motiváciou k novému cieľu, aby Zväzok Euroregion „Tatry” a Združenie Región „Tatry” založili Európske zoskupenie územnej spolupráce. Túto cestu rozvoja nám umožnilo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 5. júla 2006 o európskom zoskupení územnej spolupráce a vykonávacie akty, čiže slovenský zákon z 15. februára 2008 a poľský zákon zo 7. novembra 2008.

Už 17. apríla 2009 na 15. cezhraničnom kongrese Zväzku Euroregion „Tatry” v Muszynie sme prijali Dohovor o založení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY. Začalo sa dlhé, namáhavé a intenzívne obdobie zakladania tejto novej štruktúry. Bolo treba vyriešiť veľa problémov právnického a organizačného charakteru, keďže Európske zoskupenie územnej spolupráce si vyžaduje spoluprácu založenú na kritériách homogenity, nízkej formalizácie štátnych hraníc a na inštitucionalizovaní štruktúr spolupráce na princípoch partnerstva, rovnoprávnosti a rovnosti strán.

powoływania do życia tej nowej struktury. Trzeba było rozwiązać wiele problemów natury prawnej i organizacyjnej, gdyż Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej wymaga współpracy opartej na kryterium jednorodności, niskiej formalizacji granicy państwowej i instytucjonalizacji struktury współpracy na zasadach partnerstwa, równoprawności i równorzędności stron.

Realizacja tego kluczowego przedsięwzięcia dla rozwoju polsko-słowackiej współpracy transgranicznej w Euroregionie „Tatry” rozpoczęła się w styczniu 2011 roku w ramach projektu sieciowego pod tytułem *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*, który uzyskał dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Programie Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013. W realizację projektu zaangażowały się: Związek Euroregion „Tatry” jako Partner Wiodący, Stowarzyszenie Region „Tatry”, Miasto Nowy Targ i Miasto Kieżmark. W ramach projektu sieciowego odbyła się międzynarodowa konferencja pod patronatem polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej, zorganizowana w Nowym Targu w dniach 14-15 września 2011 roku. Członkowie Komisji uczestniczyli w warsztatach podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast Open Days w Brukseli w dniach 10-13 października 2011 roku. Przedstawiciele Euroregionu „Tatry” spotkali się także z władzami węgiersko-słowackiego EUWT Ister-Granum w dniach 8-9 grudnia 2011 roku.

Przygotowanie projektów Konwencji i Statutu, czyli aktów konstytutywnych Ugrupowania, zostało powierzone specjalnej polsko-słowackiej Komisji, której współprzewodniczyli ze strony polskiej Przewodniczący Rady Związku Euroregion „Tatry” Bogusław Waksmundzki oraz ze strony słowackiej Burmistrz Miasta Spiška Bela Štefan Biel'ak.

Podczas 13 wspólnych posiedzeń i kilkunastu indywidualnych spotkań polskiej i słowackiej części Komisja przeprowadziła analizę zagrożeń i korzyści oraz porównała wartość dodaną tworzonego EUWT w stosunku do dotychczasowej formy współpracy. Zidentyfikowała i przeanalizowała podstawowe kompetencje, doświadczenia i potencjał partnerów – przyszłych członków Ugrupowania. Zbadała polskie i słowackie ramy prawne w odniesieniu do celów i zadań planowanego EUWT, charakteru partnerstwa itp. Dokonała analizy dokumentów i opinii ekspertów z Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Komitetu Regionów.

W trakcie prac nad utworzeniem EUWT TATRY doszliśmy do przekonania, że istnieje potrzeba wprowadzenia reform i zmian w sposobie realizacji polsko-słowackiej współpracy transgranicznej i przekształcenia Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY. Ugrupowanie pozwoli nam realizować tę współpracę na wyższym poziomie prawnym, merytorycznym i organizacyjnym. Przewidywane zostaną również bariery formalne, na jakie do tej pory napo-

Realizacja tohto klúčového predsavzatia pre rozvoj polsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce v Euroregióne „Tatry” sa začala v januári 2011 v rámci projektu vytvárania sietí *Od Euroregiónu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*, ktorý získal finančnú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v Programe cezhraničnej spolupráce Poľská republika – Slovenská republika 2007-2013. Do realizácie projektu sa zapojili: Zväzok Euroregión „Tatry” ako vedúci partner, Združenie Región „Tatry”, mesto Nový Targ a mesto Kežmarok. V rámci projektu vytvárania sietí sa v dňoch 14.-15. septembra 2011 v Novom Targu uskutočnila medzinárodná konferencia pod patronátom poľského predsedníctva v Rade Európskej únie. Členovia Komisie sa zúčastnili na workshopoch, ktoré sa konali 10.-13. októbra 2011 v rámci Európskeho týždňa regiónov a miest Open Days v Bruseli. Predstavitelia Euroregiónu „Tatry” sa v dňoch 8.-9. decembra 2011 stretli s predstaviteľmi maďarsko-slovenského EZÚS Ister-Granum.

Prípravou návrhu Dohovoru a stanov, čiže konštitutívnych aktov zoskupenia, bola poverená špeciálna polsko-slovenská Komisia, ktorej predsedali na poľskej strane predseda Rady Zväzku Euroregión „Tatry” Bogusław Waksmundzki a na slovenskej strane primátor mesta Spišská Belá Štefan Biel'ak.

Na 13 spoločných zasadnutiach a niekoľkých individuálnych stretnutiach poľskej a slovenskej časti Komisia preanalizovala riziká a prínosy a porovnala pridanú hodnotu tvoreného EZÚS s doterajšou formou spolupráce. Zidentifikovala a preanalizovala základné kompetencie, skúsenosti a potenciál partnerov – budúcich členov zoskupenia. Preskúmala poľský aj slovenský právny rámec vzhľadom na ciele a úlohy plánovaného EZÚS, charakter partnerstva atď. Preanalizovala dokumenty a expertízy z Európskej komisie, Európskeho parlamentu a Výboru regiónov.

V priebehu prác na príprave EZÚS TATRY sme sa presvedčili, že existuje reálna potreba zaviesť reformy a zmeny v spôsobe realizácie polsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce a taktiež potreba transformácie Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” na Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY. Zoskupenie nám umožní realizovať túto spoluprácu na vyššej právnej, odbornej a inštitucionálnej úrovni. Podarí sa tiež prekonať formálne prekážky, na ktoré doteraz narážali spoločné polsko-slovenské aktivity vzhľadom na odlišný právny a inštitucionálny systém v Poľsku a na Slovensku. Táto nová štruktúra uľahčí tiež na polsko-slovenskom pohraničí spoločné riešenie cezhraničných problémov miestnych komunit v rôznych oblastiach.

Polsko-slovenská Komisia najviac času venovala výberu modelu zoskupenia – účelového alebo multifunkčného. Bol zvolený druhý model, ktorý umožňuje širšie spektrum činnosti. V dohovore bola zapísaná tiež možnosť zúčastniť sa na riadení a implementácii programov alebo ich častí financovaných Európskou úniou, hlavne polsko-slovenských cezhraničných mikroprojektov a projektov vy-

tykały wspólne polsko-słowackie przedsięwzięcia z powodu między innymi różnych systemów prawnych i instytucjonalnych w Polsce i na Słowacji. Ta nowa struktura ułatwi także wspólne rozwiązywanie transgranicznych problemów społeczności lokalnych pogranicza polsko-słowackiego w różnych dziedzinach.

Polsko-słowacka Komisja w swoich pracach najwięcej czasu poświęciła na wybór modelu Ugrupowania – celowego lub wielozadaniowego. Wybrano ten drugi model, który umożliwi szersze spektrum działań. W Konwencji zapisano również możliwość uczestniczenia w zarządzaniu i wdrażaniu programów lub części programów finansowanych przez Unię Europejską, a w szczególności polsko-słowackich transgranicznych mikroprojektów i projektów sieciowych. Najbardziej emocjonalne i trudne rozmowy prowadzono na temat wyboru siedziby statutowej Ugrupowania. Ostatecznie partnerzy zdecydowali, iż będzie się ona znajdować po stronie polskiej w Nowym Targu. Przesądził o tym przede wszystkim dotychczasowy dorobek, potencjał kadrowy i doświadczenie biura Związku Euroregion „Tatry” w Nowym Targu w zarządzaniu transgranicznymi mikroprojektami. Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY będzie wspólnym polsko-słowackim podmiotem prawnym, działającym w oparciu o prawo unijne, określone w rozporządzeniu nr 1082/2006. Natomiast w celu interpretacji i stosowania Konwencji i Statutu oraz funkcjonowania Ugrupowania obowiązywać będzie prawo polskie jako prawo państwa, w którym EUWT ma swoją siedzibę statutową. Ponadto postanowiono, iż Przewodniczącym Zgromadzenia, czyli najwyższego organu Ugrupowania, będzie przedstawiciel strony słowackiej, natomiast funkcję Dyrektora Ugrupowania, będącego organem wykonawczym, sprawować będzie przedstawiciel strony polskiej.

Po ponad 4 latach przygotowań, dyskusji i konsultacji, zabiegów i starań Związków Euroregion „Tatry” i Stowarzyszenie Region „Tatry” uzyskały pozytywne decyzje organów państwa polskiego i państwa słowackiego w sprawie zgody na przystąpienia do Ugrupowania. Dnia 14 sierpnia 2013 roku w Nowym Targu została podpisana Konwencja o utworzeniu EUWT TATRY, a w Kieżmarku odbyło się pierwsze posiedzenie Zgromadzenia, które wybrało organy statutowe – Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Zgromadzenia, Dyrektora i członków Rady Nadzorczej. Zatem formalnie powstało Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY.

Utworzenie EUWT TATRY w momencie, gdy trwają prace nad przygotowaniem nowego programu polsko-słowackiej współpracy transgranicznej na lata 2014-2020 otwiera nowe możliwości i szanse rozwoju. Ugrupowanie będzie bowiem narzędziem służącym jego założycielom – Związkowi Euroregion „Tatry” z polskiej strony i Stowarzyszeniu Region „Tatry” ze słowackiej strony, a tym samym samorządom członkowskim obu stowarzyszeń, do skuteczniejszej i sprawniejszej realizacji projektów w nowym programie współpracy transgranicznej PL-SK 2014-2020. EUWT jako wspólny

twórca sieci. Najrzuśniejsze i najtrudniejsze debaty sa týkali štatútneho sídla zoskupenia. V konečnom dôledku sa partneri dohodli, že sa bude nachádzať na polskej strane v Nowom Targu. Rozhodli o tom predovšetkým doterajšie výsledky činnosti, kadrový potenciál a skúsenosti kancelárie Zväzku Euroregion „Tatry” v Nowom Targu v riadení cezhraničných projektov. Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY bude spoločným polsko-slovenským právnickým subjektom pôsobiacim na základe európskych právnych predpisov, stanovených nariadením č. 1082/2006. O výklade a uplatňovaní dohovoru a stanov, ako aj fungovaní zoskupenia bude rozhodovať poľská jurisdikcia, ako právomoc štátu, kde má EZÚS svoje štatutárne sídlo. Okrem toho sa rozhodlo, že predsedom valného zhromaždenia, čiže najvyššieho orgánu zoskupenia, bude predstaviteľ slovenskej strany a funkciu riaditeľa zoskupenia, ktorá je výkonným orgánom, bude plniť predstaviteľ poľskej strany.

Po viac ako 4 rokoch príprav, diskusií, konzultácií, úsilia a snáh Zväzok Euroregion „Tatry” a Združenie Región „Tatry” získali súhlas poľských a slovenských štátnych orgánov pristúpiť do zoskupenia. Dňa 14. augusta 2013 bol v Nowom Targu podpísaný Dohovor o založení EZÚS TATRY a v Kežmarku sa uskutočnilo prvé zasadnutie valného zhromaždenia, ktoré zvolilo štatutárne orgány – predsedu a podpredsedu zhromaždenia, riaditeľa a členov dozornej rady. Európske zoskupenie územnej spolupráce vzniklo teda formálne.

Vznik EZÚS TATRY, keď prebiehajú práce na príprave nového programu polsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce na roky 2014-2020, otvára nové možnosti a príležitosti. Zoskupenie bude nástrojom, ktorý bude slúžiť jeho zakladateľom – Zväzku Euroregion „Tatry” na poľskej strane a Združeniu Región „Tatry” na slovenskej strane, rovnako teda aj členským samosprávam oboch združení, na účinnejšiu a efektívnejšiu realizáciu projektov v novom programe cezhraničnej spolupráce PR-SR 2014-2020. EZÚS ako spoločný polsko-slovenský právnický subjekt je totiž tzv. jediným beneficiantom projektov realizovaných v rámci Európskej územnej spolupráce, pretože spĺňa paralelne 4 kritériá cezhraničnej spolupráce: spoločnú prípravu projektu, spoločnú realizáciu a financovanie a spoločný personál. Preto sme sa snažili, aby EZÚS TATRY riadilo fond mikroprojektov v novom programe cezhraničnej spolupráce PR-SR 2014-2020. Získať takéto kompetencie nám umožňujú právne akty konštituujuce vytvorenie a pôsobenie EZÚS, zápis programov Európskej územnej spolupráce a dokument *Program cezhraničnej spolupráce s účasťou Poľska v perspektíve 2014-2020*. Treba zdôrazniť, že by to bolo novátorské a pilotážne riešenie, prvé na hraniciach Poľska a jedno z prvých v Európskej únii.

Máme teda Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY. Je to veľký úspech a zadosťučinenie, ale sú to tiež nové výzvy a očakávania, ale aj otázky a obavy. Vyplývajú predovšetkým z nedostatočných poľských skúseností a praxe v oblasti tvorenia EZÚS, pretože na poľských hraniciach nebolo doteraz utvorené žiadne

polsko-słowacki podmiot prawny będzie tzw. „jedynym beneficjentem” projektów realizowanych w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, ponieważ spełnia równocześnie 4 kryteria współpracy transgranicznej: wspólne przygotowanie projektu, wspólna realizacja i finansowanie oraz wspólny personel. Stąd też nasze starania o zarządzanie funduszem mikroprojektów w nowym programie współpracy transgranicznej PL-SK 2014-2020. Uzyskanie takich kompetencji umożliwiają nam akty prawne konstytuujące tworzenie i funkcjonowanie EUWT, zapisy programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz dokument *Programy współpracy transgranicznej z udziałem Polski w perspektywie 2014-2020*. Należy podkreślić, że byłoby to nowatorskie i pilotażowe rozwiązanie, pierwsze na granicach Polski i jedno z pierwszych w Unii Europejskiej.

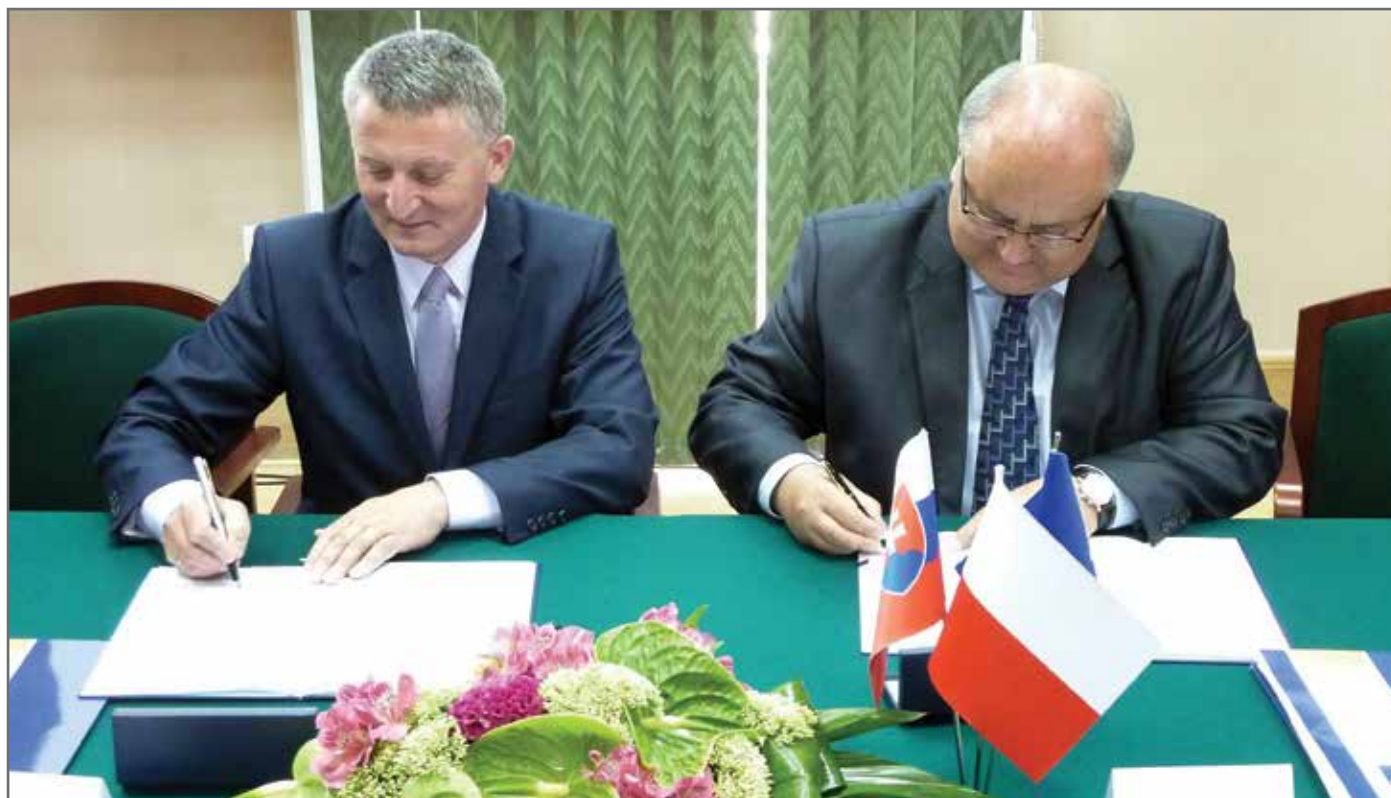
Zatem mamy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY. To wielki sukces i satysfakcja, ale też nowe wyzwania i oczekiwania, a także pytania i obawy. Wynikają one przede wszystkim z braku polskich doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie tworzenia EUWT, ponieważ na granicach Polski nie utworzono dotychczas żadnego ugrupowania, w którym członkiem jest euroregion. Nie ma również zachęty, motywacji i bodźców ze strony władz polskich i słowackich, aby takie ugrupowania powstawały. Rodzą się zatem pytania: czy utworzone Ugrupowanie będzie w stanie skutecznie i w pełni samodzielnie funkcjonować pod względem: organizacyjno-kadrowym, merytorycznym, finansowym? Czy przyniesie pośrednie korzyści dla jego założycieli, czyli Związku Euroregion „Tatry” i Stowarzyszenia Region „Tatry”? Jak będą układać się relacje i współpraca nowego podmiotu z władzami województwa małopolskiego, Krajów Preszowskiego i Żylińskiego oraz rządami obu krajów? Czy rzeczywiście dostępność do środków unijnych i ich absorpcja będą łatwiejsze? Czy władze polskie i słowackie wykażą wolę przekazania kompetencji w zakresie zarządzania funduszem mikroprojektów w nowym polsko-słowackim programie współpracy transgranicznej na lata 2014-2020? Te pytania wciąż pozostają otwarte, a z odpowiedzią na nie będą się musieli zmierzyć w najbliższej przyszłości Zgromadzenie i Dyrektor Ugrupowania. Życzę im w tej pracy samych sukcesów.

zokupenie, którego członkiem by był euroregion. K vzniku takýchto zokupení taktiež nenabádajú, nemotivujú ani nedávajú podnety poľské a slovenské štátne orgány. Vznikajú teda otázky: bude vytvorené zokupenie vôbec schopné úplne samostatne a efektívne fungovať z organizačno-kádrového, vecného a finančného hľadiska? Bude mať bezprostredný prínos pre jeho zakladateľov, teda Zväzok Euroregion „Tatry” a Združenie Region „Tatry”? Ako budú prebiehať vzťahy a spolupráca nového subjektu a orgánmi Malopoľského kraja, Prešovského a Žilinského kraja a vládami oboch štátov? Budú európske prostriedky naozaj dostupnejšie a ich absorpcia jednoduchšia? Budú poľské a slovenské štátne orgány ochotné prenechať EZÚS kompetencie v oblasti riadenia fondov mikroprojektov v novom poľsko-slovenskom programe cezhraničnej spolupráce na roky 2014-2020? Tieto otázky zostávajú celý čas otvorené a v najbližšej budúcnosti s odpoveďou na ne nebudú môcť počítať ani valné zhromaždenie ani riaditeľ zokupenia. Prajem im v tejto práci samé úspechy.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

Uroczyste podpisanie Konwencji o utworzeniu EUWT TATRY,
Nowy Targ, 14.08.2013 r.

Slávnostné podpisanie Dohovoru o založení EZÚS TATRY,
Nowy Targ, 14. 08. 2013

CZĘŚĆ I
EUWT – INNOWACYJNY INSTRUMENT
POLITYKI SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

I. ČAŠŤ
EZÚS – INOVAČNÝ NÁSTROJ
KOHÉZNEJ POLITIKY EURÓPSKEJ ÚNIE

prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak
Wyższa Szkoła Zarządzania i Prawa
im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej – innowacyjny instrument polityki spójności Unii Europejskiej

Procesy integracji należą do najbardziej charakterystycznych zjawisk w życiu społecznym i gospodarczym współczesnej Europy. Poszukiwanie cech wspólnych, wspieranie ruchów zjednoczeniowych oraz dążenie do integracji społeczności lokalnych i regionalnych stało się jednym z ważniejszych wyznaczników współczesnego rozwoju. Jest to związane z rozwojem współpracy międzynarodowej i demokratyzowaniem się ludzkości. Tradycyjna współpraca międzypaństwowa, typowa dla wcześniejszych okresów historycznych, uzupełniana jest poprzez nową sieć powiązań między społecznościami lokalnymi oraz regionalnymi w formie współpracy transgranicznej, partnerstwa miast i gmin oraz międzynarodowej współpracy regionów.

Współpraca transgraniczna, najpełniej przejawiająca się dotychczas w zinstytucjonalizowanej formie euroregionów, wpisała się w całościowy proces integracji europejskiej. Integracja na płaszczyźnie euroregionów jest ważnym elementem tego procesu, dokonującym się na poziomie lokalnym i regionalnym. W odniesieniu do Polski współpraca transgraniczna od początku była tym elementem założeń polityki zagranicznej, które miały ją do tego procesu włączać. Dzisiaj, w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej euroregiony są częścią uczestnictwa Polski w rozwijaniu i pogłębianiu integracji europejskiej. W ramach tych założeń mieszczą się również relacje Polski z państwami sąsiedzkimi, przejawiające się na wspólnych pograniczach rozbudowaną siecią euroregionów.

Współpraca transgraniczna na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej uzupełniona została o nowy instrument prawny, jakim jest posiadające osobowość prawną Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (**European Grouping of Territorial Cooperation**). Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej przyjęte zostało 5 lipca 2006 r. i było częścią pakietu legislacyjnego dotyczącego perspektywy finansowej na lata 2007-2013. Nowa instytucja z założenia miała służyć realizacji 3. celu wspólnotowej

prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak
Vysoká škola manažmentu a práva
Heleny Chodkowskej vo Varšave

Európske zoskupenie územnej spolupráce – inovačný nástroj kohéznej politiky Európskej únie

Integračné procesy patria k najcharakteristickejším javom spoločenského a hospodárskeho života súčasnej Európy. Hľadanie spoločných atribútov, podporovanie zjednocovacích hnutí a snaha o integráciu miestnych a regionálnych spoločností sa stali jedným z dôležitých determinantov súčasného rozvoja. Je to spojené s rozvojom medzinárodnej spolupráce a demokratizovaním sa ľudstva. Tradičnú medžištátnu spoluprácu, typickú pre predchádzajúce historické obdobia, dopĺňa nová sieť vzájomného prepojenia lokálnych a regionálnych spoločností v podobe cezhraničnej spolupráce, partnerstva miest a obcí a medzinárodnej spolupráce regiónov.

Cezhraničná spolupráca, ktorá sa doteraz prejavovala v inštitucionalizovanej podobe euroregionov, sa zapísala do celkového procesu európskej integrácie. Integrácia v rovine euroregionov je dôležitým prvkom tohto procesu, uskutočňujúcim sa na miestnej aj regionálnej úrovni. Čo sa týka Poľska, cezhraničná spolupráca patrila od začiatku k tým prvkom zahraničnej politiky, ktoré ju mali zapájať do spomínaného procesu. Dnes, v podmienkach členstva Poľska v Európskej únii, sú euroregiony súčasťou participácie Poľska na rozvíjaní a prehlbovaní európskej integrácie. Do rámca týchto predpokladov zaraďujeme aj vzťahy Poľska so susednými štátmi, ktoré sa prejavujú v podobe rozsiahlej siete euroregionov v spoločnom pohraničí.

Cezhraničná spolupráca bola na území členských štátov Európskej únie doplnená novým právnym nástrojom – Európskym združením územnej spolupráce (**European Grouping of Territorial Cooperation**), ktoré má právnu subjektivitu. Uznesenie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom združení územnej spolupráce bolo prijaté 5. júla 2006 a bolo súčasťou legislatívneho balíka o finančnej perspektíve na roky 2007-2013. Nová inštitúcia z princípu mala slúžiť realizácii cieľa 3 kohéznej politiky EÚ, čiže **európskej územnej spolupráci**.

Informácia o jeho možnom schválení sa objavila v **Tretej správe o hospodárskej a sociálnej súdržnosti**, ktorú prijala Európska

polityki spójności, a mianowicie **europeskiej współpracy terytorialnej**.

Zapowiedź jego uchwalenia pojawiła się w przyjętym przez Komisję Europejską 18 lutego 2004 r. **Trzecim raporcie o spójności gospodarczej i społecznej**. We wnioskach Komisja stwierdziła, iż jej zamiarem jest „zapropozowanie **nowego instrumentu prawnego** w postaci europejskiej struktury współpracy („ponadgraniczny organ regionalny”), który pozwoliłby państwom członkowskim, władzom regionalnym i lokalnym zajmować się, zarówno w ramach programów wspólnotowych, jak i poza ich obrębem, tradycyjnymi problemami natury prawnej i administracyjnej, na które napotyka się przy kierowaniu programami i projektami transgranicznymi. Miałoby to na celu przekazanie tej nowej prawnej strukturze prerogatyw do prowadzenia działań opartych na współpracy w imieniu władz publicznych”.

Zgodnie z uzasadnieniem Komisji Europejskiej z dnia 14 lipca 2004 r. do projektu rozporządzenia „harmonijny rozwój całego terytorium Wspólnoty oraz wzmocnienie gospodarczej, społecznej i terytorialnej spójności wymagają silniejszej współpracy transgranicznej oraz podjęcia kroków, które poprawią warunki wdrażania współpracy transgranicznej”. Rozporządzenie w swych założeniach jest więc odpowiedzią na zróżnicowanie narodowych systemów prawnych i procedur oraz wynikających stąd istotnych trudności „w zakresie przeprowadzania i zarządzania działaniami dotyczącymi współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej”.

Podkreślić należy w tym miejscu, że **Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (TWE)** nie zawierał jasno sprecyzowanej podstawy prawnej dotyczącej przyjęcia takiego aktu legislacyjnego. Zastosowano tu art. 159 TWE, który stanowił o możliwości podjęcia przez Radę – stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, jeżeli okaże się to niezbędne – działań szczególnych dla osiągnięcia celów Wspólnoty określonych w art. 158 TWE – wzmocnienie spójności gospodarczej i społecznej, zmniejszenie dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofania regionów lub wysp najmniej uprzywilejowanych, w tym obszarów wiejskich.

Pierwsza wersja rozporządzenia posługiwała się nazwą – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Transgranicznej (**European Grouping of Cross-border Cooperation** – EGCC). Nazwę zmieniono pod wpływem propozycji Parlamentu Europejskiego. Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej mieści w sobie szerszy zakres współpracy określanej jako „międzyterytorialna”, a więc nie tylko transgraniczna, ale także transnarodowa i międzyregionalna. Komitet Regionów proponował natomiast użycie pojęcia współpraca „transeuropejska”.

Wspólnotowe rozporządzenie w sprawie EUWT z 5 lipca 2006 r.

komisja 18. februára 2004. Komisja v záveroch konštatovala, že jej snahou je „navrhnuť **nový právny nástroj** v podobe európskej štruktúry spolupráce („nadhraničný regionálny orgán”), ktorý by umožnil členským štátom a regionálnym a miestnym samosprávam zaoberať sa nielen v rámci programov EÚ, ale aj mimo nich tradičnými problémami právneho a administratívneho charakteru, ktoré sa vyskytujú pri riadení cezhraničných programov a projektov. Účelom toho by bolo previesť na túto novú právnickú subjektivitu práva orgánov verejnej správy na realizovanie činností zakladajúcej sa na spolupráci.

V súlade s odôvodnením Európskej komisie k projektu nariadenia zo 14. júla 2004 „harmonický rozvoj celého územia spoločenstva a posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti si vyžaduje silnejšiu cezhraničnú spoluprácu a prijatie krokov, ktoré zlepšia podmienky implementácie cezhraničnej spolupráce”. Nariadenie je teda v podstate odpoveďou na diferencovanie národných právnych systémov a procedúr, ako aj odpoveďou na vážne ťažkosti „v oblasti realizovania a riadenia aktivít týkajúcich sa cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce”, ktoré z toho vyplývajú.

Treba zdôrazniť, že **Zmluva o založení Európskeho spoločenstva (ZES)** neobsahovala jasno definovaný právny základ týkajúci sa prijatia takéhoto legislatívneho aktu. Bol tu použitý čl. 159 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, ktorý umožňoval Rade ako rozhodujúcemu orgánu v súlade s procedúrou stanovenou v čl. 251 Zmluvy a po konzultácii s Hospodárskym a sociálnym výborom, ako aj s Výborom regiónov, ak to bude nevyhnutné, realizovať zvláštne aktivity na dosiahnutie cieľov spoločenstva, stanovených v čl. 158 ZES – posilnenie hospodárskej a sociálnej súdržnosti, znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja rôznych regiónov, ako aj zaostalosti najviac znevýhodnených regiónov alebo ostrovov vrátane vidieckych oblastí.

V prvom znení nariadenia bol použitý názov – Európske zoskupenie pre cezhraničnú spoluprácu (**European Grouping of Cross-border Cooperation** – EGCC), ktorý bol však na návrh Európskeho parlamentu zmenený na Európske zoskupenie územnej spolupráce. Tento názov v sebe zahŕňa širší rozsah spolupráce definovanej ako „mediúzemná”, teda nielen cezhraničná, ale tiež nadnárodná a medziregionálna. Výbor regiónov na druhej strane navrhol použiť pojem „transeurópska” spolupráca.

Nariadenie EP a Rady o EZÚS z 5. júla 2006 je novým integračným projektom Európskej únie, ktorý legislatívne umožňuje územným spoločenstvám pochádzajúcim z rôznych členských štátov zoskupovať sa bez nevyhnutného podpisovania medzinárodných dohôd, ktoré by ratifikovali parlamenty jednotlivých štátov. Podľa autorov vedeckej analýzy zhotovenej v rámci výskumného programu Výboru regiónov, prijatie tohto nariadenia predstavuje „silný otras pre doterajšie právne rámce územnej spolupráce a ich pocho-

jest nowym projektem integracyjnym Unii Europejskiej stwarzającym prawną możliwość zrzeszania się wspólnot terytorialnych pochodzących z różnych państw członkowskich bez konieczności uprzedniego podpisywania porozumień międzynarodowych, ratyfikowanych przez parlamenty krajowe. Według autorów naukowej analizy wykonanej w ramach programu badań Komitetu Regionów, przyjęcie tego rozporządzenia stanowi „poważny wstrząs dla dotychczasowych ram prawnych współpracy terytorialnej i ich zrozumiałą ewolucję. Poważny wstrząs, ponieważ jest to pierwszy instrument wspólnotowy o charakterze normatywnym w tej dziedzinie, a także dlatego, że na mocy rozporządzenia taka współpraca między samorządami w różnych państwach członkowskich zostaje umieszczona w samym centrum procesu integracji, podczas gdy do tej pory z natury rzeczy było to zjawisko marginalne”.

Dyskusja nad projektem rozporządzenia trwała dwa lata. Swoją opinię przygotowały zgodnie z procedurą legislacyjną Wspólnot Europejskich, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów. W swojej opinii Komitet Regionów uwzględnił uwagi zgłoszone przez Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE), Zgromadzenie Rady Europy oraz Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych (SERG). Projekt wzbudził szereg kontrowersji wśród regionów i ich stowarzyszeń, państw członkowskich UE oraz instytucji Unii Europejskiej:

- **część regionów – członków Zgromadzenia Regionów Europy** uznała zaproponowane rozwiązania za niepotrzebną biurokrację, a także zarzuciła Komisji, że nie respektuje zasady subsydiarności;
- **szczególny niepokój budziła obawa**, że Komisja „zmusi” regiony do korzystania z tej formuły współpracy w przypadku starań o fundusze unijne, lub będzie przy ich przyznawaniu co najmniej faworyzować te regiony, które z możliwości utworzenia EUWT skorzystają;
- **za mankament uznano** także nieuwzględnienie jako ewentualnych członków Ugrupowania „podmiotów gospodarczych i społecznych i innych zainteresowanych organizacji społeczeństwa obywatelskiego”, stanowiących zdaniem Komitetu Ekonomiczno-Społecznego – siłę napędową rozwoju. Komitet sugerował także zaproponowanie zainteresowanym podmiotom konkretnego modelu, który powinien „być wzorem dobrej praktyki, ułatwiającym utworzenie EUWT”;
- **Polska opowiedziała się** za przyjęciem rozwiązania, które „pozwole realizować zadania współpracy transgranicznej, bez tworzenia dodatkowych skomplikowanych struktur zarządzania i kontroli oraz towarzyszących im nowych procedur”. Jednocześnie zdaniem polskiego rządu, rozporządzenie w zaproponowanej wersji nie regulowało „kwestii współpracy z regionami nieleżącymi w granicach Unii Europejskiej, co zawęży możliwości współpracy dla polskich regionów graniczących z Białorusią, Ukrainą oraz Rosją (Obwód Kaliningradzki)”.

pitel'nú evolúciu. Silný otras, pretože je to prvý nástroj spoločenstva normatívneho charakteru v tejto oblasti, ale tiež preto, že v súlade s nariadením sa takáto spolupráca medzi samosprávami v rôznych členských štátoch nachádza v úplnom centre procesu integrácie, zatiaľ čo doteraz to bol v podstate okrajový jav”.

Diskusia k projektu trvala dva roky. Svoje posudky podľa legislatívnej procedúry Európskych spoločenstiev pripravili Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov. Výbor regiónov vo svojom vyjadrení zohľadnil pripomienky Kongresu miestnych a regionálnych samospráv (CLRAE), Parlamentného zhromaždenia Rady Európy a Združenia európskych hraničných regiónov. Projekt vzbudil medzi regiónmi a ich združeniami, ale aj členskými štátmi EÚ a inštitúciami Európskej únie celý rad kontroverzií:

- **časť regiónov – členov Zhromaždenia regiónov Európy** uznała navrhnuté riešenia za zbytočnú byrokráciu a vyčítala Komisii, že nerešpektuje princíp subsidiarity;
- **zvláštny nepokoj budila obava**, že Komisia „donúti” regióny pri získavaní prostriedkov z európskych fondov využiť práve tento zorec spolupráce, alebo bude pri ich udeľovaní prínajmenšom uprednostňovať tie regióny, ktoré využijú možnosť utvoriť EZÚS;
- **za nedostatok sa považuje** tiež skutočnosť, že ako prípadní členovia zoskupenia neboli zohľadnené „hospodárske a sociálne subjekty a iné organizácie občianskej spoločnosti prejavujúce záujem, ktoré podľa Hospodárskeho a sociálneho výboru predstavujú hnaciu silu rozvoja”. Výbor navrhol záujemcom, že predloží konkrétny model, ktorý „by mal byť dobrým vzorcom, uľahčujúcim utvorenie EZÚS”;
- **Pol'sko bolo za prijatie riešenia**, ktoré „dovolí realizovať úlohy cezhraničnej spolupráce bez tvorenia dodatočných komplikovaných štruktúr riadenia a kontroly a bez tvorenia nových sprievodných procedúr. Zároveň však podľa pol'skej vlády nariadenie v navrhnutej podobe neupravuje „otázku spolupráce s regiónmi nachádzajúcimi sa mimo hraníc Európskej únie, čo pol'ským regiónom hraničiacim s Bieloruskom, Ukrajinou a Ruskom (Kaliningradský obvod) zužuje okruh spolupráce.”
- **Zákonodarcovia – Európska komisia, Parlament a Rada** v odpovedi na obavy a námietky zdôrazňovali, že cieľom navrhovaného nástroja nie je obísť nadhraničnú spoluprácu regionálnych a miestnych samospráv, ktoré doteraz Rada Európy vytvorila, ani „stanoviť súbor zvláštnych spoločných pravidiel, ktorým by rovnako podliehali všetky dohovory tohto typu v celej Európskej únii”.

Návrh nariadenia sa popri obavách a námietkach stretol s podporou a vzhľadom na navrhnuté riešenia, ktoré mali uľahčiť široko chápanú územnú spoluprácu v Európskej únii, bol vítaný. Spomínanú podporu návrh nariadenia získal v apríli 2005 v Meride na stretnutí asi päťdesiatich reprezentantov regiónov – členov AEBR

Odpowiadając na obawy i zarzuty legislatorzy – Komisja Europejska, Parlament i Rada – podkreślali, że proponowany instrument nie ma na celu obejścia ram ponadgranicznej współpracy władz regionalnych i lokalnych stworzonych dotychczas przez Radę Europy ani „**ustanowienia zbioru szczególnych wspólnych zasad, którym podlegałyby jednakowo wszystkie tego typu porozumienia w całej Unii**”.

Obok obaw i zarzutów, projekt rozporządzenia spotkał się z poparciem i został przyjęty z zadowoleniem z uwagi na propozycje rozwiązań, które miały ułatwić szeroko rozumianą współpracę terytorialną w Unii Europejskiej. Poparcie takie projekt rozporządzenia uzyskał w kwietniu 2005 r. w Merida w czasie spotkania z udziałem około pięćdziesięciu reprezentantów regionów członków SERG oraz przedstawiciela prezydencji luksemburskiej, poświęconego dyskusji na ten temat. Podczas spotkania Sekretarz Generalny Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych Jens Gabbe stwierdził, że „instrument ten wytworzy najwyższą wartość dodaną (**the highest value added**) zarówno dla integracji europejskiej, jak dla zdecentralizowanej współpracy pomiędzy władzami regionalnymi i/lub lokalnymi”.

Był to wyraźny sygnał dla euroregionów, aby wsparły ideę, aby jeśli uznają za stosowne wykorzystywały ją i włączyły się w nią, a nie stawały obok niej. Posiadają ku temu niemałe atuty. Euroregiony same w sobie noszą ogromną wartość dodaną dorobku integracyjnego podmiotów o różnorodnej osobowości prawnej – w większości opartej o osobowość prawną narodowych części euroregionów. Ta różnorodność to konieczność nieustannego poszukiwania w euroregionach transgranicznego konsensusu przepisów prawa, kompetencji i procedur. To wartość euroregionów nie do przecenienia. Jednolitość jest łatwiejsza – różnorodność trudniejsza, ale i atrakcyjniejsza. Europa zrastała się transgranicznie z euroregionami lub podobnymi granicznymi strukturami. **„Euroregiony podziurawiły europejskie granice. Zrobiły wiele pięknych małych i dużych dziur w tym niewidzialnym, ale odczuwalnym murze, jakim są granice. Euroregiony odebrały granicom europejskim ich dotychczasowy charakter. Przemieniły je z twardych i dzielących w granice łagodne i oznaczające tylko**”. Na obecnym etapie rozwoju europejskiej spójności ekonomicznej i społecznej euroregiony mogą odegrać ważną rolę w rozwoju Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej.

Parlament Europejski zaakceptował w pierwszym czytaniu propozycję rozporządzenia, wprowadzając kilka istotnych uzupełnień i poprawek, a następnie 7 marca 2006 r. zmieniony projekt trafił do Rady Unii Europejskiej, która 28 kwietnia 2006 r. przyjęła wspólne stanowisko. Ostateczną wersję rozporządzenia przyjęto, jak już wspomniano wyżej, 5 lipca 2006 roku.

Koncepcja Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej nawiązuje do:

- kontrowersyjnego w swoim czasie **projektu „eurozwiązków”** (ang. **Euroassociations**), zawartego w tzw. Raporcie Gerlacha

a przedstawiciela luksemburskiego przewodniczącego – venovanom diskusi na uvedenú tému. Generálny tajomník Jens Gabbe na stretnutí konštatoval, že „tento nástroj vytvorí najvyššiu pridanú hodnotu (**the highest value added**) nielen pre európsku integráciu, ale aj pre decentralizovanú spoluprácu medzi regionálnymi a/alebo miestnymi samosprávami”.

Pre euroregiony to bol výrazný signál, aby podporili túto myšlienku a ak to považujú za vhodné, využili ju a zapojili sa do nej a nezostali mimo. Majú k tomu mnohé výhody. Euroregiony majú samy v sebe ohromnú pridanú hodnotu v podobe úspechov s integráciou euroregionov s rôznou právnou subjektivitou – väčšinou založenou na právnej subjektivite národných častí euroregionov. Táto rôznorodosť znamená nevyhnutnosť neustále hľadať cezhraničný konsensus v euroregionoch – hľadať právne predpisy, kompetencie a procedúry. Je to neoceniteľná hodnota euroregionov. Homogénnosť je ľahšia, rôznorodosť zasa ťažšia, ale atraktívnejšia. Európa sa „cezhranične” zrastała s euroregionmi alebo podobnými hraničnými štruktúrami. **„Euroregiony prederavili európske hranice. Urobili veľa krásnych malých aj veľkých dier v tomto neviditeľnom, ale citel'nom múre. Euroregiony zbavili európske hranice ich doterajšieho charakteru. Premenili ich zo silných a deliacich na slabé a len označujúce hranice.”** V súčasnej etape rozvoja európskej hospodárskej a sociálnej súdržnosti môžu euroregiony zohrať v rozvoji európskych zoskupení územnej spolupráce dôležitú úlohu.

Európsky parlament akceptoval s niekoľkými dôležitými doplneniami a zmenami návrh nariadenia v prvom čítaní a následne tento zmenený návrh 7. marca 2006 predostrel Rade Európskej únie, ktorá 28. apríla 2006 prijala spoločné stanovisko. Definitívna podoba nariadenia ako už bolo spomínané, bola prijatá 5. júla 2006.

Koncepcia Európskeho zoskupenia územnej spolupráce nadväzuje na:

- svojho času kontroverzný **projekt „eurozdružení”** (angl. **Euroassociations**) obsiahnutý v tzv. Správe Gerlacha z roku 1976. Eurozdruženía sa mali skladat' z prihraničných územných jednotiek, mali byt' vybavené kompetenciami v oblasti verejnej moci a mali mat' právnu subjektivitu podľa zákonov spoločenstva a nie štátnych zákonov. Odporcovia koncepcie eurozdružení tvrdili, že by mohla viesť k reálnemu zániku štátnych hraníc aj z formálnoprávneho hľadiska, tradične definovaných ako čiara označujúca sféru, v ktorej štát suverénne a výhradne využíva atribúty svojej verejnej moci, alebo ako čiara oddeľujúca odlišné právne systémy.
- **„Zmluvu z Karlsruhe”** z 23. januára 1996 medzi vládou Nemecka, Francúzska, Luxemburga a Federálnou radou Švajčiarska, zastupujúcou kantóny Solur, Bazilej-mesto, Bazilej-viedie, Argovia a Jura, o cezhraničnej spolupráci medzi územnými

z 1976 r. Miały się one składać z przygranicznych jednostek terytorialnych, być wyposażone w kompetencje z zakresu władztwa publicznego i posiadać osobowość prawną na mocy prawa wspólnotowego, a nie krajowego. Przeciwnicy tej koncepcji uważali, iż jej realizacja mogłaby prowadzić do faktycznego zaniku granic państwowych także w ich aspekcie formalnoprawnym, definiowanym tradycyjnie jako linie wyznaczające sferę, w której państwo korzysta z atrybutów swego władztwa publicznego w sposób suwerenny i wyłączny, czy też jako linie rozgraniczające odrębne systemy prawne.

- **„Umowy z Karlsruhe”** z 23 stycznia 1996 r. między rządem Republiki Federalnej Niemiec, rządem Republiki Francji, rządem Wielkiego Księstwa Luksemburga i Radą Federalną Szwajcarii, występującą w imieniu kantonów Solur, Bazylea-Miasto, Bazylea-Okręg, Argowia i Jura o współpracy transgranicznej między samorządami terytorialnymi i lokalnymi władzami publicznymi, podpisanej w Karlsruhe (RFN). W umowie tej każde z państw stron umowy ograniczyło stosowanie jej postanowień do imiennie wyszczególnionych samorządów terytorialnych i lokalnych władz publicznych. Ponadto z uwagi na istniejące różnice między państwami w dziedzinie organizacji politycznej i administracyjnej państw, do umowy dołączono deklaracje państw stron umowy, komentujące poszczególne zapisy z punktu widzenia prawa wewnętrznego każdej ze stron.
- **Europejskiego Ugrupowania Interesu Gospodarczego (European Economic Interest Grouping)** – wspólnotowego instrumentu prawnego (umocowanego w prawie wspólnotowym), mającego ułatwić **współpracę międzynarodową przedsiębiorstw**. Członkami Ugrupowania Interesu Gospodarczego mogą być również podmioty prawa publicznego, stąd też możliwe jest wykorzystanie tej formy współdziałania w celu prawnego umocowania struktur transgranicznych w oparciu o prawo prywatne. Europejskie Ugrupowanie Interesu Gospodarczego ma zdolność do podejmowania czynności prawnych we własnym imieniu i na własną rzecz oraz może posiadać (i z reguły posiada) odrębną od członków osobowość prawną oraz wyposażone jest we własne organy. Do instytucjonalizowania i umocowania współpracy transgranicznej i międzyterytorialnej w oparciu o formułę Europejskiego Ugrupowania Interesu Gospodarczego zaczęły m.in. Wytoczne Komisji Europejskiej w sprawie programu INTERREG. Ugrupowanie Interesu Gospodarczego jest dogodną formułą współpracy transgranicznej w tych przypadkach, gdy istnieje potrzeba i wola zaangażowania – w sposób jednolity instytucjonalnie – partnerów publicznych i prywatnych jednocześnie (izb handlowych i gospodarczych, przedsiębiorstw, organizacji społecznych i osób fizycznych obok władz terytorialnych).
- Zgodnie z art. 1 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy teryto-

samospráwami a miestnymi verejnymi orgánmi podpísanú v Karlsruhe (NSR). V zmluve každá zo zmluvných strán vymedzila používanie jej ustanovení na menovite určené územné samosprávy a miestne verejné orgány. Okrem toho vzhľadom na rozdiely v oblasti politickej a administratívnej organizácie jednotlivých štátov bola k zmluve pripojená deklarácia štátov – zmluvných strán, definujúca jednotlivé zápisy z aspektu internej legislatívy každej zo strán.

- **Európske zoskupenie hospodárskych záujmov (European Economic Interest Grouping)** – právny nástroj spoločenstva (zakotvený v legislatíve spoločenstva EÚ), ktorý by mal **zjednotiť medzinárodnú spoluprácu podnikateľských subjektov**. Členmi Európskeho zoskupenia hospodárskych záujmov môžu byť taktiež subjekty verejného práva, preto je možné využiť túto formu spolupráce na právne zakotvenie cezhraničných štruktúr na základe súkromného práva. Európske zoskupenie hospodárskych záujmov má spôsobilosť právne konať vo vlastnom mene a vo svoj prospech a môže mať tiež (a obvyčajne aj má) osobitnú právnu subjektivitu a má vlastné orgány. K inštitucionalizovaniu a k zakotveniu cezhraničnej a medziúzemnej spolupráce na základe vzorca Európskeho zoskupenia hospodárskych záujmov nabadali o. i. smernice Európskej komisie pre program INTERREG. EZÚS ako príklad cezhraničnej spolupráce je vhodný v takých prípadoch, keď jestvuje inštitucionálne jednotná potreba a vôľa angažovania tak verejných, ako aj súkromných partnerov (obchodných a hospodárskych komôr, podnikov, spoločenských organizácií a fyzických osôb popri územných samosprávach).
- V súlade s čl. 1 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskom zoskupení územnej spolupráce: „cieľom EZÚS je **ul'ahčovať** a podporovať cezhraničnú, nadnárodnú a/alebo medziregionálnu spoluprácu (ďalej len „územná spolupráca“) medzi svojimi členmi (...), **s výhradným cieľom posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť**“.. Zriaďovanie EZÚS je dobrovoľné.

Európske zoskupenie územnej spolupráce má právnu subjektivitu, ako aj „právnu spôsobilosť aká sa priznáva podľa vnútroštátneho práva členského štátu právnickým osobám“ (čl. 1 ods. 3 a 4 nariadenia). Predpisy nariadenia neriešia, či zoskupenie podlieha právnomu režimu pre subjekty verejného práva alebo subjekty súkromného práva a necháva toto rozhodnutie na členské štáty. **Zoskupenie sa môže skladat'** z členských štátov, a/alebo regionálnych samospráv, a/alebo miestnych samospráv, a/alebo subjektov verejného práva. Členmi **môžu byť aj združenia** skladajúce sa zo subjektov patriacich do jednej alebo niekoľkých spomínaných kategórií. Utvorená organizácia však **musí mať cezhraničný charakter** a musí sa skladat' z členov nachádzajúcich sa na území aspoň dvoch členských štátov (čl. 3 ods. 2 nariadenia).

rialnej: „celem EUWT jest **ułatwienie** i upowszechnianie współpracy transgranicznej, transnarodowej lub międzyregionalnej, zwanych dalej »współpracą terytorialną«, między jej członkami (...), **wyłączenie w celu wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej**”. Powoływanie EUWT jest dobrowolne.

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej posiada osobowość prawną oraz „zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznawanym osobom prawnym na mocy prawa krajowego” (art. 1 ust. 3 i 4 rozporządzenia). Przepisy rozporządzenia nie rozstrzygają, czy ugrupowanie podlega reżimowi prawnemu właściwemu podmiotom prawa publicznego czy też podmiotom prawa prywatnego, pozostawiając tę decyzję państwu członkowskim. **Ugrupowanie może składać się** z państw członkowskich i/lub władz regionalnych i/lub władz lokalnych i/lub podmiotów prawa publicznego. Członkami **mogą być także stowarzyszenia** składające się z podmiotów należących do jednej lub kilku z wymienionych kategorii. Utworzona organizacja **musi mieć jednak charakter transgraniczny** i składać się z członków położonych na terytorium przynajmniej dwóch państw członkowskich (art. 3 ust. 2 rozporządzenia).

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej realizuje zadania wyznaczone przez jej członków, a zawarte w konwencji w sprawie europejskiej współpracy terytorialnej. Zgodnie z literą rozporządzenia zadania Ugrupowania:

- **są ograniczone** przede wszystkim do wdrażania programów lub projektów współpracy terytorialnej współfinansowanych przez Unię Europejską za pomocą Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego lub Funduszu Spójności;
- **mogą obejmować również** działania związane ze współpracą terytorialną członków Ugrupowania dla realizacji celu wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej, niezależnie od tego, czy Unia Europejska wnosi do nich wkład finansowy, mogą jednak przez państwa członkowskie zostać ograniczone przedmiotowo;
- **nie mogą dotyczyć** wykonywania uprawnień przyznanych na mocy prawa publicznego lub obowiązków, których celem jest ochrona ogólnych interesów państwa lub ochrona ogólnych interesów innych organów publicznych, takich jak uprawnienia policyjne i regulacyjne, wymiar sprawiedliwości i polityka zagraniczna;
- **muszą mieścić się** w zakresie kompetencji każdego z członków Ugrupowania przyznanych na mocy jego prawa krajowego, co oznacza konieczność znalezienia swobodnego „wspólnego mianownika” kompetencji podmiotów.

Ustawodawca Wspólnotowy nie ograniczył się tylko do określenia zasadniczych zadań Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, tj. do wdrażania programów lub projektów współpra-

Europejskie zoskupienie územnej spolupráce realizuje úlohy, ktoré si vytýčili sami členovia a ktoré sú obsiahnuté v zmluve o európskej územnej spolupráci. V súlade s nariadením úlohy zoskupenia:

- **sú obmedzené** predovšetkým implementáciou programov alebo projektov územnej spolupráce finančne podporovaných Európskou úniou pomocou Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu alebo Kohézneho fondu;
- **môžu zahŕňať taktiež** aktivity týkajúce sa územnej spolupráce členov zoskupenia s cieľom posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť nezávisle od toho, či sa Európska únia na nich podieľa finančným vkladom, členské štáty ich však môžu predmetne obmedziť;
- **nemôžu sa týkať** výkonu právomocí vyplývajúcich z verejného práva, alebo povinností, ktorých cieľom je ochrana všeobecných štátnych záujmov alebo ochrana všeobecných záujmov iných verejných orgánov, takých ako sú policajné a regulačné právomoci, justícia a zahraničná politika.
- **musia spadať** do rámca kompetencií každého z členov zoskupenia vyplývajúcich z vnútroštátnych právnych predpisov, čo predstavuje nevyhnutnú potrebu nájsť určitý „spoločný menovateľ” kompetencií subjektov.

Zákonodarca spoločenstva sa neobmedzil len na definovanie základných úloh Európskeho spoločenstva územnej spolupráce, t. j. na implementáciu programov alebo projektov územnej spolupráce spolufinancovaných Európskou úniou pomocou Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu alebo Kohézneho fondu. **V inom právnom dokumente Parlamentu a Rady dodatočne predpokladá možnosť** využiť EZÚS v systéme riadenia operačných programov v rámci **Európskej územnej spolupráce**, ktorá je cieľom 3 kohéznej politiky Európskeho spoločenstva v rokoch 2007-2013. V súlade s čl. 18 nariadenia (ES) č. 1080/2006 Európskeho parlamentu a Rady z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, ktorým sa ruší nariadenie (ES) č. 1783/1999 (Dz. U. L 210 z 31.7.2006: Členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na operačnom programe v rámci cieľa Európska územná spolupráca, **môžu využívať Európske zoskupenie územnej spolupráce** podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS) **s cieľom previesť na uvedené zoskupenie zodpovednosť za riadenie operačného programu tak, že naň prevedú povinnosti riadiaceho orgánu a spoločného technického sekretariátu. Každý členský štát však naďalej nesie finančnú zodpovednosť“**.

Zdá sa, že autorom nariadenia o Európskom zoskupení územnej spolupráce išlo práve o takéto (možno, že predovšetkým takéto) zoskupenie a jeho rolu v politike územnej súdržnosti. Prečo by sa inak v predpisoch o Európskom fonde regionálneho rozvoja (EFRR)

cy terytorialnej współfinansowanych przez Unię Europejską za pomocą Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego lub Funduszu Spójności. To jednak nie wszystko. **W innym akcie prawnym Parlamentu i Rady ustawodawca wspólnotowy dodatkowo przewidział możliwość** wykorzystania EUWT w systemie zarządzania programami operacyjnymi w ramach **europejskiej współpracy terytorialnej**, będącej celem trzecim wspólnotowej polityki spójności w latach 2007-2013. Zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz. U. L 210 z 31.7.2006): „Państwa członkowskie uczestniczące w programie operacyjnym w ramach celu Europejska współpraca terytorialna **mogą wykorzystywać europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej** na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej, **w celu uczynienia tego ugrupowania odpowiedzialnym za zarządzanie programem operacyjnym poprzez nałożenie na niego obowiązków instytucji zarządzającej i wspólnego sekretariatu technicznego**. W tym kontekście odpowiedzialność finansowa nadal spoczywa na każdym państwie członkowskim”.

Wydaje się, że twórcom rozporządzenia w sprawie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej o takie właśnie Ugrupowanie i o taką także jego rolę w polityce spójności terytorialnej chodziło, a może przede wszystkim chodziło. Bo inaczej, po co takie stwierdzenie w przepisach dot. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)? Postanowienia art. 18 mają istotne znaczenie dla **zrozumienia idei Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, określenia jego sensu i istoty, a także rozdziwienią pomiędzy praktyką a pożądanymi oczekiwaniami**.

EUWT to idea, zamierzenia, regulacje prawne i w końcu praktyka. A co z tą praktyką? Częściową odpowiedź znajdujemy w dokumentach Komitetu Regionów, który dzięki rzeczowości i umiejętności poruszania się w systemie instytucjonalnym Unii Europejskiej, wypracował sobie ważną pozycję w Unii Europejskiej. W Opinii Komitetu z inicjatywy własnej, przyjętej w czasie 88. sesji plenarnej w dniach 27-28 stycznia 2011 r. zatytułowanej „Nowe perspektywy przeglądu rozporządzenia w sprawie EUWT” czytamy:

- „faktyczny stan – dotyczący funkcjonowania EUWT – różni się od logicznych i poświadczonych oczekiwań, którymi kierował się prawodawca wspólnotowy w swojej decyzji o tak brzemiennych skutkach prawnych, mimo że EUWT zostało powołane **ad hoc** na mocy prawa wspólnotowego celem ułatwienia współpracy terytorialnej wewnątrz Unii i wydawało się na początku, **że rozporządzenia dotyczące funduszy wspólnotowych**

nachádzało takéto konštatovanie? Ustanovenia č. 18 majú pre **pochopenie idey Európskeho zoskupenia územnej spolupráce, určenia jeho zmyslu a podstaty, ako aj disonansu medzi práxou a požadovanými očakávaniami** dôležitý význam.

EZÚS predstavuje ideu, zámer, právne regulácie a taktiež prax. A ako to vyzerá s praxou? Čiastočnú odpoveď nájdeme v dokumentoch Výboru regiónov, ktorý si vďaka vecnému prístupu a obratnosti pohybovania sa v inštitucionálnom systéme Európskej únie vypracoval dôležitú pozíciu v Európskej únii. V Stanovisku výboru z vlastnej iniciatívy pod názvom **Nové perspektívy pre preskúmanie nariadenia EZÚS prijatom na 88. plenárnom zasadnutí 27.-28. januára 2011 sa konštatuje:**

- „Faktický stav pôsobenia EZÚS sa odlišuje od logických a požadovaných očakávaní, ktoré viedli zákonodarný orgán spoločenstva k rozhodnutiu urobiť takýto významný právny krok aj napriek tomu, že EZÚS bolo vytvorené **ad hoc** na základe právnych noriem spoločenstva s cieľom zjednotiť územnú spoluprácu v rámci EÚ a zo začiatku sa zdalo, že **nariadenia o fondoch spoločenstva podporujú ich využitie v rámci európskej územnej spolupráce.**”
 - „Po rozsiahlych konzultáciách s predstaviteľmi Európskeho parlamentu, Rady a Komisie a po stretnutiach, na ktorých sa zúčastnili nielen členovia Výboru, ale aj rôzne európske regionálne organizácie a odborníci z tejto oblasti sa ukázalo, že **len malý počet EZÚS riadi programy alebo projekty územnej spolupráce spolufinancované z fondov Európskeho spoločenstva.**”
 - „Podľa čl. 7, odst. 3 druhý odsek nariadenia (ES) 1082/2006 mnohé EZÚS plnia iné špecifikované činnosti územnej spolupráce bez finančnej podpory EÚ.”
 - **Vzhľadom na túto situáciu sa doporučuje uskutočniť dôkladnú analýzu príčin disharmónie medzi očakávaniami a skutočnosťou a navrhnúť konkrétne opatrenia na odstránenie nedostatkov.** Musí sa pritom vychádzať z predpokladu, že koncepcia a ciele, ktorými sa riadil zákonodarný orgán spoločenstva pri tvorení EZÚS sú v súčasnosti dokonca aktuálnejšie vzhľadom na to, že Zmluva o fungovaní Európskej únie stavia územnú súdržnosť na rovnakú úroveň s hospodárskou a sociálnou súdržnosťou.”
- Čo sa stalo, že skutočný stav fungovania EZÚS sa odlišuje od logických a požadovaných očakávaní, ktorými sa riadil zákonodarca spoločenstva? V citovanej analýze Výboru regiónov sa o. i. konštatuje, že „**implementácia nariadenia by mala byť taktiež patrične koordinovaná**, aby boli jednotlivé právne akty vypracované členskými štátmi kompatibilné a neboli v rozpore.” O čo vlastne ide? Mnohé štáty uplatňujú príliš širokú interpretáciu delegácie predpisov nariadenia, ktoré veľmi často odkazujú na vnútroštátne právne

sprzyjają zastosowaniu tej formy w ramach europejskiej współpracy terytorialnej”;

- „po przeprowadzeniu szeroko zakrojonych konsultacji z przedstawicielami Parlamentu, Rady i Komisji oraz podczas spotkań, w których uczestniczyli nie tylko członkowie Komitetu, lecz także różne europejskie organizacje regionalne oraz specjaliści z tej dziedziny, okazało się, **że tylko niewielka liczba EUWT zarządzana programami lub projektami współpracy terytorialnej współfinansowanymi z funduszy wspólnotowych**”;
- „zgodnie z art. 7 ust. 3 drugi akapit rozporządzenia (WE) 1082/2006 wiele EUWT wypełnia inne określone zadania związane ze współpracą terytorialną, które nie otrzymują wsparcia finansowego UE”;
- **„w tej sytuacji wskazane jest przeprowadzenie dokładnej analizy przyczyn rozdzwięku między oczekiwaniami a rzeczywistością oraz zaproponowanie szczegółowych środków na rzecz przewyższenia niedostatków**, wychodząc z założenia, że filozofia i cele przyświecające prawodawcy wspólnotowemu przy tworzeniu EUWT są obecnie nawet bardziej aktualne ze względu na to, że Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej umieszcza spójność terytorialną na równi ze spójnością gospodarczą i społeczną”.

Co się takiego stało, że faktyczny stan – dotyczący funkcjonowania EUWT – różni się od logicznych i pożądaných oczekiwań, którymi kierował się prawodawca wspólnotowy? W cytowanej już analizie Komitetu Regionów stwierdza się między innymi, że **„wdrożenie rozporządzenia powinno być również odpowiednio koordynowane**, tak aby poszczególne akty prawne opracowane przez państwa członkowskie na podstawie rozporządzenia (WE) 1082/2006 były do siebie dopasowane i nie zawierały żadnych niezgodności”. O co chodzi z tymi „niezgodnościami”? Wiele państw, kierując się zbyt szeroką interpretacją delegacji przepisów rozporządzenia, które zbyt często odsyłają do prawa krajowego, rozbudowało nadmiernie swoje ustawy w wykonaniu postanowień rozporządzenia Parlamentu i Rady, zwiększając prawdopodobieństwo znacznych różnic pomiędzy ustawami wdrażającymi poszczególnych państw. Co więcej, niektóre państwa sprawy uregulowane rozporządzeniem dodatkowo podjęły w ustawodawstwie krajowym – co nie powinno mieć miejsca. W rezultacie osłabiony został **efekt funkcji rozporządzenia, jako instrumentu ujednolicenia prawa** na całym terytorium Unii Europejskiej. **Efekt jednolitości** osiągnięto jedynie poprzez wprowadzenie do porządków prawnych wszystkich państw członkowskich nowej instytucji – Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej. Różnorodne w swej treści ustawy krajowe przyjęte w celu wykonania postanowień rozporządzenia **dały natomiast efekt deharmonizacji prawa państw członkowskich w tej dziedzinie**. Polski ustawodawca zachował się

predpisy, nadmerno rozšírili svoje zákony čo do realizácie rozhodnutí nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, zvyšujúc tým pravdepodobnosť značných rozdielov medzi implementačnými zákonmi jednotlivých štátov. Iné štáty zasa záležitosti regulované nariadením dodatočne riešili vnútroštátnou legislatívou – k čomu by vôbec nemalo dôjsť. V dôsledku toho bol oslabený **efekt funkcie nariadenia ako nástroja integrujúceho zákony** na celom území Európskej únie. **Efekt homogénosti** sa dosiahol len vďaka zavedeniu novej inštitúcie – Európskeho zoskupenia územnej spolupráce – do právnych poriadkov všetkých členských štátov. Na druhej strane prijatím obsahovo rôznorodých vnútroštátnych právnych predpisov na realizáciu opatrení vyplývajúcich z nariadenia sa dosiahol **efekt deharmonizácie práva členských štátov v tejto oblasti**. Poľské zákonodarné orgány sa vo veci EZÚS zachovali korektné – vo vnútroštátnych predpisoch regulovali len to, čo neregulovalo nariadenie ES a to, čo nariadenie delegovalo na členské štáty.

Jednou z obáv Výboru regiónov je tiež skutočnosť, že Európske zoskupenia územnej spolupráce neboli doteraz dostatočne zapojené do realizácie programov a projektov spolufinancovaných z prostriedkov Európskej únie. Podľa výboru **„treba v budúcom pozmenenom nariadení o EZÚS (ES) č. 1082/2006 pripomenúť a jasno definovať orgánom riadiacim operačné programy**, že EZÚS nemôžu byť za žiadnych okolností diskriminované, čo sa týka účasti na iniciatívach spoločenstva, vo výberových konaniach a programoch, pretože už samotná skutočnosť, že EZÚS existuje, svedčí o uznanom trvalom európskom zoskupení, ktoré plní zvyčajné požiadavky s nadnárodnými črtami.” So stanoviskom Výboru regiónov o nutnosti novelizovať nariadenie Európskeho parlamentu a Rady vo veci Európskeho zoskupenia územnej spolupráce súhlasí aj Európska komisia. Vo svojej správe pre Európsky parlament a Radu z 29. júla 2011 vo veci uplatňovania nariadenia Európska komisia potvrdila potrebu zmien prijatím výsledkov analýz a smeru myslenia Výboru regiónov. Zmeny, ktoré plánuje komisia, majú vylúčiť prekážky v tvorení EZÚS a zabezpečiť kontinuitu a uľahčiť pôsobenie už existujúcich zoskupení. V návrhu zmien o Európskom zoskupení územnej spolupráce, ktoré predstaviť komisia Európskemu parlamentu a Rade je však len ťažko nájsť náznak rozhodného posilnenia pozície EZÚS **v iniciatívach, výberových konaniach a programoch Európskeho spoločenstva** a už vôbec nie v systéme riadenia operačných programov v rámci Európskej územnej spolupráce.

Je nepochybné, že nový právny nástroj zahraničnej spolupráce spoločenstiev a územných samospráv, ako aj iných subjektov, je pre euroregióny dôležitou výzvou. Zostáva už len odpovedať na otázku, ako sa budú správať samotné euroregióny. Budú sa chcieť doteraz pôsobiace zväzky na pohraničí členských štátov Európskej únie transformovať na Európske zoskupenia územnej spolupráce? Uznajú európske zoskupenie za výhodnejší a jednoduchší nástroj

w sprawie EUWT poprawnie – regulując w prawie krajowym tylko to, co nie uregulowało rozporządzenie oraz to, co rozporządzenie delegowało do regulacji państw członkowskich.

Troskę Komitetu Regionów stanowi także fakt, iż Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej nie zostały jak dotąd w sposób dostateczny włączone do realizacji programów i projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Zdaniem Komitetu „**organom zarządzającym programami operacyjnymi należy przypomnieć i jasno stwierdzić w przyszłym zmienionym rozporządzeniu o EUWT (WE) nr 1082/2006**, że EUWT nie mogą być pod żadnym pozorem dyskryminowane, jeśli chodzi o udział we wspólnotowych inicjatywach, procedurach przetargowych i programach, tym bardziej, że już sam fakt istnienia EUWT świadczy o uznanym trwałym ugrupowaniu europejskim, które spełnia zwyczajowe wymogi dotyczące cech ponadnarodowych”. Stanowisko Komitetu Regionów o konieczności nowelizacji rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej podziela Komisja Europejska. W sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie stosowania rozporządzenia, Komisja Europejska potwierdziła potrzebę zmian, przyjmując rezultaty analiz i kierunek myślenia Komitetu Regionów. Planowane przez Komisję zmiany mają wyeliminować przeszkody w tworzeniu EUWT oraz zapewnić ciągłość i ułatwić działania Ugrupowań już istniejących. W sugestjach zmian w sprawie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej zaproponowanych przez Komisję Parlamentowi i Radzie trudno jednak znaleźć zapowiedzi istotnego wzmożenia pozycji EUWT **we wspólnotowych inicjatywach, procedurach przetargowych i programach**, a tym bardziej w systemie zarządzania programami operacyjnymi w ramach europejskiej współpracy terytorialnej.

Nie ulega wątpliwości, że nowy instrument prawny współpracy zagranicznej wspólnot i władz terytorialnych oraz innych podmiotów jest poważnym wyzwaniem dla euroregionów. Pozostaje odpowiedź na pytanie, jak będą zachowywały się euroregiony? Czy działające na pograniczach państw członkowskich Unii Europejskiej będą chciały przekształcić się w Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej? Czy uznają Europejskie Ugrupowanie za instrument korzystniejszy i łatwiejszy do stosowania pod względem prawnym i administracyjnym od dotychczas stosowanej formy? Czy też Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej powstawać będą obok, a nie zamiast istniejących euroregionów?

Działające dotąd na granicach wewnętrznych Unii Europejskiej EUWT powstały na bazie istniejących euroregionów bądź z ich udziałem. Można zakładać, że podejście do wspomnianych kwestii euroregionów z udziałem polskich podmiotów również nie będzie jednolite. Warto jednak, by było ono otwarte na zmiany, aktywne i kreatywne.

z prawnego a administratywnego hľadiska w porównani z doterajšou formou? Nebudú Európske zoskupenia územnej spolupráce vznikajú namiesto existujúcich euroregionov a nie popri nich?

Doterajšie zoskupenia územnej spolupráce pôsobiace na vnútorných hraniciach Európskej únie vznikli na báze existujúcich euroregionov, alebo s ich účasťou. Môžeme predpokladať, že euroregiony s účasťou poľských subjektov taktiež nebudú mať jednotný prístup k spomínaným otázkam. Dobré by však bolo, keby to bol prístup otvorený zmenám, aktívny a kreatívny.

Takýmto prístupom sa vyznačuje poľsko-slovenský Euroregion „Tatry”, ktorý pracuje na projekte vytvárania sietí **Od Euroregionu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce**, hľadajúc najlepšiu cestu na jeho realizáciu. Existujú rôzne varianty zapojenia Euroregionu „Tatry” do Európskej územnej spolupráce v duchu nariadenia (ES) 1082/2006 Európskeho parlamentu a Rady o Európskom zoskupení územnej spolupráce. Do úvahy prichádza transformovanie euroregionu (s čím máme dočinenia v doterajšom rozvoji EZÚS) na zoskupenie, alebo vytvorenie nového účelového zoskupenia – nezávislého od doterajšieho Euroregionu „Tatry”. Jeho tvorcami by boli členské subjekty euroregionu, alebo by sa podieľali na jeho tvorbe: **po prvé** – prevzatím napríklad úloh cieľa Európska územná spolupráca, vytýčených v čl. 6 nariadenia (ES) č. 1086/2006 Európskeho parlamentu a Rady z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja. Toto nariadenie zahŕňa podporu podnikateľských subjektov, hlavne malých a stredných podnikateľov, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu; podporu a zlepšenie spoločnej ochrany a správy prírodných a kultúrnych zdrojov, ako aj prevenciu proti prírodným a technickým rizikám; podporu prepojenia medzi mestskými a vidieckymi oblasťami; zníženie izolovanosti zlepšením prístupu k dopravným, informačným a komunikačným sieťam, ako aj cezhraničným vodným, energetickým a odpadovým systémom a zariadeniam; rozvoj spolupráce, kapacity a spoločného využívania infraštruktúr, hlavne v takých sektoroch ako zdravotníctvo, kultúra, cestovný ruch a školstvo; **po druhé** – realizovaním úloh s finančnou pomocou Európskej únie, v budúcnosti nevynímajúc prevzatie zodpovednosti za riadenie operačného programu delegovaním povinností riadiacej inštitúcie na zoskupenie.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

Takie właśnie podejście cechuje polsko-słowacki Euroregion „Tatry”, który pracuje nad projektem sieciowym pt. **Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej**, poszukując najlepszej drogi do jego realizacji. Możliwe są różne warianty włączenia się Euroregionu „Tatry” w europejską współpracę terytorialną w duchu rozporządzenia (WE) 1082/2006 Parlamentu i Rady w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej. Możliwe jest przekształcenie Euroregionu (z czym mamy do czynienia w dotychczasowym rozwoju EUWT) w Ugrupowanie, bądź utworzenie niezależnie od istniejącego Euroregionu „Tatry” nowego Ugrupowania celowego przez podmioty członkowskie Euroregionu lub z udziałem tych podmiotów, **po pierwsze** – konsumującego na przykład zadania celu europejska współpraca terytorialna, określone w art. 6 rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a obejmujące wspieranie przedsiębiorczości, w szczególności rozwoju MŚP, turystyki, kultury oraz handlu transgranicznego; wspieranie i poprawę wspólnej ochrony zasobów naturalnych i kulturowych i wspólnego zarządzania nimi, jak również zapobieganie zagrożeniom naturalnym i technologicznym; wspieranie powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi; zmniejszanie izolacji poprzez poprawę dostępu do usług i sieci transportowych, informacyjnych i komunikacyjnych, a także transgranicznych systemów i urzędzeń dostaw wody i energii oraz zagospodarowania odpadów; rozwój współpracy, zdolności oraz wspólnego wykorzystywania infrastruktury, w szczególności w sektorach takich jak ochrona zdrowia, kultura, turystyka i edukacja; **po drugie** – realizującego zadania w oparciu o środki finansowe Unii Europejskiej, nie wykluczając przyjęcia w przyszłości odpowiedzialności za zarządzanie programem operacyjnym poprzez nałożenie na Ugrupowanie obowiązków instytucji zarządzającej.

Alfonso Alcolea Martínez
Komitet Regionów Unii Europejskiej

Rola Komitetu Regionów oraz Platformy Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej

1. Europa bez granic

Historyczne korzenie Unii Europejskiej sięgają połowy XX wieku. W dniu 9 maja 1950 r. francuski Minister Spraw Zagranicznych Robert Schuman przedstawił propozycję, która zmieniła historię Europy. Propozycja ta, znana jako *Deklaracja Schumana*, jest uważana za początek dzisiejszej Unii Europejskiej, budowanej krok po kroku, w sposób przyczyniający się do osiągnięcia zasadniczego celu politycznej unii: „Europa nie powstanie od razu ani w całości: będzie powstawała przez konkretne realizacje, tworząc najpierw rzeczywistość solidarności”. Moment ten zapoczątkował okres stopniowego rozwoju procesów integracyjnych w Europie, realizowanych przy pomocy różnych środków oraz polityk zaprojektowanych dla zwiększenia ekonomicznej, społecznej i terytorialnej spójności kontynentu. Najnowszy instrument – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) stanowi kolejny krok w kierunku idei integracji europejskiej budowanej na poziomie lokalnym, głównie w regionach przygranicznych, wzmacniającej pozycję władz lokalnych i regionalnych oraz ułatwiającej podejmowanie oddolnych inicjatyw w celu wzmocnienia spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej.

Od samego początku kluczowym elementem procesu integracji europejskiej było znaczne zmniejszenie znaczenia granic państwowych dla europejskich podmiotów gospodarczych, w celu stworzenia dużego rynku, na którym nie stanowiłyby one przeszkody dla swobodnego przepływu pracowników, towarów, usług i kapitału. Szybki rozwój i zwiększenie przepuszczalności granic zostały dodatkowo wzmocnione poprzez utworzenie Unii Gospodarczej i Walutowej oraz zniesienie kontroli na granicach w wyniku podpisania traktatu w Schengen w dniu 14 czerwca 1985 r. Granice wewnątrz Unii Europejskiej utraciły swoją dotychczasową funkcję oddzielania poszczególnych krajów od siebie. Nie zniknęły one jednakże całkowicie: ich pozostałości można zaobserwować w postaci starych punktów kontroli granicznej oraz barier kulturowych, administra-

Alfonso Alcolea Martínez
Výbor regiónov Európskej únie

Úloha Výboru regiónov a platformy pre Európske zoskupenia územnej spolupráce

1. Európa bez hraníc

Historické korene Európskej únie siahajú do polovice 20. storočia. Dňa 9. mája 1950 francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman predložil návrh, ktorý zmenil históriu Európy. Tento návrh, známy ako *Schumanova deklarácia*, sa považuje za začiatok dnešnej Európskej únie, budovanej postupne spôsobom, ktorý prispieval k dosiahnutiu zásadného cieľa politickej únie: „Európa sa nestvorí naraz alebo podľa jediného plánu. Bude vznikať prostredníctvom konkrétnych úspechov, ktoré najprv vytvoria skutočnú solidaritu”. Táto chvíľa bola začiatkom obdobia postupného rozvoja integračných procesov v Európe, realizovaných pomocou rôznych prostriedkov a politik navrhnutých spôsobom prispievajúcim k zlepšeniu ekonomickej, sociálnej a územnej kohézie kontinentu. Najnovší nástroj – Európske zoskupenie územnej spolupráce (EZÚS) je ďalším krokom k myšlienke európskej integrácie na miestnej úrovni, hlavne v prihraničných oblastiach, posilňujúcim miestne a regionálne orgány a zjednodušujúcim prijímanie iniciatív zdola zameraných na posilnenie ekonomickej, sociálnej a územnej súdržnosti.

Úplne od začiatku bolo kľúčovým prvkom procesu európskej integrácie značné zníženie významu štátnych hraníc pre európske ekonomické subjekty zamerané na vytvorenie veľkého trhu, na ktorom by hranice netvorili prekážku pre voľný pohyb zamestnancov, tovarov, služieb a kapitálu. Rýchly rozvoj a zvýšenie priepustnosti hraníc boli dodatočne posilnené vytvorením hospodárskej a menovej únie a zrušením kontrol na hraniciach v dôsledku podpísania Schengenskej dohody dňa 14. júna 1985. Okrem hospodárskej integrácie a postupnému rušeniu administratívnych prekážok došlo k rozšíreniu kultúrnej výmeny a pohybu osôb. Vnútroštátne hranice Európskej únie stratili svoju doterajšiu funkciu rozdeľovania jednotlivých krajín. Ale nezmišli úplne: okrem starých kontrolných bodov zostali kultúrne, správne, ekonomické aj jazykové prekážky. V odpovedi na tieto výzvy sa regióny položené pozdĺž pozemných alebo morských hraníc museli prispôbiť novým okolnostiam.

cyjnych, ekonomicznych i językowych. Odpowiadając na te wyzwania, regiony położone wzdłuż lądowych lub morskich granic zmuszone były dostosować się do nowych okoliczności.

Współpraca transgraniczna stanowi szczególnie rodzaj współpracy terytorialnej, której cechą charakterystyczną jest sąsiedzkosc kontaktów w wymiarze lokalnym lub regionalnym. Wspólna tożsamość, bliskość geograficzna i interesy stanowiły bodziec do nawiązywania współpracy, której najczęstszą formę stanowiły euro-regiony. Ich zasadniczym celem było podniesienie poziomu życia mieszkańców, społeczny i ekonomiczny rozwój regionu oraz pokonywanie występujących w nim barier. Obecnie współpraca transgraniczna nie stanowi już priorytetu polityki krajowej, ale przede wszystkim priorytet polityki europejskiej. Jest filarem spójności terytorialnej, jednego z celów Unii Europejskiej. Z tego też powodu jest wyodrębnionym celem unijnej polityki spójności.

2. EUWT – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej

Samorządowe władze lokalne i regionalne wdrażając i zarządzając projektami i programami współpracy terytorialnej, napotykały na szereg utrudnień wynikających z występujących pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi różnic w systemach prawnych i administracyjnych. Łączyły ich wspólne potrzeby i interesy, ich funkcjonowanie uzależnione było jednakże od odmiennych systemów ustrojowych. Brakowało wspólnego narzędzia prawnego, które mogłoby ułatwić i ujednoczyć współpracę terytorialną. Stale rosnąca liczba podejmowanych działań w dziedzinie współpracy terytorialnej spowodowała konieczność ustanowienia dla tej współpracy trwałej i bezpośrednio stosowanej struktury prawnej. W ten sposób wprowadzone zostało Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej – odpowiedź Unii Europejskiej na potrzebę uczynienia współpracy terytorialnej bardziej trwałą, widoczną, odpowiedzialną, elastyczną i prostą oraz pokonania przeszkód utrudniających tę współpracę.

Podstawę prawną dla tworzenia i funkcjonowania Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej stanowi rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. Omawiany instrument prawny pozwala podmiotom prawnym z różnych państw zrzeszać się i tworzyć nowe struktury wyposażone w osobowość prawną według prawa unijnego. EUWT może wdrażać projekty oraz inicjatywy w zakresie współpracy terytorialnej, współfinansowane przez Unię Europejską lub nie, uzyskać własną osobowość prawną, odrębną od osobowości prawnej podmiotów wchodzących w skład ugrupowania, i podejmować we własnym imieniu działania w obrocie prawnym w Unii Europejskiej. EUWT tworzą podmioty położone na terytorium przynajmniej dwóch państw członkowskich, co oznacza, że na chwilę

Cezhraničná spolupráca je zvláštnym druhom územnej spolupráce, ktorej charakteristickou vlastnosťou sú susedské vzťahy na miestnej alebo regionálnej úrovni. Spoločná identita, geografická blízkosť a podobné záujmy sú impulzom k nadväzovaniu spolupráce, realizovanej najčastejšie vo forme euroregiónov. Ich podstatným cieľom bolo zvýšenie kvality života obyvateľov, sociálny a ekonomický rozvoj regiónu a prekonávanie prekážok, ktoré sa v ňom vyskytujú. V súčasnosti už nie je cezhraničná spolupráca prioritou národnej politiky, ale predovšetkým je to prioritou európskej politiky. Je pilierom územnej súdržnosti, jedného z cieľov Európskej únie. Z tohto dôvodu je samostatným cieľom európskej politiky súdržnosti.

2. EZÚS – Európske zoskupenie územnej spolupráce

Miestne a regionálne orgány sa pri implementácii a riadení projektov a programov územnej spolupráce stretávali s mnohými problémami zapríčinenými rozdielmi v právnych a administratívnych systémoch jednotlivých členských štátov. Spájali ich spoločné potreby a záujmy, ale ich fungovanie bolo podmienené rozdielnymi právnymi režimami. Chýbal spoločný právny nástroj, ktorý by uľahčil a zosúladiť územnú spoluprácu. Spolu s rastúcim množstvom aktivít v oblasti územnej spolupráce bolo potrebné stanoviť pre túto spoluprácu udržateľnú a priamo uplatniteľnú právnu štruktúru. Týmto spôsobom vzniklo Európske zoskupenie územnej spolupráce – odpoveď Európskej únie na potrebu urobiť územnú spoluprácu udržateľnejšou, viditeľnejšou, zodpovednejšou, pružnejšou a jednoduchšou, ako aj prekonať prekážky, ktoré ju sťažujú.

Právny základ pre zriaďovanie a fungovanie Európskych zoskupení územnej spolupráce tvorí nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006. Tento právny nástroj umožňuje právnickým osobám z rôznych štátov vytvoriť zoskupenie, čím vzniká nový subjekt, ktorý má právnu subjektivitu podľa európskeho práva. EZÚS môže implementovať projekty a iniciatívy v oblasti územnej spolupráce s finančným príspevkom z Európskej únie aj bez neho, má vlastnú právnu subjektivitu, ktorá sa odlišuje od právnej subjektivity subjektov – členov zoskupenia, môže vo vlastnom mene realizovať aktivity v rámci práva Európskej únie. EZÚS tvoria subjekty nachádzajúce sa minimálne na územiach dvoch členských štátov, čo znamená, že sa tento nástroj môže momentálne využívať len v rámci multilaterálnej, ale nie bilaterálnej spolupráce na vonkajších hraniciach Európskej únie.

Nariadenie uvádza päť kategórií potenciálnych členov EZÚS: miestne a regionálne orgány, členské štáty, verejnoprávne subjekty a združenia, ktoré sú tvorené horeuvedenými subjektmi. Zoskupenie môže realizovať jeden alebo viac cieľov zameraných na uľahčenie a propagáciu územnej spolupráce pre posilnenie ekonomickej a sociálnej súdržnosti a jeho úlohy patria ku kompetenciám kaž-

obecna instrument ten moze byc wykorzystywany tylko w ramach wielostronnej, ale nie dwustronnej wspolpracy na zewnetrznych granicach Unii Europejskiej.

Rozporzadzenie wymienia piec kategorii potencjalnych czlonkow EUWT: wladze lokalne i regionalne, panstwa czlonkowskie, podmioty prawa publicznego oraz stowarzyszenia, w sklad ktorych wchodzi wyzej wymienione podmioty. Ugrupowanie moze realizowac jeden lub wiele celow, ukierunkowanych na ulatwienie i upowszechnianie wspolpracy terytorialnej w celu wzmocnienia spojnosci gospodarczej i spolecznej, a jego zadania mieszczą się w zakresie kompetencji kazdego z czlonkow EUWT przyznanych im na mocy prawa krajowego.

Rozporzadzenie wyłącza z tego zakresu zadania polegajace na ochronie ogolnych interesow panstwa lub innych organow publicznych, do ktorych w szczegolnosci nalezą uprawnienia policyjne i regulacyjne, oraz wymiar sprawiedliwosci i polityka zagraniczna. Dzialalnosc ugrupowania, odpowiedzialnosc jego czlonkow oraz ich zadania definiowane są w konwencji i statucie. EUWT moze zatrudniac pracownikow, zarzadzac wlasnym budzetem, zawierac umowy z osobami trzecimi, dzialac w imieniu swoich czlonkow i wystepowac jako strona w postepowaniu sadowym. Panstwa czlonkowskie są zobowiazane do podjecia dzialan zapewniajacych skuteczne stosowanie rozporzadzenia. Krajowe ustawodawstwo powinno regulowac kwestie nierozwiazane przez rozporzadzenia w taki sposob, aby wspierac pewnosc prawną wspolpracy i nie zaklócac jej realizacji.

Utworzenie EUWT jest zlozonym procesem, wymagajacym pelnego zaangażowania i scislej wspolpracy wszystkich uczestniczacych w nim partnerow. Zazwyczaj podyktowane jest ono chacia stworzenia trwalej struktury wspolpracy transgranicznej umozliwiajacej sprawne i efektywne zarzadzanie wspolnymi projektami. W procesie tym czesto wykorzystywane są dowiadczenia, struktury i powiazania wypracowane w drodze wcześniejszej wspolpracy. Wzajemne poznanie się i zrozumienie stanowią niezbedną przeslanke warunkujaca powodzenie przedsiwzięcia. Powodem utworzenie EUWT jest tez potrzeba lepszego sprostania wyzwaniom związanych ze wspolpracą, co na poczatkowym etapie wiąze się z koniecznoscia przeprowadzenia analizy potrzeb i przyszlych celow ugrupowania oraz okrešleniem roli, jaka będzie ono pełniło w perspektywie dlugofalowej. W rezultacie wspolnych debat i dyskusji powinny zostac wskazane kwestie, ktore będą niezbedne do rozpoczęcia procesu tworzenia ugrupowania i zapewnienia jego prawidlowego przebiegu. Odpowiednie i konstruktywne negocjacje pozwolą na kompleksowā ocenę potencjalu EUWT i podjecie ostatecznej decyzji o wyborze tego instrumentu prawnego jako najbardziej wlasciwego.

Do grudnia 2012 r. liczba utworzonych ugrupowan wyniosła 32. EUWT zrzeszają już ponad 600 samorzadów lokalnych i regionalnych z 16 panstw czlonkowskich Unii Europejskiej, reprezentu-

deho z czlonow EZUS, ktore mu boli uložené na zaklade narodnych predpisov.

Nariadenie vylučuje z tohto rozsahu aktivity založené na ochrane všeobecných záujmov štátu alebo iných verejných orgánov, ku ktorým patria najmä policajné a regulačné právomoci, justícia a zahraničná politika. Činnosť zoskupenia, zodpovednosť jeho členov a ich úlohy sú definované v dohovore a stanovách. EZÚS môže zamestnávať zamestnancov, riadiť svoj vlastný rozpočet, uzatvárať zmluvy s tretími osobami, konať v mene svojich členov a vystupovať ako strana v súdnom konaní. Členské štáty sú povinné prijať aktivity zabezpečujúce účinné uplatňovanie nariadenia. Národná legislatíva by mala riešiť otázky neupravené nariadením takým spôsobom, aby bola podporená právna istota spolupráce a aby sa neporušovala jej realizácia.

Založenie EZÚS je náročným procesom, ktorý si vyžaduje plnú angažovanosť a úzku spoluprácu medzi všetkými partnermi. Zámer založiť EZÚS vyplýva najčastejšie z potreby vytvoriť udržateľnú štruktúru cezhraničnej spolupráce, ktorá umožní kvalitné a efektívne riadenie spoločných projektov. V tomto procese sa často využívajú skúsenosti, štruktúry a prepojenia vypracované počas predchádzajúcej spolupráce. Vzájomné spoznanie a pochopenie sú nevyhnutnou podmienkou úspechu. Príčinou založenia EZÚS je tiež potreba efektívnejšieho čelenia výzvam spojeným so spolupracou, čo sa na začiatkovej etape spája s nevyhnutnosťou analýzy potrieb a budúcich cieľov zoskupenia a s určením úlohy, ktorú bude EZÚS plniť v dlhodobej perspektíve. Vo výsledku spoločných rokovaní a diskusií by sa mali prijať riešenia nevyhnutné pre začatie procesu zakladania zoskupenia a pre zabezpečenie jeho nerušeného priebehu. Primerané a konštruktívne rokovania umožnia komplexne vyhodnotiť potenciál EZÚS a prijať konečné rozhodnutie o výbere tohto právneho nástroja ako najvhodnejšieho riešenia.

Do decembra 2012 bolo založených 32 zoskupení. EZÚS združujú už viac ako 600 miestnych a regionálnych samospráv zo 16 členských štátov Európskej únie, čím zastupujú záujmy viac ako 25 miliónov Európanov. Prispievajú k zlepšeniu dialógu medzi členskými štátmi a inými verejnými orgánmi, zabezpečujú udržateľnosť územnej spolupráce v dlhodobom horizonte. Stúpajúci záujem o túto formu spolupráce potvrdzuje, že miestne a regionálne subjekty stále častejšie vnímajú EZÚS ako vhodný nástroj na realizáciu svojich zámerov.

3. Výbor regiónov a platforma pre Európske zoskupenia územnej spolupráce

Výbor regiónov založený v roku 1992 tvoria zástupcovia miestnej a regionálnej samosprávy Európskej únie. Má 344 členov zo všetkých 27 krajín Európskej únie a realizuje myšlienku zapojenia miestnej a regionálnej samosprávy a zastupovaných občanov

jąc ponad 25 mln Europejczyków. Przyczyniają się one do poprawy dialogu pomiędzy państwami członkowskimi i innymi władzami publicznymi, zapewniając trwałość współpracy terytorialnej w długim okresie czasu. Rosnące zainteresowanie tą formą współpracy świadczy o tym, że lokalne i regionalne podmioty coraz częściej postrzegają EUWT jako odpowiednie narzędzie do realizacji swoich zamierzeń.

3. Komitet Regionów i Platforma Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej

Utworzony w 1992 roku Komitet Regionów jest zgromadzeniem złożonym z przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych Unii Europejskiej. Jego 344 członków ze wszystkich 27 krajów Unii Europejskiej realizuje misję włączenia samorządów lokalnych i regionalnych oraz reprezentowanych przez nie społeczności w proces decyzyjny Unii Europejskiej oraz informowania ich o strategiach politycznych UE. Komisja Europejska, Parlament Europejski i Rada mają obowiązek zasięgnięcia opinii Komitetu w odniesieniu do dziedzin polityki mających wpływ na regiony i miasta.

Komitet Regionów był inicjatorem oraz jednym z głównych promotorów współpracy terytorialnej realizowanej w ramach Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej. Odgrywa także aktywną rolę w pracach związanych z przeglądem rozporządzenia ws. EUWT. Rozporządzenie to wprowadza wymóg, by nowo utworzone EUWT informowały Komitet Regionów o swym powstaniu, przypisując tym samym Komitetowi zadanie prowadzenia rejestru ugrupowań.

Działania Komitetu Regionów ukierunkowane są na wspieranie i promowanie rozwoju EUWT. Obejmują one w szczególności opracowywanie opinii dotyczących funkcjonowania ugrupowań, publikowanie materiałów informacyjnych, artykułów oraz sprawozdań monitorujących. We współpracy z lokalnymi i regionalnymi partnerami oraz instytucjami europejskimi organizowane są także konferencje, seminaria, warsztaty i wystawy.

W związku z proponowanymi zmianami do rozporządzenia nr 1082/2006 Komitet Regionów opublikował dwie opinie. W 2012 roku Michel Delebarre, koordynator polityczny Platformy EUWT zaprezentował dokument zawierający propozycje rozwiązań mających na celu poprawę projektu wniosku legislacyjnego. Natomiast w 2011 roku przyjęta została opinia z inicjatywy własnej pt. „Nowe perspektywy przeglądu rozporządzenia w sprawie EUWT”, której sprawozdawcą był Alberto Núñez Feijóo. Opinia ta opracowana została w oparciu o szerokie konsultacje przeprowadzone z istniejącymi EUWT, przedstawicielami lokalnych i regionalnych samorządów oraz innymi zainteresowanymi stronami. Wezwano w niej do uproszczenia procedur związanych z tworzeniem struktur transgranicznego partnerstwa, co w rezultacie przyczyni się do zwiększe-

do rozhodovacieho procesu Európskej únie a informovania ich o politických stratégiách EÚ. Európska komisia, Európsky parlament a Rada sú povinní konzultovať s Výborom politiku ovplyvňujúcu regióny a mestá.

Výbor regiónov bol iniciátorom a jedným z hlavných podporovateľov územnej spolupráce realizovanej v rámci Európskeho zoskupenia územnej spolupráce. Zohráva tiež aktívnu úlohu v prácach zameraných na revíziu nariadenia o EZÚS. Toto nariadenie zavádza požiadavku, aby novozaložené EZÚS oznamovali Výbor regiónov svoj vznik a Výbor je zároveň povinný viesť zoznam týchto zoskupení.

Aktivity Výboru regiónov sú zamerané na podporu a propagovanie rozvoja EZÚS. Tieto zahŕňajú najmä vypracovanie štúdií o fungovaní zoskupení, zverejňovanie informačných materiálov, článkov a monitorovacích správ. Za spolupráce s miestnymi a regionálnymi partnermi a európskymi inštitúciami organizuje Výbor konferencie, semináre, tvorivé dielne a výstavy.

V súvislosti s navrhovanými zmenami nariadenia č. 1082/2006 zverejnil Výbor regiónov svoje stanovisko. V roku 2012 prezentoval Michel Delebarre, politický koordinátor platformy EZÚS, dokument, v ktorom navrhol riešenia zamerané na zlepšenie legislatívneho návrhu. V roku 2011 bolo prijaté stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému Nové perspektívy preskúmania nariadenia o EZÚS, ktoré prezentoval Alberto Núñez Feijóo. Toto stanovisko bolo vypracované na základe širokých konzultácií s existujúcimi EZÚS, zástupcami miestnej a regionálnej samosprávy a inými zainteresovanými stranami. Bola v ňom obsiahnutá výzva na zjednodušenie postupov spojených s tvorením štruktúr cezhraničného partnerstva, čo následne prispeje k zvýšeniu právnej istoty a vďaka tomu skvalitní riadenie projektov a finančných zdrojov. V dokumente boli tiež spomenuté otázky lepšej harmonizácie národných predpisov a vysvetlenia právneho postavenia zoskupení, pružnejšieho prístupu k náboru a zamestnávaniu personálu, skrátenia procedurálnych termínov súvisiacich so zakladaním zoskupení, ako aj problematika zakladania EZÚS za účasti subjektov z územia mimo Európskej únie, najmä v rámci dvojstranných partnerstiev.

V roku 2011 sprevádzkoval Výbor regiónov platformu Európskych zoskupení územnej spolupráce, ktorej cieľom je monitorovanie prijímania a implementácie predpisov o EZÚS na úrovni Európskej únie a členských štátov, zjednodušenie výmeny skúseností súvisiacich so zakladaním a fungovaním EZÚS a osvedčených postupov v tomto rozsahu. V rámci platformy sa stretávajú zástupcovia EZÚS, iných subjektov, ktoré realizujú cezhraničnú spoluprácu (napr. eurorégióny) a združení, ako aj experti a osoby, ktoré majú praktické skúsenosti v tejto oblasti. Osobitným nástrojom platformy je webový portál, na ktorom sa zverejňujú aktuálne správy a informácie o udalostiach, vedú sa diskusie, dochádza k výmene skúseností a konzultáciám s expertmi v oblasti územnej spolupráce. Portál tiež

nia pewności prawnej, a tym samym usprawni zarządzanie projektami i środkami finansowymi. W dokumencie poruszono też kwestie lepszej harmonizacji przepisów krajowych i objaśnienia statusu prawnego ugrupowań, bardziej elastycznego podejścia do procedur rekrutacji i zatrudniania personelu, skrócenia terminów proceduralnych związanych z zakładaniem ugrupowań, a także umożliwienia ustanawiania EUWT z udziałem podmiotów spoza Unii Europejskiej, zwłaszcza w ramach dwustronnych partnerstw.

W 2011 r. Komitet Regionów uruchomił Platformę Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej, której celem jest monitorowanie przyjęcia i wdrażania przepisów dotyczących EUWT na szczeblu Unii Europejskiej i państw członkowskich, ułatwianie wymiany doświadczeń związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem EUWT oraz przykładów dobrych praktyk w tym zakresie. W ramach Platformy spotykają się przedstawiciele społeczności EUWT, a także innych podmiotów prowadzących współpracę transgraniczną (np. euroregionów), stowarzyszeń, ekspertów i praktyków w tej dziedzinie. Odrębnym narzędziem Platformy jest portal internetowy, gdzie publikowane są bieżące wiadomości i informacje o wydarzeniach, prowadzone są dyskusje i wymiana doświadczeń, a także konsultacje z ekspertami w dziedzinie współpracy terytorialnej. Portal umożliwia też każdemu EUWT prowadzenie własnej mikrowitryny, gdzie przedstawiane są najnowsze informacje o realizowanych projektach i osiągniętych rezultatach. Platforma EUWT korzysta także z portali społecznościowych, takich jak Twitter @EGTCplatform i Facebook. Więcej informacji dostępnych jest na stronie www.cor.europa.eu/egtc oraz egtc@cor.europa.eu

umożliwia każdemu EZÚS prevádzkovať svoje podstránky, na ktorých sa prezentujú najnovšie informácie o implementovaných projektoch a dosiahnutých výsledkoch. Platforma EZÚS využíva tiež sociálne siete ako Twitter @EGTCplatform a Facebook. Viac informácií nájdete na stránke www.cor.europa.eu/egtc a egtc@cor.europa.eu

Preklad: Agencja BTB

Tłumaczenie: Grażyna Baranowska

Martín Guillermo Ramírez
*Sekretarz Generalny Stowarzyszenia
Europejskich Regionów Granicznych*

**Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej:
rozporządzenie, doświadczenia, perspektywy,
wyzwania**

Martín Guillermo Ramírez
*Generálny tajomník Združenia
európskych hraničných regiónov*

**Európske zoskupenia územnej spolupráce:
nariadenie, skúsenosti, perspektívy, výzvy**

1. Wartość dodana EUWT dla współpracy transgranicznej

Współpraca transgraniczna posiada w Europie wieloletnią tradycję. Pierwszym podmiotem transgranicznym było utworzone w 1958 r. na granicy niemiecko-holenderskiej EUREGIO, którego działalność liczy sobie już ponad 50 lat. Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych (SERG), jedyna regionalna organizacja o zasięgu europejskim reprezentująca regiony graniczne i transgraniczne, obchodziło w 2011 roku 40. rocznicę powstania. W dniach 17-18 czerwca 1971 r. w atmosferze entuzjazmu dziesięć regionów granicznych na westfalskim zamku w Anholt powołało do życia SERG. Od tego dnia na europejskich granicach zaszło wiele zmian. Obecnie ponad dwieście euroregionów, stowarzyszeń, euromiast, eurodystryktów, a także – od 2008 roku – Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej (EUWT) funkcjonuje na obszarach położonych wzdłuż wewnętrznych i zewnętrznych granic Unii Europejskiej. Stawiając czoła codziennym wyzwaniom, podmioty te wniosły znaczący wkład na rzecz umocnienia integracji europejskiej. Od Morza Barentsa po Śródziemne, od Porto aż po Erywań, europejskie regiony graniczne realizują tysiące działań, projektów, programów i strategii, przyczyniając się do promowania spójności terytorialnej oraz usuwania barier granicznych. Wiele europejskich instytucji doceniło rezultaty tych działań.¹

Większość podmiotów współpracy transgranicznej działa w oparciu o przyjętą w 1980 r. przez Radę Europy Konwencję Madrycką² oraz na podstawie krajowego ustawodawstwa. Ponadto w niektórych przypadkach zawarte zostały międzypaństwowe

1. Pridaná hodnota EZÚS cezhraničnej spolupráce

Cezhraničná spolupráca má v Európe dlhé tradície. Prvým cezhraničným subjektom bolo EUREGIO založené v roku 1958 na nemecko-holandskej hranici, funguje teda už viac ako 50 rokov. Združenie európskych hraničných regiónov (ZEHR), jediná regionálna organizácia s európskou pôsobnosťou, ktorá zastupuje hraničné a cezhraničné regióny, oslavovalo v roku 2011 40. výročie svojho vzniku. Združenie založilo v entuziastickej nálade desať hraničných regiónov na vestfálskom hrade v Anholt v dňoch 17. – 18. júna 1971. Od tejto doby na európskych hraniciach nastali mnohé zmeny. V oblastiach nachádzajúcich sa pozdĺž vnútorných a vonkajších hraníc Európskej únie začalo v tomto období pôsobiť viac ako dvesto euroregionov, združení, euromiast, eurodistriktov a – od roku 2008 – tiež Európskych zoskupení územnej spolupráce (EZÚS). Čeliac každodenným výzvam tieto subjekty významne prispeli k posilneniu európskej integrácie. Od Barrentsovho po Stredozemné more, od Porta až po Jerevan realizujú európske hraničné regióny tisíce aktivít, projektov, programov a stratégií, čím prispievajú k podpore územnej súdržnosti a odstraňovaniu hraničných prekážok. Viacero európskych inštitúcií vysoko hodnotí výsledky týchto aktivít¹.

Väčšina subjektov cezhraničnej spolupráce pôsobí na základe Madridského dohovoru², ktorý bol prijatý Radou Európy v roku 1980, a na základe národnej legislatívy. V niektorých prípadoch boli navyše uzatvorené medzištátne dohody (napr. nemecko-holandská dohoda z Anholt, zmluva z Karlsruhe medzi Nemeckom,

¹ Deklaracja końcowa Konferencji Rocznej SERG, która odbyła się w dniach 22-24 września 2011 r. w Kursku, Federacja Rosyjska, SERG 2011.

² „Europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi” została zatwierdzona przez Radę Europy podczas czwartej Europejskiej Konferencji Ministrów odpowiedzialnych za instytucje lokalne w Madrycie, 21-23 maja 1980 r. Projekt Konwencji Madryckiej został przyjęty przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy w dniu 11 października 1979 r.

¹ Záverečná deklarácia Výročnej konferencie ZEHR, ktorá sa konala v dňoch 22.–24. septembra 2011 v Kursku, Ruská federácia, ZEHR 2011.

² „Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci medzi spoločenstvami a územnými orgánmi” bol prijatý Radou Európy počas štvrtej Európskej konferencie ministrov zodpovedných za miestne orgány, 21.–23. mája 1980. Návrh Madridského dohovoru bol prijatý Parlamentným zhromaždením Rady Európy dňa 11. októbra 1979.

porozumienia (np. niemiecko-holenderskie porozumienie zawarte w Anholt, umowa z Karlsruhe pomiędzy Niemcami, Francją, Luksemburgiem i Szwajcarią, traktat z Bayonne pomiędzy Francją a Hiszpanią, traktat z Walencji pomiędzy Portugalią a Hiszpanią), których zadaniem było doprecyzowanie prawnych uwarunkowań dla współpracy transgranicznej oraz rozwiązanie problemów wynikających z rozbieżności w przepisach krajowych. Jednak krajowe i ponadnarodowe rozwiązania prawne nie były wystarczającym usprawnieniem dla podejmowanej współpracy, stąd pojawiła się konieczność opracowania nowego instrumentu prawnego opierającego się na prawie wspólnotowym. SERG od samego początku wspierało inicjatywę opracowania innowacyjnego instrumentu prawnego, jakim jest EUWT, aktywnie uczestnicząc w dyskusjach z różnymi instytucjami oraz przygotowując wiele dokumentów. Opracowany dla Komisji Europejskiej raport z 2004 r. zawiera analizę podstaw prawnych oraz warunków dla prowadzenia współpracy transgranicznej w Europie. Dokument stwierdza, że „pomimo istotnego postępu w dziedzinie współpracy transgranicznej, w dalszym ciągu zaobserwować można ograniczenia i przeszkody natury prawnej, utrudniające podejmowanie przez lokalne i regionalne organy samorządowe szeroko zakrojonych inicjatyw transgranicznych, międzyregionalnych i transnarodowych oraz ograniczające możliwość bezpośredniego zarządzania programami finansowanymi ze środków Unii Europejskiej (jak np. INTERREG)”³.

W opinii SERG za koniecznością opracowania nowego instrumentu prawnego przemawiały następujące argumenty:

- stabilność współpracy wynikająca z trwałej podstawy prawnej gwarantuje w przyszłości podejmowanie wspólnych działań w dowolnym miejscu, czasie, formie oraz dziedzinie. Ponadto, współpraca ta będzie przebiegać niezależnie od zmian rządzącej większości lub poglądów wyrażanych na politycznym i/lub administracyjnym szczeblu,
- trwała podstawa prawna wzmacnia strategiczny charakter współpracy w wymiarze długookresowym,
- lokalne i regionalne władze samorządowe poprzez wspólną strukturę w demokratyczny sposób odpowiadają za monitorowanie procesu wdrażania inicjatyw,
- trwała podstawa prawna przyczynia się do tworzenia więzi współpracy, których uczestnikami stają się także obywatele oraz partnerzy społeczni,
- wspólna struktura prawna oznacza, że wspólne i wiążące decyzje podejmowane są przez współpracujących partnerów, którzy razem realizują działania.

W oparciu o wnioski sformułowane przez SERG oraz opinie innych zainteresowanych podmiotów Komisja Europejska opra-

Francúzskom, Luxemburskom a Švajčiarskom, zmluva z Bayonne medzi Francúzskom a Španielskom, zmluva z Valencie medzi Portugalskom a Španielskom), ktorých cieľom bolo spresniť právne podmienky pre cezhraničnú spoluprácu a vyriešiť problémy vyplývajúce z rozdielnych národných predpisov. Ukázalo sa, že národné a nadnárodné právne riešenia neboli dostatočným zjednodušením v prípade spolupráce, preto bolo potrebné vypracovať nový právny nástroj založený na právnych predpisoch Spoločenstva.

ZEHR podporovalo od úplného začiatku iniciatívu vypracovať inovačný právny nástroj, akým je EZÚS: aktívne sa zúčastňovalo na diskusiách s rôznymi inštitúciami a pripravovalo mnohé podklady. Správa z roku 2004, pripravená pre Európsku komisiu, obsahuje analýzu právnych základov a podmienok cezhraničnej spolupráce v Európe. V dokumente sa konštatuje, že „napriek veľkému pokroku v oblasti cezhraničnej spolupráce, naďalej pretrvávajú obmedzenia a prekážky právnej povahy, ktoré sťažujú prijímanie miestnymi a regionálnymi samosprávnymi orgánmi širokých cezhraničných, medziregionálnych a nadnárodných iniciatív a obmedzujú možnosť priameho riadenia programov financovaných zo zdrojov Európskej únie (ako napr. INTERREG)”³.

Potrebu vypracovať nový právny nástroj potvrdzovali z hľadiska ZEHR nižšie uvedené dôvody:

- udržateľnosť spolupráce vyplýva zo stabilných právnych základov a do budúcnosti zaručuje prijímanie spoločných aktivít na akomkoľvek mieste, v akomkoľvek čase, forme a oblasti. Navyše bude takáto spolupráca realizovaná nezávisle od zmien vládnucej väčšiny alebo názorov vyjadrovaných na politickej a/alebo administratívnej úrovni,
- pevný právny základ posilňuje strategický charakter spolupráce v dlhodobom horizonte,
- miestne a regionálne samosprávne orgány prostredníctvom spoločnej štruktúry demokratickým spôsobom zodpovedajú za monitorovanie procesu implementácie cezhraničných iniciatív,
- pevný právny základ prispieva k vytvoreniu vzťahov zameraných na spoluprácu, na ktorých sa budú zúčastňovať aj občania a sociálni partneri,
- jednotná právna štruktúra znamená, že spoločné a záväzné rozhodnutia sa prijímajú spolupracujúcimi partnermi, ktorí spolu realizujú aktivity.

Na základe záverov formulovaných združením ZEHR a odporúčaní iných zainteresovaných subjektov vypracovala Európska komisia návrh nariadenia, ktorým sa stanovil nový normatívny nástroj Spoločenstva – Európske zoskupenie územnej spolupráce. Nariadenie v tejto veci bolo prijaté v júli 2006. Členské štáty boli zaviazané prijať vykonávacie predpisy a administratívne opatrenia vhodné

3 Raport podsumowujący: „W kierunku nowego instrumentu prawnego Wspólnoty ułatwiającego współpracę transeuropejską pomiędzy władzami terytorialnymi Unii Europejskiej”, SERG 2004.

3 Správa: „K novému právnemu nástroju Spoločenstva uľahčujúcemu transeurópsku spoluprácu založenú na verejnom práve, medzi územnými orgánmi v Európskej únii”, ZEHR 2004.

cowała projekt rozporządzenia ustanawiającego nowy wspólnotowy instrument o charakterze normatywnym – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej, które zostało przyjęte na mocy rozporządzenia w lipcu 2006 r. Państwa członkowskie zobowiązane zostały do przyjęcia przepisów wykonawczych i środków administracyjnych właściwych dla skutecznego stosowania rozporządzenia nie później niż do 1 sierpnia 2007 r. W tym czasie prawie wszystkie państwa członkowskie ustanowiły niezbędne przepisy krajowe, a w rozmaitych regionach granicznych Europy zaczęły powstawać pierwsze EUWT.

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej stanowi dobre rozwiązanie w sytuacji, gdy występują przesłanki dla realizacji szczególnych zadań o charakterze transgranicznym i brak jest instytucji, podmiotu lub struktury, który mógłby się podjąć ich wykonania. Wspólna podmiotowość i organy stanowią dodatkowy pozytywny impuls dla ulepszenia i usprawnienia podejmowanych inicjatyw transgranicznych. Dodatkowo, utworzenie EUWT harmonizuje niepowiązane dotychczas działania na rzecz wymiany kulturowej, naukowej, gospodarczej i politycznej.

Utworzenie EUWT nie tylko poprawia praktyczne aspekty współpracy transgranicznej (a nawet w pewnych sytuacjach – międzyregionalnej i transnarodowej), ale może też pozytywnie wpłynąć na wewnętrzną i zewnętrzną spójność terytorialną Unii Europejskiej. W tym kontekście EUWT może w szczególności przyczynić się do pełniejszego zaangażowania państw członkowskich w realizację programów współpracy transgranicznej, których skuteczność wzrosnie dzięki lepiej wdrażanym i kontrolowanym projektom. EUWT może też wspomagać innowacyjne podejście do zarządzania jako swoiste laboratorium systemu wielopozomowego sprawowania rządów. Ponadto, ze względu na zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron, realizację zasad partnerstwa i pomocniczości, EUWT wzmacnia wizerunek współpracy terytorialnej na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

2. Jak utworzyć EUWT?

Zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady przyjętego w lipcu 2006 r., członkami EUWT mogą zostać lokalne i regionalne władze, podmioty prawa publicznego, jak również stowarzyszenia, w skład których wchodzi podmioty należące do jednej lub kilku z ww. kategorii. Członkami EUWT mogą też zostać państwa członkowskie Unii Europejskiej (zwłaszcza mniejsze państwa bez regionów). Członkowie EUWT muszą reprezentować przynajmniej dwa państwa członkowskie Unii Europejskiej. Członkami ugrupowania mogą też zostać podmioty pochodzące z państw trzecich pod warunkiem, że w państwach tych przyjęte zostaną identyczne przepisy prawne lub też współpraca uregulowana zostanie w drodze umów międzyna-

pre účinnú implementáciu nariadenia v lehote do 1. augusta 2007. V tom čase skoro všetky členské štáty prijali potrebné národné predpisy a v mnohých hraničných oblastiach začali vznikať prvé EZÚS.

Európske zoskupenie územnej spolupráce je dobrým riešením v prípade, že existujú podmienky pre realizáciu špecifických úloh s cezhraničným charakterom, ale chýbajú organizácie, subjekty a štruktúry, ktoré by sa mohli podujat' na ich riešenie. Spoločná subjektivita a orgány sú dodatočným pozitívnym podnetom pre zlepšenie a skvalitnenie cezhraničných iniciatív. Dodatočne, založenie EZÚS prináša súlad medzi doteraz neprepojenými aktivitami v prospech kultúrnej, vedeckej, hospodárskej a politickej výmeny.

Založenie EZÚS nielen zlepšuje praktickú stránku cezhraničnej (a dokonca v niektorých situáciách medziregionalnej a nadnárodnej) spolupráce, ale môže tiež pozitívne ovplyvňovať vnútornú a vonkajšiu súdržnosť Európskej únie. V tomto kontexte EZÚS môže najmä prispievať k lepšiemu zapájaniu sa členských štátov do realizácie programov cezhraničnej spolupráce, ktorých účinnosť vzrastie vďaka lepšie implementovaným a kontrolovaným projektom. EZÚS môže takisto podporovať inovačný prístup k riadeniu ako svojrázne laboratórium viacúrovňového systému vládnych orgánov. Navyše vďaka zapojeniu sa všetkých zainteresovaných strán a realizácii zásad partnerstva a subsidiarity prispieva EZÚS k dobrému menu územnej spolupráce na miestnej, regionalnej a národnej úrovni.

2. Ako založiť EZÚS?

V súlade s ustanoveniami nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z júla 2006 môžu byť členmi EZÚS miestne a regionálne orgány, verejnoprávne subjekty a združenia, ktorých členmi sú subjekty patriace k jednej alebo niekoľkým ho-reuvedeným kategóriám. Členmi EZÚS môžu byť tiež členské štáty Európskej únie (najmä menšie štáty bez regiónov). Členovia EZÚS musia zastupovať minimálne dva členské štáty Európskej únie. Členmi zoskupenia môžu byť aj subjekty z tretích štátov za podmienky, že v týchto štátoch budú prijaté identické právne predpisy prípadne spolupráca bude upravená na základe medzinárodných zmlúv. Nariadenie z roku 2006 umožňovalo zakladanie EZÚS za účasti partnerov z krajín mimo územia Európskej únie len za podmienky, že okrem nich budú členmi EZÚS aj subjekty z minimálne dvoch členských štátov. Z tohto dôvodu nemohli partneri na vonkajších hraniciach Európskej únie nadviazať dvojstrannú cezhraničnú spoluprácu v rámci EZÚS medzi subjektom z krajiny, ktorá nie je členom Únie, ale len jedným subjektom z členského štátu (napr. EZÚS medzi Švédskom a Nórskom alebo Poľskom a Ukrajinou). ZEHR, ale aj iné organizácie už viackrát toto ustanovenie pripomienkovali. V konečnom dôsledku bol návrh zmeny zohľadnený v novelizovanej verzii nariadenia, ktorá bola prezentovaná Európskou komisiou na jeseň 2011.

rodowych. Rozporządzenie z 2006 r. umożliwiało tworzenie EUWT z udziałem partnerów spoza Unii Europejskiej jedynie pod warunkiem, że oprócz nich w EUWT uczestniczyły także podmioty z przynajmniej dwóch państw członkowskich. Z tego powodu partnerzy na zewnętrznych granicach Unii Europejskiej nie mogli nawiązać dwustronnej współpracy transgranicznej w ramach EUWT pomiędzy podmiotem z kraju spoza Unii i tylko jednym podmiotem z państwa członkowskiego (np. EUWT pomiędzy Szwecją a Norwegią lub Polską a Ukrainą). Zarówno SERG, jak i inne organizacje, wielokrotnie krytykowały ten zapis. Ostatecznie propozycję jego zmiany uwzględniono w znowelizowanej wersji rozporządzenia, której projekt przedstawiony został przez Komisję Europejską jesienią 2011 r.

Utworzenie EUWT wiąże się głównie z przejrzystym określeniem celów i zadań przyszłego ugrupowania. Pomoże to uniknąć niepotrzebnych sporów i żmudnych dyskusji co do zakresu obowiązków i kompetencji partnerów. Nie bez powodu SERG wystąpił z propozycją zastąpienia terminu „kompetencje” wyrazem „zadania” w tekście rozporządzenia: „kompetencje” kojarzą się zazwyczaj z uprawnieniami organów państwowych, przyjęta terminologia była więc krytycznie odbierana przez większość państw członkowskich. EUWT nie jest kolejnym organem administracji i nie posiada własnych kompetencji. Jego utworzenie podyktowane jest potrzebą realizacji konkretnych zadań o charakterze transgranicznym. Nawet jeśli zadania te zawierają będą wdrożenie pewnych kompetencji, to same kompetencje pozostaną zawsze w zakresie odpowiedzialności właściwych organów władzy publicznej⁴.

Zadania EUWT obejmować mogą przykładowo zarządzanie programem transgranicznym lub realizację określonych projektów transgranicznych na poziomie lokalnym lub regionalnym. Projekty uwzględniać mogą nawet świadczenie usług publicznych, co ma szczególne znaczenie w sytuacji, gdy jednej ze stron brakuje odpowiednich możliwości lub też istnieje ryzyko, że bez nawiązania współpracy transgranicznej kryterium efektywności nie zostanie spełnione (wyjątkowym przykładem jest szpital *Hospital de la Cerdanya* w miejscowości Puigcerdá w Pirenejach na granicy hiszpańsko-francuskiej). EUWT daje także możliwość podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju polityki i opracowywania strategii rozwoju przez lokalne i regionalne organy samorządowe, które dotychczas nie prowadziły regularnej współpracy⁵.

Po podjęciu decyzji o utworzeniu EUWT i określeniu jego zadań, przyszli członkowie ugrupowania zobowiązani są do opra-

Pri založení EZÚS je podstatné transparentne zadefinovať ciele a úlohy budúceho zoskupenia. Týmto spôsobom sa zakladatelia vyhnú sporom a vyčerpávajúcim diskusiám o rozsahu povinností a právomocí partnerov. Nie bez príčiny predložil ZEHR návrh na nahradenie termínu „právomoci” pojmom „úlohy” v obsahu nariadenia: „právomoci” sa obyčajne spájajú s oprávneniami štátnych orgánov, a tak prijatá terminológia bola kriticky vnímaná väčšinou členských štátov. EZÚS nie je ďalším správnym orgánom a nemá vlastné právomoci. Jeho založenie vyplýva z potreby realizovať konkrétne úlohy cezhraničného charakteru. Aj keď sa tieto úlohy budú spájať s implementáciou určitých kompetencií, tak samotné kompetencie ostanú vždy v rámci zodpovednosti príslušných orgánov verejnej moci⁴.

Úlohy EZÚS budú napríklad zahŕňať riadenie cezhraničného programu alebo realizáciu určitých cezhraničných projektov na miestnej alebo regionálnej úrovni. Projekty môžu dokonca riešiť poskytovanie verejných služieb, čo má mimoriadny význam v situácii, že jedna zo strán nemá vhodné možnosti alebo že existuje riziko, že bez nadviazania cezhraničnej spolupráce nebude splnená podmienka efektivity (výnimočným príkladom je nemocnica *Hospital de la Cerdanya* v obci Puigcerdá v Pyrenejach na španielsko-francúzskej hranici). EZÚS poskytuje možnosť prijímať iniciatívy v oblasti rozvoja politiky a prípravy rozvojových stratégií miestnymi a regionálnymi samosprávnymi orgánmi, ktoré doteraz nemali pravidelnú spoluprácu⁵.

Po prijatí rozhodnutia o založení EZÚS a po určení jeho cieľov sú budúci členovia zoskupenia povinní vypracovať návrhy dohovoru a stanov, ktoré podliehajú schváleniu príslušnými členskými štátmi. Dohovor musí určiť oficiálny názov zoskupenia, jeho štatutárne sídlo, územie pôsobnosti, ciele a úlohy zoskupenia, obdobie jeho trvania a podmienky zrušenia, zoznam členov zoskupenia, príslušné právo pre výklad a uplatňovanie dohovoru, príslušné ustanovenia týkajúce sa finančnej kontroly a postupu zavádzania zmien do dohovoru. Stanovy EZÚS by mali určiť spôsob fungovania orgánov zoskupenia, rozhodovacie postupy, pracovný/-é jazyk/-y, ustanovenia týkajúce sa činnosti EZÚS (postup pri nábore a charakter zamestnaneckých zmlúv), dohody v rozsahu finančného vkladu a iných finančných otázok, finančnej zodpovednosti, postup pri voľbe nezávislého externého audítora a postupy zavádzania zmien do stanov. Obidva dokumenty sa musia zaregistrovať a/alebo zverejniť v členskom štáte, v ktorom sa nachádza štatutárne sídlo zoskupenia. Informácia o založení EZÚS sa tiež zverejňuje v Úradnom vestníku Európskej únie.

4 Stanovisko w sprawie „Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania” (COM(2011) 610), SERG 2011.

5 „Sprawozdanie monitorujące EUWT za 2011 rok. Streszczenie”, Komitet Regionów 2011.

4 Stanovisko vo veci „Návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), pokiaľ ide o vyjasnenie, zjednodušenie a zlepšenie zakladania a fungovania takýchto zoskupení” (COM(2011) 610), ZEHR 2011.

5 „Správa o monitorovaní EZÚS za rok 2011. Zhrnutie”, Výbor regiónov, 2011.

cowania projektów konwencji i statutu, które podlegają zatwierdzeniu przez właściwe państwa członkowskie. Konwencja określać musi nazwę ugrupowania, jego siedzibę statutową, zasięg terytorialny, cele i zadania ugrupowania, czas funkcjonowania i warunki rozwiązania, listę członków ugrupowania, prawo właściwe do celów interpretacji i stosowania konwencji, odpowiednie uzgodnienia dotyczące wzajemnego uznawania i procedury wprowadzania zmian do konwencji. Statut EUWT powinien precyzować sposób działania organów ugrupowania, procedury decyzyjne, język(i) robocze, uzgodnienia dotyczące funkcjonowania EUWT (procedury rekrutacji oraz charakter umów z personelem), uzgodnienia dotyczące wkładów finansowych i innych kwestii finansowych, odpowiedzialność finansową i procedury wyznaczania niezależnych audytów zewnętrznych, a także procedury wprowadzania zmian do statutu. Obydwa dokumenty podlegają zarejestrowaniu i/lub publikacji w państwie członkowskim, gdzie znajduje się siedziba statutowa ugrupowania. Informacja o utworzeniu EUWT publikowana jest także w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

3. Przykłady i doświadczenia z innowacyjnym instrumentem prawnym

Pierwszym EUWT było utworzone w styczniu 2008 r. na granicy francusko-belgijskiej Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai. Siedziba statutowa ugrupowania mieści się we Francji. W Belgii natomiast znajduje się centrala zarządu, kierująca działalnością ugrupowania. Przyjęcie takiego rozwiązania dało możliwość zatrudnienia pracowników w oparciu o przepisy prawa belgijskiego. EUWT zostało zarejestrowane mimo braku krajowych przepisów wykonawczych, przyjęto bowiem, że rozporządzenie ws. EUWT jest bezpośrednio obowiązujące. Nie było więc konieczności oczekiwania na krajowe przepisy wykonawcze, które zostały przyjęte przez Francję w kwietniu 2008 r. Ugrupowanie skupia 14 partnerów reprezentujących trzy różne szczeble administracyjne Francji i Belgii. Jego terytorium obejmuje 145 gmin zamieszkanymi przez ok. 2 miliony osób. Językami roboczymi są niderlandzki i francuski.

Do końca 2011 r. liczba utworzonych EUWT wyniosła 25 (patrz: tabela poniżej). Na etapie przygotowań znajduje się kolejnych 20 ugrupowań. Najwięcej EUWT powstało w przygranicznych regionach Hiszpanii, Francji i Portugalii, wzdłuż granic belgijsko-luksembursko-francusko-niemieckiej i węgiersko-słowackiej, a także w obrębie basenu Morza Śródziemnego. Przeważająca większość EUWT realizuje szeroki zakres zadań. Taka forma współpracy stwarza interesujące perspektywy w zakresie zarządzania i spójności terytorialnej, stanowi bowiem swoiste laboratorium dla innowacyjnego podejścia do systemu sprawowania rządów oraz jako nowy instrument polityczny promujący rozwój regionalny. W kwietniu 2010 r. utworzone zostało EUWT Grande Région, będące jak do-

3. Przykłady a skúsenosti s inovačným právnym nástrojom

Prvým EZÚS bolo založené v januári 2008 na francúzsko-belgickej hranici Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai. Štatutárne sídlo zoskupenia sa nachádza vo Francúzsku. V Belgicku sa zase nachádza centrálna kancelária, ktorá riadi činnosť zoskupenia. Prijatie takéhto riešenia umožnilo zamestnávanie zamestnancov na základe belgických predpisov. EZÚS bolo zaregistrované aj napriek tomu, že národné vykonávacie predpisy chýbali. Keďže nariadenie o EZÚS sa uplatňuje bezprostredne, nebolo potrebné čakať na národné vykonávacie predpisy, ktoré boli prijaté Francúzskom v apríli 2008. Zoskupenie má 14 partnerov, ktorí zastupujú tri rôzne správne úrovne Belgicka a Francúzska. Jeho územie zahŕňa 145 obcí, v ktorých býva cca. 2 milióny osôb. Pracovnými jazykmi sú holandský a francúzsky.

Do konca roka 2011 bolo založených 25 EZÚS (pozri nižšie uvedená tabuľka). V prípravnej etape je ďalších 20 zoskupení. Najviac EZÚS bolo založených v prihraničných regiónoch Španielska, Francúzska a Portugalska, pozdĺž belgicko-luxembursko-francúzsko-nemeckej hranice, pozdĺž maďarsko-slovenskej hranice a v oblasti Stredozemného mora. Prevažná väčšina EZÚS realizuje široký rozsah aktivít zameraných na regionálny rozvoj. Takáto forma spolupráce poskytuje zaujímavé perspektívy v oblasti riadenia a územnej súdržnosti, keďže je svojráznym laboratóriom pre inovačný prístup k systému výkonu moci ako nový politický nástroj, ktorý propaguje regionálny rozvoj. V apríli 2010 bolo založené EZÚS *Grande Région*, ktoré zatiaľ ako jediné zoskupenie funguje v postavení riadiaceho orgánu programu cezhraničnej spolupráce. Územie zoskupenia pokrýva oblasť pozdĺž hraníc medzi Francúzskom, Nemeckom, Belgickom a Luxemburskom. Zaujímavým príkladom je tiež EZÚS *Hospital de la Cerdanya*, založené len za účelom riadenia cezhraničnej nemocnice. Nemocnica je momentálne vo výstavbe a s najväčšou pravdepodobnosťou bude otvorená v roku 2012.

Od prijatia nariadenia o EZÚS monitoruje Výbor regiónov postup pri jeho implementácii a podporuje výmenu skúseností a rozširovanie informácií v tejto rovine. V januári 2010 bola sprevádzkovaná platforma EZÚS, ktorá slúži ako fórum pre komunikáciu a výmenu informácií. Medzi podkladmi a stanoviskami, zverejnenými Výborom regiónov po roku 2008, boli tiež analýzy celkovej implementácie nariadenia a popis získaných záverov a skúseností. Mnohé členské štáty však nemajú doposiaľ žiadne skúsenosti s EZÚS. Sú také krajiny, kde pôsobí viac ako päť zoskupení (napr. Španielsko, Maďarsko), a v iných neboli založené žiadne. Čiastočne je to dôsledok omeškania pri implementácii vykonávacích predpisov. Navyše regióny, ktoré úspešne využili formu spolupráce inú ako EZÚS, majú menší záujem o tento inovačný právny nástroj. Podľa ich názoru môže byť EZÚS atraktívnym riešením len v prípade, ak bude potrebné naďalej skvalitňovať a rozvíjať spoluprácu, pričom

tań jedynym ugrupowaniem działającym w charakterze instytucji zarządzającej programem współpracy transgranicznej. Zasięg jego działania pokrywa obszar francusko-niemiecko-belgijsko-luksemburskiego pogranicza. Interesującym przykładem jest także EUWT Hospital de la Cerdanya, utworzone wyłącznie w celu zarządzania transgranicznym szpitalem. Szpital jest obecnie w budowie i zostanie otwarty najprawdopodobniej w 2012 r.

Od czasu przyjęcia rozporządzenia ws. EUWT Komitet Regionów monitoruje proces jego wdrażania oraz wspiera wymianę doświadczeń i upowszechnianie wiedzy w tej dziedzinie. W styczniu 2011 r. uruchomiona została Platforma EUWT wykorzystywana jako forum komunikacji i rozpowszechniania informacji. Wśród opublikowanych przez Komitet Regionów po 2008 r. dokumentów i opinii znalazły się także analizy ogólnego stanu wdrażania rozporządzenia oraz opisy zebranych wniosków i doświadczeń. Jednakże wiele państw członkowskich nie ma jeszcze żadnych doświadczeń w odniesieniu do EUWT. W niektórych krajach działa już ponad pięć ugrupowań (np. Hiszpania, Węgry), podczas gdy w innych nie utworzono jeszcze ani jednego. Częściowo wynika to z opóźnień występujących we wdrażaniu krajowych przepisów wykonawczych. Ponadto regiony, które z powodzeniem wykorzystywały inną niż EUWT formę współpracy, są w mniejszym stopniu zainteresowane tym innowacyjnym instrumentem prawnym. W ich opinii EUWT może być atrakcyjnym rozwiązaniem jedynie wtedy, gdy nastąpi konieczność dalszego ulepszenia i rozwoju współpracy, a dotychczasowa struktura nie będzie wystarczająca w tym zakresie⁶.

W ciągu ostatnich czterech lat SERG brało aktywny udział w pracach Komitetu Regionów dotyczących EUWT. Kwestii tej poświęcono także wiele uwagi, śledząc działania oraz decyzje zapadające zarówno na szczeblu europejskim, jak i na poziomie poszczególnych państw. Wiosną 2010 r. z inicjatywy Komitetu Regionów przeprowadzone zostały konsultacje na temat rozporządzenia ws. EUWT, w których wzięło udział około 90 różnych organizacji, a wśród nich także istniejące ugrupowania. SERG również zaprezentowało swoją opinię, zgłaszając konkretne propozycje udoskonalenia treści rozporządzenia. W opinii tej podkreślone zostały następujące kwestie:

- uzasadnione jest, aby EUWT funkcjonowało wyłącznie w oparciu o prawo publiczne (porozumienia w zakresie prawa prywatnego nie wymagają uregulowań unijnych),
- nie jest konieczne uczestniczenie w EUWT podmiotów prywatnych. Istnieją już odpowiednie dla nich mechanizmy prawa unijnego, jak na przykład Europejskie Ugrupowanie Interesów Gospodarczych,
- wykorzystanie EUWT: narzędzie dla celów współpracy teryto-

⁶ „Rozwój EUWT w terenie: wartość dodana i rozwiązania problemów”, Komitet Regionów 2011.

doterajšia štruktúra sa ukáže ako nepostačujúca v tomto rozsahu⁶.

V priebehu posledných štyroch rokov sa ZEHR aktívne podieľalo na prácach Výboru regiónov zameraných na EZÚS. Tejto problematike bolo venované veľa pozornosti, sledovali sa aktivity a rozhodnutia prijímané na európskej a národnej úrovni v jednotlivých štátoch. Na jar 2010 boli z iniciatívy Výboru regiónov uskutočnené konzultácie týkajúce sa nariadenia o EZÚS, na ktorých sa zúčastnilo asi 90 rôznych organizácií, boli medzi nimi aj už existujúce zoskupenia. ZEHR prezentovalo svoje stanovisko a predložilo konkrétne návrhy, ako zlepšiť obsah nariadenia. V tomto stanovisku boli zdôraznené nižšie uvedené otázky:

- je odôvodnené, aby EZÚS pôsobil výlučne na základe verejnoprávnych predpisov (dohody v oblasti súkromných právnych vzťahov si nevyžadujú európsku úpravu),
- nie je potrebná na EZÚS účasť súkromných subjektov. Existujú už príslušné mechanizmy európskeho práva ako napríklad Európske zoskupenie hospodárskych záujmov (EZHZ),
- uplatnenie EZÚS: nástroj na účely územnej spolupráce so širokými možnosťami využitia, vrátane riadenia programov/projektov EÚ (v niektorých prípadoch vhodný nástroj na realizáciu jedného cieľa spolupráce),
- EZÚS musí mať vlastných zamestnancov. Ak v zoskupení pracujú zamestnanci vyslaní samosprávnymi orgánmi, vznikajú ďalšie komplikácie. Tieto zamestnanci môžu predsa zastupovať hlavne záujmy svojich doterajších zamestnávateľov. EZÚS bude slabým subjektom, ak bude mať k dispozícii len malé finančné zdroje,
- v budúcnosti musia mať tretie krajiny možnosť nadväzovať spoluprácu s jedným členským štátom Európskej únie (v súčasnosti nie je možné založiť EZÚS medzi Nemeckom a Švajčiarskom alebo Švédskom a Nórskom),
- nariadenie o EZÚS bolo prijaté okrem iného z dôvodu rozdielov v predpisoch rôznych krajín. Tieto predpisy je potrebné prispôbiť tak, aby bolo zabezpečené spoľahlivé fungovanie EZÚS,
- EZÚS nie je najvhodnejším nástrojom na implementáciu medzi-regionálnych a nadnárodných programov. Je to spojené s niektorými vlastnosťami EZÚS, ako napr. stále sídlo a spoločný rozpočet zoskupenia, podliehanie národným kontrolným orgánom, ktoré spôsobujú, že využívanie tohto nástroja v rozsahu prekračujúcom „projektovú úroveň“ môže byť komplikované.

Na základe výsledkov vykonaných konzultácií pripravil Výbor regiónov stanovisko z vlastnej iniciatívy, ktoré bolo prijaté v januári 2011. Jeho cieľom bola analýza zásad fungovania EZÚS v praxi a predstavenie navrhovaných zmien v rámci revízie nariadenia o EZÚS.

⁶ „Rozvoj EZÚS v teréne: pridaná hodnota a riešenia problémov”, Výbor regiónov, 2010.

rialnej o szerokim zakresie, w tym także zarządzania programami/projektami unijnymi (w szczególnych przypadkach odpowiedni instrument dla realizacji pojedynczego celu współpracy),

- EUWT musi posiadać własny personel. Sytuacja, gdy prace w ugrupowaniu wykonują pracownicy oddelegowani przez organy samorządowe, rodzi dodatkowe komplikacje. Pracownicy owi mogą bowiem dążyć przede wszystkim do reprezentowania interesów dotychczasowych pracodawców. EUWT pozostanie słabym podmiotem jeśli będzie dysponować jedynie małymi zasobami finansowymi,
- w przyszłości kraje trzecie muszą mieć możliwość nawiązywania współpracy z wyłącznie jednym państwem członkowskim Unii Europejskiej (obecnie nie jest możliwe utworzenie EUWT pomiędzy Niemcami i Szwajcarią lub Szwecją i Norwegią),
- rozporządzenie ws. EUWT powstało m.in. z powodu rozbieżności w przepisach różnych krajów. Przepisy te należy opracować w sposób umożliwiający sprawne funkcjonowanie EUWT,
- EUWT nie jest najbardziej właściwym instrumentem do realizacji programów międzyregionalnych i transnarodowych. Składają się na to niektóre cechy EUWT, jak m.in. stała siedziba i wspólny budżet ugrupowania, czy też podporządkowanie krajowym organom kontroli, które powodują, że wykorzystanie tego instrumentu w zakresie wykraczającym poza „poziom projektu” może być zbyt skomplikowane.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych konsultacji Komitet Regionów przygotował opinię z inicjatywy własnej, która została przyjęta w styczniu 2011 r. Jej celem było poddanie analizie zasad funkcjonowania EUWT w praktyce oraz zaprezentowanie proponowanych zmian w ramach przeglądu rozporządzenia ws. EUWT.

4. Jak ułatwić tworzenie EUWT?

Doświadczenia ostatnich czterech lat wskazują, że sukces EUWT nie zależy wyłącznie od jednego lub dwóch czynników. Utworzenie ugrupowania jest trudnym i złożonym procesem, wymagającym zaangażowania wszystkich zainteresowanych współpracą partnerów, zarówno na poziomie regionalnym, jak i lokalnym. Istotna jest także rola państw członkowskich, odpowiedzialnych za zatwierdzenie konwencji oraz statutu przyszłego EUWT. Ugrupowanie powinno być tworzone w drodze dialogu opartego na wzajemnym zaufaniu. Dialog ten powinien przebiegać w dwóch kierunkach.

Po pierwsze, zalecane jest, aby we wspólne opracowanie konwencji i statutu przyszłego EUWT zaangażowali się wszyscy partnerzy. Możliwe jest wówczas omówienie problemów i wypracowanie rozwiązań w zakresie kompetencji i odpowiedzialności władz publicznych uczestniczących w tworzeniu ugrupowania. W sytuacji, gdy przygotowanie projektów dokumentów spoczywa wyłącznie

4. Ako uľahčiť zakladanie EZÚS?

Skúsenosti z posledných štyroch rokov ukazujú, že úspech EZÚS nie je podmienený len jedným alebo dvomi činiteľmi. Založenie zoskupenia je náročným a zložitým procesom, ktorý si vyžaduje aktívnu účasť všetkých zainteresovaných partnerov, a to na regionálnej a miestnej úrovni. Dôležitá je tiež úloha členských štátov, zodpovedných za prijatie dohovoru a stanov budúceho EZÚS. Zoskupenie je potrebné založiť cestou dialógu a vzájomnej dôvery. Tento dialóg by mal byť dvojsmerný.

V prvom rade sa odporúča, aby sa do spoločného vypracovania dohovoru a stanov budúceho EZÚS zapojili všetci partneri. V takom prípade je možné prerokovať problémy a vypracovať riešenia týkajúce sa právomocí a zodpovednosti verejných orgánov zúčastnených na zakladaní zoskupenia. V situácii, že za prípravu návrhov podkladov nesie zodpovednosť len jedna zo strán, a ostatní partneri ich len pripomienkujú a navrhujú zmeny, môže dochádzať k nedorozumeniam a sporom. Na rokovaniach by sa mali zúčastňovať politickí zástupcovia regiónov/obcí. Ich účasť môže byť nevyhnutná v prípade, že chýba istota v rozsahu niektorých právnych problémov. Silná politická podpora môže mať navyše pozitívny vplyv na proces registrácie zoskupenia a integrovania štruktúr nového subjektu.

V druhom rade sa odporúča, aby sa pokiaľ možno v najskoršej etape zakladania zoskupenia začal dialóg s orgánmi na národnej úrovni. Nepretržitý kontakt s národnými orgánmi môže mať pozitívny dopad na etape registrácie zoskupenia. Je to mimoriadne dôležité v situácii, ak v danom členskom štáte nie sú žiadne predchádzajúce skúsenosti s EZÚS, alebo ak majú národné orgány pochybnosti o rozsahu kompetencií zoskupenia.

Pri analýze zoznamu doteraz založených EZÚS môžeme dospieť k záveru, že mnohé zoskupenia boli založené na báze neformálnych platforiem spolupráce alebo cezhraničných štruktúr, ktoré sa vyznačovali nízkym stupňom formalizácie. Tieto zoskupenia využili už existujúce cezhraničné siete kontaktov, partnerstiev zakladaných za účelom realizácie spoločných projektov, iniciatív kultúrnej výmeny a pod., ktoré otvorili cestu k intenzívnejšej a formalizovanejšej spolupráci. Dokonca aj niektoré veľmi súdržné štruktúry spolupráce (ako napr. Euroregión Ister-Granum, Euroregión Pyrénées-Méditerranée) prijali rozhodnutie, že využijú tento inovačný nástroj, t. j. EZÚS, v snahe vyriešiť niektoré praktické problémy súvisiace s územnou spolupracou a posilniť svoj politický význam. Niektoré euroregióny nachádzajúce sa pozdĺž vnútorných hraníc Európskej únie (napr. medzi Nemeckom a Českou republikou, Poľskom a Slovenskou republikou) riešia otázky založenia EZÚS za účelom prehĺbenia a upevnenia cezhraničnej spolupráce. V praxi by to znamenalo napríklad vytvorenie spoločného subjektu, ktorý bude mať jednu kanceláriu namiesto dvoch združení s kancelármi na každej strane hranice. Skúsenosti získané euroregiónmi počas posledných

na jednej ze stron, a pozostali partnerzy wnoszą jedynie uwagi i zmiany, może dochodzić do nieporozumień i sporów. W rozmowach powinna też uczestniczyć polityczna reprezentacja regionów/gmin. Jej zaangażowanie może okazać się niezbędne w przypadku, gdy brakuje pewności w niektórych kwestiach prawnych. Ponadto poparcie polityczne może mieć także pozytywny wpływ w procesie rejestracji ugrupowania i integracji struktur nowo utworzonego podmiotu.

Po drugie, na możliwie najwcześniejszym etapie zakładania ugrupowania zalecane jest podjęcie dialogu z organami szczebla krajowego. Stały kontakt z władzami krajowymi może mieć pozytywny wpływ na etapie rejestracji ugrupowania. Jest to szczególnie istotne w sytuacji, gdy w danym kraju członkowskim brakuje wcześniejszych doświadczeń w zakresie EUWT lub gdy władze krajowe mają wątpliwości, co do zakresu kompetencji ugrupowania.

Analizując listę dotychczas powstałych EUWT nasuwa się wniosek, że wiele ugrupowań utworzono na bazie nieformalnych platform współpracy lub mało sformalizowanych struktur transgranicznych. Ugrupowania te korzystały więc z już istniejących transgranicznych sieci powiązań, partnerstw na rzecz wspólnych projektów, inicjatyw wymiany kulturalnej itp., które otworzyły drogę do nawiązania bardziej intensywnej i sformalizowanej współpracy. Nawet niektóre bardzo skonsolidowane struktury współpracy (jak np. Euroregion Ister-Granum, Euroregion Pyrénées-Méditerranée) podjęły decyzję, by sięgnąć po ten innowacyjny instrument, jakim jest EUWT, dążąc do rozwiązania niektórych praktycznych problemów związanych ze współpracą terytorialną oraz zwiększyć swoje polityczne znaczenie. Niektóre euroregiony położone wzdłuż wewnętrznych granic Unii Europejskiej (np. pomiędzy Niemcami a Czechami, Polską a Słowacją) rozważają możliwość utworzenia EUWT w celu pogłębienia i zacieśnienia współpracy transgranicznej. W praktyce oznaczałoby to na przykład utworzenie wspólnego podmiotu posiadającego jedno biuro w miejsce dwóch stowarzyszeń z biurami po każdej stronie granicy. Doświadczenia zdobyte przez euroregiony na przestrzeni ostatnich kilku dekad oraz uformowane sieci współpracy mogą ułatwiać tworzenie EUWT. Z drugiej jednak strony powodzenie takiej inicjatywy zależy też będzie od tego, czy partnerzy zaangażują się w równym stopniu we wszystkie działania i czy będą gotowi na przyjęcie daleko idących kompromisów, a także, czy uznają, że w porównaniu z obecną sytuacją EUWT przyniesie dodatkowe korzyści.

Przykłady EUWT utworzonych na granicy hiszpańsko-portugalskiej wskazują, że wieloletnie tradycje współpracy oraz duże podobieństwa w języku i kulturze mogą mieć pozytywny wpływ na tworzenie EUWT. Na ożywienie współpracy wpłyną też wspólne problemy oraz zadania, a także charakterystyczne cechy danego regionu. Nie oznacza to jednak, że proces tworzenia EUWT jest mniej złożony ze względu na wspólne więzy historyczne, języko-

dekąd a wytworzone sieci współpracy mogą ułatwić zakładanie EZÚS. Na drugiej stronie będzie sukces takejto inicjatywy podmienny ty, ci sa všetci partneri v rovnakej miere zapoja do týchto aktivít, či budú ochotní prijať závažné kompromisy a či si uvedomia, že v porovnaní so súčasnou situáciou poskytnú EZÚS dodatočné výhody.

Príklady EZÚS založených na španielsko-portugalskej hranici ukazujú, že viacročné tradície spolupráce a blízka príbuznosť jazykov a kultúr môžu mať pozitívny vplyv na zakladanie EZÚS. K oživeniu spolupráce prispievajú aj spoločné úlohy, problémy a charakteristické vlastnosti konkrétneho regiónu. To však neznamená, že proces zakladania EZÚS je menej náročný vďaka spoločným historickým, jazykovým, hospodárskym a kultúrnym vzťahom. V každom z prípadov je úspech EZÚS podmienený hlavne kvalitou partnerstva a účasťou všetkých zainteresovaných strán.

Plná angažovanosť a spolupráca sú tiež nevyhnutné v prípade riešenia otázok týkajúcich sa rozpočtu a zdrojov financovania EZÚS. Členovia zoskupenia by mali podporovať jeho fungovanie hradením členských príspevkov. Môže sa však stať, že tieto nebudú stačiť na uhradenie všetkých výdavkov zoskupenia a bude potrebné získať iné zdroje financovania. Je však potrebné vyhnúť sa situácii, v ktorej chod EZÚS je v rozhodujúcej miere závislý na európskej podpore (ako sa to v súčasnosti deje v niektorých maďarsko-slovenských EZÚS). EZÚS musí byť finančne schopný samostatne viesť činnosť. Jeho členovia musia vedieť, že cezhraničná spolupráca si vyžaduje zapojenie aj vlastných zdrojov a nie len prostriedkov z Európskej únie. Navyše sa predpokladá, že zoskupenie znáša zodpovednosť za záväzky, čo sa následne spája s potrebou disponovať vlastnými prostriedkami. V tomto kontexte bude najlepším riešením vypracovanie rámcového dlhodobého rozpočtu, v ktorom budú zohľadnené najmä personálne náklady, čo nielen zabezpečí operačnú a finančnú činnosť zoskupenia, ale zároveň bude motivačným faktorom pre jeho personál.

5. Problémy a výzvy na etape zakladania EZÚS

Zakladanie a ďalší rozvoj EZÚS sú dôkazom, že existuje dopyt po výrazných a udržateľných právnych štruktúrach, ktoré umožňujú realizáciu územnej spolupráce. Avšak zakladanie zoskupenia riadiaceho európsky program môže viesť k prekryvaniu sa alebo znásobovaniu štruktúr cezhraničnej spolupráce, ak na danom území už fungovala táto spolupráca v inej forme. Navyše EZÚS nie je vždy tým najlepším nástrojom na riadenie programov územnej spolupráce. V podstate EZÚS nie je vhodným nástrojom na účely riadenia medziregionálnych a nadnárodných programov, ale v prípade cezhraničných programov môže založenie EZÚS priniesť pozitívny výsledok, pretože zoskupenie bude mať právnu subjektivitu a bude účastníkom strategických rokovaní týkajúcich sa prihraničnej oblasti. Dodatočne bude členský štát prístupujúci do EZÚS riadiaceho

we, gospodarcze i kulturowe. W każdym z przypadków powodzenie EUWT zależy głównie od jakości partnerstwa i zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron.

Pełne zaangażowanie i współpraca są także niezbędne w odniesieniu do kwestii dotyczących budżetu i źródeł finansowania EUWT. Członkowie ugrupowania powinni wspierać jego funkcjonowanie, uiszczając składki członkowskie. Może się zdarzyć, że nie wystarczą one na pokrycie wszystkich wydatków ugrupowania i konieczne będzie pozyskanie innych źródeł finansowania. Należy jednak unikać sytuacji, w których funkcjonowanie EUWT jest w przeważającej mierze uzależnione od wsparcia unijnego (jak to obecnie ma miejsce w niektórych węgiersko-słowackich EUWT). EUWT musi mieć finansową zdolność do prowadzenia działalności. Jego członkowie muszą wiedzieć, że współpraca transgraniczna wymaga zaangażowania także własnych funduszy, a nie wyłącznie środków unijnych. Ponadto zakłada się, że ugrupowanie ponosi odpowiedzialność za zobowiązania, a to z kolei wiąże się z koniecznością dysponowania własnymi środkami. W tym kontekście najlepszym rozwiązaniem będzie opracowanie ramowego budżetu długoterminowego, obejmującego w szczególności koszty personelu, co nie tylko zabezpieczy operacyjną i finansową zdolność ugrupowania, lecz będzie także czynnikiem motywującym dla jego personelu.

5. Problemy i wyzwania na etapie tworzenia EUWT

Tworzenie i dalszy rozwój EUWT stanowią dowód, że istnieje zapotrzebowanie na wyraziście i trwałe struktury prawne umożliwiające prowadzenie współpracy terytorialnej. Jednakże tworzenie ugrupowania zarządzającego programem unijnym może prowadzić do nakładania się lub powielania struktur współpracy transgranicznej, jeśli na danym obszarze funkcjonowała ona już w innej formie. Ponadto zarządzanie programem współpracy terytorialnej przez EUWT nie zawsze jest dobrym rozwiązaniem. Zasadniczo EUWT nie jest właściwym instrumentem do celów zarządzania programami międzyregionalnymi i transnarodowymi, natomiast w odniesieniu do programów transgranicznych utworzenie EUWT może przynieść pozytywny efekt, gdyż będzie ono posiadało osobowość prawną oraz stanie się uczestnikiem strategicznych debat na temat obszaru pogranicza. Dodatkowo państwo członkowskie przystępujące do EUWT zarządzającego programem transgranicznym będzie działało na prawach członka ugrupowania. W programach transgranicznych pełni ono zazwyczaj jedynie funkcję partnera programu. Uwzględniając zasadę jednomyślności w programach Unii Europejskiej, EUWT jest mniej korzystne w porównaniu z dotychczas obowiązującym prawem (porozumienia prawa prywatnego).

Problemem jest w dalszym ciągu tocząca się debata dotycząca terminu „kompetencje” EUWT. Ugrupowanie tworzone wyłącznie

cezhraničný program konat' ako člen zoskupenia. V cezhraničných programoch sú členské štáty pritom obyčajne len partnermi programu. Pri zohľadnení zásady jednohlasnosti v programoch Európskej únie je EZÚS menej výhodným riešením v porovnaní s doteraz platným právom (dohody na základe súkromnoprávných predpisov).

Problémom je neustále prebiehajúca debata týkajúca sa pojmu „právomoci“ EZÚS. Zoskupenie založené výlučne na potreby realizácie určitých úloh nikdy nebude mať právomoci príslušné pre štátne, miestne alebo regionálne orgány. Partneri EZÚS si musia teda uvedomiť skutočnosť, že zoskupenie nie je dodatočným správnym orgánom a že tu nejde o právomoci, ale o úlohy. V opačnom prípade môžu štátne orgány považovať fungovanie zoskupenia za problematické a môžu obmedziť jeho rozsah pôsobnosti.

Zakladanie EZÚS na vonkajších hraniciach Európskej únie je veľkou výzvou. Nariadenie z roku 2006 umožňuje účasť na zoskupení subjektov z tretích štátov, ale minimálne ostatní dvaja partneri musia pochádzať z členských štátov Európskej únie. To znamená, že nie je možné založiť EZÚS medzi Nórskom a Švédskom alebo Poľskom a Ukrajinou. Toto ustanovenie, kritizované združením ZEHR a inými organizáciami, by sa malo v budúcnosti zmeniť.

6. Revízia nariadenia o EZÚS a vplyv na proces implementácie

Na jeseň 2011 predstavila Európska komisia návrhy zmien nariadenia o EZÚS⁷. ZEHR s uspokojením prijalo iniciatívu, ktorej cieľom je zjednotiť proces zakladania a fungovania zoskupení. Navrhovaná novela korešponduje so závažnými problémami týkajúcimi sa zakladania a činnosti EZÚS a určuje spôsoby ich praktického riešenia, najmä v nižšie uvedených oblastiach:

- účasti subjektov z tretích štátov na EZÚS, a to nezávisle na tom, či ostatní členovia zoskupenia pochádzajú z jedného alebo z viacerých členských štátov Európskej únie,
- upresnenia podmienok členstva v EZÚS subjektov súkromného práva,
- zásad poskytovania alebo odmietnutia súhlasu národnými vládnymi orgánmi a navrhnutie prípustného časového limitu na vydanie rozhodnutia,
- zavedenie poistenia v situácii, že niektorí členovia EZÚS znášajú neobmedzenú zodpovednosť za záväzky a zodpovednosť ostatných je obmedzená (podľa riešení prijatých Konzorciom pre európsku výskumnú infraštruktúru – ERIC),
- konkrétne návrhy upravenia problematiky zdaňovania a sociálneho poistenia zamestnancov EZÚS.

⁷ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), za účelom objasnenia, zjednotenia a zdokonalenia procesu zakladania a fungovania takýchto zoskupení.

na potrzeby realizacji określonych zadań nigdy nie będzie wyposażone w kompetencje właściwe organom państwowym, władzom lokalnym lub regionalnym. Partnerzy EUWT muszą zatem zaakceptować fakt, że ugrupowanie nie jest dodatkowym organem administracyjnym, i nie o kompetencje tu chodzi, lecz o zadania. W przeciwnym wypadku władze państwowe mogą uznać funkcjonowanie ugrupowania za problematyczne i ograniczyć zakres jego działania.

Tworzenie EUWT na zewnętrznych granicach Unii Europejskiej stanowi duże wyzwanie. Rozporządzenie z 2006 roku dopuszcza udział w ugrupowaniu podmiotów z państw trzecich, jednak przynajmniej dwóch pozostałych partnerów musi pochodzić z państw członkowskich Unii Europejskiej. Oznacza to, że nie jest możliwe utworzenie EUWT pomiędzy Norwegią a Szwecją lub Polską a Ukrainą. Zapis ten, skrytykowany przez SERG i inne organizacje, powinien w przyszłości zostać zmieniony.

6. Przegląd rozporządzenia ws. EUWT oraz wpływ na proces wdrażania

Jesienią 2011 r. Komisja Europejska przedstawiła propozycje zmian rozporządzenia ws. EUWT⁷. SERG z zadowoleniem przyjęło tę inicjatywę, której celem jest uproszczenie procesu tworzenia i funkcjonowania ugrupowań. Proponowana nowelizacja koresponduje z istotnymi problemami dotyczącymi ustanawiania i działalności EUWT oraz określa sposoby praktycznego ich rozwiązania, zwłaszcza w następujących kwestiach:

- udziału w EUWT podmiotów z państw trzecich, niezależnie od tego, czy pozostali członkowie ugrupowania pochodzą z jednego, czy wielu państw członkowskich Unii Europejskiej,
- doprecyzowania warunków członkostwa w EUWT podmiotów prawa prywatnego,
- zasad wyrażania zgody lub jej odmowy przez krajowe organy władzy oraz zaproponowanie dopuszczalnego limitu czasu na wydanie decyzji,
- wprowadzenia ubezpieczenia w sytuacji, gdy niektórzy członkowie EUWT ponoszą nieograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania, a pozostali ją ograniczają (na wzór rozwiązań przyjętych przez ERIC – konsorcja na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej),
- konkretne propozycje uregulowań kwestii podatkowych i ubezpieczenia społecznego pracowników EUWT.

Szczególnie istotne są propozycje dotyczące zasad zarządzania personelem. Jak wynika z doświadczeń istniejących EUWT, zatrudnianie personelu według prawa drugiego kraju członkowskiego

Mimoriadne ważne są návrhy týkajúce sa zásad riadenia ľudských zdrojov. Ako vyplýva zo skúseností existujúcich EZÚS, zamestnanie personálu podľa právnych predpisov druhého členského štátu môže vyvolať určité ťažkosti. Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai má štatutárne sídlo registrované vo Francúzsku, ale zamestnáva zamestnancov na základe belgických právnych predpisov, pretože práve v Belgicku sa nachádza kancelária zoskupenia, ktorá riadi jeho činnosť. Toto riešenie bolo odpoveďou na problémy súvisiace s nábormom, pretože francúzske právne predpisy určovali zvláštne podmienky v prípade zamestnancov verejného sektora.

EZÚS by malo mať vlastný personál. Ťažkosti s pracovnými zmluvami môžu byť problémom len v prípade, ak zamestnanci verejného sektora sú vyslaní za účelom vykonávania svojich povinností v rámci zoskupenia na druhú stranu hranice (hlavne za účelom zníženia členských príspevkov). Tieto problémy môžu byť vyriešené vytvorením možnosti zamestnávania na základe pracovnej zmluvy nezávisle od krajiny pôvodu zamestnancov (s týmto riešením sa môžeme často stretnúť na holandsko-nemeckej hranici).

Žiaľ, v niektorých častiach novelizovaného nariadenia o EZÚS sa pojem právomocí opäť používa. Tento pojem vzbudzuje kontroverzie a môže mať negatívny vplyv na implementáciu novelizovanej verzie nariadenia a na zakladanie nových EZÚS. Z tohto dôvodu bolo dokonca neisté prijatie platného v súčasnosti nariadenia z roku 2006. Zlomovým bodom bol vypracovaný na základe praktických skúseností návrh ZEHR, aby bol termín „právomocí“ nahradený pojmom „úlohy“ – tento návrh bol predložený na zasadnutí Výboru regiónov.

Úlohy miestnych alebo regionálnych orgánov sú na oboch stranách hranice realizované nezávisle od ich právomocí. Plnenie plánov štátnej politiky (napr. v oblasti veľkých infraštruktúrnych projektov alebo iných plánov a celonárodných projektov) sa spája s účasťou miestnych alebo regionálnych orgánov, ktoré vykonávajú určité úlohy a to aj v situácii, že nemajú v danej oblasti právomocí. Nie je dôvod, prečo by sa tie isté zásady nemali týkať EZÚS. Nie je to však otázka práva, ale politiky.

Jeden z doteraz nevyriešených problémov sa týka stanovenia, či môže EZÚS konať ako obchodný partner v prípade prác a služieb v druhom členskom štáte a akým spôsobom by zoskupenie malo vymáhať svoje práva na druhej strane hranice. Nemecko-holandská dohoda uzavretá v roku 1991 (tzv. dohoda z Anholt) je príkladom vyriešenia tejto otázky. Podľa obsiahnutých v nej ustanovení môžu orgány verejnej moci prijímať aktivity na základe poverenia a v mene cezhraničného subjektu alebo orgánu verejnej moci, ktorý sa nachádza na druhej strane hranice. Keďže nariadenie o EZÚS v súčasnom znení dáva možnosť preniesť úlohy zoskupenia na jedného z členov, tento spôsob by bolo vhodné upresniť v rámci novelizovaného nariadenia.

⁷ Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania.

może skutkować pewnymi trudnościami. Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai posiada siedzibę statutową zarejestrowaną we Francji, jednak zatrudnia pracowników w oparciu o prawo belgijskie, ponieważ właśnie w Belgii znajduje się centrala zarządu, kierująca działalnością ugrupowania. Rozwiązanie to stanowiło odpowiedź na problemy związane z procesem rekrutacyjnym, gdyż prawo francuskie ustanawiało szczególne warunki w odniesieniu do pracowników sektora publicznego.

EUWT powinno mieć własny personel. Trudności z umowami o pracę mogą stanowić problem jedynie wówczas, gdy pracownicy sektora publicznego oddelegowani są do wykonywania swoich obowiązków w ramach ugrupowania po drugiej stronie granicy (głównie po to, aby obniżyć składki członkowskie). Problemy te mogą być rozwiązane poprzez stworzenie możliwości zatrudniania na umowę o pracę niezależnie od kraju pochodzenia pracowników (rozwiązanie często spotykane na granicy holendersko-niemieckiej).

Niestety, w niektórych fragmentach znowelizowanego rozporządzenia ws. EUWT powraca termin „kompetencje”. Pojęcie to budzi kontrowersje i może mieć negatywny wpływ na wdrażanie znowelizowanej wersji rozporządzenia oraz tworzenie nowych EUWT. Z tego powodu pod znakiem zapytania znalazło się nawet przyjęcie obecnie obowiązującego rozporządzenia z 2006 r. Przełomowym momentem okazała się wypracowana na bazie praktycznych doświadczeń propozycja SERG, aby termin „kompetencje” zastąpić określeniem „zadania”, którą przedstawiono podczas posiedzenia Komitetu Regionów.

Zadania władz lokalnych lub regionalnych po obu stronach granicy są realizowane niezależnie od ich kompetencji. Wypełnianie założeń polityki państwowej (dotyczących np. dużych projektów infrastrukturalnych lub innego rodzaju planów i projektów ogólnokrajowych) wiąże się z zaangażowaniem władz lokalnych lub regionalnych, które podejmują określone działania nawet w sytuacji, gdy nie posiadają kompetencji w danej dziedzinie. Nie ma powodu, dla którego te same zasady nie powinny dotyczyć EUWT. Nie jest to wszakże zagadnienie natury prawnej, lecz politycznej.

Jeden z nierozwiązanych dotychczas problemów dotyczy ustalenia, czy EUWT może występować w roli kontrahenta dla robót i usług w drugim kraju członkowskim oraz w jaki sposób powinno ono egzekwować swoje prawa po drugiej stronie granicy. Niemiecko-holenderskie porozumienie zawarte w 1991 r. (tzw. porozumienie z Anholt) stanowi przykład rozwiązania tej kwestii. Zgodnie z ustaleniami w nim zawartymi, organy władzy publicznej mogą podejmować działania na polecenie oraz w imieniu podmiotu transgranicznego lub też znajdującego się po drugiej stronie granicy organu władzy publicznej. Ponieważ rozporządzenie ws. EUWT w obecnym brzmieniu daje możliwość oddelegowania zadań ugru-

Rozwoj Europejskich zoskupení územnej spolupráce, ich úloha pri príprave, riadení, implementácii a hodnotení stratégií, programov a projektov, ako aj všetky zhromaždené a spracované nimi informácie, účasť európskych inštitúcií a iných subjektov, ako napr. platforma EZÚS alebo európske siete typu ZEHR, MOT môžu odohrávať neoceniteľnú úlohu v prospech lepšieho prispôsobenia tohto výnimočného nástroja pre podporu európskej súdržnosti, najmä v hraničných a cezhraničných regiónoch.

Preklad: Agencja BTB

powania do jednego z jego członków, kwestię tę można byłoby poddać dalszemu opracowaniu w ramach nowelizacji rozporządzenia.

Rozwój Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej, ich rola w opracowywaniu, zarządzaniu, wdrażaniu i ewaluacji strategii, programów i projektów, a także wszystkie zebrane i opracowane przez nie informacje, jak również zaangażowanie instytucji europejskich oraz innych podmiotów jak np. Platforma EUWT, czy też sieci europejskie typu SERG, MOT mogą odgrywać nieocenioną rolę na rzecz lepszego dostosowania tego wyjątkowego narzędzia wspierającego spójność europejską zwłaszcza w regionach granicznych i transgranicznych.

Tłumaczenie: Grażyna Baranowska

EUWT utworzone w latach 2008-2011 / EZÚS založené v rokoch 2008 – 2011	
Abaúj-Abaújban (HU/SK)	Galicia – Norte Portugal (ES/PT)
Amphictyony (GR/CY/IT/F)	Programme Grande Région (F/DE/B/L)
ArchiMed (IT/ES/CY)	Ister-Granum (HU/SK)
Arrabona (HU/SK)	Karst-Bodva (HU/SK)
Bánát – Triplex Confinium (HU/RO/SRB)	Lille-Kortrijk-Tourmai (F/B)
Hospital de la Cerdanya (ES/F)	Linieland van Waas en Hulst (B/NL)
Duero-Douro (ES/PT)	Pirineus – Cerdanya (F/ES)
Eurodistrict Saar Moselle (F/DE)	Pons Danubii (SK/HU)
Eurodistrict Strasbourg-Ortenau (F/DE)	Rába-Duna-Vág (HU/SK)
Euroregion Pyrénées-Méditerranée (F/ES)	West-Vlaanderen/Flandre-Dunkerque-Côte d’Opale (F/B)
Euregio Tirolo – Alto Adige – Trentino (IT/A)	Territorio dei comuni: Comune di Gorizia, Mestna Občina Nova Gorica e Občina Šempeter-Vrtojba (IT/SLO)
Espacio Portalet (F/ES)	Ung-Tisza-Túr-Sajó (UTTS) (HU/SK)
	ZASNET (PT/ES)

źródło: Komitet Regionów

Zdroj: Výbor regiónov

Przemysław Gembia

*Departament Strategii i Planowania
Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej*

Wykorzystanie instrumentu EUWT w rozwoju współpracy transgranicznej – uwarunkowania i perspektywy

omówienie wystąpienia

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (dalej: EUWT) stanowi instrument wspólnotowy, umożliwiający zakładanie na terytorium Unii Europejskiej ugrupowań, których zadaniem jest ułatwianie i upowszechnianie współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej. Należy podkreślić, że współpraca transgraniczna jest integralną częścią polityki zagranicznej państwa. Stanowi ona także element procesu integracji europejskiej i jest skutecznym narzędziem w przewyższaniu podziałów historycznych oraz wspieraniu budowania pozytywnego wizerunku państw i społeczeństw. Umacnia ona dobre, sąsiedzkie relacje pomiędzy krajami, gwarantuje stabilność oraz zapewnia partnerski i równoważony rozwój społeczno-ekonomiczny.

Podstawą prawną tworzenia EUWT jest rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. (Dz. U. UE seria L z 2006 r. Nr 210, poz. 19), które na całym obszarze Unii Europejskiej obowiązuje od dnia 1 sierpnia 2007 r. Rozporządzenie europejskie z natury rzeczy jest aktem prawnym, który bezpośrednio ma moc we wszystkich państwach członkowskich. Jednak w myśl art. 16 ust. 1 omawianego rozporządzenia nr 1082/2006 państwa członkowskie zobowiązane zostały do ustanowienia właściwych przepisów zapewniających skuteczne stosowanie tego rozporządzenia. W przypadku Polski jest to ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej (Dz. U. Nr 218, poz. 1390). Obowiązuje ona od dnia 9 stycznia 2009 r. i reguluje zasady organizacji EUWT na terenie Polski. Zgodnie z art. 6 ust. 1 tej ustawy ministrem wiodącym w zakresie EUWT jest minister właściwy do spraw zagranicznych, który w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego, ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych wydaje zgodę w formie decyzji administracyjnej na przystąpienie do EUWT, względnie utworzenie EUWT z siedzibą na terytorium Polski. Regulacje w polskim systemie

Przemysław Gembia

*Oddelenie stratégie a plánovania
Ministerstvo zahraničných vecí Poľskej republiky*

Využitie nástroja EZÚS v rozvoji cezhraničnej spolupráce – podmienky a perspektívy

výt'ah z referátu

Európske zoskupenie územnej spolupráce (ďalej EZÚS) predstavuje nástroj spolupráce umožňujúci zakladanie zoskupení na území Európskej únie, ktorých úlohou je uľahčovať a rozširovať cezhraničnú, nadnárodnú a medzinárodnú spoluprácu. Treba zdôrazniť, že cezhraničná spolupráca je integrálnou súčasťou zahraničnej politiky štátu. Predstavuje tiež prvok procesu európskej integrácie a je účinným nástrojom v prekonávaní historických rozdielov a v podpore budovania pozitívneho obrazu štátov a komunít. Upevňuje dobré susedské vzťahy medzi štátmi, zaručuje stabilitu a zabezpečuje udržateľný spoločensko-ekonomický rozvoj.

Právnou podstatou EZÚS je nariadenie (ES) č. 1082/2006 Európskeho parlamentu a ER z 5. júla 2006 (Ú. v. EÚ L 210, 31. 7. 2006), ktoré na celom území Európskej únie platí od 1. augusta 2007. Európske nariadenie je v skutočnosti právnym aktom, ktorý má priamu účinnosť vo všetkých členských štátoch. Členské štáty však boli podľa čl. 16 ods. 1 spomínaného nariadenia č. 1082/2006 zaviazané prijať na zabezpečenie efektívneho uplatnenia tohto nariadenia patričné ustanovenia. V prípade Poľska je to Zákon o európskom zoskupení územnej spolupráce zo 7. novembra 2008 (Zbierka zákonov č. 218 pol. 1390), ktorý vstúpil do platnosti 9. januára 2009 a reguluje pravidlá organizovania EZÚS na území Poľska. V súlade s čl. 6 ods. 1 tohto zákona kompetentným ministrom v otázke EZÚS je minister zahraničných vecí, ktorý po dohode s ministrom pre otázky regionálneho rozvoja, s ministrom financií a ministrom vnútra vydá formou správneho rozhodnutia súhlas na vstup do EZÚS, resp. utvorenie EZÚS so sídlom na území Poľska. Reguláciu v poľskej jurisdikcii dopĺňa nariadenie ministra zahraničných vecí zo 17. júna 2009 (Zbierka zákonov č. 105 pol. 875) o spôsobe riadenia Registra Európskych zoskupení územnej spolupráce, pretože podľa ustanovenia čl. 7 zákona o EZÚS tento register riadi minister zahraničných vecí. Zoskupenie získava právnu subjektivitu dňom zapísania do registra (porovn. čl. 8 ods. 1 a 2 Zákona o EZÚS).

prawnym uzupełnia rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie sposobu prowadzenia Rejestru Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej (Dz. U. Nr 105, poz. 875), bowiem w myśl postanowień art. 7 ustawy o EUWT rejestr ten prowadzony jest przez ministra właściwego do spraw zagranicznych. Z dniem wpisania do rejestru ugrupowanie nabywa osobowość prawną (por. art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o EUWT).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia 1082/2006 członkami EUWT mogą być: państwa członkowskie, władze regionalne i lokalne, podmioty prawa publicznego oraz stowarzyszenia, w skład których wchodzi podmioty należące do jednej lub więcej z ww. kategorii. Podmiot prawa publicznego należy rozumieć zgodnie z dyrektywą 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (art. 1 ust. 9 akapit drugi).

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na przepis art. 19 ust. 2 polskiej ustawy: *Jednostki samorządu terytorialnego, państwowe osoby prawne oraz samorządowe osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania ugrupowania, którego są członkiem*. Stąd też nazwa ugrupowania powinna być uzupełniona o słowa: „z ograniczoną odpowiedzialnością”.

Ugrupowanie zgodnie z postanowieniem art. 2 lit. c) rozporządzenia 1082/2006 traktowane będzie jako podmiot państwa członkowskiego, na terenie którego znajduje się siedziba statutowa tego ugrupowania. EUWT bowiem posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym osobom prawnym na mocy prawa krajowego państwa członkowskiego, w którym ugrupowanie ma siedzibę. Dzięki temu EUWT może działać jako niezależny podmiot, posiadać własny budżet, nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome, zatrudniać pracowników i występować jako strona w postępowaniu sądowym. Przy tym EUWT nie tworzy dodatkowego poziomu administracyjnego, a członkowie ugrupowania nie przenoszą na nie żadnych kompetencji. Wybór siedziby statutowej EUWT wymaga zatem właściwych ustaleń pomiędzy podmiotami tworzącymi ugrupowanie.

Równie ważną kwestią jest finansowanie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej. Fakt utworzenia EUWT nie oznacza bowiem, że ugrupowanie automatycznie otrzyma środki z budżetu Unii Europejskiej. Aplikacja o te środki w ramach programów europejskich wymagać będzie takiej samej drogi jak dotychczas. W zależności od prowadzonej działalności ugrupowanie ma możliwość uzyskania środków z budżetu Unii Europejskiej (np. w ramach danego programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej), po spełnieniu stosownych warunków. Funkcjonowanie EUWT jest finansowane przez instytucje powołujące ugrupowanie. Koszty założenia ugrupowania i prowadzenia jego bieżącej działalności pokrywane są ze środków własnych, np. ze składek członkowskich. Nie jest wy-

Podľa čl. 3 ods. 1 nariadenia 1082/2006 členmi EZÚS môžu byť: členské štáty, regionálne a miestne orgány, subjekty, ktoré sa riadia verejným právom a združenia pozostávajúce zo subjektov patriacich do jednej alebo viacerých zo spomínaných kategórií. Subjekt verejného práva treba chápať v súlade so smernicou 2004/18/ES Európskeho parlamentu a Rady z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (čl. 1 ods. 9 druhý pododsek).

Treba tu upozorniť na predpis čl. 19 ods. 2 poľského zákona: *Jednotky územnej samosprávy, štátne právnické osoby a samosprávne právnické osoby nenesú zodpovednosť za záväzky zoskupenia, ktorého sú členom*. Preto by názov zoskupenia mal byť doplnený slovami „s ručením obmedzeným”.

Podľa ustanovenia čl. 2 písm. c nariadenia 1082/2006 bude zoskupenie považované za subjekt členského štátu, na území ktorého sa nachádza štatutárne sídlo tohto zoskupenia, pretože EZÚS má právnu subjektivitu a právnu spôsobilosť na právne úkony najširšieho rozsahu priznávanú právnickým osobám podľa vnútroštátnych predpisov členského štátu, v ktorom má zoskupenie sídlo. Vďaka tomu môže EZÚS pôsobiť ako nezávislý subjekt, mať vlastný rozpočet, nadobúdať alebo scudzovať hnutel'ny a nehnuteľný majetok, zamestnávať pracovníkov a byť účastníkom súdneho konania. EZÚS pritom netvorí dodatočnú administratívnu rovinu a členovia zoskupenia naň neprenášajú žiadne kompetencie. Preto je potrebné, aby sa subjekty tvoriace zoskupenie patrične dohodli na štatutárnom sídle EZÚS.

Rovnako dôležitou otázkou je financovanie Európskeho zoskupenia územnej spolupráce, pretože samotný fakt vytvorenia EZÚS neznamená automatické pridelenie finančných prostriedkov z rozpočtu Európskej únie. Získanie týchto prostriedkov v rámci európskych programov si bude vyžadovať takú istú procedúru ako teraz. Zoskupenie má možnosť získať finančné prostriedky z rozpočtu Európskej únie (napr. v rámci daného programu Európskej územnej spolupráce) podľa druhu aktivít po splnení patričných podmienok. Fungovanie EZÚS je financované inštitúciami, ktoré ho ustanovili. Výdavky na založenie zoskupenia a prevádzkovanie jeho bežnej činnosti sú hradené z vlastných prostriedkov, napr. z členských príspevkov. Nevyžaduje sa, aby bolo EZÚS financované z členských príspevkov, ale doporučuje sa ich zaviesť. Bude to okrem iného istý impulz integrujúci angažovanosť všetkých členov zoskupenia a zároveň posilňujúci pocit zodpovednosti za EZÚS. Povinnosťou jeho členov je určiť v stanovách zoskupenia výšku finančných príspevkov a účtovné a rozpočtové pravidlá regulujúce fungovanie EZÚS. Zoskupenie bude hospodáriť podľa svojho rozpočtu, čo mu umožní zamestnávať pracovníkov a nadobúdať hnutel'ny aj nehnuteľný majetok. Obdobie financovania EZÚS sa končí dňom zrušenia zoskupenia.

magane, aby EUWT było finansowane ze składek członkowskich, jednak zaleca się ich wprowadzenie. Będzie to m.in. impuls scalający zaangażowanie wszystkich członków w działalność ugrupowania oraz wzmacniający poczucie odpowiedzialności za EUWT. Członkowie EUWT mają obowiązek określić w statucie ugrupowania uzgodnienia dotyczące wkładów finansowych oraz zasad rachunkowych i budżetowych regulujących funkcjonowanie EUWT. Ugrupowanie samodzielnie zarządza swoim budżetem, co pozwala mu na zatrudnianie pracowników i nabywanie mienia ruchomego i nieruchomości. Okres finansowania EUWT kończy się wraz z rozwiązaniem ugrupowania.

Należy podkreślić, że EUWT ma charakter celowy. Jego celem jest wzmocnienie spójności ekonomicznej i społecznej. EUWT może przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionów oraz promowania współpracy. Utworzenie EUWT związane jest z realizacją konkretnych zadań. Współpracujący partnerzy, pochodzący z różnych państw członkowskich o odmiennych systemach prawnych jako członkowie EUWT mogą przyjąć wspólne rozwiązania prawne potrzebne do realizacji celów ich ugrupowania. Jeśli partnerzy współdziałający ze sobą na szczeblu transgranicznym, transnarodowym lub międzyregionalnym oceniają, że przyjęcie tej formy prawnej może przyczynić się do lepszego osiągnięcia celów ich współpracy, utworzenie ugrupowania będzie w tym przypadku zasadne. Warto zatem wypracować własny katalog potrzeb w obszarze zainteresowania właściwych podmiotów. Najpierw każdy z partnerów powinien uczynić to we własnym zakresie, aby następnie partnerzy razem mogli przeprowadzić identyfikację wspólnych potrzeb i opracować jeden katalog celów. Należy przy tym rozważyć, czy instrument europejskiej współpracy terytorialnej będzie właściwy do realizacji tych zadań i pozwoli osiągnąć założone cele. Kolejnym etapem będzie wypracowanie w duchu partnerskiego dialogu projektu konwencji, statutu i nazwy planowanego EUWT.

W dniu 29 lipca 2011 r. Komisja Europejska przedłożyła Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie ws. stosowania rozporządzenia o EUWT w państwach członkowskich. Zidentyfikowała w nim trudności i problemy związane z praktycznym korzystaniem z rozporządzenia w odniesieniu do:

- tworzenia EUWT – różny status organów lokalnych i regionalnych w poszczególnych państwach członkowskich, kwestia ograniczonej bądź nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania EUWT, członkostwo podmiotów z państw trzecich, uczestnictwo podmiotów prywatnych;
- funkcjonowania EUWT – zatrudnianie personelu oraz wybór prawa mającego zastosowanie do umów o zatrudnieniu, zamawianie robót i usług w innym państwie członkowskim niż to, w którym dane EUWT ma siedzibę statutową.

W związku z licznymi wyzwaniem w zakresie współpracy transgranicznej i regionalnej istnieje potrzeba prowadzenia dalszych

Trzeba zdôraznić, że EZÚS má účelový charakter. Jeho cieľom je posilniť hospodársku a spoločenskú súdržnosť. EZÚS sa môže pričiniť k spoločensko-hospodárskemu rozvoju regiónov a k propagovaniu spolupráce. Vytvorenie EZÚS sa viaže s realizáciou konkrétnych úloh. Spolupracujúci partneri pochádzajúci z rôznych členských štátov s rozdielnym systémom právnych noriem môžu ako členovia EZÚS prijať spoločné právne riešenia potrebné na realizáciu cieľov ich zoskupenia. Ak partneri spolupracujúci na cezhraničnej, cezhraničnej alebo medzinárodnej úrovni zistia, že prijatie tejto právnej formy sa môže pričiniť k lepšiemu dosiahnutiu cieľov ich spolupráce, vytvorenie zoskupenia bude oprávnené. Oplatí sa preto vypracovať si vlastný katalóg potrieb v rozsahu záujmu patričných subjektov. Najprv by to mal urobiť každý z partnerov vo vlastnej réžii, aby potom mohli partneri spolu identifikovať spoločné potreby a vypracovať spoločný katalóg cieľov. Treba pritom zvážiť, či nástroj európskej územnej spolupráce bude vhodný na realizáciu týchto úloh a dovoľí dosiahnuť vytýčené ciele. Ďalšou etapou v duchu partnerského dialógu bude vypracovanie projektu dohovoru, stanov a názvu plánovaného EZÚS.

Európska komisia predložila 29. júla 2011 Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatnení nariadenia o EZÚS v členských štátoch. Boli v nej identifikované ťažkosti a problémy spojené s praktickým využitím nariadenia v spojitosti s:

- tvorením EZÚS – rôzny status miestnych a regionálnych orgánov v jednotlivých členských štátoch, otázka obmedzenej alebo neobmedzenej zodpovednosti za záväzky EZÚS, členstvo subjektov z tretích štátov, účasť súkromných subjektov;
- fungovaním EZÚS – zamestnanie pracovníkov a voľba právnych predpisov vzťahujúcich sa na zmluvy o prácu, objednávky prác a služieb v inom členskom štáte ako ten, v ktorom má dané EZÚS štatutárne sídlo.

V súvislosti s mnohými výzvami v oblasti cezhraničnej a regionálnej spolupráce existuje potreba ďalších prác na modifikovaní nariadenia o EZÚS, ako aj potreba kritickej analýzy navrhnutých zmien. Dôležitým prvkom v procese modifikácie ustanovení nariadenia 1082/2006 by bolo využitie mechanizmu konzultácií Európskej komisie s členskými štátmi.

EZÚS môže predstavovať hodnotný nástroj miestnej a regionálnej spolupráce. Je však potrebné zaviesť zmeny, ktoré by dovoľovali vypracovať riešenia podporujúce tvorenie a fungovanie EZÚS s účasťou nielen členských štátov a ich subjektov, ale aj tretích štátov a ich subjektov.

Čo sa týka pokusu využiť EZÚS na realizáciu úloh v oblasti makroregionálnych stratégií komplexného charakteru – vo vzťahu k Poľsku tu môžeme hovoriť o stratégii Európskej únie pre región Baltického mora a o stratégii pre región Dunaj – ktoré sú v podstate adresované členským štátom, môžu spôsobiť ťažkosti vo fungovaní a efektívnosti EZÚS. Vzťahy medzi EZÚS a makroregionálnymi

prac nad modyfikacją rozporządzenia o EUWT i przeprowadzenia krytycznej analizy proponowanych zmian. Istotnym elementem w procesie modyfikacji zapisów rozporządzenia 1082/2006 byłoby wykorzystanie mechanizmu konsultacji pomiędzy Komisją Europejską a państwami członkowskimi.

EUWT może stanowić wartościowy instrument współpracy lokalnej i regionalnej. Istnieje jednak potrzeba wprowadzenia zmian, pozwalających wypracować rozwiązania wspierające tworzenie i funkcjonowanie EUWT z udziałem zarówno państw członkowskich i ich podmiotów, jak i państw trzecich i ich podmiotów.

Z kolei próby wykorzystania EUWT do realizacji zadań z obszaru strategii makroregionalnych o kompleksowym charakterze – w odniesieniu do Polski możemy mówić o Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz Strategii dla Regionu Dunaju – które co do zasady adresowane są do państw członkowskich, mogą spowodować utrudnienia w funkcjonowaniu i skuteczności EUWT. Relacje pomiędzy EUWT i strategiami makroregionalnymi powinny być kształtowane w oparciu o zasadę pomocniczości, przy uwzględnieniu kompetencji szczebla lokalnego i regionalnego w wyborze mechanizmów rozwijania współpracy i definiowaniu ich zakresu. To jest zasada bardzo mocno akcentowana przez różne podmioty w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

We współpracy transgranicznej i regionalnej pomiędzy różnymi podmiotami, niezależnie od ich charakteru i zadań, jakie realizują, bardzo ważny jest dialog. Stąd też podstawą tej współpracy powinien być mechanizm konsultacji, które są skutecznym instrumentem w wyjaśnianiu i rozwiązywaniu ewentualnych trudności. Współpraca transgraniczna i regionalna jest bowiem wspólnym zadaniem władz rządowych i samorządowych. W Polsce funkcjonują międzyrządowe komisje i rady do spraw współpracy transgranicznej i regionalnej. W przypadku pogranicza polsko-słowackiego jest to Polsko-Słowacka Komisja Międzyrządowa ds. Współpracy Transgranicznej, która jest szczególnie wartościowa dla rozwoju i koordynacji współpracy przygranicznej. Również Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP jest otwarte na współpracę z instytucjami samorządowymi poprzez różne mechanizmy polegające na konsultacji, wzajemnym wspieraniu się, rozwijaniu różnego rodzaju inicjatyw i wprowadzaniu ich w życie. W ten sposób powstają struktury, które zwłaszcza na pograniczach, często postrzeganych jako obszary peryferyjne, pozwalają wypracowywać rozwiązania podnoszące jakość życia społeczności lokalnych.

strategiami by mali być tworene na základe princípu subsidiarity, zohľadňujúc pri výbere mechanizmov rozvíjania spolupráce a definovania ich rozsahu kompetencie miestnej a regionálnej úrovne. Tento princíp veľmi silno zdôrazňujú rôzne subjekty v členských štátoch Európskej únie.

V cezhraničnej a regionálnej spolupráci medzi rôznymi subjektmi, nezávisle od ich charakteru a úloh, ktoré realizujú, je veľmi dôležitý dialóg. Základom tejto spolupráce by preto mal byť mechanizmus konzultácií, ktoré sú účinným nástrojom vysvetľovania a riešenia prípadných ťažkostí. Cezhraničná a regionálna spolupráca predstavuje totiž spoločnú úlohu orgánov štátnej správy a samospráv. V Poľsku pôsobia medzivládne komisie a rady pre cezhraničnú a regionálnu spoluprácu. V prípade poľsko-slovenského pohraničia je to Poľsko-slovenská medzivládna komisia pre cezhraničnú spoluprácu, ktorá má obzvlášť veľký význam pre rozvoj a koordináciu prihraničnej spolupráce. Spolupráci so samosprávnymi inštitúciami je otvorené aj Ministerstvo zahraničných vecí PR, a to prostredníctvom rôznych mechanizmov spočívajúcich v konzultáciách, vzájomnej podpore, v rozvíjaní zámerov rôzneho druhu a v ich realizovaní. Takto vznikajú štruktúry, ktoré hlavne v pohraničí, často považovanom za periférnu oblasť, dovoľujú vypracovať riešenia skvalitňujúce životnú úroveň lokálnych komunít.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

Zuzana Hofericová

Wydział Polityki Regionalnej
Ministerstwo Transportu, Budownictwa
i Rozwoju Regionalnego Republiki Słowackiej

Funkcjonowanie Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej na Słowacji

omówienie wystąpienia

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (dalej: EUWT) to podmiot prawny tworzony na zasadzie dobrowolności, aby poprawić warunki realizacji współpracy terytorialnej pomiędzy jego członkami. Umożliwia on przygranicznym partnerom prowadzenie efektywniejszej współpracy. Celem EUWT jest bowiem ułatwianie i upowszechnianie współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej pomiędzy członkami ugrupowania ukierunkowanej na wzmocnienie spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej.

Podstawy prawne tworzenia i funkcjonowania EUWT stanowią rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) oraz słowacka ustawa z 15 lutego 2008 roku o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej i o uzupełnieniu ustawy nr 540/2001 Dz. U. o statystyce publicznej z uwzględnieniem późniejszych przepisów, która reguluje wdrażanie prawa Unii Europejskiej na Słowacji.

Organem rejestrowym EUWT w Republice Słowackiej jest Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego. Do jego zadań należy przede wszystkim: wyrażanie zgody na przystąpienie podmiotu słowackiego do EUWT, którego siedziba znajduje się poza terytorium Słowacji, prowadzenie rejestru EUWT, decydowanie o wpisie i wykreśleniu z rejestru, nadzór nad ugrupowaniami. Rejestr ugrupowań na Słowacji dostępny jest na stronie internetowej www.ezus.gov.sk Znajdują się tam też niezbędne akty prawne, wzory druków potrzebnych do rejestracji.

Dotychczas z udziałem słowackich podmiotów powstało 6 Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej¹. Dwa z nich – Pons Danubii i Kras Bodva – mają siedzibę statutową na terytorium Słowacji. Natomiast na Węgrzech znajdują się siedziby pozostałych

¹ Stan na dzień 14.09.2011 r.

Zuzana Hofericová

Odbor regionalnej polityki
Ministerstwo doprawy, wystawby a regionalného rozvoja
Slovenskej republiky

Fungovanie Európskych zoskupení územnej spolupráce na Slovensku

výt'ah z príspevku

Európske zoskupenie územnej spolupráce (ďalej len „EZÚS“) je právny subjekt vytvorený na báze dobrovoľnosti, ktorý má zlepšiť podmienky realizovania územnej spolupráce medzi jeho členmi. Umožňuje prihraničným partnerom viesť efektívnu spoluprácu. Cieľom EZÚS je totiž uľahčiť a rozšíriť cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu medzi členmi zoskupenia orientovanú na posilnenie ekonomickej, sociálnej a územnej súdržnosti.

Právny základ pre vytvorenie a fungovanie EZÚS predstavujú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 vo veci európskeho zoskupenia územnej spolupráce a slovenský zákon č. 90/2008 Z. z. z 15. februára 2008 o európskom zoskupení územnej spolupráce a o doplnení zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov, ktorý zabezpečuje implementáciu práva Európskej únie na Slovensku.

Registrovým orgánom EZÚS je v súčasnosti Ministerstvo doprawy, výstavby a regionalného rozvoja SR. K jeho úlohám patrí predovšetkým vyjadrenie súhlasu s prístupím slovenského subjektu do EZÚS, ktorého sídlo sa nachádza mimo územia Slovenska; vedenie registra EZÚS; rozhodovanie o zápise a výmaze z registra EZÚS a dohliada na zoskupenia. Register zoskupení je na Slovensku prístupný na internetovej stránke www.ezus.gov.sk. Nachádzajú sa tam tiež právne akty a vzory tlačív potrebné k registrácii.

Doteraz vzniklo šesť EZÚS s účasťou slovenských subjektov¹. Dve z nich – Pons Danubii a Kras Bodva – majú štatutárne sídlo na území Slovenska. V Maďarsku sa nachádzajú sídla ostatných štyroch zoskupení: Arrabona, Abaúj-Abaújban, Ister Granum a Ung-Tisza-Túr-Sajó. V súčasnosti prebieha proces registrácie ďalších EZÚS – na slovensko-maďarskom území sú to EZÚS Pro Comitatu, EZÚS

¹ Stav ku dňu 14.09.2011.

4 ugrupowań: Arrabona, Abaúj – Abaújban, Ister Granum i Ung – Tisza – Túr – Sajó. Aktualnie trwa proces rejestracji kolejnych EUWT – na obszarze pogranicza słowacko-węgierskiego są to: EUWT Pro Comitatu, EUWT Medzibodrožie, EUWT Raba-Dunaj-Wag, a na pograniczu słowacko-czeskim EUWT Społeczny region.

Utworzenie EUWT wymaga podjęcia wielu działań w trzech kolejnych etapach: przygotowawczym, technicznym i administracyjnym. Etap przygotowawczy obejmuje określenie celów ugrupowania, terytorium, na którym prowadzona będzie działalność EUWT, identyfikację przyszłych członków EUWT, przegląd obowiązujących przepisów prawnych, określenie harmonogramu działań, uwzględniającego ryzyko potencjalnych opóźnień. Etap techniczny zawiera opracowanie konwencji i statutu na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej oraz prawa krajowego każdego z przyszłych członków ugrupowania. Przygotowanie tych dokumentów oznacza osiągnięcie konsensusu pomiędzy partnerami przyszłego EUWT. Etap administracyjny rozpoczyna przyjęcie projektów konwencji i statutu przez każdego z przyszłych członków EUWT, przesłanie decyzji wraz z tymi dokumentami do właściwych organów krajowych każdego z członków w celu uzyskania zgody na przystąpienie do EUWT. Po uzyskaniu zgody następuje przeprowadzenie procedury rejestracji oraz opublikowanie konwencji i statutu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, co ostatecznie prowadzi do nabycia osobowości prawnej przez EUWT.

Analizując dotychczasowe funkcjonowanie EUWT na Słowacji organ rejestrowy zidentyfikował kilka problemów. Jednym z głównych są różnice pomiędzy krajowymi przepisami wykonawczymi w poszczególnych państwach członkowskich, które występują pomimo tego, iż wszystkie państwa podlegają jednemu rozporządzeniu. Doskonałym przykładem obrazującym te różnice jest kwestia odpowiedzialności EUWT w przepisach sąsiadujących ze sobą krajów Czwórki Wyszehradzkiej. Słowaccy członkowie EUWT odpowiadają za zobowiązania ugrupowania do wysokości niespłaconych wkładów. W węgierskiej ustawie wykonawczej przewidziano odpowiedzialność do wysokości pełnego wkładu finansowego. Czeskie prawo nie pozwala na ograniczanie odpowiedzialności członków EUWT. Natomiast polska ustawa wyklucza ponoszenie odpowiedzialności za zobowiązania ugrupowania członków będących jednostkami samorządu terytorialnego, państwowymi oraz samorządowymi osobami prawnymi oraz samorządowymi. Zapisy te wzajemnie się wykluczają, utrudniając osiągnięcie konsensusu w konwencji i statucie EUWT.

Wśród innych problemów związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem EUWT obserwujemy częstą niezajomość przepisów prawnych poszczególnych państw członkowskich, co powoduje braki i błędy w projektach konwencji i statutu. O członkostwo w EUWT ubiegają się podmioty, które zgodnie z rozporządzeniem nie mogą być członkami ugrupowania. W większości przypadków

Medzibodrožie, EZÚS Rába-Dunaj-Váh a na słowacko-czeskim území EZÚS Społeczny region.

Utvorenie EZÚS si vyžaduje dodržat' postupnosť niekoľkých krokov prebiehajúcich v troch na seba nadväzujúcich etapách – prípravná, technická a administratívna.

Prípravná etapa zahŕňa vytýčenie potrieb a cieľov zoskupenia, územia, na ktorom bude pôsobiť EZÚS, ďalej identifikáciu členov EZÚS, prehľad platných právnych predpisov, určenie harmonogramu aktivít, ktorý zohľadňuje riziko prípadného oneskorenia.

Technická etapa obsahuje vypracovanie dohovoru a stanov na základe právneho predpisu EÚ a vnútroštátneho práva každého člena. Pripravenie týchto dokumentov predstavuje dosiahnutie konsenzu medzi partnermi budúceho EZÚS.

Administratívna etapa sa začína tým, že každý budúci člen EZÚS prijme návrh dohovoru a stanov, odošle rozhodnutie spolu s dokumentmi do príslušných štátnych orgánov každého z členov zoskupenia, aby získal súhlas na vstup do EZÚS. Po získaní súhlasu nasleduje registračná procedúra a zverejnenie dohovoru a stanov v Úradnom vestníku Európskej únie, čo v konečnom dôsledku vedie k nadobudnutiu plnej právnej spôsobilosti EZÚS.

Po analýzach doterajšieho fungovania EZÚS na Slovensku registrový úrad identifikoval niekoľko nedostatkov. Jedným z hlavných sú rozdiely v legislatívnej úprave jednotlivých členských štátov, ktoré sa vyskytujú aj napriek tomu, že všetky štáty podliehajú jednému nariadeniu. Dokonalým príkladom znázorňujúcim tieto rozdiely je otázka zodpovednosti EZÚS v predpisoch susedských štátov Vyšehradskej štvorky. Slovenskí členovia EZÚS sú zodpovední za záväzky zoskupenia len vo výške svojho nesplateného vkladu. Maďarská legislatíva predpokladá zodpovednosť do výšky celkového finančného vkladu. Česká legislatíva nedovoľuje obmedzovať zodpovednosť členov EZÚS. Poľský zákon zasa vylučuje znášať zodpovednosť za záväzky zoskupenia členov, ktorí sú jednotkami územnej samosprávy, štátnymi alebo samosprávnymi právnickými osobami. Tieto predpisy sa navzájom vylučujú a sťažujú dosiahnutie konsenzu v dohovore a stanovách EZÚS.

Medzi inými ťažkosťami spojenými s vytvorením a fungovaním EZÚS si všimáme častú neznalosť právnych predpisov jednotlivých členských štátov, čo spôsobuje nedostatky a chyby v návrhoch dohovorov a stanov. O členstvo v EZÚS sa uchádzajú subjekty, ktoré podľa nariadenia nemôžu byť členom zoskupenia. Vo väčšine prípadov vznikajú malé zoskupenia, ktoré reprezentujú malé územné samosprávy. Proces tvorenia EZÚS nie je sprevádzaný dostatočnou anlyzou potrieb regiónov a jasnou definíciou cieľov a úloh zoskupenia. Tie často prekračujú ciele a úlohy EZÚS definované v nariadení. Stáva sa tiež, že návrhy dohovorov a stanov vznikajúcich zoskupení sú doslovne kopírované z dokumentov už existujúcich zoskupení bez ohľadu na skutočné potreby daného regiónu.

powstają małe ugrupowania, które reprezentują małe samorządy terytorialne. Proces tworzenia EUWT nie jest poprzedzony dostateczną analizą potrzeb regionów oraz czytelnym zidentyfikowaniem celów i zadań ugrupowania, które często przekraczają cele i zadania EUWT określone w rozporządzeniu. Zdarza się również, że zapisy projektów konwencji i statutu nowo powstających ugrupowań są kopiowane z dokumentów już istniejących ugrupowań bez uwzględnienia rzeczywistych potrzeb danego regionu.

Korzyści wynikające z utworzenia na pograniczu polsko-słowackim EUWT TATRY można określić z kilku punktów widzenia. Z politycznego tworzy się strukturę, która posiada własne ramy prawne na poziomie europejskim i krajowym. Ponadto za pośrednictwem organów EUWT gwarantuje ona równą i demokratyczną reprezentację członków ugrupowania. Z prawnego punktu widzenia formalizuje ono zaangażowanie partnerów poprzez funkcjonowanie organów i zarządzanie wspólnym budżetem. Daje gwarancję prawną dla wspólnych działań – ugrupowanie posiada bowiem pełną zdolność do czynności prawnych – może realizować projekty finansowane z funduszy Unii Europejskiej lub innych źródeł, zawierać umowy z osobami trzecimi itp. W końcu z praktycznego punktu widzenia – przy realizacji projektów współpracy terytorialnej – zapewnia ciągłość funkcjonowania i podejmowania decyzji, koordynuje członków i ich działania szczególnie poprzez zadania dyrektora, wspiera wspólne cele oraz tworzenie i wdrażanie projektów, a także zapewnia ciągłość współpracy prowadzonej dotychczas w ramach Euroregionu „Tatry”.

Słowacja z zadowoleniem przyjmuje utworzenie nowego EUWT TATRY i oczekuje, że będzie ono skutecznie realizować swoje cele i mobilizować samorządy lokalne wokół wspólnych inicjatyw. Ambitna wizja EUWT opiera się na dobrze zdefiniowanych celach, sprawnym funkcjonowaniu organów statutowych i efektywnej realizacji działań ugrupowania. Rezultaty działalności EUWT mogą przynieść korzyści nie tylko dla przygranicznego regionu, na którym działa ugrupowanie, ale także mają wpływ na oba kraje.

Życzą EUWT TATRY pomyślności w realizacji jego celów. Będziemy przyglądać się jego poczynaniom i oczekujemy na dalszą współpracę.

Výhody vyplývajúce z vytvorenia EZÚS TATRY na poľsko-slovenskom pohraničí môžeme definovať z niekoľkých hľadísk. Z politického aspektu sa tvorí štruktúra, ktorá má vlastný právny rámec na európskej aj vnútroštátnej úrovni. Okrem toho zaručuje prostredníctvom orgánov EZÚS rovnú a demokratickú reprezentáciu členov zoskupenia. Z právneho aspektu zoskupenie formalizuje angažovanie sa partnerov prostredníctvom fungovania orgánov a riadenia spoločného rozpočtu. Poskytuje právnu záruku spoločných aktivít, pretože zoskupenie má plnú spôsobilosť na právne úkony – môže realizovať finančné projekty z fondov Európskej únie alebo z iných zdrojov, uzatvárať zmluvy s tretími osobami atď. Z praktického hľadiska zasa zabezpečuje pri realizácii projektov územnej spolupráce kontinuitu fungovania a rozhodovania, koordinuje členov a ich činnosť hlavne prostredníctvom úloh riaditeľa, podporuje spoločné ciele a tvorenie a implementovanie projektov, ale zabezpečuje tiež kontinuitu doterajšej spolupráce v rámci Euroregionu „Tatry”.

Slovensko víta vznik nového EZÚS TATRY a očakáva, že sa mu podarí úspešne zhostiť svojej úlohy ako mobilizátora všetkých aktérov miestnej samosprávy na konkrétnom území v spoločný záujem. Ambiciózná vízia EZÚS je postavená na dobre definovaných cieľoch a opiera sa o efektívne fungovanie orgánov a účinnom vykonávaní systému fungovania zoskupenia. Výsledkom práce EZÚS môžu byť výstupy, ktoré prinesú prospech nielen regiónu, v ktorom zoskupenie pôsobí, ale majú dosah aj na obidve krajiny ako celok.

Prajem EZÚS TATRY, aby sa mu na svojej ceste darilo. Budeme sledovať jeho kroky a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu aj v budúcnosti.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

Jakub Szymański

Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

EUWT jako partner samorządu województwa małopolskiego w realizacji działań z zakresu europejskiej współpracy terytorialnej

omówienie wystąpienia

Samorząd województwa małopolskiego z zainteresowaniem przygląda się inicjatywie utworzenia na pograniczu polsko-słowackim Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, która zrodziła się w Euroregionie „Tatry”. Stara się także wspierać tę inicjatywę, ponieważ EUWT jako wspólny, transgraniczny instrument prawny może być odpowiednim narzędziem realizacji zadań polityki regionalnej w Małopolsce. Najłatwiej to wyjaśnić, opisując działania, które realizuje Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, a które koncentrują się w czterech zasadniczych obszarach:

1. planowanie strategiczne rozwoju regionu,
2. zarządzanie Małopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym finansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a także pełnienie funkcji instytucji pośredniczącej w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki, finansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego,
3. koordynowanie polityki przestrzennej – opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa i nadzorowanie jego realizacji,
4. prowadzenie zagadnień z zakresu europejskiej współpracy terytorialnej w warstwie ogólnokoncepcyjnej oraz poprzez realizację własnych projektów województwa.

Wśród tak różnych dziedzin działania coraz wyraźniejsza staje się potrzeba usprawnienia współpracy z podmiotami z poszczególnych obszarów, co pozwoli w rzeczywisty sposób rozwiązywać problemy i wykorzystywać pojawiające się szanse. Może to nastąpić poprzez zastosowanie właściwych mechanizmów i narzędzi współpracy.

W przyjętej we wrześniu 2011 r. *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020* wyodrębniono sześć merytorycznych obszarów, dotyczących różnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego. Z kolei siódmy obszar strategii odnosi się do za-

Jakub Szymański

Riaditeľ oddelenia regionálnej politiky
Maľopol'ský samosprávny kraj

EZÚS ako partner Malopol'ského kraja v realizácii aktivít v oblasti európskej územnej spolupráce

výťah z referátu

Samospráva Malopol'ského kraja sa so záujmom prizerá iniciatíve zrodenej v Euroregióne „Tatry” vytvoriť na poľsko-slovenskom pohraničí Európske zoskupenie cezhraničnej spolupráce. Pretože EZÚS môže byť ako spoločný cezhraničný právny nástroj prostriedkom realizácie úloh regionálnej politiky v Malopol'sku, snaží sa tiež túto iniciatívu podporovať. Najlepšie to zobrazíme opísaním opatrení, ktoré realizuje oddelenie regionálnej politiky Úradu Malopol'ského samosprávneho kraja. Sú sútredené na štyri základné oblasti:

1. plánovanie stratégie rozvoja regiónu;
2. riadenie Malopol'ského regionálneho operačného programu financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a taktiež plnenie funkcie sprostredkujúcej inštitúcie v Operačnom programe ľudský kapitál, financovaného z Európskeho sociálneho fondu;
3. koordinovanie politiky územného rozvoja – vypracovanie plánu územného rozvoja kraja a dozeranie na jeho realizáciu;
4. zaoberanie sa problematikou európskej územnej spolupráce z hľadiska všeobecnej koncepcie a prostredníctvom realizácie vlastných krajských projektov.

Medzi takýmito rôznorodými oblasťami pôsobenia vzniká čoraz výraznejšia potreba racionalizovania spolupráce so subjektmi z jednotlivých odvetví či sfér, čo umožní efektívne riešiť problémy a využívať rodiače sa šance. Môže k tomu dôjsť prostredníctvom využitia patričných mechanizmov a nástrojov spolupráce.

V *Stratégii rozvoja Malopol'ského kraja na roky 2011-2020*, prijatej v septembri 2011, bolo diferencovaných šesť okruhov, týkajúcich sa rôznych oblastí spoločensko-hospodárskeho života. Ďalší siedmy okruh stratégie sa vzťahuje na riadenie rozvoja kraja. Znamená to, že mechanizmy riadenia a podpory rozvoja boli uznané za veľmi dôležité úlohy a zároveň rovnocenné s inými vecnými úlohami, ktorými sa zaoberá samosprávny kraj.

rządzenia rozwojem województwa. Oznacza to, że mechanizmy zarządzania i wspierania rozwoju uznane zostały za bardzo ważne zagadnienie i równorzędne względem innych zadań merytorycznych, którymi zajmuje się samorząd województwa.

Jedną z podstawowych zasad, które znalazły się w Strategii Małopolski w zakresie zarządzania rozwojem województwa, jest zasada koncentracji. Mamy tutaj na myśli zarówno koncentrację zasobów ludzkich, organizacyjnych, jak również koncentrację zasobów finansowych, z których korzystamy jako państwo członkowskie Unii Europejskiej i które możemy spożytkować dla rozwoju społeczności. Kolejną zasadą jest zasada partnerstwa, która wskazuje nam modelowy sposób działania, czyli odejście od partykularyzmów, od działania w sposób skupiony tylko na własnych potrzebach, a poszukiwanie rozwiązania problemów we współpracy z tymi, którzy są w naszym otoczeniu i z którymi możemy działać wspólnie. To dotyczy nie tylko partnerstwa w ramach sektora publicznego, ale także coraz mocniej podkreślanego partnerstwa publiczno-prywatnego. Następną zasadą jest zasada efektywności, czyli wykorzystywanie zasobów, które posiadamy, nie tylko w sposób skoncentrowany, ale również możliwie najoszczędniej, najbardziej gospodarnie. Kolejny element to podjęcie terytorialne, co oznacza różnicowanie polityki samorządu województwa w zależności od tego, której części regionu dotyczy i dostosowanie rozwiązań, inwestycji do rzeczywistych problemów, które w danym miejscu występują.

Wychodząc tylko od tych podstawowych zasad zarządzania, które proponujemy w nowej strategii widoczne staje się, jak ważnym instrumentem może być Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej funkcjonujące w Małopolsce. W strategii umieszczono kierunkowy zapis o wspieraniu takich inicjatyw. Są też różne polityki adresowane do subregionu sądeckiego i subregionu podhalańskiego. EUWT może stać się podmiotem, który pozwoli nam tę zróżnicowaną politykę w dobry sposób wprowadzać w życie.

Departament Polityki Regionalnej zarządza środkami europejskimi i w tym zakresie małopolskim beneficjentom należą się słowa pochwały, ale też trochę krytyki. Za półmetkiem okresu programowania 2007-2013 widzimy już dość wyraźnie, że bardzo duża część potrzeb rozwojowych, które istnieją w małopolskich gminach, powiatach, we wszystkich instytucjach województwa została zaspokojona, a wiele istotnych problemów tych podmiotów rozwiązane. Na przykład wyniki badań ewaluacyjnych dotyczących szkolnictwa wyższego wskazują, że w zasadzie w podstawowym zakresie infrastruktura szkolnictwa wyższego w Małopolsce została już wybudowana. Wobec tego nie powinniśmy myśleć o dalszym rozwijaniu tej infrastruktury, ale o tym, jak ją lepiej wykorzystywać. Wśród głosów negatywnych wskazuje się przykładowo na to, że inwestując w infrastrukturę ochrony środowiska często dochodzi do sytuacji, zwłaszcza w terenach górskich, gdy dwie oczyszczalnie ścieków są zlokalizowane zaraz obok siebie, ponieważ każda gmina

Jednym z podstawowych principov, ktoré sú obsiahnuté v Stratégii Małopolska v oblasti riadenia rozvoja kraja, je princip koncentracie. Máme na mysli nielen koncentráciu ľudských a organizačných zdrojov, ale aj koncentráciu finančných zdrojov, ktoré využívame ako členský štát Európskej únie a ktoré môžeme zužitkovať na rozvoj spoločnosti. Ďalším princípom je princip partnerstva, ktorý nám ukazuje modelový spôsob činnosti, resp. odklon od partikularizmu, od aktivít sústredených len na vlastné potreby, a zároveň poukazuje, ako hľadať riešenie problémov v spolupráci s tými, ktorí sa nachádzajú v našom okolí a s ktorými môžeme vyvíjať spoločnú činnosť. Týka sa to nielen partnerstva v rámci verejného sektora, ale aj čoraz viac vyzdvihovaného verejno-súkromného partnerstva. Ďalším princípom je princip efektívnosti, čiže využitia zdrojov, ktoré vlastníme, nielen koncentrovane, ale aj čo najhospodárnejšie a najefektívnejšie. Nasledujúcim prvkom je teritoriálny prístup, čo znamená diferencovanie politiky samosprávneho kraja v závislosti od toho, ktorej časti regiónu sa týka, a prispôbenie riešení a investícií skutočným problémom, ktoré sa v danom mieste vyskytujú.

Vychádzajúc iba z týchto základných principov riadenia, ktoré navrhujeme v novej stratégii, je zrejmé, akým dôležitým nástrojom sa môže stať Európske zoskupenie územnej spolupráce pôsobiace v Małopolsku. V stratégii bol umiestnený zápis zameraný na podporu takýchto iniciatív. Existuje tiež rôzna politika adresovaná súčasnému subregiónu a podhalskému subregiónu. EŽÚS sa môže stať subjektom, ktorý nám dovolí túto odlišnú politiku uviesť správnym spôsobom do života.

Oddelenie regionálnej politiky riadi európske prostriedky a z tohto hľadiska si maľopolskí beneficianti zaslúžia slová uznania, ale aj trochu kritiky. V druhej polovici programového obdobia 2007-2013 už pomerne výrazne vidíme, že veľmi veľká časť rozvojových potrieb, ktoré sa vyskytujú v maľopolských obciach, okresoch a vo všetkých krajských inštitúciách, bola uspokojená a veľa dôležitých problémov týchto subjektov bolo vyriešených. Napríklad výsledky evalvačného výskumu vysokého školstva ukazujú, že infraštruktúra vysokých škôl v Maľopolsku je na základnej úrovni v podstate vybudovaná. V súvislosti s tým by sme nemali rozmyšľať o ďalšom rozvíjaní tejto infraštruktúry, ale o tom, ako ju lepšie využiť. Z negatívnych ohlasov môžeme napríklad spomenúť tie, ktoré poukazujú na situácie, keď pri investovaní do infraštruktúry ochrany životného prostredia často dochádza k prípadom, obzvlášť v horských oblastiach, že sú vedľa seba zlokalizované dve čističky odpadových vôd, pretože každá obec postavila čističku len pre seba a ani jedna z nich nebude nikdy využitá na sto percent. Tento príklad poukazuje, že v skutočnosti nové rozvojové možnosti, ktoré budeme spolutvoriť na ďalšie programové obdobie 2014-2020, by mali v oveľa väčšej miere opierať mechanizmy rozvoja o hľadanie synergií a o využívanie rozvojových možností spoločným, skordinovaným a múdрым spôsobom, aby sa nekopirovali investície

wybudowała oczyszczalnię tylko dla siebie, a żadna z nich nigdy nie będzie dociążona w stu procentach. Ten przykład pokazuje, że tak naprawdę nowe możliwości rozwojowe, które będziemy współtworzyć na kolejny okres programowania 2014-2020 w znacznie większym stopniu powinny opierać mechanizmy rozwoju na poszukiwaniu synergii, na wykorzystywaniu możliwości rozwojowych w sposób wspólny, skoordynowany i mądry, aby nie powieleć inwestycji, żeby efekt tych środków, które dostajemy do zainwestowania był jak największy. Zatem patrząc z punktu widzenia efektywnego wykorzystywania funduszy europejskich na inwestycje w województwie małopolskim, EUWT wydaje się odpowiednim narzędziem, które pozwoliłoby osiągnąć tę poszukiwaną synergię, ułatwić proces porozumiewania się i wspólnego organizowania.

Kolejny obszar działania Departamentu Polityki Regionalnej dotyczy planowania przestrzennego. Zakończyliśmy fazę diagnostyczną i po zebraniu wniosków zaczynamy pracować nad nowym planem zagospodarowania. I tutaj znów warto podać kilka przykładów. W ciągu najbliższych kilku lat chcemy zbudować nowe ciągi komunikacyjne o parametrach o dużych prędkościach przede wszystkim w układzie północ-południe. W tych zamierzeniach w ramach naszej koncepcji planujemy połączenie naszych ciągów komunikacyjnych poprzez teren Słowacji do autostrady D1 i w tym zakresie będziemy się konsultować ze słowackim Ministerstwem Transportu, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego. Przystępujemy do dyskusji o przebiegach nowych dróg, o ich powiązaniu z układem lokalnym, z lokalną gospodarką. Pierwszą fazą takiego projektowania jest rozmowa ze wszystkimi zainteresowanymi, w tym przede wszystkim z władzami lokalnymi. Właśnie w takim przypadku bardzo pomocnym narzędziem i partnerem byłoby Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej, które potrafiłoby skoordynować dyskusję wewnętrzną i przygotować wspólne stanowisko. Dodatkową korzyścią byłaby możliwość równoczesnej rozmowy ze stroną słowacką i polską.

Kolejnym elementem planowania przestrzennego są decyzje o tym, w jakiego rodzaju usługi wyposażać poszczególne części województwa. Koordynacja działań w tym zakresie powinna opierać się o związki funkcjonalne, a nie formalne. Przykład wspólnego szpitala powstającego w ramach hiszpańsko-francuskiego EUWT pokazuje sedno całej sprawy. Wspólne organizowanie usług publicznych czyni je bardziej efektywnymi.

Ostatnim obszarem działania Departamentu Polityki Regionalnej jest europejska współpraca terytorialna. Ten element polityki spójności Unii Europejskiej w nowej perspektywie 2014-2020 będzie rósł na znaczeniu. Zamierzona przez Komisję Europejską nowelizacja rozporządzenia o EUWT będzie stanowić ważne uwarunkowanie dla prac nad utworzeniem EUWT. Mam jednak nadzieję, że zmiany prawne tylko pomogą, a nie przeszkodzą w tworzeniu ugrupowania na pograniczu polsko-słowackim, ponieważ bardzo liczymy na takiego silnego partnera.

a aby efekt prostrzedkov, ktoré dostaneme na investovanie, bol čo najväčší. Keď sa teda pozeráme na investície v Malopoľskom kraji z hľadiska efektívneho využitia európskych fondov, EZÚS sa zdá byť vhodným nástrojom, ktorý by dovoľil dosiahnuť spomínanú hľadajú synergiu a uľahčil by proces dorozumievania sa a spoločného organizovania.

Ďalšia oblasť pôsobnosti oddelenia regionálnej politiky sa týka územného plánovania. Ukončili sme diagnostickú fázu a po zhromaždení záverov začíname pracovať na novom územnom pláne. Tu by som chcel uviesť opäť niekoľko príkladov. V priebehu niekoľkých najbližších rokov chceme postaviť nové komunikačné ťahy s parametrami rýchlostných ciest, predovšetkým na úseku sever-juh. V rámci koncepcie plánujeme spojiť naše komunikačné ťahy cez Slovensko s diaľnicou D1 a túto záležitosť budeme konzultovať s Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Začíname diskusiu o trasách nových ciest, o ich prepojení s lokálnou sieťou a miestnou ekonomikou. Prvou fázou takéhoto projektovania je rozhovor so všetkými záujemcami, ale predovšetkým s miestnymi orgánmi. Práve tu by bolo vhodným pomocným nástrojom a zároveň partnerom Európske zoskupenie územnej spolupráce, ktoré by dokázalo koordinovať internú diskusiu a pripraviť spoločné stanovisko. Dodatočnou výhodou by bol paralelný rozhovor so slovenskou aj poľskou stranou.

Ďalším prvkom územného plánovania je rozhodnutie o tom, akým druhom služieb by mali byť vybavené jednotlivé časti kraja. Koordinácia aktivít v tejto oblasti by sa mala zakladať na funkčných a nie formálnych vzťahoch. Príklad spoločnej nemocnice, ktorá vzniká v rámci španielsko-francúzskeho EZÚS, poukazuje na jadro celej záležitosti. Spoločne organizované verejné služby sa stávajú efektívnejšie.

Poslednou oblasťou pôsobnosti oddelenia regionálnej politiky je európska územná spolupráca. Tento prvok kohéznej politiky Európskej únie v novej perspektíve 2014-2020 bude nadobúdať čoraz väčší význam. Novelizácia nariadenia o EZÚS, ktorú plánuje Európska komisia, vytvorí dôležité podmienky pre prácu na formovaní EZÚS. Dúfam však, že právne zmeny pomôžu a nie naopak budú prekážkou pri vytváraní zoskupenia na poľsko-slovenskom pohraničí, pretože veľmi počítame s takým silným partnerom.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

Pierwsze posiedzenie Zgromadzenia EUWT TATRY,
Kieżmark, 14.08.2013 r.

Prvé zasadnutie Zhromaždenia EZÚS TATRY,
Kežmarok, 14. 08. 2013

CZĘŚĆ II
PRAKTYCZNE ASPEKTY TWORZENIA
I FUNKCJONOWANIA EUWT

II. ČASŤ
PRAKTICKÉ ASPEKTY TVORENIA
A FUNGOVANIA EZÚS

Gyula Ocskay

Dyrektor EUWT Ister-Granum
Sekretarz Generalny Central-European Service
for Cross-Border Initiatives CESCO

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej – „niezidentyfikowany obiekt latający”

W tytule mojego referatu nazywam Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) niezidentyfikowanym obiektem latającym – UFO. Dłaczego twierdzę, że EUWT przypomina UFO oraz co kryje się pod pojęciem „niezidentyfikowany” ?

UFO nie jest prostym do opisanego zjawiskiem. Kiedy farmer w Teksasie jest przekonany, że spostrzegł UFO, najpierw próbuje opisać je wykorzystując dotychczas zdobyte doświadczenia. Zaczynamy więc i my od tego.

Czym jest EUWT?

Pierwszy projekt rozporządzenia w sprawie EUWT został opracowany w 2004 r. i wprowadzał nazwę Europejskie Ugrupowanie Współpracy **Transgranicznej**. Przyjęto w nim, że jego docelową grupę stanowić będą podmioty realizujące wyłącznie współpracę transgraniczną. W trakcie dyskusji nad projektem rozporządzenia zrodziła się koncepcja, aby ten innowacyjny instrument mógł także służyć celom umacniania współpracy transnarodowej i międzyregionalnej. W rezultacie prac zmieniono nazwę na Europejskie Ugrupowanie Współpracy **Terytorialnej** i adekwatnie rozbudowano treść samego rozporządzenia. Nowo powstałą strukturę wpisano w ramy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, która stała się trzecim celem priorytetowym europejskiej polityki spójności.

Głównym zamierzeniem pomysłodawców EUWT było przygotowanie narzędzia do zarządzania programami i projektami transgranicznymi, międzyregionalnymi i transnarodowymi. Jednakże w odniesieniu do najważniejszych potencjalnych obszarów współpracy istnieje potrzeba stworzenia trwałego zaplecza instytucjonalnego i zdolności zarządzania z odpowiednimi uprawnieniami. Oznacza to, że żaden podmiot nie mógłby zarządzać projektem lub programem nie posiadając w tym względzie określonych zdolności zarządzania. W rezultacie EUWT jest przedmiotem wielopoziomowego sprawowania rządów. Można przyjąć zasadność tego założenia, gdy weźmie się pod uwagę dzieje współpracy transgranicznej.

Gyula Ocskay

Riaditeľ EZÚS Ister-Granum
Generálny tajomník Central-European Service
for Cross-Border Initiatives CESCO

Európske zoskupenie územnej spolupráce – „neidentifikovaný lietajúci objekt“

V titule môjho príspevku nazývam Európske zoskupenie územnej spolupráce (EZÚS) neidentifikovaným lietajúcim objektom, teda objektom, ktorý sa podobá na UFO. Prečo tvrdím, že EZÚS pripomína UFO a čo sa skrýva pod pojmom „neidentifikovaný“?

Ako vieme, UFO nie je javom, ktorý je jednoducho popísať. Ak je farmár v Texase presvedčený, že videl UFO, najprv sa pokúša ho popísať na základe svojich doterajších skúseností. Takto začíname aj my.

Čo je EZÚS?

Prvý návrh nariadenia o EZÚS bol vypracovaný v roku 2004 a používal názov Európske zoskupenie **cezhraničnej** spolupráce. Bolo v ňom prijaté, že cieľovú skupinu budú tvoriť subjekty zamerané na cezhraničnú spoluprácu. Počas diskusie o projekte nariadenia sa narodila koncepcia, aby tento inovačný nástroj bol použiteľný aj v prípade upevňovania nadnárodnej a medziregionalnej spolupráce. Vo výsledku prác bol názov zmenený na Európske zoskupenie **územnej** spolupráce a primerane bol tiež rozšírený obsah samotného nariadenia. Novovzniknutá štruktúra bola implementovaná do rámca Európskej územnej spolupráce, ktorá bola prijatá ako tretí prioritný cieľ európskej kohéznej politiky.

Hlavným zámerom iniciátorov EZÚS bolo pripraviť nástroj na riadenie cezhraničných, medziregionálnych a nadnárodných programov a projektov. Avšak vo vzťahu k najdôležitejším potenciálnym oblastiam spolupráce existuje potreba vytvoriť udržateľné organizačné štruktúry, ktoré sú schopné túto problematiku spravovať a majú požadované oprávnenia. To znamená, že žiadny subjekt nemôže riadiť projekt ani program, ak nemá určité kapacity v tejto oblasti. V dôsledku toho je EZÚS subjektom viacúrovňového riadenia. Tento výklad môžeme považovať za správny, najmä keď zohľadníme dejiny cezhraničnej spolupráce.

Posledných 50 rokov je obdobím výnimočných zmien v oblasti cezhraničnej spolupráce. Na začiatku fungovala cezhraničná spo-

Ostatnie 50 lat to okres wyjątkowych przemian w dziedzinie współpracy transgranicznej. Początkowo miała ona charakter nieformalnych partnerstw i funkcjonowała bez wyraźnego zaplecza instytucjonalnego. Współpraca wynikała z bezpośredniej bliskości geograficznej oraz wspólnej historyczno-kulturowej przeszłości. Około 20-25 lat temu zaczęto wykorzystywać wzajemne sąsiedztwo i komplementarność na potrzeby wspólnego rozwoju regionu. W ten sposób wyłonił się wymiar funkcjonalny jako dopełnienie dla nieformalnych form współpracy.

Podjęcie niektórych działań (np. zapobieganie zagrożeniom, opieka zdrowotna, transport publiczny) utrudniał brak odpowiednich przepisów prawnych. Realizowanie usług transgranicznych wymaga określenia przez kogo i z jakiego budżetu pokryte zostaną wydatki. A zatem funkcjonalny wymiar współpracy wpłynął na ukształtowanie się wymiaru normatywnego, ustanawiającego ramy instytucjonalne współpracy. Jest to poziom właściwy dla EUWT.

Podsumowując, EUWT jest nowym instrumentem prawnym o charakterze instytucjonalnym, umożliwiającym zarządzanie programami i projektami oraz kierowanie powstałymi w trakcie ich realizacji strukturami w wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym. Porównując EUWT z innymi formami współpracy można stwierdzić, że posiada ono wiele zalet:

1. Najważniejszym atutem EUWT jest możliwość uczestniczenia w jego strukturach, oprócz władz samorządowych różnego szczebla, także państw członkowskich. Nie jest to wyłącznie teoretyczne założenie, jako że członkiem ugrupowania może być nawet ministerstwo. Z jednej strony podnosi to status ugrupowania, a z drugiej pomaga zapewnić stabilne zaplecze finansowe. Dodatkowo zwiększa zakres uprawnień wykonawczych EUWT.
2. Ustanowienie EUWT znacznie upraszcza i w pełni legalizuje funkcjonowanie ugrupowania i finansowanie jego wspólnych struktur. EUWT utworzone przez władze lokalne lub regionalne może posiadać własny personel (np. sekretariat), organy (odpowiedzialne na przykład za zarządzanie strategiczne) i przedsiębiorstwa (np. firmę zarządzającą rozwojem projektu).
3. Istotną zaletą EUWT jest fakt, iż rozporządzenie ma moc obowiązującą w każdym z państw członkowskich Unii Europejskiej. Jest ono częścią prawa wspólnotowego, w związku z czym każde państwo członkowskie zobowiązane jest uznać EUWT jako niezależny podmiot prawny.
4. EUWT jest bardzo elastycznym narzędziem. Innowacyjny charakter rozporządzenia przysparza wiele trudności, lecz jednocześnie otwiera szeroki wachlarz możliwych do zastosowania nowatorskich rozwiązań. Podam kilka przykładów naszych projektów:

luprąca na zasadzie nieformalnych partnerstwie a bez stabilnego organizacyjnego zázemia. Spoluprąca vyplývala z priamej geografickej blízkosti a spoločnej historickej a kultúrnej minulosti. Približne pred 20 – 25 rokmi sa začali vzájomné susedstvo a komplementárnosť potrebí využívať za účelom spoločného rozvoja regiónu. Týmto spôsobom sa odhalil aj funkčný rozmer, ktorý doplnil neformálne prevaj spoluprące.

Realizáciu niektorých aktivít (napr. predchádzanie rizikám, zdravotná starostlivosť, verejná doprava) sťažoval nedostatok príslušných právnych predpisov. V prípade poskytovania cezhraničných služieb je potrebné určiť, kto a z akého rozpočtu bude výdavky hradit'. To znamená, že funkčný rozmer spoluprące ovplyvnil formovanie noriem určujúcich jej organizačný rámeč. Je to úroveň zodpovedajúca EZÚS.

Súhrnne môžeme povedať, že EZÚS je novým právnym nástrojom, ktorý má inštitucionálny charakter a umožňuje riadiť programy a projekty, spravovať cezhraničné, nadnárodné a medziregionálne štruktúry, vytvorené počas ich realizácie. Pri porovnaní EZÚS s inými formami spoluprące môžeme skonštatovať, že EZÚS má mnoho predností:

1. Najdôležitejšou prednosťou EZÚS je to, že jeho členmi môžu byť okrem orgánov samosprávy na rôznej úrovni aj členské štáty. Nie je to iba teoretické riešenie, pretože členom zoskupenia môže byť dokonca aj ministerstvo. Na jednej strane to zvyšuje postavenie zoskupenia, a na druhej strane pomáha zaistiť stabilné finančné zázemie. Okrem toho rozširuje rozsah výkonných právomocí EZÚS.
2. Založenie EZÚS značne zjednodušuje a plne legalizuje fungovanie zoskupenia a financovanie jeho spoločných štruktúr. EZÚS založené miestnymi alebo regionálnymi orgánmi môže mať vlastných zamestnancov (napr. sekretariát), orgány (napr. zodpovedné za strategické riadenie) a podniky (napr. spoločnosť, ktorá riadi rozvoj projektu).
3. Dôležitou výhodou je to, že nariadenie o EZÚS platí v každom z členských štátov Európskej únie. Je to súčasť práva Spoločenstva a vďaka tomu je každý členský štát povinný uznať EZÚS za nezávislý právny subjekt.
4. EZÚS je veľmi adaptabilným nástrojom. Inovačný charakter nariadenia generuje mnohé problémy, ale zároveň otvára pestrú paletu možných novatorských riešení. Uvediem niekoľko príkladov našich projektov:

Maďarské obce vyberajú miestnu daň z hospodárskej činnosti vedenej firmami registrovanými na ich území. V roku 2007 mesto Ostrihom získalo takýmto spôsobom sumu 16 miliónov eur. Veľká časť zamestnancov firiem, ktoré zaplatili daň, pochádzala z územia mimo mesta. V súvislosti s tým sa mestská samospráva rozhodla,

Węgierskie gminy pobierają lokalny podatek z tytułu działalności gospodarczej prowadzonej przez firmy funkcjonujące na ich terenie. W 2007 r. miasto Ostrzyhom (węg. Esztergom) pozyskało w ten sposób kwotę 16 mln euro. Spora część pracowników firm, które odprowadziły podatek, pochodziła spoza miasta. W związku z tym władze miasta podjęły decyzję o przekazaniu w drodze konkursów 1% podatku do dyspozycji zrzeszonych w EUWT okolicznych gmin na potrzeby mniejszych zadań o charakterze rozwojowym. W ramach pierwszego konkursu sfinansowano kilka niewielkich przedsięwzięć, wśród których był m.in. teatr na otwartym powietrzu, nowy dach dla centrum kultury, czy też festiwal wina. Z powodu kryzysu dochody miasta zmniejszyły się o dwie trzecie, co uniemożliwia funkcjonowanie tego funduszu w chwili obecnej.

Nasze ugrupowanie podjęło próbę uruchomienia nowego instrumentu umożliwiającego wspólny rozwój i alokację zasobów finansowych – funduszu solidarności i rozwoju. Naszym zamiarem jest zwrócenie się z prośbą do władz gmin zrzeszonych w EUWT o udostępnienie nieruchomości o niedużej wartości. Duże przedsiębiorstwa działające w regionie poproszone zostaną o udzielenie wsparcia poprzez coroczne zasilenie funduszu niewielką kwotą. Oczekujemy, że stworzony w ten sposób fundusz będzie stanowił zabezpieczenie kredytów bankowych zaciąganych na potrzeby realizowanych przez nas projektów. W późniejszym okresie możliwe też będzie finansowanie ze środków tego funduszu niewielkich projektów.

W oparciu o wysoko rozwinięty obszar przemysłowy po stronie węgierskiej oraz dobre zaplecze logistyczne po stronie słowackiej dążymy do opracowania wspólnej strefy logistyczno-przemysłowej. Utworzona przez nas agencja energetyczna zapewni wsparcie lokalnym władzom samorządowym naszego regionu w procesie stopniowego przechodzenia na odnawialne źródła energii. Pragniemy także wpłynąć na rozwój sektora usług w dziedzinie ochrony zdrowia oraz transportu publicznego na obszarze euroregionu. Jednym z naszych zamierzeń jest też utworzenie dwujęzycznego kanału radiowego i telewizyjnego.

W 2008 roku rozpoczęliśmy budowę transgranicznej sieci świadczącej usługi na potrzeby pozarządowych organizacji działających na obszarze euroregionu. Aktualnie w jej skład wchodzi cztery biura wspomagające lokalne organizacje w zakresie doradztwa prawnego, finansowego, podatkowego i zawodowego.

EUWT jest najbardziej właściwym instrumentem umożliwiającym uzyskanie finansowego wsparcia w ramach programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Dzieje się tak dlatego, że EUWT spełnia kryteria transgranicznego partnerstwa wymagane dla wspólnych projektów. Jako zinstytucjonalizowana forma współpracy prowadzonej w długim okresie czasu gwarantuje trwałość rezultatów projektów, a także ich wspólne finansowanie. W rezultacie projekty zgłaszane przez EUWT zyskują w procesie naboru lepsze

że w wyborowym konaniu poskytne 1 % z dane okolitým obciam, ktoré sú členmi EZÚS, pričom by sa tieto sumy mali využiť na rozvojové účely. V rámci prvého výberového konania bolo financovaných niekoľko menších aktivít, medzi ktorými môžeme uviesť divadlo pod holým nebom, novú strechu pre kultúrne stredisko alebo festival vína. Z dôvodu krízy klesli príjmy mesta o dve tretiny, čo momentálne znemožnilo využívanie tohto fondu.

Naše zoskupenie sa pokúša sprevádzkovať nový nástroj, ktorý umožní spoločný rozvoj a alokáciu finančných zdrojov – fond solidarity a rozvoja. Naším zámerom je požiadať orgány obcí združených v EZÚS o sprístupnenie nehnuteľností s pomerne nízkou hodnotou. Väčšie podniky z regiónu budú požiadané o poskytnutie drobnej finančnej podpory vo forme ročného príspevku do fondu. Predpokladáme, že takto vytvorený fond bude zabezpečením bankových úverov na realizáciu našich projektov. Neskôr bude možné z prostriedkov tohto fondu realizovať aj menšie projekty.

Na základe vysoko rozvinutej priemyselnej oblasti na maďarskej strane a veľmi dobrých logistických podmienok na slovenskej strane sa usilujeme o založenie spoločnej logisticko-priemyselnej zóny. Nami založená energetická agentúra zabezpečí podporu lokálnym samosprávnym orgánom nášho regiónu v procese postupného prechádzania na obnoviteľné zdroje energie. Chceme mať tiež vplyv na rozvoj sektora služieb v oblasti zdravotnej starostlivosti a verejnej dopravy na území euroregionu. Jedným z našich zámerov je tiež založenie dvojjazyčného rozhlasového a televízneho kanálu.

V roku 2008 sme začali budovať cezhraničnú sieť poskytujúcu služby na potreby mimovládnych organizácií pôsobiacich na území euroregionu. Momentálne sieť tvoria štyri kancelárie, ktoré poskytujú mimovládny organizáciám podporu v oblasti právneho, finančného, daňového a profesionálneho poradenstva.

EZÚS je najvhodnejším nástrojom, ktorý umožňuje získať finančnú podporu v rámci programov Európskej územiaj spolupráce. Dôvodom je fakt, že EZÚS automaticky spĺňa kritériá cezhraničného partnerstva požadované v prípade spoločných projektov. Ako inštitucionalizovaná forma dlhodobej spolupráce zaručuje udržateľnosť výsledkov projektov a ich spoločné financovanie. Z tohto dôvodu projekty EZÚS predkladané počas výziev získavajú lepšie hodnotenia ako tie, ktoré pripravili iné partnerstvá.

V roku 2009 sme predložili prvé žiadosti o poskytnutie finančného príspevku pre projekty v rámci výzvy v maďarsko-slovenskom programe cezhraničnej spolupráce. Maximálny počet bodov, ktorý sme mohli získať, bol 100, z čoho 60 bodov bolo potrebných na etape formálneho a technického hodnotenia žiadostí a podmienovalo postúpenie projektu na hodnotenie Monitorovacím výborom programu. Žiaľ, kvôli nášmu právnemu postaveniu sme počas formálneho hodnotenia získali 28 bodov.

Existuje však ešte jedna (podľa nášho názoru najdôležitejšia) výhoda EZÚS: tento subjekt je oprávnený samostatne implemen-

oceny niż te opracowane przez inne struktury partnerstwa.

W 2009 r. złożyliśmy pierwsze wnioski o dofinansowanie projektów do naboru ogłoszonego w ramach węgiersko-słowackiego programu współpracy transgranicznej. Maksymalna liczba możliwych do uzyskania punktów wynosiła 100, z czego 60 punktów wymagane było na etapie formalnej i technicznej oceny wniosku i umożliwiała rozważenie projektu przez Komitet Monitorujący program. Niestety, z uwagi na posiadany status prawny nasze ugrupowanie zdobyło 28 punktów w trakcie przeprowadzania oceny formalnej.

Istnieje jednak jeszcze jedna (naszym zdaniem najważniejsza) zaleta EUWT: ma ono prawo do samodzielnego wdrażania transgranicznego projektu. Nie ma obowiązku składania raportów finansowych i dokumentów uzupełniających do organów kontrolnych po obu stronach granicy, ale tylko do Instytucji Zarządzającej, co skraca okres oczekiwania na refundację wydatków nawet o 2-3 miesiące.

Niezidentyfikowany

Dlaczego porównałem EUWT do niezidentyfikowanego obiektu latającego? Wszak posiadamy już o tym instrumencie sporą wiedzę. Owszem, jednakże organy administracji...

Kiedy pod koniec 2006 r. przystępowaliśmy do tworzenia EUWT Ister-Granum, przedsięwzięciu temu towarzyszyła wspaniała atmosfera współpracy zapoczątkowanej w 2001 r. odbudową mostu Marii Walerii, która współfinansowana była ze środków Unii Europejskiej. Mieszkańcy regionu z entuzjazmem oczekiwali na ten moment. Entuzjazm ten stał się bodźcem do rozwinięcia współpracy pomiędzy Ostrzyhomiem a Szturowem. W 2003 r. założyliśmy Euroregion Ister-Granum, a w 2005 r. opracowaliśmy i przedstawiliśmy nasz wspólny plan rozwoju. W 2006 r. podjęliśmy decyzję o utworzeniu EUWT. Rozwój naszej współpracy utrudniał jednak brak wspólnych uregulowań prawnych. Z dużym zadowoleniem przyjęliśmy więc informację o rozporządzeniu ws. EUWT.

Nawiązaliśmy kontakt z przedstawicielami Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, gdzie opracowywano przepisy prawne właściwe dla zapewnienia skutecznego stosowania rozporządzenia na Węgrzech i korzystając z naszych doświadczeń pomogliśmy w wypracowaniu niektórych rozwiązań.

Problemy zaczęły pojawiać się później. Parlament węgierski przyjął ustawę, jednakże nie zawierała ona przepisów określających zasady jej wejścia w życie. Z uwagi na innowacyjny charakter podmiotu, jakim było EUWT, organ zatwierdzający – Sąd Stołeczny nie miał żadnego doświadczenia w zakresie sposobu rejestracji ugrupowania. Pierwsze wytyczne, które otrzymaliśmy okazały się błędne, zmuszeni więc byliśmy ponownie przeprowadzić założycielskie posiedzenie Walnego Zgromadzenia (w składzie 89 przedstawicieli

towať cezhraničný projekt. Nie je povinný podávať finančné správy a doplňujúce dokumenty kontrolným orgánom na oboch stranách hranice, ale len Riadiacemu orgánu, čo skraca čas čakávania na refundáciu vydavkov dokonca až o 2 – 3 mesiace.

Neidentifikovaný

Prečo som porovnal EZÚS k neidentifikovanému lietajúcemu objektu? Už pomerne veľa vieme o tomto nástroji. My áno, lenže administratívne orgány...

Keď sme koncom roku 2006 začínali zakladať EZÚS Ister-Granum, boli sme veľmi nadšení spoluprácou, ktorá sa začala v roku 2001 rekonštrukciou mosta Márie Valérie podporenou zo zdrojov Európskej únie. Obyvatelia regiónu s nadšením čakali na túto chvíľu. Tento entuziazmus bol podnetom k rozvinutiu spolupráce medzi Ostríhomom a Štúrovom. V roku 2003 sme založili Euroregión Ister-Granum a v roku 2005 sme vypracovali a predložili náš spoločný plán rozvoja. V roku 2006 sme sa rozhodli založiť EZÚS. Rozvoj našej spolupráce bol sťažený nedostatkom spoločných právnych úprav. S veľkým uspokojením sme teda prijali informáciu o novom nariadení o EZÚS.

Nadviazali sme vzťahy so zástupcami Ministerstva vnútra, kde sa pripravovali právne predpisy pre zabezpečenie účinnosti nariadenia v Maďarsku a poskytli sme naše skúsenosti pri riešení niektorých záležitostí.

Problémy sa začali vyskytovať neskôr. Maďarský parlament prijal zákon, ale bez vykonávacích predpisov. Vzhľadom na inováčný charakter subjektu, akým bol EZÚS, registračný orgán – Mestský súd nemal žiadne skúsenosti s postupom registrácie zoskupenia. Prvé pokyny, ktoré sme dostali, sa ukázali nesprávne, boli sme teda nútení opätovne uskutočniť zakladacie valné zhromaždenie (v zložení 89 zástupcov miestnych samosprávnych orgánov!). Mestský súd navrhol, aby sme využili postupy a dokumenty uplatniteľné pri zakladaní občianskych združení. Toto riešenie sme síce považovali za nelogické, pretože EZÚS nebolo subjektom tohto druhu.

Po dokončení procesu registrácie EZÚS sme podali žiadosť o pridelenie daňového identifikačného čísla. Jeho získanie trvalo dlho, pretože Národný daňový úrad nevedel, k čomu slúži EZÚS. Podľa maďarského a slovenského práva môžu byť miestne samosprávne orgány členmi len takého EZÚS, ktoré za záväzky ručí s obmedzením, preto bolo zoskupenie považované za spoločnosť s ručením obmedzeným.

Avšak najväčšie problémy nevyplývajú z tejto nejasnej situácie. Väčším problémom je to, že sme neidentifikovaný subjekt.

Napriek horeuvedeným samozrejým výhodám môže byť fungovanie EZÚS ťažkou úlohou.

V prípade francúzsko-belgického EZÚS bolo začatie činnosti sťažené tým, že nebolo jednoznačne určené, ktoré národné predpisy

lokalnych władz samorządowych!). Sąd Stołeczny zaproponował, abyśmy wykorzystali procedury i dokumenty właściwe dla tworzenia stowarzyszeń obywatelskich. Rozwiązanie to wydawało nam się sprzeczne z logiką, EUWT nie było bowiem tego typu podmiotem.

Po zakończeniu procesu rejestracji EUWT wystąpiliśmy z wnioskiem o nadanie numeru identyfikacji podatkowej. Jego uzyskanie trwało długo, ponieważ Narodowy Urząd Podatkowy nie rozumiał, do czego służy EUWT. Zgodnie z prawem węgierskim i słowackim, lokalne władze samorządowe mogą uczestniczyć tylko w EUWT posiadającym ograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania, ugrupowanie traktowano więc jak spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

Jednak największe problemy nie wynikają z tej niejasnej sytuacji. Większym problemem jest to, że jesteśmy podmiotem niezidentyfikowanym.

Pomimo oczywistych korzyści opisanych powyżej funkcjonowanie EUWT może być trudnym zadaniem.

W przypadku francusko-belgijskiego EUWT rozpoczęcie działalności utrudniał fakt, że nie było pewności według przepisów którego kraju powinien być zatrudniany personel belgijski, wykonujący swoją pracę na terenie Francji.

Założyciele EUWT Cerdanya na granicy hiszpańsko-francuskiej w swoich dążeniach do zbudowania struktury świadczącej usługi w zakresie ochrony zdrowia mieli trudność z określeniem, który kraj i w jaki sposób powinien finansować usługi oraz wynagrodzenie lekarzy pracujących w szpitalu. Jednocześnie brak odpowiednich i jednolitych przepisów prawnych utrudnia współpracę także w wielu innych dziedzinach.

EUWT stanowić może odpowiednie narzędzie zarządzania transgranicznym transportem publicznym. W naszym przypadku jednak firmy transportowe należą do państwa węgierskiego. Na Słowacji przeciwnie, firma przewozów autokarowych w powiecie Nowe Zamki jest firmą prywatną.

Interesujący jest również sposób w jaki zamówienia publiczne mogą być udzielane przez EUWT po drugiej stronie granicy. W tym przypadku stosuje się prawo instytucji zamawiającej.

Podsumowując, Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej jest instrumentem, który może wzmocnić, ustabilizować i bardziej zinstytucjonalizować współpracę transgraniczną. Jednak bez mocnego zaplecza prawnego nie jest możliwe jego sprawne funkcjonowanie. Potrzebne jest prawo na poziomie Unii Europejskiej, które ujednoliciłoby przepisy krajowe w różnych dziedzinach. Jest to najważniejsza lekcja wynikająca z doświadczeń dotyczących EUWT.

Tłumaczenie: Grażyna Baranowska

platia v prípade zamestnania belgických zamestnancov, ktorí svoju prácu vykonávali vo Francúzsku.

Zakladatelia EZÚS Cerdanya na španielsko-francúzskej hranici mali pri budovaní štruktúry poskytujúcej služby v oblasti zdravotnej starostlivosti problém určiť, ktorá krajina a akým spôsobom bude služba financovať a hrať mzdy lekárov zamestnaných v nemocnici. Nedostatok príslušných jednotných právnych predpisov sťažuje spoluprácu aj v mnohých iných oblastiach.

EZÚS môže byť vhodným nástrojom pre riadenie cezhraničnej verejnej dopravy. V našom prípade však dopravné podniky patria maďarskému štátu. Na Slovensku je to opačne – autobusovú dopravu v okrese Nové Zámky vlastní súkromná spoločnosť.

Zaujímavý je tiež spôsob, akým sa poskytujú verejné zákazky na druhej strane hranice. V tomto prípade sa uplatňuje právo objednávateľa.

Na záver môžeme povedať, že Európske zoskupenie územnej spolupráce je nástrojom, ktorý je schopný posilniť, stabilizovať a inštitucionalizovať cezhraničnú spoluprácu. Ale bez silného právneho zázenia nie je možné jeho správne fungovanie. Je potrebná legislatíva na úrovni Európskej únie, ktorá zosúladí národné predpisy v rôznych oblastiach. Je to najdôležitejšie poučenie vyplývajúce zo skúseností spojených s EZÚS.

Preklad: Agencja BTB

Grażyna Zduńczuk-Studnicka

Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o. – doświadczenia związane z procesem tworzenia Ugrupowania

Idea utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o. (EUWT TRITIA) zrodziła się w wyniku potrzeby zintegrowania wspólnych działań na pograniczu polsko-czesko-słowackim, podejmowanych w województwie śląskim, województwie opolskim, Kraju Morawsko-Śląskim (Republika Czeska) i Samorządowym Kraju Żylińskim (Republika Słowacka).

Obszar wspomnianego pogranicza od wieków poddawany był wpływom wszystkich trzech kultur, co widoczne jest w wielu aspektach życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego, i wpływa na życie codzienne jego mieszkańców. Pomimo licznych utrudnień, związanych głównie z dostępnością terenu (góry, granice państwowe), chęć poznania świata i ludzi, wymiany towarów i informacji stanowiła zawsze siłę mobilizującą do działania i nawiązywania więzi sąsiedzkich. Doświadczenia z tym związane były i dobre i złe, niosły jednak za sobą nowe wartości i umiejętności oraz możliwości zastosowania ich w praktyce.

Na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku polskie miasta i gminy przygraniczne inicjowały działania zmierzające do instytucjonalizowania współpracy ze swoimi sąsiadami z zagranicy. W oparciu o istniejące wzorce europejskie zaczęły powstawać wówczas tzw. **euroregiony**, tj. związki jednostek (najczęściej miast i gmin) reprezentujących regiony sąsiadujących ze sobą państw, które tworzone były poprzez zawieranie umów o wzajemnej współpracy. Celem większości euroregionów było podejmowanie wspólnych działań dla zapewnienia równomiernego i zrównoważonego rozwoju obszarów przygranicznych oraz zbliżenia ich mieszkańców i działających tu instytucji. Z czasem euroregiony zaczęły realizować również wspólne projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

W województwie śląskim powstały trzy euroregiony: Śląsk Cieszyński – z udziałem partnerów z Republiki Czeskiej, Silesia – z udziałem partnerów z Republiki Czeskiej i z województwa opolskiego oraz Beskidy – z udziałem partnerów z Republiki Czeskiej, Republiki Słowackiej i województwa małopolskiego. Ponadto

Grażyna Zduńczuk-Studnicka

Námestníčka riaditeľa odboru ekonomiky
Sliezskeho samosprávneho kraja

Európske zoskupenie územnej spolupráce TRITIA s r.o. – skúsenosti spojené s procesom tvorenia zoskupenia

Myšlienka utvoriť Európske zoskupenie územnej spolupráce TRITIA s.r.o. (EZÚS TRITIA) sa zrodila v dôsledku potreby zintegrovať spoločné aktivity na polsko-česko-slovenskom pohraničí v Sliezskej a Opolskej krajii, Moravskosliezskej krajii (Česká republika) a v Žilinskej samosprávnej krajii (Slovenská republika).

Územie spomínaného pohraničia bolo celé stáročia pod vplyvom všetkých troch kultúr, čo je viditeľné v mnohých aspektoch spoločenského, hospodárskeho aj kultúrneho života a vplyva na každodenný život jeho obyvateľov. Napriek mnohým ťažkostiam týkajúcich sa hlavne prístupnosti územia (hory, štátne hranice) vôľa spoznávať svet a ľudí, vymieňať si tovar a informácie, vždy predstavovala silu, ktorá mobilizovala k aktivitám a nadväzovaniu susedských vzťahov. Skúsenosti, ktoré sa s tým spájajú, boli aj dobré aj zlé, ale vždy prinášali nové hodnoty a schopnosti, ako aj možnosti využiť ich v praxi.

Začiatkom deväťdesiatych rokov 20. storočia poľské mestá a obce iniciovali aktivity smerujúce k inštitucionalizovaniu spolupráce so svojimi susedmi spoza hraníc. Na základe jestvujúcich európskych vzorcov začali vznikať tzv. **euroregiony**, t.j. zväzy jednotiek (najčastejšie miest a obcí) reprezentujúce regióny susediacich štátov, ktoré sa tvorili podpisovaním dohôd o vzájomnej spolupráci. Cieľom väčšiny euroregionov boli spoločné aktivity zamerané na zabezpečenie rovnomerného a vyváženého rozvoja prihraničných oblastí a zbliženie ich obyvateľov, ako aj inštitúcií, ktoré tu pôsobili. Po určitom čase začali euroregiony realizovať aj spoločné projekty spolufinancované z prostriedkov Európskej únie.

V Sliezskej krajii vznikli tri euroregiony: Tešínske Sliezsko – s účasťou partnerov z Českej republiky, Silesia – s účasťou partnerov z Českej republiky a z Opolskeho kraja a euroregion Beskidy – s partnermi z Českej republiky, Slovenskej republiky a Malopoľského kraja. Okrem toho v Opolskej krajii pôsobí euroregion Pradéd – s účasťou partnerov z Českej republiky. Spolu na území Sliezskeho a Opolskeho kraja, Moravskosliezskeho kraja a Žilinskeho samosprávneho kraja pôsobia štyri euroregiony, neberúc do úvahy re-

w województwie opolskim działa euroregion Pradziad – z udziałem partnerów z Republiki Czeskiej. W sumie, na obszarze województw śląskiego i opolskiego oraz Kraju Morawsko-Śląskiego i Samorządowego Kraju Żylińskiego funkcjonują cztery euroregiony, nie licząc reprezentacji wielu innych instytucji i jednostek administracyjnych. Realizują one często projekty unijne (w tym również wspólne), ale nie zawsze są w stanie porozumieć się ponad granicami w sprawie dużych projektów wymagających uzgodnień między państwowych oraz zaangażowania znacznych środków finansowych.

Zasięg terytorialny tworzonego **EUWT TRITIA to blisko 34 tys. km²**, które zamieszkuje **7,6 mln osób**. Obszarowo dominują dwa polskie województwa (21,7 tys. km²); jeszcze większa przewaga naszych regionów widoczna jest w liczbie mieszkańców – 5,7 mln osób wobec 1,2 mln Czechów i 0,7 mln Słowaków. Wszystkie cztery regiony łączą pewne cechy wspólne dotyczące uwarunkowań i historii rozwoju gospodarczego. Gospodarka każdego z nich przeszła głęboką restrukturyzację związaną zarówno ze zmianami ustrojowymi, jak i z przekształceniami tradycyjnych branż przemysłowych. W chwili obecnej województwa te pracują albo nad zmianą wizerunku albo nad stworzeniem marki, często konkurując między sobą w przyciąganiu inwestorów (zwłaszcza zagranicznych) i nie wykorzystując walorów wzajemnego sąsiedztwa. Położenie w centrum Europy, dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych i kolejowych, usytuowanie na szlaku transportowym Bałtyk – Adriatyk, bliskość tzw. „szerokiego toru” kolejowego (Sławków) umożliwiającego połączenie z Rosją i krajami Dalekiego Wschodu, nowe inwestycje, zaplecze naukowo-badawcze i edukacyjne, dobrze wykształceni pracownicy i wreszcie – dobre zaplecze dla rozwoju turystyki i rekreacji (góry, baza hotelowa, zabytki kultury i techniki) – to atuty umożliwiające zarówno współpracę międzyregionalną, jak i wspólne działania na forum międzynarodowym.

W tej sytuacji **na spotkaniu przedstawicieli władz regionalnych wspomnianych wyżej czterech regionów w czerwcu 2009 roku w Ostrawie zapoczątkowano prace nad utworzeniem Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o.** Powołano wówczas grupę roboczą, której zadaniem było opracowanie niezbędnych dokumentów do powstania EUWT TRITIA, w tym projektu Konwencji i Statutu oraz uzgodnienie wszelkich spraw koniecznych do powstania Ugrupowania.

Podstawy prawne utworzenia EUWT stanowią i stanowią: rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) – na poziomie europejskim, a na poziomie krajowym – ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej oraz rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie sposobu prowadzenia Rejestru Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej.

prezentacji mnogich innych instytucji a administracyjnych jednostek. Często realizują projekty Europejskiej unii (wrótane spoločných), ale nie vždy sa im darí dohodnúť sa ponad hranicami vo veci veľkých projektov, ktoré si vyžadujú medzishátatne porozumenie a angažovanie veľkých finančných prostriedkov.

Tvoriace sa **Europejske zoskupenie územnej spolupráce TRITIA** zaberá **takmer 34 tisíc km²** a toto územie obýva **7,6 mil. ľudí**. Čo do rozlohy tu dominujú dve poľské kraje (21,7 tis. km²); ešte väčšia prevaha poľských regiónov je viditeľná v počte obyvateľov – 5,7 mil. ľudí v porovnaní s 1,2 mil. Čechov a 0,7 mil. Slovákov. Všetky štyri regióny spájajú určité rovnaké črty nielen prírodných podmienok, ale aj v dejinách hospodárskeho rozvoja. Ekonomika každého z nich prešla hlbokou reštruktúraciou, týkajúcou sa nielen zmeny režimu, ale aj zmien tradičných priemyselných odvetví. V súčasnosti tieto kraje pracujú na rebrandingu, alebo na vytvorení svojej značky a často medzi sebou konkurujú lákaním investorov (hlavne zahraničných) namiesto toho, aby využívali výhody svojho susedstva. Poloha v centre Európy, dobre rozvinutá sieť cestného a železničného spojenia, umiestnenie na dopravnej ceste Baltik – Adriatik, dostupnosť tzv. široko-rozchodnej železnice (Sławków) umožňujúcej prepojenie s Ruskom a krajinami Ďalekého východu, nové investície, vedecko-výskumné a vzdelávacie zázemie, dobre vzdelaní pracovníci a napokon aj výborné zázemie pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie (hory, hotelová základňa, kultúrne a technické pamiatky) – to všetko sú klady, ktoré umožňujú rovnako medziregionálnu spoluprácu, ako aj spoločné aktivity na medzinárodnom fóre.

V takejto situácii sa **na stretnutí predstaviteľov regionálnych samospráv spomínaných štyroch regiónov v júni 2009 v Ostrave začalo pracovať na vytvorení Europejskeho zoskupenia územnej spolupráce TRITIA s r.o.** Bola ustanovená pracovná skupina, ktorej úlohou bolo vypracovať nevyhnutné dokumenty, aby mohlo vzniknúť EZÚS TRITIA, vrátane projektu dohovoru a štatútu, ako aj dohodnutia všetkých potrebných záležitostí.

Právnym základom utvorenia EZÚS sa stali a sú naďalej: nariadenie (ES) č. 1082/2006 Europejskeho parlamentu a Rady z 5. júla 2006 o Europejskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS) – na europejskej úrovni a na štátnej úrovni – zákon zo 7. novembra 2008 o Europejskom zoskupení územnej spolupráce a nariadenie MZV zo 17. júna 2009 o spôsobe vedenia Registra europejských zoskupení územnej spolupráce.

Vzhľadom na rozdiely českých, poľských a slovenských právnych noriem sa zakladatelia rozhodli umiestniť sídlo zoskupenia v Poľsku a prijať poľskú jurisdikciu. Podľa poľského zákona zo 7. novembra 2008 o Europejskom zoskupení územnej spolupráce Štátna pokladnica, jednotky územnej samosprávy PR, štátne a samosprávne jednotky ako právnické osoby, nikdy nebudú nieť zodpovednosť za záväzky zoskupenia, ktorého sú členmi, bez ohľadu

W związku z różnicami norm prawa czeskiego, polskiego i słowackiego, założyciele EUWT TRITIA postanowili umiejscowić siedzibę Ugrupowania w Polsce i przyjąć do stosowania jurysdykcję polską. Według polskiej ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej, państwowe osoby prawne oraz samorządowe osoby prawne, bez względu na to gdzie będzie zlokalizowana siedziba statutowa EUWT, nie ponoszą nigdy odpowiedzialności za zobowiązania ugrupowania, którego są członkiem. Wynika to z potrzeby ochrony mienia tych podmiotów i jest jedną z podstawowych zasad ich funkcjonowania w obrocie prawnym (podmioty te m.in. nigdy nie mogą upaść, ich niewypłacalność jest prawnie niedopuszczalna). W prawie czeskim obowiązuje zasada pełnej odpowiedzialności członków za zobowiązania, wykluczone jest zatem tworzenie EUWT z członkami, których odpowiedzialność jest całkowicie wyłączona, co powoduje, że w obecnym stanie prawnym nie jest możliwe utworzenie EUWT z udziałem polskich jednostek samorządu terytorialnego (jst), państwowych i samorządowych osób prawnych na terenie Republiki Czeskiej oraz na terenie tych państw członkowskich, które przyjmą taką samą konstrukcję prawną. W ustawie słowackiej regulującej kwestie EUWT (nr 90/2008) członkowie EUWT odpowiadają za zobowiązania ugrupowania jedynie do wysokości niewypłaconych wkładów, co z kolei wykluczyło możliwość udziału polskich jednostek samorządu terytorialnego w EUWT zlokalizowanym na terenie Słowacji. W tej sytuacji podjęto decyzję, że siedziba EUWT będzie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a w sprawach nieuregulowanych wspomnianym rozporządzeniem (WE) 1082/2006 działać ono będzie zgodnie z polskim ustawodawstwem dotyczącym stowarzyszeń, tj. przede wszystkim – przepisami ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach.

Według Statutu – **Ugrupowanie EUWT TRITIA ma ułatwiać życie codzienne mieszkańców polsko-czesko-słowackiego pogranicza**, upowszechniać współpracę transgraniczną, transnarodową i międzyregionalną wzmacniającą spójność ekonomiczną i społeczną tego obszaru, w szczególności poprzez realizację wspólnych projektów i programów strategicznego rozwoju.

Zadania te realizowane mogą być poprzez współpracę w zakresie obsługi programów europejskiej współpracy terytorialnej (EUWT TRITIA mogłoby zostać Instytucją Zarządzającą lub Wspólnym Sekretariatem Technicznym nowego programu), obsługę projektów realizowanych w ramach europejskiej współpracy terytorialnej, innych przedsięwzięć finansowanych przez Unię Europejską, a także przedsięwzięć z zakresu współpracy terytorialnej realizowanych poza finansowaniem Unii Europejskiej.

Zadania EUWT TRITIA, które zgodnie z rozporządzeniem (WE) 1082/2006 muszą zostać literalnie wskazane w statucie, **podzielono na 3 kategorie**: główne, dodatkowe oraz te, o których mowa

na to, kde bude sídlit' štatútové EZÚS. Vyplyva to z potreby ochrany majetku týchto subjektov a je to jedno zo základných pravidiel ich fungovania v právnom styku (tieto subjekty o. i. nikdy nemôžu zbankrotovať, ich platobná neschopnosť nie je právne prípustná). V českých právnych predpisoch platí pravidlo plnej zodpovednosti členov za záväzky, je teda vylúčené vytvoriť EZÚS s členmi, ktorí sú úplne zbavení zodpovednosti. Súčasný právny stav teda spôsobuje, že na území Českej republiky a na území tých členských štátov, ktoré prijímú rovnakú právnu konštrukciu, nie je možné vytvoriť EZÚS s účasťou poľských jednotiek územnej samosprávy (jús) a štátnych a samosprávnych jednotiek ako právnických osôb. V slovenskom zákone upravujúcom otázky EZÚS (č. 90/2008) sú členovia EZÚS zodpovední za záväzky zoskupenia iba do výšky nesplatených vkladov, čo opäť vylúčilo možnosť poľských jednotiek územnej samosprávy zúčastniť sa v EZÚS usitovanom na území Slovenska. V takejto situácii sa rozhodlo, že sídlo EZÚS sa bude nachádzať na území Poľskej republiky a veci neupravené nariadením (ES) 1082/2006 sa riadia zákonmi poľského práva o združeníach, predovšetkým Zákonom o združeníach zo 7. apríla 1989.

Podľa štatútu **má združenie EZÚS TRITIA uľahčiť každodenný život obyvateľom polsko-česko-slovenského pohraničia**, rozšíriť cezhraničnú, cezštátnu a medziregionálnu spoluprácu, ktorá posilňuje hospodársku a sociálnu súdržnosť tohto územia, hlavne realizáciou spoločných projektov a programov strategického rozvoja. Tieto úlohy môžu byť realizované prostredníctvom spolupráce v oblasti administrovania programov európskej územnej spolupráce (EZÚS TRITIA by mohla byť Riadiacim orgánom alebo Spoločným technickým sekretariátom nového programu), prostredníctvom administrovania projektov realizovaných v rámci európskej územnej spolupráce, iných aktivít financovaných Európskou úniou a aktivít v oblasti územnej spolupráce realizovaných mimo finančnej podpory EÚ.

Úlohy EZÚS TRITIA, ktoré v súlade s nariadením (ES) 1082/2006 musia byť explicitne určené v štatúte, **boli rozdelené na 3 kategórie**: hlavné, dodatočné a tie, o ktorých sa priamo hovorí v nariadení 1082/2006.

Zoskupenie teda realizuje úlohy týkajúce sa identifikácie, propagácie a implementácie programov, projektov a spoločných aktivít v rámci územnej spolupráce v nasledujúcich oblastiach:

- **hlavné** – doprava, hospodárstvo, cestovný ruch, energetika (s dôrazom na obnoviteľné zdroje energie);
- **dodatočné** – kultúra, životné prostredie, ľudské zdroje, vzdelávanie vrátane úzkej spolupráce vysokých škôl, šport, spolupráca verejných inštitúcií,
- **priamo vyplývajúce z nariadenia 1082/2006**:
 - podpora podnikania, obzvlášť rozvoja malých a stredných podnikov a cezhraničného obchodu,
 - ochrana prírodných zdrojov a ich spoločné riadenie, ako aj

wprost w przytaczanym rozporządzeniu. Ugrupowanie realizuje zatem zadania związane z identyfikacją, promocją i wdrażaniem programów, projektów i wspólnych przedsięwzięć w zakresie współpracy terytorialnej w wybranych dziedzinach:

- **głównych:** transport, gospodarka, ruch turystyczny, energetyka (ze szczególnym uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii),
- **dotatkowych:** kultura, środowisko naturalne, kapitał ludzki, edukacja wraz ze ścisłą współpracą szkół wyższych, sport, współpraca instytucji publicznych,
- **wynikających wprost z rozporządzenia 1082/2006**, w tym m.in.:
 - wspieranie przedsiębiorczości, w szczególności rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz handlu transgranicznego,
 - ochrona zasobów naturalnych i wspólne zarządzanie nimi, jak również zapobieganie zagrożeniom naturalnym i technologicznym,
 - wspólna ochrona dziedzictwa kulturowego,
 - wspieranie powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi,
 - zmniejszanie wzajemnej izolacji poprzez poprawę dostępu do usług i sieci transportowych, informacyjnych i komunikacyjnych, a także transgranicznych systemów i urzędzeń dostaw wody i energii oraz zagospodarowania odpadów,
 - wspieranie współpracy i tworzenie sieci podmiotów działających na obszarze Ugrupowania w celu lepszego wykorzystywania wspólnej infrastruktury, w szczególności w sektorach takich jak ochrona zdrowia, kultura, turystyka i edukacja.

Finansowanie działalności Ugrupowania odbywać się będzie ze składek członkowskich oraz ze środków programów i projektów współfinansowanych przez Unię Europejską. Przychodami EUWT mogą być również dotacje z innych źródeł publicznych oraz darowizny, spadki, a także dochody z działalności własnej.

Przyjęto, że EUWT może prowadzić działalność gospodarczą, jednakże dochody z tej działalności mogą być przeznaczane wyłącznie na realizację celów statutowych i zadań EUWT i nie mogą być przeznaczane do podziału między jego członków (wynika to z polskiej ustawy Prawo o stowarzyszeniach).

Zgodnie z projektem Konwencji i Statutu pierwsza składka ma zostać zapłacona przez członków Ugrupowania w ciągu 14 dni od daty zarejestrowania EUWT w rejestrze prowadzonym przez Ministra Spraw Zagranicznych RP; została ona ustalona na 22.000 euro, w równej wysokości dla wszystkich członków. Wysokość składek członkowskich na dalsze lata ustalać będzie – zgodnie ze Statutem – Walne Zgromadzenie EUWT, które będzie również uchwalać corocznie budżet EUWT TRITIA. Jak wspomniano, **przewiduje się finansowanie działalności Ugrupowania ze środków funduszy europejskich**. Mogą to być m.in. środki przeznaczone na europejską współpracę transgraniczną (w ramach której w latach 2007-

prewencja przed naturalnymi i technologicznymi zagrożeniami,

- społeczna ochrona kulturowego dziedzictwa,
- podpora prepojenia między miejskimi a wiejskimi obszarami,
- odstraňowanie wzajemnej izolacji za pomocą środków dostępu do usług i sieci transportowych, informacyjnych i komunikacyjnych, ale nie do przekraczających granic systemów i urządzeń dostarczających wodę i energię i nakładających się na odpady,
- podpora współpracy i utworzenie sieci podmiotów działających na terenie zgrupowania z celem lepszego wykorzystania wspólnej infrastruktury, głównie w takich dziedzinach jak zdrowotnictwo, kultura, ruch turystyczny i wykształcenie.

Finansowanie działalności zgrupowania będzie przebiegać z członkowskich wkładów i za pomocą programów i projektów współfinansowanych przez Unię Europejską. Przychodami EZÚS mogą być również dotacje z innych publicznych źródeł, ale nie dary, dziedzictwo i przychody z własnej działalności.

EZÚS może prowadzić, ale przychody z tej działalności mogą być wykorzystane wyłącznie na realizację statutowych celów i zadań EZÚS i nie mogą być rozdzielane między jego członków (wynika to z polskiego prawa o stowarzyszeniach).

Podľa dohovoru a štatútu prvý členský príspevok majú členovia zaplatiť najneskôr do 14 dní od dátumu registrácie EZUS v registri vedenom ministrom zahraničných vecí Poľskej republiky; výška príspevku je 22.000 eur, rovnako pre všetkých členov. Výšku členských príspevkov na ďalšie roky bude podľa štatútu určovať Valné zhromaždenie EZÚS, ktoré bude taktiež schvaľovať ročný rozpočet EZÚS TRITIA. Ako už bolo spomenuté, **predpokladá sa financovanie činnosti zgrupovania z prostriedkov európskych fondov**. Môžu to byť o. i. prostriedky určené na európsku cezhraničnú spoluprácu (v rámci ktorej sú v rokoch 2007-2013 realizované tri programy spolupráce: Česká republika – Poľská republika, Česká republika – Slovenská republika, Poľská republika – Slovenská republika), čiastkové prostriedky transnárodného operačného programu Ľudský kapitál, alebo prostriedky Medzinárodného vyšehradského fondu.

Realizované sú tri projekty cezhraničnej spolupráce, ktorých cieľom je o. i. podpora procesov spojených s utvorením EZÚS TRITIA a ktorých beneficiári sú taktiež zakladajúci členovia tvoriaceho sa zgrupovania:

- poľsko-český projekt Stratégie systémovej spolupráce verejných inštitúcií Moravskosliezského kraja a Sliezskeho a Opolského kraja,
- poľsko-slovenský projekt Inovatívna spolupráca (Inovatívny rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi inštitúciami Sliezskeho kraja a Žilinského samosprávneho kraja),
- česko-slovenský projekt Kooperácia a posilnenie cezhraničnej spolupráce regionálnych samospráv a subjektov pôsobiacich

2013 realizowane są trzy programy współpracy: Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska, Republika Czeska – Republika Słowacka, Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka), środki komponentu transnarodowego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, czy np. Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego.

Realizowane są trzy projekty współpracy transgranicznej, których celem jest m.in. wsparcie procesów związanych z utworzeniem EUWT TRITIA, a których beneficjentami są również członkowie założyciele Ugrupowania:

- projekt polsko-czeski „Strategie systemowej współpracy instytucji publicznych Kraju Morawsko-Śląskiego, Województwa Śląskiego i Opolskiego”,
- projekt polsko-słowacki „Innowacyjna współpraca (Innowacyjny rozwój współpracy transgranicznej instytucji Województwa Śląskiego i Samorządowego Kraju Żylińskiego)”,
- projekt czesko-słowacki „Współpraca i wsparcie współpracy transgranicznej samorządów regionalnych oraz podmiotów działających w Kraju Żylińskim i Morawsko-Śląskim”.

Organami EUWT TRITIA – zgodnie ze Statutem – będą: liczące po czterech członków Walne Zgromadzenie i Rada Nadzorcza oraz Dyrektor – reprezentujący Ugrupowanie na zewnątrz i prowadzący jego bieżącą działalność oraz kierujący pracą Sekretariatu tworzonego przez pracowników TRITIA. Statut wskazuje również kompetencje poszczególnych organów i ich wzajemne powiązania organizacyjno-prawne.

Siedzibą Ugrupowania będzie miasto Cieszyn na terenie województwa śląskiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Językami roboczymi EUWT TRITIA są: język czeski, polski i słowacki. Roczne sprawozdanie finansowe oraz roczne sprawozdanie z działalności Ugrupowania sporządzane są w języku polskim, a rozliczenia w nich zawarte definiowane są przy użyciu polskiej waluty; sprawozdania te tłumaczone są także na język czeski i słowacki.

Działająca od 2009 roku grupa robocza, której zadaniem jest utworzenie EUWT TRITIA, wykonała prekursoryczne w warunkach polskich zadanie związane z opracowaniem projektu Statutu i Konwencji Ugrupowania oraz rozpoznanie warunków organizacyjno-prawnych funkcjonowania przyszłego EUWT.

Na przełomie 2010 i 2011 roku dokumenty założycielskie TRITIA przyjęte zostały przez organy stanowiące członków Ugrupowania, tj.: Sejmiki Województwa Opolskiego, Śląskiego i Samorządowego Kraju Żylińskiego oraz Zgromadzenie Kraju Morawsko-Śląskiego. W czerwcu 2011 r. Województwo Śląskie i Województwo Opolskie złożyły w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP wnioski o wyrażenie zgody na przystąpienie do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TRITIA z ograniczoną odpowiedzialnością.

Zgodnie z art. 4 rozporządzenia (WE) 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady „co do zasady państwo członkowskie podej-

v Žilinskom a Moravskosliezskom kraji.

Organmi EZÚS TRITIA podľa štatútu budú: Valné zhromaždenie a Dozorná rada, ktoré budú mať po štyroch členov, a riaditeľ – zastupujúci zoskupenie navonok, organizujúci a riadiaci jeho bežnú činnosť, riadiaci činnosť sekretariátu, ktorý budú tvoriť pracovníci TRITIE. Štatút definuje taktiež kompetencie jednotlivých orgánov a ich vzájomné organizačno-právne prepojenie.

Sídlo zoskupenia bude na území Sliezskeho kraja v Tešíne, v Poľsku. Pracovnými jazykmi EZÚS TRITIA budú čeština, poľština a slovenčina. Účtovná závierka a výročná správa o činnosti zoskupenia sa vyhotovujú v poľskom jazyku a vyúčtovania v nej obsiahnuté sú definované v poľskej mene; účtovná závierka a výročná správa budú preložené taktiež do češtiny a slovenčiny.

Pracovná skupina, ktorej úlohou je utvorenie EZÚS TRITIA, pôsobí od roku 2009 a vykonala vzhľadom na poľské podmienky priekopnícku úlohu v podobe návrhu štatútu a dohovoru zoskupenia a prebádala organizačno-právne podmienky fungovania budúceho EZÚS.

Na prelome rokov 2010 a 2011 samosprávne orgány tvoriace členov zoskupenia – t.j. Zastupiteľstvá Opolského a Sliezskeho kraja, Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja a Zastupiteľstvo Moravskosliezskeho kraja – prijali zakladateľské dokumenty TRITIE. V júni 2011 Sliezske a Opolské kraj podali na Ministerstvo zahraničných vecí PR žiadosť o vstup do Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TRITIA spol. s ručením obmedzeným.

V súlade s čl. 4 nariadenia (ES) 1082/2006 Európskeho parlamentu a Rady: „v princípe členský štát schváli rozhodnutie (o utvorení EZÚS) najneskôr do 3 mesiacov odo dňa obdržania prijateľnej žiadosti”. V Poľsku to upravuje čl. 6 Zákona o európskom zoskupení územnej spolupráce zo 7. novembra 2008, podľa ktorého **jednotka územnej samosprávy alebo subjekt verejného práva môže pristúpiť do zoskupenia, keď získa súhlas rozhodnutím ministra zahraničných vecí, po dohode s ministrom vnútra, ministrom financií a ministrom regionálneho rozvoja**. Tento súhlas si teda vyžaduje účasť štyroch ministerstiev a k rozhodnutiu dôjde v termíne 3 mesiacov odo dňa obdržania patričného ustanovenia o vstupe jednotky územnej samosprávy do zoskupenia.

V septembri 2011 Ministerstvo zahraničných vecí PR vo svojich pripomienkach poukazyvalo na nevyhnutné zmeny v znení štatútu a dohovoru EZÚS TRITIA. Tieto pripomienky sa stali predmetom rokovania všetkých štyroch členov zoskupenia a ich výsledok v podobe nového znenia dokumentov bude schválený rozhodujúcimi orgánmi jednotlivých členov (v tomto prípade už spomínané zastupiteľstvá) a odovzdaný spolu s opätovnou žiadosťou o vyjadrenie súhlasu vstúpiť do zoskupenia, patričným ministrom zahraničných vecí. Získanie spomínaného súhlasu je nevyhnutnou podmienkou zapísania vzniknutej organizácie do registra Európskych zoskupení územnej spolupráce (ktorý vedie patričný minister zahraničných

muje decyzję (o utworzeniu EUWT) w nieprzekraczalnym terminie 3 miesiące od daty otrzymania dopuszczalnego wniosku”. W Polsce reguluje to art. 6 ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej, według którego **jednostka samorządu terytorialnego lub podmiot prawa publicznego może przystąpić do ugrupowania po uzyskaniu zgody, w drodze decyzji, ministra właściwego do spraw zagranicznych w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego.** Zgoda ta wymaga zatem udziału czterech ministerstw, a decyzja zapada w terminie 3 miesiące od dnia otrzymania stosownej uchwały o przystąpieniu jednostki samorządu terytorialnego do ugrupowania.

We wrześniu 2011 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP przekazało uwagi wskazujące na konieczność wprowadzenia zmian w treści Statutu i Konwencji EUWT TRITIA. Uwagi te były przedmiotem szczegółowych uzgodnień z udziałem wszystkich czterech członków Ugrupowania. Przyjęta w ten sposób treść dokumentów będzie zatwierdzona przez organy stanowiące poszczególnych członków (w tym przypadku wspomniane już sejmiki i zgromadzenie) i przekazana – wraz z ponownym wnioskiem o wyrażenie zgody na przystąpienie do Ugrupowania – do ministra właściwego do spraw zagranicznych. Uzyskanie wymienionej zgody jest warunkiem koniecznym wpisania powstałej organizacji do Rejestru Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej (prowadzonego również przez ministra właściwego do spraw zagranicznych); każde ugrupowanie mające siedzibę statutową w Polsce podlega obowiązki wpisania do wymienionego rejestru. Dopiero po dokonaniu tego wpisu ugrupowanie nabędzie osobowość prawną.

Z przedstawionych informacji wynika, że decydujące wydania związane z utworzeniem EUWT TRITIA, tj. uzyskanie zgody na przystąpienie do ugrupowania i wreszcie – wpisanie do Rejestru Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej – będą mieć miejsce w 2012 roku¹. Rok ten będzie również początkiem działania Ugrupowania i starań o zapewnienie środków finansowych na tę działalność.

Należy tutaj zaznaczyć, że realizacja programów: polsko-czeskiego, polsko-słowackiego i słowacko-czeskiego znacznie zbliżyła wszystkie cztery (bo województwo opolskie bierze również udział w jednym z tych programów) regiony założycielskie TRITII. Umożliwiły one nawiązanie bezpośrednich kontaktów i wzajemne poznanie problemów pogranicza, z którymi stykają się na co dzień

veci); każde zoskupenie, które má statutárne sídlo v Poľsku, podlieha povinnosti zapísať sa do spomínaného registra. Až po zapísaní získa zoskupenie právnu subjektivitu.

Z predstavených informácií vyplýva, že rozhodujúce udalosti týkajúce sa založenia EZÚS TRITIA, t.j. získanie súhlasu na vstup a zápis do registra Európskych zoskupení územnej spolupráce, sa odohrájú v priebehu roku 2012¹. V tomto roku začne tiež zoskupenie svoju činnosť a aktivity spojené so zabezpečením finančných prostriedkov na svoju činnosť.

Treba podotknúť, že realizácia poľsko-českého, poľsko-slovenského a slovensko-českého programu podstatne zblízuje všetky štyri zakladateľské regióny TRITIE (Opolský kraj sa taktiež zúčastňuje na jednom z týchto programov). Programy umožnili obyvateľom pohraničia nadviazať bezprostredné kontakty a vzájomne sa oboznámiť s problémami tohto územia, s ktorými sa denne stykajú. Niektoré otázky predbežne identifikované napr. v diagnostických častiach poľsko-českého projektu Stratégie systémovej spolupráce verejných inštitúcií Moravskosliezkeho kraja a Sliezskeho a Opolského kraja, alebo poľsko-slovenského projektu Inovatívna spolupráca (Inovatívny rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi inštitúciami Sliezskeho kraja a Žilinského samosprávneho kraja), ako aj slovensko-českého projektu Kooperácia a posilnenie cezhraničnej spolupráce regionálnych samospráv a subjektov pôsobiacich v Žilinskom a Moravskosliezskom kraji, sú určite spoločné pre všetky tieto regióny a môžu byť riešené spoločnými silami. Práce na týchto projektoch upozornili na možnosť vypracovať spoločnú stratégiu rozvoja štyroch regiónov česko-poľsko-slovenského pohraničia a možnosť spoločne sa uchádzať o prostriedky na realizáciu projektov „zapaďajúcich” do tejto stratégie a ktoré by mohli byť riadené európskym zoskupením územnej spolupráce TRITIA.

V príspevku boli využité:

- materiály a prezentácie Oddelenia hospodárstva Sliezskeho samosprávneho vojvodstva,
- Európske zoskupenie územnej spolupráce Tritia – skúsenosti v aspekte osvedčených postupov – materiál prezentovala v septembri 2011 v Bruseli Joanna Botiuk, právna poradkyňa Sliezskeho samosprávneho kraja,
- Nariadenie (ES) č. 1082/2006 Európskeho parlamentu a Rady z 5. júla 2006 o európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS),

¹ Dňa 3. decembra 2012 r. na zámku v Cieszynie predstavitelia Województwa Śląskiego, Województwa Opolskiego, Kraju Morawsko-Śląskiego i Samorządowego Kraju Żylińskiego podpísali dokumenty založycielske EUWT TRITIA z o.o. W dnu 25 lutego 2013 r. Ugrupowanie zostało wpisane do Rejestru Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej prowadzonego przez Ministra Spraw Zagranicznych RP. [przyj. red.]

¹ Dňa 3. decembra 2012 predstavitelia Sliezskeho kraja, Opolského kraja, Moravskosliezkeho kraja a Žilinského samosprávneho kraja podpísali na zámku v Tešine zakladateľské listiny EZÚS TRITIA s r.o. Dňa 25. februára 2013 bolo zoskupenie zapísané do registra Európskych zoskupení územnej spolupráce, ktorý vedie Ministerstvo zahraničných vecí PR [pozn. red.]

mieszkańcy tego obszaru. Niektóre zagadnienia, zidentyfikowane wstępnie m.in. w częściach diagnostycznych projektu polsko-czeskiego „Strategie systemowej współpracy instytucji publicznych Kraju Morawsko-Śląskiego, Województwa Śląskiego i Opolskiego” czy projektu polsko-słowackiego „Innowacyjna współpraca (Innowacyjny rozwój współpracy transgranicznej instytucji Województwa Śląskiego i Samorządowego Kraju Żylińskiego)”, jak również projektu czesko-słowackiego „Współpraca i wsparcie współpracy transgranicznej samorządów regionalnych oraz podmiotów działających w Kraju Żylińskim i Morawsko-Śląskim” z całą pewnością są wspólne dla tych regionów i mogą być rozwiązywane wspólnymi siłami. Prace nad tymi projektami uświadomiły możliwość opracowania wspólnej strategii rozwoju czterech regionów czesko-polsko-słowackiego pogranicza i wspólnego ubiegania się o środki na realizację projektów „wpisujących się” w tę strategię, które mogłyby być m. in. zarządzane przez EUWT TRITIA.

W opracowaniu wykorzystano:

- materiały i prezentacje pozostające w dyspozycji Wydziału Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego,
- „Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej „Tritia” – doświadczenia w aspekcie najlepszych praktyk” – opracowanie prezentowane we wrześniu 2010 r. w Brukseli przez p. Joannę Botiuk – radcę prawnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego,
- rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT),
- ustawę z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej, Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 218, poz. 1390,
- rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie sposobu prowadzenia Rejestru Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej,
- „Uwarunkowania wykorzystania nowego europejskiego instrumentu prawnego i rozwojowego – Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) w polityce spójności UE w nowej perspektywie finansowej 2014-2020”; Opinie i Ekspertyzy OE-171; Zespół Analiz i Opracowań Tematycznych Biura Analiz i Dokumentacji, Kancelaria Senatu, maj 2011,
- Konwencja o utworzeniu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej „TRITIA” z ograniczoną odpowiedzialnością – projekt, 2011 r.,
- Statut Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej „TRITIA” z ograniczoną odpowiedzialnością – projekt, 2011 r.

- Zákon o Európskom zoskupení územnej spolupráce zo 7. novembra 2008, Zbierka zákonov (Dziennik Ustav) 2008 č. 218 bod 1390,
- Nariadenie ministra zahraničných vecí zo 17. júna 2009 o spôsobe vedenia Registra európskych zoskupení územnej spolupráce,
- „Podmienky využívania nového európskeho právneho a rozvojového nástroja – Európske zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS) v politike súdržnosti EÚ v novej finančnej perspektíve 2014-2020”; Posudky a expertízy OE-171; Tematické analýzy a štúdie Kancelárie analýz a dokumentácie, Kancelária senátu, máj 2011,
- Dohovor o založení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TRITIA s ručením obmedzeným – projekt, 2011,
- Štatút Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TRITIA s ručením obmedzeným – projekt, 2011.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

Milan Nevlazla

Dyrektor biura Stowarzyszenia Region „Tatry” w Kieżmarku

Stowarzyszenie Region „Tatry” a Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY

omówienie wystąpienia

Współpraca słowackiej i polskiej strony Euroregionu „Tatry” zawsze była merytoryczna i bardzo partnerska. Oczywiście czasami zdarzają się różnice zdań i poglądów, ale tak jest nawet w rodzinie czy wśród przyjaciół. Obie strony współpracują w ramach Euroregionu „Tatry” od 1994 roku, a w 1999 roku podpisały porozumienie, na podstawie którego utworzono jeden wspólny podmiot – Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry”. Tym samym dotychczasowa współpraca przerodziła się w jeszcze bardziej dobrosąsiedzką, przyjacielską i prawdziwie transgraniczną.

Pierwsze działania związane z Europejskim Ugrupowaniem Współpracy Terytorialnej rozpoczęły się w 2007 roku, kiedy decyzją Kongresu powołana została Komisja robocza, w skład której ze strony słowackiej weszli: Olga Marhulíková – Dyrektor Wydziału Współpracy Międzynarodowej i Transgranicznej w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej, Peter Burian – Wiceprzewodniczący Rady Stowarzyszenia Region „Tatry” i Milan Nevlazla – Dyrektor biura Stowarzyszenia Region „Tatry”. Natomiast stroną polską reprezentowali: Wendelin Haber – Przewodniczący Rady Związku Euroregion „Tatry”, Antoni Nowak – Dyrektor biura Związku Euroregion „Tatry” i Eugeniusz Zajączkowski – Wiceburmistrz Miasta Nowego Targu. Komisja opracowała pierwsze ramowe projekty konwencji i statutu EUWT, jednak jej prace zostały przerwane na jakiś czas, ponieważ czekano na słowacką i polską ustawę wykonawczą, które zostały uchwalone dopiero w 2008 r. Na ich podstawie Komisja mogła pracować już konkretnie nad przygotowaniem EUWT.

Dzięki realizacji projektu sieciowego pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej* prace nad utworzeniem EUWT stały się jeszcze bardziej intensywne. Dnia 16 marca 2011 r. po stronie słowackiej powstała Komisja w składzie: Štefan Biel'ak – Burmistrz Miasta Spiska Bela, Jozef Biroš – przedstawiciel miasta Spiska Nowa Wieś, Peter Burian – Wiceprzewodniczący Rady Stowarzyszenia Region „Tatry”, František Lach – przedstawiciel miasta Spiska Nowa Wieś oraz Alexander Slafkovský – Burmistrz Miasta Liptowski Mikulasz. Po stronie polskiej do Komisji w dniu 30

Milan Nevlazla

Riaditeľ kancelárie Združenia Región „Tatry” v Kežmarku

Združenie Región „Tatry” a Európske zoskupenie územnej spolupráce TATRY

výt'ah z referátu

Spolupráca slovenskej aj polskej strany Euroregionu „Tatry” bola vždy veľmi vecná a priateľská. Samozrejme, že máme občas trochu iné názory, ale veď aj v rodine alebo medzi známymi dochádza k názorovým rozdielom. Od roku 1994 spolupracujeme v rámci Euroregionu „Tatry” a v roku 1999 sme podpísali dohodu, na základe ktorej sme vytvoril jeden spoločný subjekt – Cezhraničný zväzok Euroregion „Tatry”. Peto sa dovtedajšia spolupráca prerodila do ešte priateľskejšej a intenzívnejšej, do skutočne cezhraničnej spolupráce.

Prvé aktivity spojené s Európskym zoskupením územnej spolupráce sa začali v roku 2007, keď bola rozhodnutím kongresu zriadená Pracovná komisia, ktorej členmi sa na slovenskej strane stali Olga Marhulíková, riaditeľka odboru medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce v Ministerstve vnútra Slovenskej republiky, Peter Burian, podpredseda Rady Združenia Región „Tatry” a Milan Nevlazla, riaditeľ kancelárie Združenia Región „Tatry”. Poľskú stranu reprezentovali Wendelin Haber, predseda Rady Zväzku Euroregion „Tatry”, Antoni Nowak, riaditeľ kancelárie Zväzku Euroregion „Tatry” a Eugeniusz Zajączkowski, námestník primátora Nového Targu. Komisia vypracovala prvý rámcový projekt dohovoru a stanov EZÚS. Práce Komisie boli na určitý čas prerušené, pretože bolo potrebné počkať na slovenský aj poľský zákon, ktoré boli schválené až v roku 2008. Až na ich základe sme mohli konkrétne pracovať na príprave EZÚS.

Vďaka realizácii projektu vytvárania sietí *Od Euroregionu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce* sa naša práca zintenzívnila. Dňa 16. marca 2011 na slovenskej strane vznikla Komisia v zložení Štefan Biel'ak, primátor mesta Spišská Belá, Jozef Biroš, predstaviteľ mesta Spišská Nová Ves, Peter Burian, podpredseda Rady Združenia Región „Tatry”, František Lach, predstaviteľ mesta Spišská Nová Ves a Alexander Slafkovský, primátor mesta Liptovský Mikuláš. Dňa 30. marca 2011 boli do Komisie na poľskej strane zvolení Władysław Bieda, primátor mesta Limanowa, Czesław Borowicz, predstaviteľ mesta Nowy Targ, prof. Dr. hab. Kazimierz Jóskowiak, akademický učiteľ a expert v oblasti medzinárodného práva, Stanisław Łukas-

marca 2011 r. wybrani zostali: Władysław Bieda – Burmistrz Miasta Limanowa, Czesław Borowicz – przedstawiciel Miasta Nowego Targu, prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak – wykładowca akademicki, ekspert w dziedzinie prawa międzynarodowego, Stanisław Łukaszczuk – Wójt Gminy Bukowina Tatrzańska, Bogusław Waksmundzki – Przewodniczący Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” oraz Eugeniusz Zajączkowski – Wiceburmistrz Miasta Nowego Targu. Komisja rozpoczęła prace nad przygotowaniem konwencji i statutu EUWT, które wymagały opracowania w oparciu o obowiązujące przepisy rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) oraz ustawy krajowe. Strona słowacka zaczęła się też zastanawiać nad propozycjami strony polskiej, aby przekształcić Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry” w EUWT. Biuro Stowarzyszenia Region „Tatry” stoi na stanowisku, że należy zachować obecną strukturę współpracy, tzn. Związek Euroregion „Tatry” po stronie polskiej, Stowarzyszenie Region „Tatry” po stronie słowackiej i wspólny Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry”. EUWT powinno być odrębnym transgranicznym podmiotem z osobowością prawną, której nie posiada Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry”. Ugrupowanie powinno zostać utworzone tylko przez dwóch członków – po stronie słowackiej ZRT i po stronie polskiej ZET. Kolejne podmioty mogłyby zostać członkami EUWT poprzez członkostwo w obu tych stowarzyszeniach.

Następną istotną kwestią, która wymaga rozstrzygnięcia w trakcie prac nad utworzeniem EUWT, jest ustalenie celu ugrupowania. Zdaniem biura Stowarzyszenia Region „Tatry” powinna nim być realizacja tras rowerowych wokół Tatr. Wszyscy członkowie Stowarzyszenia Region „Tatry” są zainteresowani tymi działaniami. Widzimy przykłady z innych europejskich obszarów górskich, gdzie szlaki rowerowe i turystyka stanowią podstawę rozwoju tych regionów. Na pograniczu słowacko-polskim wciąż mamy braki w tym zakresie, choć posiadamy olbrzymi potencjał. Trzeba go wykorzystać jako wielką szansę dla Euroregionu „Tatry”, który jest przecież inicjatorem historyczno-kulturowo-przyrodniczego szlaku wokół Tatr, obejmującego 300 km głównej trasy rowerowej, w tym 220 km po stronie słowackiej i ok. 80 km po stronie polskiej. Do tego dochodzą jeszcze dodatkowe trasy boczne. To powinien być główny cel EUWT. Jednak trzeba być także realistami. W Programie Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013 nie zatwierdzono wartego 6 mln EUR projektu na wykonanie 58 km ścieżek przygotowanych do realizacji po polskiej i słowackiej stronie, bo rzekomo według ekspertów projekt ten nie miał wpływu transgranicznego. Na realizację całego zamierzenia potrzebne będzie ok. 30-40 mln EUR w nowym okresie programowania. Jednak nie można liczyć na otrzymanie dofinansowania dla tego projektu bezpośrednio z Unii Europejskiej. Będzie trzeba o nie zabiegać, składając wnioski aplikacyjne

czyk, starosta gminy Bukowina Tatrzańska, Bogusław Waksmundzki, preda Rady Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” a Eugeniusz Zajączkowski, námeštník primátora Nowého Targu. Komisia začala prácu na príprave konvencie a stanov EZÚS, ktoré museli byť založené na platných predpisoch nariadenia (ES) č. 1082/2006 Európskeho parlamentu a Rady Európy týkajúcich sa európskeho zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS) a domácich zákonov. Začali sme tiež uvažovať o návrhu poľskej strany, ktorá odporúčala transformovať Cezhraničný zväzok Euroregión „Tatry” na EZÚS. Kancelária Združenia Región „Tatry” zastáva názor, že treba udržať súčasnú štruktúru spolupráce, tzn. Zväzok Euroregión „Tatry” na poľskej strane, Združenie Región „Tatry” na slovenskej strane a spoločný Cezhraničný zväzok Euroregión „Tatry”. EZÚS by malo byť osobitným cezhraničným subjektom s právnou subjektivitou, ktorú nemá Cezhraničný zväzok Euroregión „Tatry”. Zoskupenie by mali vytvoriť len dvaja členovia – na slovenskej strane ZRT a na poľskej strane ZET. Ďalšie subjekty by sa mohli stať členmi EZÚS prostredníctvom členstva v oboch týchto združeniach.

Ďalšou dôležitou otázkou, ktorú musíme vyriešiť počas našich prác na vytvorení EZÚS, je určiť si cieľ nášho zoskupenia. Podľa mňa by ním mala byť realizácia cyklotrás okolo Tatier. Všetci členovia Združenia Región „Tatry” prejavujú záujem o tieto aktivity. Ako príklad slúžia iné európske horské oblasti, kde cyklotrasy a turistika tvoria základ regiónov. Na slovensko-poľskom pohraničí máme síce obrovský potenciál, ale stále nám ešte veľa chýba. Musíme ho využiť ako veľkú šancu pre Euroregión „Tatry”, ktorý je predsa iniciátorom historicko-kultúrno-prírodovednej cesty okolo Tatier, ktorá obsahuje 300 km hlavnej cyklotrasy, v rámci nej 220 km na slovenskej strane a okolo 80 km na poľskej strane. K tomu patria ešte dodatočné vedľajšie trasy. Myslím si, že to by mal byť hlavný cieľ EZÚS. Ale musíme byť aj realisti. V programe cezhraničnej spolupráce PL-SK 2007-2013 nebol schválený projekt v hodnote 6 mln eur na vybudovanie 58 km trás pripravených na realizáciu, pretože podľa odborníkov vraj tento projekt nemal cezhraničný dopad. Na realizovanie celého zámeru bude potrebných okolo 30-40 mln eur v novom programovom období. Finančnú pomoc na spomínané cyklotrasy však nedostaneme priamo z Európskej únie, uchádzať sa o ňu budeme musieť prostredníctvom žiadostí o dofinancovanie z cezhraničných programov. Od nás bude záležať, či prostredníctvom patričného lobovania získame čo najväčšiu podporu pre tento projekt.

Takéto hľadisko v diskusii o cieľoch EZÚS zastáva Združenie Región „Tatry”. Na poľskej strane sa zasa hovorí o zoskupení realizujúcom široké ciele. Na základe našich doterajších skúseností sa to však nezdá byť vhodné.

Ďalšou otázkou, ktorú treba vyriešiť, je štatutárne sídlo zoskupenia. Touto problematikou sa aktuálne zaoberáme.

do programu współpracy transgranicznej. Dlatego tak ważny jest odpowiedni lobbying, aby uzyskać jak największe poparcie dla tego projektu.

Takie stanowisko w dyskusji nad celami EUWT przedstawią Stowarzyszenie Region „Tatry”. Równocześnie po stronie polskiej mówi się o ugrupowaniu realizującym szerokie cele. Jednak na podstawie dotychczasowych doświadczeń nie wydaje się to być odpowiednie.

Do uzgodnienia pozostaje też kwestia wyboru siedziby statutowej ugrupowania. Jest to temat rozmów, które są aktualnie prowadzone.

Prezentując dotychczasowe doświadczenia Stowarzyszenia Region „Tatry” w zakresie tworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, należy podkreślić, że praktycznie wszystkie kwestie i problemy, które przedstawił w swoim referacie Dyrektor biura Związku Euroregion „Tatry” Antoni Nowak odnoszą się także do strony słowackiej. Partnerzy zastanawiają się, jak będzie wyglądała ich współpraca z państwem i z innymi organami samorządowymi? Jaka jest perspektywa korzystania ze środków z Unii Europejskiej na realizację wspólnych projektów w latach 2014-2020? Jakie będzie podejście do EUWT, jeśli chodzi o wdrażanie tych środków w nowych programach współpracy transgranicznej? Czy EUWT będą mogły pełnić funkcję instytucji zarządzającej w programie albo przejąć zadania Wspólnego Sekretariatu Technicznego? Czy Republika Słowacka przekaże EUWT kompetencje w zarządzaniu mikroprojektami? Te pytania są ważne dla przyszłości EUWT. Kierujemy je do przedstawicieli ministerstw.

Pri prezentovaní doterajších skúseností Združenia Región „Tatry” v oblasti tvorenia Európskeho zoskupenia územnej spolupráce treba zdôrazniť, že prakticky všetky otázky a problémy, ktoré predstavil vo svojom referáte riaditeľ kancelárie Zväzku Euroregión „Tatry” Antoni Nowak, sa týkajú aj slovenskej strany. Uvažujeme, ako bude vyzerat' naša spolupráca so štátnymi a ďalšími samosprávnymi orgánmi. Akú máme perspektívu využitia prostriedkov Európskej únie na realizáciu spoločných projektov v rokoch 2014-2020? Aký bude prístup k EZÚS, čo sa týka implementácie týchto prostriedkov v nových programoch cezhraničnej spolupráce? Bude môcť EZÚS plniť funkciu riadiacej inštitúcie v programe, alebo prevziať úlohy Spoločného technického sekretariátu? Poverí Slovenská republika EZÚS kompetencie v oblasti riadenia mikroprojektov? To sú z môjho hľadiska veľmi dôležité otázky a kladieme ich predstaviteľom ministerstiev.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

Andrzej Jankowski

*Dyrektor Biura Stowarzyszenia Gmin Polskich
Euroregionu Nysa*

Doświadczenia Euroregionu Nysa w tworzeniu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej

omówienie wystąpienia

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa to podmiot trójstronny, który tworzą trzy niezależne od siebie stowarzyszenia – po stronie polskiej Stowarzyszenie Gmin Polskich, zrzeszające 44 gminy i 7 powiatów z obszaru dawnego województwa jeleniogórskiego, po stronie czeskiej Regionální sdružení EUROREGION NISA ze 133 gminami (stosunkowo małymi, najmniejsza liczy 72 mieszkańców) z Kraju Libereckiego, a po stronie niemieckiej Kommunalgemeinschaft EUROREGION NEISSE e.V., którego członkami są dwa duże powiaty Görlitz i Bautzen. Na tym terenie po stronie niemieckiej żyją również Serbołużyczanie, więc mieszkańcy obszaru Euroregionu Nysa posługują się czterema językami.

Współpraca pomiędzy trzema partnerami w Euroregionie Nysa opiera się na zasadach konsensusu, rotacji i parytetu. W ciągu 20 lat działalności euroregion osiągnął sporo sukcesów. Od kilku lat jednym z tematów rozważanych przez Euroregion Nysa jest kwestia utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej. W trójstronnym porozumieniu podpisanym przez partnerów w 1991 roku oprócz zasad współpracy zapisane zostały również jej cele. Jednym z nich jest utworzenie wspólnego podmiotu prawnego. W 2004 roku po raz pierwszy pojawiła się informacja, że na poziomie unijnym trwają prace nad instrumentem, który ewentualnie umożliwiłby realizację tego celu. Rozważane były trzy różne typy EUWT w zależności od funkcji, jakie mogłoby ono pełnić. „Małym EUWT” nazwano ugrupowanie jednofunkcyjne, utworzone po to, aby rozwiązać konkretny problem, zrealizować jedno zadanie. Natomiast „dużym EUWT” byłby podmiot wielofunkcyjny, realizujący wiele różnorodnych zadań. Oczywiście, możliwa byłaby także forma pośrednia. Równocześnie bardzo szybko podczas prowadzonych analiz pojawiło się pytanie, czy przekształcić Euroregion Nysa w EUWT, czy też Euroregion Nysa powinien stać się podmiotem tworzącym EUWT?

Taki był początkowy etap zamierzeń dotyczących ewentualnego utworzenia EUWT, dlatego z miłym zaskoczeniem przyjęto słowa ówczesnej komisarz Danuty Hübner, która podczas XVII Forum Polskich Regionów Granicznych w Głuchołazach w 2009 roku stwier-

Andrzej Jankowski

*Riaditeľ kancelárie Združenia poľských gmin
Euroregionu Nysa*

Skúsenosti Euroregionu Nysa v tvorení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce

výťah z referátu

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je tripartitný subjekt, ktorý tvoria tri nezávislé združenia – na poľskej strane Združenie poľských gmin zastrešujúce 44 gmin a 7 okresov z oblasti bývalého Jeleniogórskeho kraja, na českej strane Regionální sdružení EUROREGION NISA so 133 obcami (pomerne malými, najmenšia má 72 obyvateľov) z Libereckého kraja a na nemeckej strane Kommunalgemeinschaft EUROREGION NEISSE e. V., ktorého členmi sú dva veľké okresy Görlitz a Bautzen. Na tomto území žijú tiež Lužickí Srbi, takže obyvatelia územia Euroregionu Nysa používajú štyri jazyky.

Spolupráca medzi tromi partnermi prebieha na princípe konsenzu, rotácie a parity. Za 20 rokov činnosti Euroregion Nysa dosiahol veľa úspechov. Už niekoľko rokov uvažujeme o vytvorení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce. V trojstrannej dohode, ktorú partneri podpísali v roku 1991, sú okrem zásad spolupráce zapísané aj jej ciele. Jedným z nich je vytvorenie spoločného právnického subjektu. V roku 2004 sa po prvý raz ukázala informácia, že na európskej úrovni prebiehajú práce na vypracovaní nástroja, ktorý by eventuálne umožnil realizáciu tohto cieľa. V závislosti od funkcií, ktoré by mohli plniť, sa uvažovalo o troch rôznych typoch EZÚS. „Malým EZÚS” bolo nazvané jednofunkčné zoskupenie, vytvorené na vyriešenie jedného konkrétneho problému, zrealizovanie jednej úlohy. „Veľkým EZÚS” by bol mnohofunkčný subjekt realizujúci mnoho rôznorodých úloh. Prípustná by bola, samozrejme, aj nepriama forma. Pri analyzovaní sa zároveň veľmi rýchlo vynorila otázka, či pretransformovať Euroregion Nysa na EZÚS, alebo Euroregion Nysa by sa mal stať subjektom tvoriacim EZÚS.

Takáto bola začiatková etapa plánov prípadného vytvorenia EZÚS, preto sme s milým prekvapením prijali slová vtedajšej komisárky Danuty Hübner, ktorá na XVII. fóre poľských prihraničných regiónov v Głuchołazach v roku 2009 konštatovala, že vie len o jednej iniciatíve týkajúcej sa EZÚS v Poľsku, čiže o Euroregione Nysa. Ukázalo sa, že český kolega pracujúci v Bruseli začal informovať o aktivitách Euroregionu Nysa na tomto poli. Teda Euroregion Nysa je vymenovaný ako budúce EZÚS, hoci cesta k tomuto cieľu je ešte veľmi ďaleká. Z formálnej stránky boli síce pripravené projekty do-

działa, że wie tylko o jednej inicjatywie w Polsce dotyczącej EUWT, czyli o Euroregionie Nysa. Okazało się, że czeski kolega pracujący w Brukseli zaczął informować o rozpoczętych przez Euroregion Nysa działaniach. Zatem Euroregion Nysa jest wymieniany jako przyszłe EUWT, choć do tego wciąż jeszcze daleko. Od strony formalnej zostały wprawdzie przygotowane projekty konwencji i statutu, ale postawa każdej z trzech stron jest inna. Czesi są absolutnymi zwolennikami utworzenia EUWT, Niemcy stawiają pytanie: po co, a Polacy mają wątpliwości. Jeśli ugrupowanie zostanie zarejestrowane według prawa czeskiego lub niemieckiego (saksońskiego), to czeka go rocznie średnio 8 kontroli różnych instytucji. Strona niemiecka argumentuje, że przecież Euroregion Nysa funkcjonuje, ma bardzo dużo sukcesów, więc jaki jest sens przekształcania się w nowy podmiot? Pojawiła się zatem propozycja, aby skupić się na jednym, konkretnym celu, dla realizacji którego odpowiednim narzędziem byłoby EUWT. Jest kilka takich strategicznych pomysłów, a wśród nich np. wypromowanie euroregionu jako wspólnego regionu urlopowego. Obszar jest bogaty w atrakcje turystyczne. Niemcy, Polacy i Czesi nie muszą ze sobą konkutować, ale mogą wspólnie promować cały ten region. Kolejny pomysł odnosi się do utworzenia krainy domów przysłupowych, typowych tylko dla tego regionu i nigdzie więcej w Europie nie spotykanych. Kolejną inicjatywą, w której realizacji pomocne mogłoby być takie narzędzie jak EUWT jest EURO-NEISSE-Ticket – jednodniowy transgraniczny bilet uprawniający do przejazdów środkami komunikacji publicznej na terenie Euroregionu Nysa w Polsce, Czechach i Niemczech. W tym przypadku strona niemiecka jest bardzo pozytywnie nastawiona, strona polska wykazuje ostrożną aprobatę, natomiast strona czeska ma duży dystans, bo postrzega tę inicjatywę jako działanie czysto biznesowe, a nie euroregionu. Jest też idea stworzenia wspólnego certyfikatu kompetencyjnego dotyczącego szkolenia zawodowego, który byłby uznawany w trzech krajach. Są już pewne rezultaty w postaci uniwersytetu Nysa, który jest uczelnią „wirtualną”, bo studenci odbywają swoje studia po roku w każdym z krajów: Polsce, Czechach i Niemczech. Kończą je z tytułem bakałarza i w każdym z tych krajów mogą podjąć dalszą naukę. Zatem takie celowe EUWT mogłoby realizować na terenie Euroregionu Nysa jedno z ww. zadań.

Sporym utrudnieniem w funkcjonowaniu transgranicznych partnerstw, zwłaszcza w realizacji funduszu mikroprojektów jest fakt, że Euroregion Nysa działa po polskiej stronie Karkonoszy, natomiast po ich czeskiej stronie znajduje się Euroregion Glacensis. Dlatego w 2008 roku na spotkaniu Euroregionów Nysa i Glacensis pojawił się pomysł utworzenia wspólnego EUWT. Do rozmów zaproszeni zostali również Czesi i w 2010 roku odbyło się spotkanie 9 podmiotów – polskich Euroregionów Nysa i Glacensis oraz marszałka województwa dolnośląskiego z czeskimi stronami Euroregionów Nysa i Glacensis oraz hetmanami Krajów: Ołomunieckiego, Pardubickiego, Kralowohradeckiego i Libereckiego. Ustalono, że warto

hovor a stanov, ale postoj každej z troch strán je rozdielny. Česi sú absolútnymi prívržencami vytvorenia EZÚS, Nemci kladú otázku „načo?” a Poliaci majú pochybnosti. Ak dôjde k zaregistrovaniu zoskupenia podľa českých alebo nemeckých (saxónskych) právnych predpisov, čaká ho ročne priemerne 8 kontrol rôznych inštitúcií. Nemecká strana argumentuje, že predsa existuje Euroregión Nysa, má veľmi veľa úspechov, teda aký význam by malo transformovať ho na nový subjekt. Vznikol preto návrh sústrediť sa na jeden konkrétny cieľ, pre ktorý by bolo EZÚS navhodnejším nástrojom. Existuje niekoľko podobných strategických zámerov, medzi nimi napr. spropagovanie euroregiónu ako spoločného rekreačného regiónu. Územie je plné turistických zaujímavostí. Nemci, Poliaci a Česi nemusia medzi sebou konkurovať, môžu spoločne propagovať celý región. Ďalší nápad spočíva vo vytvorení krajiny hrazdených domov, ktoré sú pre tento región typické a nikde v Európe ich nestretáme. Ďalšou iniciatívou, v realizácii ktorej by nástroj v podobe EZÚS mohol byť nápomocný, je EURO-NEISSE-Ticket – jednodňový cezhraničný lístok umožňujúci využiť prostriedky verejnej dopravy na území Euroregiónu Nysa v Poľsku, Česku a Nemecku. V tomto prípade má nemecká strana veľmi pozitívne stanovisko, poľská strana prejavuje opatrnú akceptáciu, ale česká strana má k návrhu veľký odstup, lebo vníma túto iniciatívu ako čisto podnikateľskú a nie ako aktivitu euroregiónu. Jestvuje tiež myšlienka vytvoriť spoločný kompetenčný certifikát týkajúci sa profesijného školenia, ktorý by bol uznávaný v troch štátoch. Máme už prvé výsledky v podobe Univerzity Nisa, ktorá funguje ako „virtuálna” vysoká škola, pretože študenti študujú každý rok v inom štáte – v Poľsku, Česku a Nemecku. Štúdium sa končí získaním titulu bakalár a študenti môžu v každom štáte pokračovať na druhom stupni vysokoškolského štúdia. Takéto účelové EZÚS by teda mohlo na území Euroregiónu Nysa realizovať jednu z uvedených úloh.

Pomerne veľkým problémom vo fungovaní cezhraničných partnerstiev, hlavne v realizovaní fondu mikroprojektov, je skutočnosť, že Euroregión Nysa pôsobí na poľskej strane Krkonôš, ale na českej strane sa nachádza Euroregión Glacensis. Preto sa v roku 2008 objavil na stretnutí Euroregiónov Nysa a Glacensis nápad vytvoriť spoločne EZÚS. Na rokovania boli pozvaní aj Česi a v roku 2010 sa uskutočnilo stretnutie 9 subjektov – poľské Euroregióny Nysa a Glacensis, predsedu Dolnosliezkeho samosprávneho kraja s českými stranami Euroregiónov Nysa a Glacensis a predsedovia Olomouckého, Pardubického, Kralovohradeckého a Libereckého samosprávneho kraja. Konštatovali, že pokus vytvoriť spoločne EZÚS by mohol znamenať dobrý smer rozvoja. V rámci česko-poľského programu cezhraničnej spolupráce bol pripravený veľký projekt a partneri sa dohodli, že ak budú v priebehu dvoch rokov schopní spolupracovať a získajú si vzájomnú dôveru, bude to základ pre vytvorenie EZÚS. Jedným z cieľov tohto spoločného subjektu by mohlo byť participovanie v riadení programov. Boli tiež podstúpené kroky

spróbować utworzyć wspólne EUWT. Przygotowany został duży projekt w ramach czesko-polskiego programu współpracy transgranicznej. Jeśli przez 2 lata realizacji projektu partnerom uda się dobrze współpracować i wypracować wzajemne zaufanie, to będzie to podstawa, aby pójść dalej w kierunku utworzenia ugrupowania. Na pewno jednym z celów tego wspólnego podmiotu mogłoby być partycypowanie w zarządzaniu programami. Podjęto także kroki w kierunku podpisania listu intencyjnego, na który zgodę wyraziło Ministerstwo Spraw Zagranicznych¹.

Patrząc na doświadczenia Euroregionu Nysa trzeba stwierdzić, że w Niemczech spojrzenie na EUWT jest ostrożne. Współpraca ze stroną niemiecką jest bardzo udana od ponad 20 lat. Przebiegała ona z pełnym zrozumieniem aż do momentu, gdy w programach europejskiej współpracy terytorialnej na lata 2007-2013 wprowadzona została zasada wspólnych projektów i partnera wiodącego. Na granicy z Czechami szybko osiągnięto w tej kwestii porozumienie i dostosowano się do nowych warunków współpracy. Niestety, na granicy niemieckiej było to dużo trudniejsze, a przez to pojawiły się spore opóźnienia w realizacji programu. Odpowiedzialność, jaką strona niemiecka wzięła na siebie za zarządzanie programem spowodowała, że stała się ona bardzo ostrożna, a próby uporządkowania procedur doprowadziły do pojawienia się niespotykanego dotychczas w kontaktach pewnego ograniczenia zaufania.

Czesi z kolei są bardzo pozytywnie nastawieni do kwestii utworzenia EUWT. Być może jednak jednym z głównych motywów ich postawy jest chęć pokazania, że będą pierwszymi. Do tej pory bowiem nie ma ani jednego EUWT z siedzibą w Republice Czeskiej.

A Polacy? Od początkowej euforii stopniowo stali się bardziej ostrożni. Rozważali, że trzeba wszystko rozważyć. To, co się ostatecznie dokonało podczas konsultacji rozporządzenia oraz pewna dysharmonizacja w jego wdrażaniu spowodowało, że dziś np. trzeba wybierać prawo, według którego zarejestrowane zostanie EUWT. Początkowa wizja pomysłodawców rozporządzenia, która przewidywała rejestrację na prawie europejskim okazała się niemożliwa do spełnienia. Ustalenia takich właśnie kwestii jak siedziba statutowa w przypadkach współpracy bilateralnej są znacznie łatwiejsze niż w trójstronnych kontaktach. Euroregion Nysa od lat funkcjonuje w oparciu o zasadę rotacji, co przy siedzibie EUWT tylko w jednym kraju nie będzie możliwe i oznacza zupełną zmianę zasad współpracy.

EUWT jest atrakcyjnym instrumentem współpracy, ale podstawowe pytanie, na które należy odpowiedzieć zanim poświęci się kilka lat na jego utworzenie brzmi: Po co potrzebne jest nam utworzenie EUWT? Euroregion Nysa nad tym pracuje, jednak już nie tak euroentuzjastycznie jak na początku.

¹ List intencyjny, na mocy którego partnerzy wyrazili wolę utworzenia na Dolnym Śląsku EUWT został podpisany dnia 5 października 2011 r. w Jeleniej Górze [przyp. red.]

na podpisanie intencjonalnego listu, s którym súhlasilo aj Ministerstvo zahraničných vecí PR.¹

Pri pohľade na skúsenosti Euroregionu Nysa treba konštatovať, že v Nemecku sa pozerajú na EZÚS ostražito. Spolupráca s nemeckou stranou bola vyše 20 rokov veľmi dobrá, až do chvíle, keď bol do programov európskej územnej spolupráce na roky 2007-2013 zavedený princíp spoločných projektov a vedúceho partnera. Na hraniciach s Českom sme sa v tejto otázke veľmi rýchlo dohodli a prispôbili sme sa novým podmienkam spolupráce. Žiaľ, na nemeckých hraniciach to bolo oveľa ťažšie, a preto došlo k pomerne veľkému oneskoreniu v realizácii programu. Zodpovednosť, ktorú na seba prebrala nemecká strana pri riadení programu spôsobila, že sa stala náhle opatrná a pokusy usporiadať procedúry sa v určitej chvíli prerodili na nedôveru, ktorá v dovtedajších kontaktoch neexistovala.

Česi majú zasa veľmi pozitívny postoj k otázke vytvorenia Európskeho zoskupenia územnej spolupráce. Je však možné, že jedným z hlavných motívov ich postoja je ukázať, že budú prví. Doteraz totiž v Česku neexistuje ani jedno EZÚS.

A Poliaci? Od prvotnej eufórie sa postupne stávali ostražitejší. Pochopili, že treba všetko rozvážiť. To, k čomu došlo počas konzultácií o nariadení, ako aj určitá disharmónia pri jeho implementácii spôsobili, že dnes si treba napr. vybrať právne predpisy, na základe ktorých bude EZÚS zaregistrované. Pôvodná vízia autorov nariadenia, ktorá predpokladala registráciu na základe európskeho práva, nebola uskutočniteľná. Dohodnutie sa v takých otázkach ako štatutárne sídlo je v prípade bilaterálnej spolupráce oveľa jednoduchšie ako v trojstranných kontaktoch. Euroregion Nysa už roky funguje na zásade rotácie, čo pri sídle EZÚS len v jednom štáte nebude možné a vyžiada si to úplnú zmenu zásad spolupráce.

EZÚS je atraktívnym nástrojom spolupráce, ale základná otázka, na ktorú si treba odpovedať, kým obetujeme niekoľko rokov na jeho vytvorenie, znie: Na čo nám je potrebné EZÚS? Euroregion Nysa na tom pracuje, ale už nie s takým nadšením ako na začiatku.

Preklad: Vlasta Juchniewiczová

¹ Intenčný list, ktorým partneri vyjadrili vôľu vytvoriť EZÚS na Dolnom Sliezsku bol podpísaný 5. októbra 2011 v Jelenej Góre [pozn. red.]

ŁĄCZY NAS TATRY

MIĘDZYNARODOWY KONCERT "TATRY"

M I A S T O
NOWY TARG
www.nowytarg.pl

Niedzica.pl

CZĘŚĆ III
KALENDARIUM POWSTANIA EUROPEJSKIEGO UGRUPOWANIA
WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ TATRY 2007-2013

III. ČAŠŤ
KALENDÁRIUM ZALOŽENIA EURÓPSKEHO ZOSKUPENIA
ÚZEMNEJ SPOLUPRÁČE TATRY 2007-2013

Agnieszka Pyzowska
Koordynator projektu

Agnieszka Pyzowska
Koodinátor projektu

Kalendarium powstania Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY 2007-2013

Kalendárium založenia Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY 2007-2013

5 lipca 2006 r. – Parlament Europejski i Rada przyjęły rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), które weszło w życie 1 sierpnia 2007 r.

16 marca 2007 r. – XIII Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” podjął uchwałę nr 6, w której zobowiązał Radę do powołania sześciuosobowej polsko-słowackiej grupy roboczej, która dokona szczegółowej analizy możliwości ewentualnego przekształcenia się Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT).

9 maja 2007 r. – Rada Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” uchwałą nr 2/XIII/2007 powołała polsko-słowacką Komisję roboczą ds. EUWT w składzie: Wendelin Haber – Przewodniczący Rady, Ivan Budiak – Wiceprzewodniczący Rady (od 19 grudnia 2008 roku – Peter Burian), Olga Marhulíková – Dyrektor Wydziału Współpracy Międzynarodowej i Transgranicznej w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej, Eugeniusz Zajączkowski – Wiceburmistrz Miasta Nowego Targu, Antoni Nowak – Dyrektor biura Związku Euroregion „Tatry”, Milan Nevlazla – Dyrektor biura Stowarzyszenia Region „Tatry”.

21 grudnia 2007 r. – Rada Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w podpisanej w Czerwonym Klasztorze Deklaracji z okazji wejścia Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Słowackiej do strefy Schengen wyraziła nadzieję, że Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej będzie instrumentem prawnym zwiększającym harmonijny rozwój Unii Europejskiej oraz jej spójność społeczną, gospodarczą i terytorialną.

5. júla 2006 – Európsky parlament a Rada prijali nariadenie (ES) č. 1082/2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), ktoré nadobudlo platnosť 1. augusta 2007.

16. marca 2007 – XIII. Kongres Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” prijal uznesenie č. 6, v ktorom zaviazal Radu, aby táto vymenovala šesťčlennú poľsko-slovenskú pracovnú skupinu, ktorá podrobne zhodnotí možnosti prípadnej transformácie Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” na Európske zoskupenie územnej spolupráce (EZÚS).

9. mája 2007 – Rada Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” uznesením č. 2/XIII/2007 vymenovala poľsko-slovenskú pracovnú

Komisiu pre EZÚS v zložení: Wendelin Haber – Predseda Rady, Ivan Budiak – Podpredseda Rady (od 19. decembra 2008 – Peter Burian), Olga Marhulíková – Riaditeľka Odboru medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky, Eugeniusz Zajączkowski – zástupca primátora mesta Nowy Targ, Antoni Nowak – Riaditeľ kancelárie Zväzku Euroregión „Tatry”, Milan Nevlazla – Riaditeľ kancelárie Združenia Región „Tatry”.

21. decembra 2007 – Rada Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” v podpísanom v Červenom

Kláštore Vyhlásení pri príležitosti vstupu Poľskej republiky a Slovenskej republiky do schengenského priestoru vyjadrila nádej, že Európske zoskupenie územnej spolupráce bude právnym nástrojom pre posilnenie zosúladeného rozvoja Európskej únie a jej sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti.

15 lutego 2008 r. – Rada Narodowa Republiki Słowackiej przyjęła ustawę nr 90/2006 o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej i o uzupełnieniu ustawy nr 540/2001 Dz. U. o statystyce publicznej z uwzględnieniem późniejszych przepisów.

7 listopada 2008 r. – uchwalona została polska ustawa o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej (Dz. U. Rzeczypospolitej Polskiej nr 218, poz. 1390 z 2008 r.).

19 grudnia 2008 r. – w Nowym Targu odbyło się pierwsze posiedzenie polsko-słowackiej Komisji roboczej ds. EUWT. Ze względu na fakt, iż ustawy regulujące zasady tworzenia EUWT na Słowacji i w Polsce zostały przyjęte przez parlamenty narodowe dopiero w 2008 roku (15 lutego na Słowacji i 7 listopada w Polsce), Komisja mogła rozpocząć swoje prace dopiero pod koniec 2008 roku. Kolejne posiedzenia odbyły się: 15.01.2009 r. w Kieżmarku, 28.01.2009 r. w Nowym Targu, 26.02.2009 r. w Nowym Targu i 06.08.2009 r. w Nowym Targu. Podczas ww. posiedzeń Komisja m.in. omówiła założenia rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1082/2006 w sprawie EUWT oraz procedury powoływania EUWT. Stwierdzono, iż naturalną drogą dla Euroregionu „Tatry” będzie przekształcenie Transgranicznego Związku w EUWT. Omówiono główne argumenty i zwrócono uwagę na konieczność dokonania szczegółowej analizy mocnych i słabych stron oraz korzyści i zagrożeń pod kątem podjęcia decyzji w sprawie określenia miejsca siedziby statutowej ugrupowania po polskiej lub słowackiej stronie. Wskazano kwestie i wątpliwości, które wymagają szczegółowego ustalenia z instytucjami rządu polskiego i słowackiego odpowiedzialnymi za tworzenie EUWT. Opracowano również ramowe projekty konwencji i statutu ugrupowania. W związku z koniecznością wyjaśnienia wątpliwości i dopracowania dokumentów Komisja robocza przygotowała pod obrady XV Kongresu Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” projekt Deklaracji XV Kongresu Związku Euroregion „Tatry” w sprawie utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej Euroregion „Tatry” oraz uchwały w tej sprawie.

6 i 12 marca 2009 r. – narodowe Kongresy Stowarzyszenia Region „Tatry” i Związku Euroregion „Tatry”, obradujące w Rużomberku i Jabłonce przyjęły Deklarację wyrażającą wolę przekształcenia Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Europejskie Ugrupowanie Współpracy Transgranicznej.

17 kwietnia 2009 r. – XV Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” obradujący w Muszynie przyjął Deklarację w sprawie utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej Euroregion „Tatry”.

15. februára 2008 – Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon o európskom zoskupení územnej spolupráce a o doplnení zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov (Zbierka zákonov Slovenskej republiky č. 90/2008).

7. novembra 2008 – bol schválený poľský zákon o európskom zoskupení územnej spolupráce (Dz.U. [Zbierka zákonov] č. 218, pol. 1390 z roku 2008).

19. decembra 2008 – v Nowom Targu sa konalo prvé zasadnutie polsko-slovenskej Komisie pre EZÚS. Kvôli tomu, že zákony, ktorými boli upravené zásady zakladania EZÚS na Slovensku a v Poľsku, prijali národné parlamenty až v roku 2008 (15. februára na Slovensku a 7. novembra v Poľsku), mohla Komisia začať svoju prácu až koncom roku 2008. Ďalšie zasadnutia sa konali: 15.01.2009 v Kežmarku, 28.01.2009 v Nowom Targu, 26.02.2009 v Nowom Targu a 06.08.2009 v Nowom Targu. Počas horeuvedených zasadnutí prerokovala Komisia podmienky uvedené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o EZÚS a postup zakladania EZÚS. Bolo skonštatované, že prirodzenou cestou bude pre Euroregión „Tatry” transformácia cezhraničného zväzku na EZÚS. Boli prerokované hlavné argumenty a zdôraznená potreba dôkladnej analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození z hľadiska prijatia rozhodnutia vo veci určenia štatutárneho sídla zoskupenia na poľskej alebo slovenskej strane. Boli ukázané otázky a pochybnosti, ktoré si vyžadujú podrobné vysvetlenie s poľskými a slovenskými vládnymi orgánmi zodpovednými za zakladanie EZÚS. Boli tiež vypracované rámcové návrhy dohovoru a stanov zoskupenia. V súvislosti s potrebou vysvetliť pochybnosti a dopracovať dokumenty pripravila pracovná komisia na rokovanie

XV. kongresu Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” návrh *Vyhľadania XV. kongresu zväzku Euroregión „Tatry” vo veci založenia Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Euroregión „Tatry” a návrh uznesenia v tejto veci.*

6. a 12. marca 2009 – národné Kongresy Združenia Región „Tatry” a Zväzku Euroregión „Tatry”, ktoré rokovali v Ružomberku a Jabłonce, prijali vyhlásenia o tom, že sú ochotné transformovať Cezhraničný zväzok Euroregión „Tatry” na Európske zoskupenie územnej spolupráce.

17. apríla 2009 – XV. kongres Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry”, ktorý rokoval v Muszynie, prijal *Vyhľadanie vo veci založenia Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Euroregión „Tatry”.*

10 grudnia 2009 r. – Nadzwyczajny Kongres Związku Euroregion „Tatry” w Jodłowniku zdecydował o upoważnieniu polsko-słowackiej Komisji roboczej ds. EUWT do opracowania projektu sieciowego do Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013, w ramach którego przygotowane zostaną podstawowe dokumenty i analizy oraz przeprowadzone działania organizacyjno-techniczne związane z utworzeniem ugrupowania.

24 marca 2010 r. – XVI Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Kieżmarku uznał projekt sieciowy pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej* za strategiczny.

31 marca 2010 r. – Związek Euroregion „Tatry” złożył do Wspólnego Sekretariatu Technicznego w Krakowie wnioski o dofinansowanie projektu pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej* w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013 – oś priorytetowa II. Rozwój społeczno-ekonomiczny, temat 3. Projekty sieciowe. Jako cel projektu określono podniesienie na wyższy poziom organizacyjny, prawny i merytoryczny polsko-słowackiej współpracy transgranicznej poprzez utworzenie innowacyjnej, europejskiej platformy wzmacniającej tę współpracę. Związek Euroregion „Tatry” pełnił w projekcie rolę partnera wiodącego, natomiast pozostałymi partnerami zostały Stowarzyszenie Region „Tatry”, Miasto Nowy Targ i Miasto Kieżmark.

22 lipca 2010 r. – podczas jubileuszowego Nadzwyczajnego Kongresu Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Nowym Targu poparcie dla projektu sieciowego zadeklarował Marszałek Województwa Małopolskiego Marek Nawara.

15 grudnia 2010 r. – Komitet Monitorujący Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013 zatwierdził projekt sieciowy pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*. Zatwierdzona całkowita wartość projektu wynosiła 224.317,81 EUR, w tym dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (85%): 190.670,14 EUR.

1 stycznia 2011 r. – rozpoczęła się realizacja kluczowego dla rozwoju polsko-słowackiej współpracy transgranicznej w Euroregionie „Tatry” projektu sieciowego pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*.

16 marca 2011 r. – XVII Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” obradujący w Zakopanem podjął uchwałę, w której zobowiązał Radę do powołania polsko-słowackiej Komisji ds. Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, składającej się z członków wskazanych przez Związek Euroregion „Tatry” oraz Stowarzyszenie Region „Tatry”.

10. grudnia 2009 – Mimoriadny kongres Związku Euroregion „Tatry” sa w Jodłowniku rozhodol o splnomocnení polsko-slovenskej pracovnej komisie pre EZÚS na vypracovanie návrhu sieťového projektu v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013, v rámci ktorého budú pripravené základné dokumenty a analýzy, budú uskutočnené organizačno-technické aktivity súvisiace so založením zoskupenia.

24. marca 2010 – XVI. kongres Cezhraničného zväzku Euroregion „Tatry” v Kežmarku sa rozhodol považovať sieťový projekt s názvom *Od Euroregionu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce* za strategický.

31. marca 2010 – Zväzok Euroregion „Tatry” podal na Spoločný technický sekretariát v Krakove žiadosť o finančný príspevok pre projekt s názvom *Od Euroregionu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce* v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013, prioritná os 2 *Sociálny a ekonomický rozvoj*, oblasť podpory 3 *Vytváranie sietí*. Ako cieľ projektu bolo prijaté skvalitnenie spolupráce dosiahnutím vyššej organizačnej, právnej a vecnej úrovne polsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce vďaka vytvoreniu inovatívnej európskej platformy posilňujúcej túto spoluprácu. Zväzok Euroregion „Tatry” plnil v projekte úlohu vedúceho partnera, ostatnými partnermi boli Združenie Región „Tatry”, Mesto Nowy Targ a Mesto Kežmarok.

22. júla 2010 – počas jubilejného Mimoriadneho kongresu Cezhraničného zväzku Euroregion „Tatry” v Nowom Targu svoju podporu pre sieťový projekt vyjadril predseda Malopolského samosprávneho kraja, pán Marek Nawara.

15. decembra 2010 – Monitorovací výbor Programu cezhraničnej spolupráce PL – SK 2007 – 2013 prijal sieťový projekt s názvom *Od Euroregionu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*. Schválená celková hodnota projektu bola 224.317,81 EUR, z toho finančný príspevok z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (85 %): 190.670,14 EUR.

1. januára 2011 – začala sa realizácia kľúčovej aktivity pre rozvoj polsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce v Euroregione „Tatry”, t. j. sieťového projektu s názvom *Od Euroregionu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*.

16. marca 2011 – XVII. kongres Cezhraničného zväzku Euroregion „Tatry”, ktorý rokoval v Zakopanem, prijal uznesenie, v ktorom zaviazal Radu, aby táto vymenovala polsko-slovenskú Komisiu vo veci Európskeho zoskupenia územnej spolupráce, ktorú budú tvoriť členovia určení Zväzkom Euroregion „Tatry” a Združením Región „Tatry”.

16 marca 2011 r. – Rada Stowarzyszenia Region „Tatry” podjęła uchwałę w sprawie powołania członków Komisji.

16 marca 2011 r. – Departament Strategii i Planowania Ministerstwa Spraw Zagranicznych przekazał Związkowi Euroregion „Tatry” informacje dotyczące wykorzystania instrumentu europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej.

30 marca 2011 r. – Rada Związku Euroregion „Tatry” podjęła uchwałę nr 4/XVII/2011 w sprawie: wyboru przedstawicieli Związku Euroregion „Tatry” do polsko-słowackiej Komisji ds. Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej.

7-8 kwietnia 2011 r. – w Warszawie odbyło się XVII posiedzenie Polsko-Słowackiej Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej. Jeden z trzech głównych paneli posiedzenia dotyczył tworzenia Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej na polsko-słowackim pograniczu. Po prezentacji przez przedstawiciela Ministerstwa Spraw Zagranicznych zasad tworzenia EUWT głos zabrali Igor Šajtlava i Bogusław Waksmundzki przedstawiając cel utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY oraz projekt konwencji. W dyskusji Ambasador Andrzej Krawczyk poparł pomysł Euroregionu „Tatry” dotyczący utworzenia pierwszego na pograniczu polsko-słowackim EUWT. W protokole końcowym Komisja Międzyrządowa uznała, że utworzenie EUWT wzmocni współpracę na granicy polsko-słowackiej.

18 kwietnia 2011 r. – została zawarta Umowa o dofinansowanie projektu sieciowego pomiędzy Partnerem Wiodącym – Związkiem Euroregion „Tatry” a Ministerstwem Rozwoju Regionalnego.

20 kwietnia 2011 r. – Związek Euroregion „Tatry” złożył do Ministerstwa Spraw Zagranicznych wnioski o przyznanie patronatu Prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej w 2011 roku nad międzynarodową konferencją pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*.

30 maja 2011 r. – w Nowym Targu spotkali się polscy i słowaccy członkowie Komisji ds. EUWT, którzy uzgodnili harmonogram działań i niezbędnych kroków koniecznych do podjęcia w celu utworzenia EUWT. Obejmował on:

1. Przeprowadzenie analizy zagrożeń i korzyści oraz porównanie wartości dodanej tworzonego EUWT w stosunku do dotychczasowej formy współpracy.
2. Identyfikację i analizę podstawowych kompetencji, doświadczeń i potencjału partnerów – przyszłych członków EUWT.
3. Analizę krajowych ram prawnych i zbadanie, które z przepisów są bardziej właściwe w odniesieniu do celów planowanego EUWT, charakteru partnerstwa, itp. Przeanalizowanie skutków każdego przepisu pod kątem relacji prawa wspólnotowego do prawa krajowego.

16. marca 2011 – Rada Zdrúženja Regiön „Tatry” prijala uznesenie vo veci vymenovania členov Komisie.

16. marca 2011 – Odbor stratégie a plánovania Ministerstva zahraničných vecí odovzdal Zväzku Euroregión „Tatry” informácie týkajúce sa využitia nástroja európskeho zoskupenia územnej spolupráce.

30. marca 2011 – Rada Zväzku Euroregión „Tatry” prijala uznesenie č. 4/XVII/2011 vo veci: *vol'by zástupcov Zdrúženia Euroregión „Tatry” do pol'sko-slovenskej Komisie vo veci Európske zoskupenie územnej spolupráce*.

7 – 8. apríla 2011 – vo Varšave sa konalo XVII. zasadnutie Poľsko-slovenskej medzivládnej komisie pre cezhraničnú spoluprácu. Jeden z troch hlavných panelov zasadnutia sa týkal zakladania európskych zoskupení územnej spolupráce na poľsko-slovenskom pohraničí. Po oboznámení sa so zásadami zakladania EZÚS prezentovanými zástupcom Ministerstva zahraničných vecí sa slova ujali Igor Šajtlava a Bogusław Waksmundzki a priblížili cieľ založenia Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY a návrh dohovoru. V diskusii veľvyslanec Andrzej Krawczyk podporil myšlienku Euroregiónu „Tatry” týkajúcu sa založenia prvého EZÚS na poľsko-slovenskom pohraničí. V záverečnej zápisnici medzivládna komisia skonštatovala, že založenie EZÚS posilní spoluprácu na poľsko-slovenskej hranici.

18. apríla 2011 – bola uzatvorená *Zmluva o poskytnutí finančného príspevku pre sieťový projekt medzi Vedúcim partnerom – Zväzkom Euroregión „Tatry” a Ministerstvom regionálneho rozvoja*.

20. apríla 2011 – Zväzok Euroregión „Tatry” podal na Ministerstvo zahraničných vecí žiadosť, aby Poľské predsedníctvo v Rade Európskej únie v roku 2011 prevzalo záštitu nad medzinárodnou konferenciou s názvom *Od Euroregiónu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*.

30. mája 2011 – v Nowom Targu sa stretli poľskí a slovenskí členovia Komisie vo veci EZÚS a prijali harmonogram aktivít a nevyhnutných úkonov pre založenie EZÚS. Tento zahŕňal:

1. Uskutočnenie analýzy rizík a prínosov, porovnanie pridanej hodnoty zakladaného EZÚS v porovnaní s doterajšou formou spolupráce.
2. Identifikáciu a analýzu základných znalostí, skúseností a potenciálu partnerov – budúcich členov EZÚS.
3. Analýzu národných právnych rámcov a zistenie, ktoré predpisy sú vhodnejšie v kontexte cieľov plánovaného EZÚS, charakteru partnerstva a pod. Analýzu dôsledkov každého predpisu z hľadiska vzťahu práva Spoločenstva a národného práva.
4. Overenie postupov schvaľovania žiadosti o registráciu EZÚS v súlade s národnými predpismi.

4. Sprawdzenie procedur zatwierdzania wniosku o rejestrację EUWT zgodnie z krajowymi przepisami.
5. Opracowanie projektów konwencji i statutu w porozumieniu z władzami krajowymi.
6. Po uzyskaniu zgody wszystkich partnerów rozpoczęcie procedury rejestracji EUWT.

15 czerwca 2011 r. – zadanie opracowania projektów Konwencji i Statutu, czyli dwóch głównych dokumentów konstytuujących EUWT, zostało powierzone przez Radę Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” na podstawie uchwały nr 1/XVII/2011 podjętej podczas posiedzenia w Rużomberku polsko-słowackiej Komisji ds. EUWT w składzie:

ze strony polskiej: Władysław Bieda – Burmistrz Miasta Limanowa, Czesław Borowicz – przedstawiciel Miasta Nowego Targu, prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak – wykładowca akademicki, ekspert w dziedzinie prawa międzynarodowego, Stanisław Łukaszczyk – Wójt Gminy Bukowina Tatrzańska, Bogusław Waksmundzki – Przewodniczący Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” oraz Eugeniusz Zajączkowski – Wiceburmistrz Miasta Nowego Targu

ze strony słowackiej: Štefan Biel'ak – Burmistrz Miasta Spiska Bela, Jozef Biroš – przedstawiciel Miasta Spiska Nowa Wieś, Peter Burian – Wiceprzewodniczący Rady Stowarzyszenia Region „Tatry”, František Lach – przedstawiciel Miasta Spiska Nowa Wieś, Alexander Sľafkovský – Burmistrz Miasta Liptowski Mikulasz oraz Jozef Ďubjak – Burmistrz Miasta Trstena (od 06.10.2011 r.)

Na współprzewodniczących Komisji Rada powołała panów: Bogusława Waksmundzkiego ze strony polskiej oraz Štefana Biel'aka ze strony słowackiej.

22 czerwca 2011 r. – Ministerstwo Spraw Zagranicznych podjęło pozytywną decyzję w sprawie przyznania patronatu Prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej w 2011 roku nad międzynarodową konferencją pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*.

26 sierpnia 2011 r. – Związek Euroregion „Tatry” złożył do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego ofertę na realizację zadania publicznego Województwa Małopolskiego z zakresu rozwoju współpracy terytorialnej wspierającego utworzenie EUWT.

wrzesień 2011 r. – Związek Euroregion „Tatry” przygotował i wydał książkę pt. *Euroregion Tatry – polsko-słowacka współpraca transgraniczna samorządów lokalnych*. Jest to pierwsza część publikacji, która podsumowuje polsko-słowacką współpracę transgraniczną w ramach

5. Wypracowanie projektów dohovoru a stanov v súčinnosti s národnými orgánmi.
6. Po získaní súhlasu všetkých partnerov začatie postupu registrácie EZÚS.

15. júna 2011 – úlohou vypracovania návrhov Dohovoru a Stanov, t. j. dvoch hlavných dokumentov, na ktorých sa zakladá činnosť EZÚS, bola poverená Radou Cezhraničného zväzku Euroregion „Tatry” na základe uznesenia č. 1/XVII/2011 prijatého počas zasadnutia v Ružomberku polsko-slovenská Komisia vo veci EZÚS v zložení:

z polskej strany: Władysław Bieda – primátor mesta Limanowa, Czesław Borowicz – zástupca mesta Nowy Targ, prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak – vysokoškolský učiteľ, expert v oblasti medzinárodného práva, Stanisław Łukaszczyk – starosta obce Bukowina Tatrzańska, Bogusław Waksmundzki – predseda Rady Cezhraničného zväzku Euroregion „Tatry” a Eugeniusz Zajączkowski – zástupca primátora mesta Nowy Targ

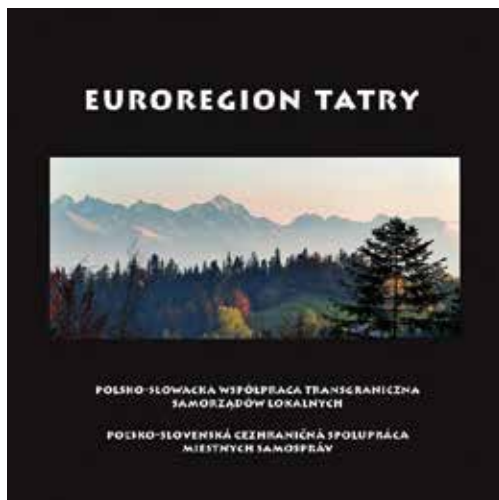
zo slovenskej strany: Štefan Biel'ak – primátor mesta Spišská Belá, Jozef Biroš – zástupca mesta Spišská Nová Ves, Peter Burian – podpredseda Rady Združenia Región „Tatry”, František Lach – zástupca mesta Spišská Nová Ves, Alexander Sľafkovský – primátor mesta Liptovský Mikuláš a Jozef Ďubjak – primátor mesta Trstena (od 6. 10. 2011).

Za spolupredsedov Komisie Rada vymenovala: Bogusława Waksmundzského z polskej strany a Štefana Biel'aka zo slovenskej strany.

22. júna 2011 – Ministerstvo zahraničných vecí prijalo rozhodnutie, že Poľské predsedníctvo v Rade Európskej únie v roku 2011 prevezme záštitu nad medzinárodnou konferenciou s názvom *Od Euroregionu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*.

26. augusta 2011 – Zväzok Euroregion „Tatry” podal na Maršalkovský úrad Malopolského vojvodstva ponuku na realizáciu verejnej úlohy Malopolského vojvodstva v oblasti rozvoja územnej spolupráce v rozsahu podpory založenia EZÚS.

september 2011 – Zväzok Euroregion „Tatry” pripravil a vydal knihu s názvom *Euroregion Tatry – polsko-slovenská cezhraničná spolupráca miestnych samospráv*. Je to prvá časť publikácie, ktorá je zhrnutím polsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce v rámci Euroregionu

Euroregionu „Tatry” w latach 1994-2011. Wszystkie teksty zostały przetłumaczone na język słowacki i angielski oraz bogato zilustrowane fotografiami.

13 września 2011 r. – Zarząd Województwa Małopolskiego podjął uchwałę w sprawie przyznania Związkowi Euroregion „Tatry” kwoty 65.000 PLN na realizację zadania pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*. Stanowiła ona dofinansowanie wkładu własnego w projekcie sieciowym.

14-15 września 2011 r. – Związek Euroregion „Tatry” wspólnie z Miastem Nowy Targ zorganizował w ramach projektu sieciowego międzynarodową konferencję pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*. Wielkim wyróżnieniem dla Euroregionu był fakt objęcia tej konferencji Patronatem Polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej. W konferencji wzięli udział eksperci z Komitetu Regionów, Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych, utworzonych już EUWT, przedstawiciele polskich i słowackich władz państwowych, regionalnych i lokalnych oraz euroregionów. Konferencja miała charakter konsultacyjny i stała się forum wymiany poglądów na temat dotychczasowych rezultatów działalności Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej, napotkanych problemów, a także perspektyw rozwoju EUWT jako skutecznego europejskiego instrumentu prawnego, pozwalającego władzom terytorialnym na realizowanie współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i transnarodowej na nowych zasadach. Opinie i doświadczenia dotyczące potencjału i roli EUWT w realizacji polityki spójności Unii Europejskiej, przekazane przez ekspertów w ich wystąpieniach oraz podczas dyskusji stały się szczególnie ważne w kontekście prac Euroregionu „Tatry” nad utworzeniem EUWT. Referaty wygłoszone podczas konferencji zamieszczamy w niniejszej publikacji.

14 września 2011 r. – wydarzeniem promocyjnym, które towarzyszyło konferencji było widowisko muzyczne pt. *Łączą nas Tatry* w reżyserii Jerzego Zonia – dyrektora eksperymentalnego Teatru KTO z Krakowa, zorganizowane na nowotarskim rynku. W koncercie wzięli udział aktorzy Teatru KTO oraz Krakowskiego Teatru Tancerzy Ognia SIRRION, a także polskie i słowackie zespoły: Orkiestra Dęta POPRADČANKA z Popradu, Nauczycielski Chór GORCE z Nowego Targu, Zespół Regionalny WIERCHOWIANIE z Bukowiny Tatrzańskiej, Górska Poezja Śpiewana RZOZ, Rómski zespół KAŁE BAŁA z Czarnej Góry oraz Zespół Folklorystyczny MAGURA z Kieżmarku.

„Tatry” v rokoch 1994 – 2011. Všetky príspevky boli preložené do slovenčiny a angličtiny a doplnené početnými fotografiami.

13. septembra 2011 – Vedenie Malopolského vojvodstva prijalo uznesenie vo veci poskytnutia sumy 65.000 PLN Zväzku Euroregión „Tatry” na realizáciu úlohy s názvom *Od Euroregiónu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*. Bol to finančný príspevok, ktorý umožnil dofinancovanie vlastného vkladu v sieťovom projekte.

14-15. septembra 2011 – Zväzok Euroregión „Tatry” spolu s Mestom Nowy Targ organizoval v rámci sieťového projektu medzinárodnú konferenciu s názvom *Od Euroregiónu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*. Veľkou čťou pre Euroregión bolo to, že Poľské Predsedníctvo v Rade Európskej únie prijalo záštitu nad touto konferenciou. Na konferencii sa zúčastnili experti z Výboru regiónov, Združenia európskych hraničných regiónov, už založených európskych zoskupení územnej spolupráce, zástupcovia poľských a slovenských štátnych, regionálnych a miestnych orgánov a euroregiónov. Konferencia mala konzultatívny charakter a stala sa platformou výmeny názorov na doterajšie výsledky činnosti európskych zoskupení územnej spolupráce, na prípadné problémy a na perspektívy rozvoja EZÚS ako účinného európskeho právneho nástroja, ktorý umožňuje územným orgánom realizovať cezhraničnú, medziregionálnu a nadnárodnú spoluprácu na nových zásadách. Názory a skúsenosti týkajúce sa potenciálu a úlohy EZÚS pri realizácii kohéznej politiky Európskej únie uvedené expertmi v ich príspevkoch a počas diskusie boli mimoriadne dôležité v kontexte práce Euroregiónu „Tatry” pri založení EZÚS. Príspevky, ktoré odznali počas konferencie, zverejňujeme v tejto publikácii.

14. septembra 2011 – propagačnou aktivitou, ktorá sprevádzala konferenciu, bolo hudobné predstavenie s názvom *Spájajú nás Tatry* v réžii Jerzyho Zonia – Riaditeľa experimentálneho divadla KTO z Krakova, ktoré bolo organizované na námestí v Nowom Targu. Na koncerte účinkovali herci z divadla KTO, Krakovského divadla tanečníkov s ohňom SIRRION a poľské aj slovenské súbory: Dychovka POPRADČANKA z Popradu, Učiteľský zbor GORCE z Nového Targu, Regionálny súbor WIERCHOWIANIE z Bukowiny Tatrzańskiej, Górske spievané básne RZOZ, Rómsky súbor KAŁE BAŁA z Czarnej Góry a Folklorný súbor MAGURA z Kežmarku.

15 września 2011 r. – goście konferencji uczestniczyli w wizycie studyjnej na polsko-słowackie pogranicze, połączonej z prezentacją wybranych rezultatów dotychczasowej współpracy transgranicznej i zrealizowanych inwestycji, m.in. ścieżki rowerowej Szczawnica – Leśnica, promenady spacerowej w Szczawnicy, kładki na rzece Dunajec pomiędzy Sromowcami Niżnymi i Czerwonym Klasztorem, Domu Spotkań Słowacko-Polskich Euroregionu „Tatry” w Kieżmarku, odnowionego dziedzińca zamku w Kieżmarku, ścieżki rowerowej Spiska Bela – Tatrzańska Kotlina.

6 października 2011 r. – Komisja Europejska ogłosiła pakiet legislacyjny dla polityki spójności na lata 2014-2020, w którym znalazł się również projekt nowelizacji rozporządzenia 1082/2006 ws. europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej, który zmienia i uelastycznia pewne kwestie prawne i organizacyjne związane z tworzeniem EUWT i prowadzeniem współpracy transgranicznej w ramach nowego europejskiego instrumentu.

10-13 października 2011 r. – członkowie polsko-słowackiej Komisji ds. EUWT oraz pracownicy zatrudnieni przy realizacji projektu sieciowego uczestniczyli w wizycie studyjnej na 9. Europejski Tydzień Regionów i Miast OPEN DAYS, organizowany w Brukseli przez Komitet Regionów oraz Dykrecję Generalną Komisji Europejskiej ds. Polityki Regionalnej. Wzięli udział w warsztatach i seminariach dotyczących rezultatów działalności Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej oraz perspektyw ich rozwoju.

8 grudnia 2011 r. – przedstawiciele polskiej i słowackiej strony Euroregionu „Tatry” na czele z Wiceprzewodniczącym Rady Związku Euroregionu „Tatry” Antonim Karlakiem oraz Dyrektorem Biura Antonim Nowakiem spotkali się z władzami słowacko-węgierskiego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej ISTER-GRANUM. Jest to jedno z pierwszych EUWT, które powstało w 2008 r. i wykorzystuje ten innowacyjny instrument prawa europejskiego do realizowania wspólnych działań z zakresu współpracy transgranicznej. Omówiono różne aspekty związane z tworzeniem

15. septembra 2011 – hostia konferencie sa zúčastnili na študijnom pobyte na polsko-slovenskom pohraničí spojenom s prezentáciou niektorých výsledkov doterajšej cezhraničnej spolupráce a realizovaných investícií, o. i. cyklistického chodníka Szczawnica – Leśnica, pešej zóny v Szczawnicy, lávky na rieke Dunajec medzi Sromowcami Nižnymi a Červeným Kláštorom, Domu slovensko-poľského stretávania Euroregiónu „Tatry” v Kežmarku, obnoveného nádvoria hradu v Kežmarku, cyklistického chodníka Spišská Belá – Tatrská Kotlina.

6. októbra 2011 – Európska komisia zverejnila legislatívny balík pre kohéznú politiku na roky 2014 – 2020, v ktorom bol tiež projekt novely nariadenia 1082/2006 o európskom zoskupení územnej spolupráce, ktorý mení a zjednodušuje určité právne a organizačné otázky spojené so založením EZÚS a realizáciou cezhraničnej spolupráce v rámci nového európskeho nástroja.

10. – 13. októbra 2011 – členovia polsko-slovenskej Komisie vo veci EZÚS a pracovníci zamestnaní pri realizácii sieťového projektu sa zúčastnili na 9. európskom týždni regiónov a miest OPEN DAYS, usporiadanom v Bruseli Výborom regiónov a Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre regionálnu politiku. Navštívili workshopy a semináre týkajúce sa výsledkov činnosti Európskych zoskupení územnej spolupráce a perspektív ich rozvoja.

8. decembra 2011 – zástupcovia polskej a slovenskej strany Euroregiónu „Tatry” sa spolu s podpredsedom Rady Zväzku Euroregión „Tatry” Antonim Karlakom a riaditeľom kancelárie Zväzku Antonim Nowakom stretli s orgánmi slovensko-maďarského Európskeho zoskupenia územnej spolupráce ISTER-GRANUM. Je to jedno z prvých EZÚS, ktoré vzniklo v roku 2008 a využíva tento inovačný európsky právny nástroj na realizáciu spoločných aktivít v oblasti cezhraničnej spolupráce. Boli prerokované rôzne aspekty spojené so zakladaním EZÚS, prípravou základných doku-

EUWT, opracowywaniem dokumentów konstytuujących jego założenie i dalsze funkcjonowanie, budowaniem struktur organizacyjnych ugrupowania.

grudzień 2011 r. – Związek Euroregion „Tatry” uruchomił stronę internetową projektu sieciowego, na której zamieszczane są informacje o wydarzeniach projektu oraz realizacji działań związanych z tworzeniem EUWT. Strona funkcjonuje pod adresami: www.euwt-tatry.eu, www.ezus-tatry.eu oraz www.egtc-tatry.eu i dostępna jest w polskiej, słowackiej i angielskiej wersji językowej.

24 stycznia 2012 r. – na posiedzeniu w Nowym Targu polsko-słowacka Komisja ds. EUWT uzgodniła projekt Konwencji o utworzeniu EUWT TATRY. Wypracowany kompromis zakłada, iż siedziba EUWT mieścić się będzie w Słowacji w Kieżmarku, natomiast dyrektor będzie działał po stronie polskiej wg prawa polskiego. Model ten wymagał jednak zacekowania na przyjęcie przez Parlament Europejski i Radę znowelizowanego rozporządzenia ws. EUWT.

28 lutego 2012 r. – polsko-słowacka Komisja ds. EUWT na posiedzeniu w Kieżmarku uzgodniła pierwotną wersję Statutu EUWT TATRY.

lutny 2012 r. – Związek Euroregion „Tatry” wspólnie z partnerami projektu sieciowego przeprowadził konkurs na symbol graficzny EUWT TATRY. Zgłoszono 14 prac, spośród których Komisja ds. EUWT wybrała zwycięski projekt autorstwa Bogumiła Krużła ze Studia Fotografii i Reklamy AF RASTER z Wieliczki. Zwycięzca otrzymał zlecenie na opracowanie systemu identyfikacji wizualnej EUWT TATRY. Została ona zaprezentowana podczas XVIII Kongresu Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” dnia 18.04.2012 r. w Liptowskim Mikulaszu.

21 marca 2012 r. – w Popradzie odbyły się warsztaty konsultacyjne zorganizowane przez Stowarzyszenie Region „Tatry” w ramach projektu sieciowego. Uczestniczący w warsztatach przedstawiciele samorządów członkowskich Stowarzyszenia Region „Tatry” oraz władz krajowych i samorządowych zapoznali się z działaniami realizowanymi w ramach projektu. Zaprezentowano także projekt Konwencji o utworzeniu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY.

mentow pre zoskupenie a jeho fungovanie, budovaním organizačných štruktúr zoskupenia.

december 2011 – Zväzok Euroregión „Tatry” sprevádzkoval webovú stránku sieťového projektu, na ktorej sa zverejňujú informácie o udalostiach v projekte a o realizácii úloh súvisiacich so založením EZÚS. Stránka je dostupná na adresách: www.euwt-tatry.eu, www.ezus-tatry.eu a www.egtc-tatry.eu v poľskej, slovenskej a anglickej jazykovej verzii.

24. januára 2012 – na zasadnutí v Nowom Targu sa členovia polsko-slovenskej Komisie vo veci EZÚS dohodli na návrhu Dohovoru o založení EZÚS TATRY. Vypracované riešenie predpokladalo, že sa sídlo EZÚS bude nachádzať na Slovensku v Kežmarku a riaditeľ bude pôsobiť na poľskej strane podľa poľského práva. Tento model si však vyžadoval počkať, až kým Európsky parlament a Rada prijímú novelizované nariadenie o EZÚS.

28. februára 2012 – polsko-slovenská Komisia vo veci EZÚS sa na zasadnutí v Kežmarku dohodla na prvotnom znení Stanov EZÚS TATRY.

február 2012 – Zväzok Euroregión „Tatry” uskutočnil spolu s partnermi sieťového projektu súťaž na grafický znak EZÚS TATRY. Bolo prihlásených 14 prác, medzi ktorých vybrala Komisia vo veci EZÚS víťazný návrh autorstva Bogumiła Krużła zo Štúdia fotografie a reklamy AF RASTER z Wieliczki. Víťaz získal objednávku na vypracovanie systému grafickej identifikácie EZÚS TATRY. Systém bol prezentovaný počas XVIII. kongresu Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” dňa 18. 4. 2012 v Liptovskom Mikulášii.

21. marca 2012 – v Poprade sa konali konzultačné workshopy organizované Združením Región „Tatry” v rámci sieťového projektu. Zúčastnení na workshopoch zástupcovia členských samospráv Združenia Región „Tatry” a národných aj samosprávných orgánov sa oboznámili s aktivitami realizovanými v rámci projektu. Bol tiež prezentovaný návrh Dohovoru o založení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY.

18 kwietnia 2012 r. – w Liptowskim Mikulaszu odbyło się spotkanie dotyczące realizacji projektu sieciowego. Podczas spotkania Współprzewodniczący polsko-słowackiej Komisji ds. EUWT Bogusław Waksmundzki i Stefan Bielak przedstawili informacje na temat stanu prac nad utworzeniem Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY oraz harmonogramu dalszych działań w sprawie założenia EUWT. Oficjalnie zaprezentowane zostało logo EUWT TATRY. Spotkanie zakończyła konferencja prasowa.

6 czerwca 2012 r. – w Nowym Targu odbyło się kolejne wspólne posiedzenie polsko-słowackiej Komisji ds. EUWT oraz Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”. Głównym tematem spotkania było omówienie roli Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY w nowej perspektywie 2014-2020. W związku z zaawansowaniem prac nad utworzeniem EUWT TATRY, postępującym procesem legislacyjnym dotyczącym zatwierdzenia pakietu rozporządzeń w sprawie polityki spójności w latach 2014-2020 oraz ogłoszonym w dniu 23.04.2012 r. przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego RP harmonogramem prac nad dokumentami programowymi 2014-2020, członkowie Komisji przedyskutowali możliwe kierunki działania, które powinny zostać podjęte, aby utworzone EUWT mogło skutecznie realizować współpracę transgraniczną na pograniczu polsko-słowackim. Komisja ponownie rozważyła kwestię wyboru siedziby statutowej Ugrupowania w kontekście realizacji zadań w ramach nowej perspektywy Unii Europejskiej 2014-2020. Wcześniej planowany model EUWT z siedzibą na Słowacji i dyrektorem działającym po stronie polskiej wg prawa polskiego wydawał się najbardziej kompromisowym rozwiązaniem. Dawał też szansę na staranie się o zarządzanie mikroprojektami, ponieważ dyrektor był podmiotem polskim. Jednak model ten stał się nierealny z uwagi na konieczność czekania na nowelizację rozporządzenia. Tym samym rejestracja EUWT oddalała się. To wykluczało udział EUWT w pracach grupy roboczej ds. nowego programu współpracy transgranicznej, które miały rozpocząć się we wrześniu, i zamykało drogę do starania się o zarządzanie mikroprojektami. W tej sytuacji Związek Euroregion „Tatry” przygotował i przedłożył słowackiemu partnerowi propozycję rozważenia dwóch koncepcji, które zapewnią przejrzystą i jednoznaczną strukturę EUWT – utworzenie EUWT jako podmiotu zarejestrowanego według prawa polskiego, który mógłby zarządzać realizacją mikroprojektów i projektów sieciowych lub utworzenie EUWT z siedzibą na Słowacji, realizującego przede wszystkim duże projekty transgraniczne.

14 czerwca 2012 r. – Ministerstwo Spraw Zagranicznych w odpowiedzi na prośbę Związku Euroregion „Tatry” o konsultację projektu Konwencji EUWT TATRY przekazało sugestie dotyczące dalszych prac nad dokumentami konstytuującymi Ugrupowanie.

18. apríla 2012 – v Liptovskom Mikuláši sa konalo stretnutie venované realizácii sieťového projektu. Počas stretnutia predstavili spolupredseda polsko-slovenskej Komisie vo veci EZÚS Bogusław Waksmundzki a Štefan Bielak informácie o stave prác spojených so zakladaním Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY a o harmonograme ďalších aktivít vo veci založenia EZÚS. Bolo oficiálne prezentované logo EZÚS TATRY. Stretnutie bolo ukončené tlačovou konferenciou.

6. júna 2012 – v Nowom Targu sa konalo ďalšie spoločné zasadnutie polsko-slovenskej Komisie vo veci EZÚS a Rady Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry”. Hlavnou témou stretnutia bolo prerokovanie úlohy Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY v novej perspektíve 2014 – 2020. V súvislosti so stavom prípravných aktivít pri zakladaní EZÚS TATRY, prebiehajúcim legislatívnym procesom týkajúcim sa schválenia balíka riešení vo veci politiky súdržnosti v rokoch 2014 – 2020 a zverejneným dňa 23. 4. 2012 Ministerstvom regionálneho rozvoja Poľskej republiky harmonogramom prác v súvislosti s programovými dokumentmi na roky 2014 – 2020, prejednali členovia Komisie možné smery aktivít, ktoré je potrebné realizovať, aby mohlo založené EZÚS účinne realizovať cezhraničnú spoluprácu na poľsko-slovenskom pohraničí. Komisia opäť zvažila otázku voľby štatutárneho sídla Zoskupenia v kontexte realizácie úloh v rámci novej perspektívy Európskej únie 2014 – 2020. Predtým plánovaný model EZÚS so sídlom na Slovensku a riaditeľom, ktorý pôsobí na poľskej strane a podľa poľského práva, sa zdal najvýhodnejším kompromisným riešením. Poskytoval tiež možnosť uchádzať sa o riadenie mikroprojektov, pretože riaditeľ bol poľským subjektom. Tento model sa však ukázal nerealistický, pretože bolo potrebné čakať na novelu nariadenia. Týmto sa registrácia EZÚS posúvala v čase. To zase vylučovalo účasť EZÚS na prácach pracovnej skupiny pre nový program cezhraničnej spolupráce, ktoré sa mali začať v septembri, a cesta k uchádzaniu sa o riadenie mikroprojektov by sa uzatvorila. V tejto situácii pripravil a predstavil Zväzok Euroregión „Tatry” slovenskému partnerovi návrh na zväzanie dvoch koncepcií, ktoré zabezpečia transparentnú a jednoznačnú štruktúru EZÚS – založenie EZÚS ako subjektu zaregistrovaného podľa poľského práva, ktorý by bol schopný riadiť realizáciu mikroprojektov a sieťových projektov, alebo založenie EZÚS so sídlom na Slovensku, ktorý by predovšetkým implementoval veľké cezhraničné projekty.

14. júna 2012 – Ministerstvo zahraničných vecí v odpovedi na žiadosť Zväzku Euroregión „Tatry” o konzultáciu návrhu Dohovoru EZÚS TATRY zaslalo pripomienky týkajúce sa ďalších prác pri základných dokumentoch Zoskupenia.

26 czerwca 2012 r. – przedstawiciele słowackiej części Komisji ds. EUWT oraz Stowarzyszenia Region „Tatry” spotkali się w Bratisławie z przedstawicielami Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Republiki Słowackiej, które pełni rolę Instytucji Krajowej w Programie Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013. Podczas spotkania zaprezentowano stan prac nad utworzeniem EUWT TATRY oraz dyskutowano na temat roli EUWT w nowej perspektywie 2014-2020.

27 czerwca 2012 r. – w Kieżmarku odbyło się spotkanie Współprzewodniczących Komisji ds. EUWT i Dyrektorów biur Związku Euroregion „Tatry” i Stowarzyszenia Region „Tatry”, podczas którego partner słowacki poinformował, iż zgadza się na propozycję partnera polskiego, aby siedziba statutowa Ugrupowania mieściła się po stronie polskiej w Nowym Targu.

23 sierpnia 2012 r. – podczas posiedzenia w Nowym Targu członkowie polsko-słowackiej Komisji ds. EUWT uzgodnili ostateczne brzmienie zapisów projektów Konwencji i Statutu EUWT oraz podjęli uchwałę w sprawie przyjęcia projektów Konwencji i Statutu EUWT.

28 sierpnia 2012 r. – w Nowym Targu zebrał się Nadzwyczajny Kongres Związku Euroregion „Tatry”, który podjął uchwałę w sprawie przystąpienia Związku Euroregion „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY z ograniczoną odpowiedzialnością oraz przyjął projekty Konwencji i Statutu EUWT, opracowane przez polsko-słowacką Komisję ds. EUWT. W ramach Kongresu odbyły się również warsztaty informacyjne na temat Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY. Zebrani zapoznali się z informacjami na temat podstaw prawnych tworzenia EUWT, jego głównego celu i cech konstytutywnych, a także działań Euroregionu „Tatry” zmierzających do utworzenia Ugrupowania. W drugiej części warsztatów zostały zaprezentowane i szczegółowo przeanalizowane projekty Konwencji i Statutu EUWT TATRY.

wrzesień 2012 r. – w 100. numerze miesięcznika *Europrojekty.PL / Euroregiony – Polska* opublikowany został wywiad z Przewodniczącym Rady Związku Euroregion „Tatry” Bogusławem Waksmundzkim na temat Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY, związanych z tym prac oraz dążeń i celów.

26. júna 2012 – zástupcovia slovenskej časti Komisie vo veci EZÚS a Združenia Región „Tatry” sa stretli v Bratislave so zástupcami Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktoré plní úlohu Národného orgánu v Programe cezhraničnej spolupráce PL – SK 2007 – 2013. Počas stretnutia bol prezentovaný stav prác pri zakladaní EZÚS TATRY a bola prerokovaná téma úlohy EZÚS v novej perspektíve 2014 – 2020.

27. júna 2012 – v Kežmarku sa konalo stretnutie spolupredsedom Komisie vo veci EZÚS a riaditeľov kancelárií Zväzku Euroregion „Tatry” a Združenia Región „Tatry”, počas ktorého slovenský partner oznámil, že súhlasí s návrhom poľského partnera, aby sa štatutárne sídlo Zoskupenia nachádzalo na poľskej strane v Nowom Targu.

23. augusta 2012 – počas zasadnutia v Nowom Targu dohodli členovia poľsko-slovenskej Komisie vo veci EZÚS konečné znenie ustanovení návrhov Dohovoru a Stanov EZÚS a prijali uznesenie vo veci prijatia návrhov Dohovoru a Stanov EZÚS.

28. augusta 2012 – v Nowom Targu rokoval Mimoriadny kongres Zväzku Euroregion „Tatry”, ktorý prijal uznesenie vo veci pristúpenia Zväzku Euroregion „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce TATRY s ručením obmedzením a prijal návrhy Dohovoru a Stanov EZÚS vypracované poľsko-slovenskou Komisiou vo veci EZÚS. V rámci Kongresu sa takisto konali informačné workshopy o Európskom zoskupení územnej spolupráce TATRY. Prítomní hostia sa oboznámili s informáciami o právnych základoch EZÚS, jeho hlavného cieľa a podstatných vlastností ako aj o aktivitách Euroregionu „Tatry” zameraných na založenie Zoskupenia. V druhej časti workshopov boli prezentované a podrobne analyzované návrhy Dohovoru a Stanov EZÚS TATRY.

september 2012 – v 100. čísle mesačníka *Europrojekty.PL / Euroregiony – Polska* bol zverejnený rozhovor s Predsedom Rady Zväzku Euroregion „Tatry” Bogusławem Waksmundzkým o Európskom zoskupení územnej spolupráce TATRY, o súvisiacich s tým prácach, snahách a cieľoch.

25 września 2012 r. – na posiedzeniu w Kieżmarku Rada Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” podjęła uchwałę nr 1/ XVIII/2012, w której pozytywnie zaopiniowała przygotowane przez polsko-słowacką Komisję projekty Konwencji i Statutu EUWT.

1 października 2012 r. – projekty Konwencji i Statutu EUWT TATRY wraz z uchwałą Kongresu Związku Euroregion „Tatry” zostały przesłane do ministra spraw zagranicznych, który zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej w uzgodnieniu z ministrem spraw wewnętrznych, ministrem finansów oraz ministrem rozwoju regionalnego, w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania uchwały wyraża zgodę, w drodze decyzji, na przystąpienie do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej.

4 października 2012 r. – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w dokumencie *Programy współpracy transgranicznej z udziałem Polski w perspektywie 2014-2020* przyjętym przez Komitet do Spraw Europejskich stwierdza, iż: „Polska zakłada wykorzystanie ugrupowań jako instytucji odpowiedzialnych za realizację projektów współpracy terytorialnej. Niemniej jednak, z uwagi na skomplikowany kształt przepisów UE dotyczących ugrupowań oraz brak w Polsce doświadczeń w zakresie działalności EUWT w perspektywie 2014-2020 Polska nie przewiduje powierzenia im funkcji Instytucji Zarządzającej programami EWT, natomiast będzie zachęcać do powoływania EUWT w celu zarządzania realizacją projektów”.

19 października 2012 r. – Nadzwyczajny Kongres Stowarzyszenia Region „Tatry” w Kieżmarku przyjął uchwałę w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia Region „Tatry” do EUWT TATRY z o.o. wraz projektami Konwencji i Statutu EUWT.

29 listopada 2012 r. – podczas XVIII posiedzenia Polsko-Słowackiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej w Stropkowie na Słowacji Przewodniczącą Rady Związku Euroregion „Tatry” Bogusław Waksmundzki i Dyrektor biura Stowarzyszenia Region „Tatry” Jana Majorová Garstková zaprezentowali informację na temat EUWT TATRY. Komisja Międzyrządowa z zadowoleniem przyjęła do wiadomości, że Związek Euroregion „Tatry” ze strony polskiej i Stowarzyszenie Region „Tatry” ze strony słowackiej uzgodniły i przyjęły projekty Konwen-

25. septembra 2012 – na zasadnutí v Kežmarku Rada Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” prijala uznesenie č. 1/ XVIII/2012, v ktorom pozitívne posúdila pripravované polsko-slovenskou Komisiou návrhy Dohovoru a Stanov EZÚS.

1. októbra 2012 – návrhy Dohovoru a Stanov EZÚS TATRY spolu s uznesením Kongresu Zväzku Euroregión „Tatry” boli odoslané Ministrovi zahraničných vecí, ktorý v súlade s čl. 6 ods. 1 zákona zo 7. novembra 2008 o európskom zoskupení územnej spolupráce vydaním rozhodnutia vyjadruje súhlas s prístupím Zväzku

Euroregión „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce po dohodnutí s ministrom vnútra, ministrom financií a ministrom regionálneho rozvoja, a to v lehote do 3 mesiacov odo dňa doručenia uznesenia.

4. októbra 2012 – Ministerstvo regionálneho rozvoja v dokumente *Programy cezhraničnej spolupráce s účasťou Poľska v perspektíve 2014 – 2020* prijatom Výborom pre európske záležitosti dňa 4. 10. 2012 konštatuje, že: „Poľsko predpokladá využitie zoskupení ako inštitúcií zodpovedných za realizáciu projektov územnej spolupráce. Avšak pri zohľadnení náročnej formy predpisov EÚ týkajúcich sa zoskupení a skutočnosti, že v Poľsku chýbajú skúsenosti v rozsahu činnosti EZÚS, Poľsko neplánuje v perspektíve 2014 – 2020 ich poveriť funkciou Riadiaceho orgánu programov Európskej územnej spolupráce, ale bude podporovať zakladanie EZÚS za účelom riadenia implementácie projektov.”

19. októbra 2012 – Mimoriadny kongres Združenia Región „Tatry” v Kežmarku prijal uznesenie vo veci prístúpenia Združenia Región „Tatry” k EZÚS TATRY s r.o. spolu s návrhmi Dohovoru a Stanov EZÚS.

29. novembra 2012 – počas XVIII. zasadnutia Polsko-slovenskej medzivládnej komisie pre cezhraničnú spoluprácu v Stropkove na Slovensku prezentovali predseda Rady Zväzku Euroregión „Tatry” Bogusław Waksmundzki a riaditeľka kancelárie Združenia Región „Tatry” Jana Majorová Garstková informáciu o EZÚS TATRY. Medzivládna komisia s uspokojením prijala na vedomie, že Zväzok Euroregión „Tatry” z polskej strany a Združenie Región „Tatry” zo slovenskej strany dohodli a prijali návrhy Dohovoru a Stanov, na ktorých sa bude zakladat' budúce

cji i Statutu, które konstytuują utworzenie EUWT TATRY. Komisja wyraziła przekonanie, że po uzyskaniu decyzji właściwych organów Polski i Słowacji oraz zakończeniu procesu rejestracji, EUWT TATRY stanie się nowym, ważnym i dynamicznym instrumentem polsko-słowackiej współpracy transgranicznej. Komisja pozytywnie oceniła starania zmierzające do powołania EUWT TATRY celem realizacji wspólnych polsko-słowackich projektów w nowym programie współpracy transgranicznej na lata 2014-2020.

5-6 grudnia 2012 r. – na konferencji pt. *Rola samorządów w polityce zagranicznej RP*, która odbyła się w Warszawie Przewodniczący Rady Związku Euroregion „Tatry” Bogusław Waksmundzki wziął udział w dyskusji panelowej, podczas której przedstawił rolę i znaczenie EUWT jako instrumentu realizacji polsko-słowackiej współpracy transgranicznej.

7 grudnia 2012 r. – informacje o EUWT TATRY zostały przedstawione podczas wizyty Ambasadora Republiki Słowackiej Vasilá Grívný w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu

19 grudnia 2012 r. – w Warszawie przedstawiciele polskich euroregionów spotkali się z Ministerem Rozwoju Regionalnego Elżbietą Bieńkowską oraz Sekretarzem Stanu Adamem Zdziebło. Spotkanie dotyczyło roli euroregionów w programach transgranicznych Europejskiej Współpracy Terytorialnej w latach 2014-2020. Związek Euroregion „Tatry” reprezentowali Przewodniczący Rady Bogusław Waksmundzki oraz Dyrektor biura Antoni Nowak. Jednym z tematów dyskusji były także Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT), które w przyszłej perspektywie będą instrumentem do realizacji transgranicznych projektów.

20 grudnia 2012 r. – na posiedzeniu polsko-słowackiej Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Nowym Targu z udziałem członków Komisji ds. EUWT przedyskutowano oczekiwania, wyzwania i zagrożenia związane z utworzeniem EUWT TATRY, które przygotowała strona polska. Rada uchwalała przyjąć harmonogram dalszych prac dotyczących utworzenia i działalności EUWT TATRY.

3 stycznia 2013 r. – Związek Euroregion „Tatry” otrzymał pismo MSZ z informacją o konieczności przedłużenia 3-miesięcznego terminu podjęcia decyzji w sprawie zgody na przystąpienie Związku Euroregion „Tatry” do EUWT TATRY z uwagi na trwający proces uzgodnień z pozostałymi ministerstwami.

25 stycznia 2013 r. – Rada Związku Euroregion „Tatry” podjęła uchwałę nr 8/XVIII/2013, w której zatwierdziła Harmonogram działań Związku Euroregion „Tatry” dotyczących utworzenia i działalności Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY z o.o. w 2013 roku.

26 lutego 2013 r. – Związek Euroregion „Tatry” otrzymał z Ministerstwa Spraw Zagranicznych pismo, w którym poinformowano,

EZÚS. Komisja wyjadriła presvedčenie, že po získaní rozhodnutí príslušných orgánov Poľska a Slovenska a po dokončení registrácie bude EZÚS TATRY novým, dôležitým a dynamickým nástrojom poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce. Komisja pozitívne vyhodnotila úsilia zamerané na založenie EZÚS TATRY za účelom realizácie spoločných poľsko-slovenských projektov v novom programe cezhraničnej spolupráce na roky 2014 – 2020.

5. – 6. decembra 2012 – na konferencii s názvom *Úloha samospráv v zahraničnej politike Poľskej republiky*, ktorá sa konala vo Varšave, sa predseda Rady Zväzku Euroregión „Tatry” Bogusław Waksmundzki zúčastnil na panelovej diskusii, počas ktorej prezentoval úlohu a význam EZÚS ako nástroja na realizáciu poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce.

7. decembra 2012 – bola prezentovaná informácia o EZÚS TATRY počas návštevy Veľvyslanca Slovenskej republiky Vasilá Grívný v Stredisku poľsko-slovenskej spolupráce v Nowom Targu.

19. decembra 2012 – zástupcovia poľských euroregiónov sa stretli vo Varšave s ministerkou regionálneho rozvoja Elżbietou Bieńkowskou a štátnym tajomníkom Adamom Zdziebłom. Počas stretnutia boli prerokované témy spojené s úlohou euroregiónov v cezhraničných programoch Európskej územnej spolupráce na roky 2014 – 2020. Zväzok Euroregión „Tatry” zastupovali predseda Rady Bogusław Waksmundzki a riaditeľ kancelárie Antoni Nowak. Jednou z tém v diskusii boli tiež európske zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS), ktoré v budúcej perspektíve budú nástrojom na realizáciu cezhraničných projektov.

20. decembra 2012 – na zasadnutí poľsko-slovenskej Rady Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry” v Nowom Targu za účasti členov Komisie vo veci EZÚS boli prejednané očakávania, výzvy a ohrozenia spojené so založením EZÚS TATRY, ktoré pripravila poľská strana. Rada prijala v uznesení harmonogram prác týkajúcich sa založenia a činnosti EZÚS TATRY.

3. januára 2013 – Zväzok Euroregión „Tatry” obdržal list Ministerstva zahraničných vecí s informáciou o potrebe predĺžiť 3-mesačnú lehotu na prijatie rozhodnutia vo veci súhlasu s prístupným Zväzku Euroregión „Tatry” k EZÚS TATRY a to kvôli prebiehajúcejmu postupu získavania súhlasu od ostatných ministerstiev.

25. januára 2013 – Rada Zväzku Euroregión „Tatry” prijala uznesenie č. 8/XVIII/2013, v ktorom schválila Harmonogram aktivít Zväzku Euroregión „Tatry” týkajúcich sa založenia a fungovania Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY s.o. v roku 2013.

26. februára 2013 – Zväzku Euroregión „Tatry” bol z Ministerstva zahraničných vecí doručený list s informáciou, že ministri regionál-

że ministrowie rozwoju regionalnego, finansów, spraw wewnętrznych, spraw zagranicznych wyrazili pozytywną opinię w sprawie przystąpienia Związku Euroregion „Tatry” do EUWT TATRY. Wskazano jednak na potrzebę wprowadzenia kilku uściśleń i uzupełnień w projektach Konwencji i Statutu EUWT TATRY.

5 marca 2013 r. – w Keżmarku odbyło się spotkanie polsko-słowackiej Komisji ds. EUWT, podczas którego omówiono przekazane przez MSZ uwagi do projektów Konwencji i Statutu EUWT TATRY. Komisja uzgodniła zakres niezbędnych zmian w projektach tych dokumentów. Zostały one skonsultowane w trybie roboczym z ministerstwami spraw wewnętrznych i zagranicznych, a także słowackim ministerstwem transportu, budownictwa i rozwoju regionalnego.

27 marca 2013 r. – Przewodniczący Rady Związku Euroregion „Tatry” Bogusław Waksmundzki oraz Dyrektor Biura Antoni Nowak uczestniczyli w 2. spotkaniu polsko-czeskiej grupy roboczej Euroregionu Silesia do spraw EUWT, które odbyło się w Raciborzu. Podczas spotkania zaprezentowali oni prace Euroregionu „Tatry” nad utworzeniem Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY. Będzie to pierwsze EUWT na polskich granicach utworzone przez euroregion. Dyskutowano także o dylematach i problemach napotkanych podczas tych prac oraz wyzwaniach i oczekiwaniach związanych z funkcjonowaniem ugrupowań w nowej perspektywie 2014-2020.

4 kwietnia 2013 r. – XIX Kongres Związku Euroregion „Tatry” ponownie podjął uchwałę w sprawie przystąpienia Związku Euroregion „Tatry” do EUWT wraz z projektami Konwencji i Statutu. Ponadto Kongres wybrał przedstawicieli Związku do Zgromadzenia oraz kandydatów na członków Rady Nadzorczej, a także podjął uchwałę w sprawie wysokości składki członkowskiej do EUWT TATRY

15 kwietnia 2013 r. – poprawione projekty Konwencji i Statutu EUWT TATRY zostały przesłane przez Związek Euroregion „Tatry” do ministra spraw zagranicznych w celu ich ostatecznego zatwierdzenia.

23 kwietnia 2013 r. – w Trstenu odbył się XIX Kongres Stowarzyszenia Region „Tatry”, który ponownie podjął uchwałę w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia Region „Tatry” do EUWT wraz z projektami Konwencji i Statutu. Ponadto Kongres wybrał przedstawicieli Stowarzyszenia Region „Tatry” do Zgromadzenia oraz kandydatów na członków Rady Nadzorczej.

neho rozvoja, financií, vnútra, zahraničných vecí vyjadrili pozitívny názor vo veci pristúpenia Zväzku Euroregión „Tatry” k EZÚS TATRY. Pritom však poukázali na potrebu urobiť niekoľko upresnení a doplnení v návrhoch Dohovoru a Stanov EZÚS TATRY.

5. marca 2013 – v Kežmarku sa konalo stretnutie polsko-slovenskej Komisie vo veci EZÚS, počas ktorého boli prerokované pripomienky zaslané Ministerstvom zahraničných vecí týkajúce sa návrhov Dohovoru a Stanov EZÚS TATRY. Komisia sa dohodla na rozsahu nevyhnutných zmien v návrhoch týchto dokumentov. Zmeny boli pracovne prekonzultované s ministerstvami vnútra a zahraničných vecí a so slovenským ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja.

27. marca 2013 – predseda Rady Zväzku Euroregión „Tatry” Bogusław Waksmundzki a riaditeľ kancelárie Antoni Nowak sa zúčastnili na 2. stretnutí polsko-českej pracovnej skupiny Euroregiónu Silesia pre EZÚS, ktoré sa konalo v meste Racibórz. Počas stretnutia prezentovali prácu Euroregiónu „Tatry” pri zakladaní Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY. Bude to prvé EZÚS na poľských hraniciach založené euroregiónom. Prejednali sa tiež otázky a problémy spojené so zakladaním EZÚS, výzvy a očakávania spojené s fungovaním zoskupení v novej perspektíve 2014 – 2020.

4. apríla 2013 – XIX. kongres Zväzku Euroregión „Tatry” opäť prijal uznesenie vo veci pristúpenia Zväzku Euroregión „Tatry” k EZÚS spolu s návrhmi Dohovoru a Stanov. Navyše vybral kongres zástupcov Zväzku Euroregión „Tatry” na Zhromaždenie a kandidátov na členov Dozornej rady a prijal uznesenie vo veci výšky členského príspevku v EZÚS TATRY s r.o.

15. apríla 2013 – opravené návrhy Dohovoru a Stanov EZÚS TATRY boli odoslané ministrovi zahraničných vecí Zväzkom Euroregión „Tatry” za účelom ich konečného schválenia.

23. apríla 2013 – v Trstenej sa konal XIX. kongres Združenia Región „Tatry”, ktorý opäť prijal uznesenie vo veci pristúpenia Združenia Región „Tatry” k EZÚS TATRY s r.o. spolu s návrhmi Dohovoru a Stanov. Navyše vybral kongres zástupcov Združenia Región „Tatry” na Zhromaždenie a kandidátov na členov Dozornej rady.

14 czerwca 2013 r. – minister spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej w uzgodnieniu z ministrem spraw wewnętrznych, rozwoju regionalnego oraz finansów wyraził zgodę na przystąpienie Związku Euroregion „Tatry” do EUWT TATRY i zaakceptował projekty Konwencji i Statutu Ugrupowania.

16 lipca 2013 r. – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów Republiki Słowackiej wyraziła zgodę na przystąpienie Stowarzyszenia Region „Tatry” do EUWT TATRY i zaakceptowały projekty Konwencji i Statutu Ugrupowania.

14 sierpnia 2013 r. – w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu uroczystie podpisano Konwencję o utworzeniu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY. Konwencję w imieniu Związku Euroregion „Tatry” podpisał Przewodniczący Rady Bogusław Waksmundzki, natomiast w imieniu Stowarzyszenia Region „Tatry” Przewodniczący Rady Jozef Ďubjak. Z kolei w Domu Spotkań Słowacko-Polskich w Kežmarku Przewodniczący Rad podpisali Statut Ugrupowania. Następnie podczas pierwszego posiedzenia Zgromadzenia EUWT TATRY wybrano dyrektora Ugrupowania oraz członków Rady Nadzorczej.

25 września 2013 r. – Związek Euroregion „Tatry” zorganizował w Nowym Targu konferencję inauguracyjną działalności EUWT TATRY, która jednocześnie podsumowała realizację projektu pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*.

14. júna 2013 – minister zahraničných vecí Poľskej republiky po dohodnutí s ministrom vnútra, regionálneho rozvoja a financií vyjadril súhlas s prístupím Zväzku Euroregión „Tatry” k EZÚS TATRY a schválil návrhy Dohovoru a Stanov Zoskupenia.

16. júla 2013 – Úrad vlády Slovenskej republiky vyjadril súhlas s prístupím Združenia Región „Tatry” k EZÚS TATRY a schválil návrhy Dohovoru a Stanov Zoskupenia.

14. augusta 2013 – v Stredisku poľsko-slovenskej spolupráce v Nowom Targu bol slávnostne podpísaný Dohovor o založení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY s ručením obmedzeným. Dohovor v mene Zväzku Euroregión „Tatry” podpísal predseda Rady Bogusław Waksmundzki a v mene Združenia Región „Tatry” predseda Rady Jozef Ďubjak. Po slávnostnom podpísaní Dohovoru v Nowom Targu predsedovia Rad v Dome slovensko-poľského stretavania v Kežmarku podpísali Stanovy Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY s r.o. Následne bol počas prvého zasadnutia Zhromaždenia EZÚS TATRY vybraný riaditeľ Zoskupenia a členovia Dozornej rady.

25. septembra 2013 – Zväzok Euroregión „Tatry” usporiadal v Nowom Targu otváraciu konferenciu EZÚS TATRY, ktorá bola zároveň zhrnutím realizácie projektu s názvom *Od Euroregiónu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*.

Preklad: Agencja BTB

ENGLISH SUMMARY

From the Editors

The volume which you now hold is the second part of a publication created by Euroregion Tatry as part of the *From Euroregion to European Grouping of Territorial Cooperation* program, co-financed by the European Union from the European Regional Development Fund under the Transnational Cooperation Program PL-SK 2007-2013. In it we present lectures which were presented during the international conference organized in Nowy Targ on the 14th and 15th of September, 2011, under the patronage of the Polish presidency of the Council of Europe.

We start off with an updated lecture by Antoni Nowak, the Director of the Euroregion Tatry offices, which describes the development of Polish-Slovak cross-border cooperation from the formation of Euroregion Tatry to the creation of the EGTC Tatry.

In the first section we publish the work of experts on issues related to this topic. Prof. Dr. hab. Kazimierz Jóskowiak, an expert on international law and lecturer at Chodkowska University in Warsaw, examines the EGTC as an innovative instrument of cohesion policy within the European Union. Alfonso Alcolea Martínez, as representative of the the Committee of Regions, introduces us to the role of this European institution and to the Committee's EGTC Platform. The Secretary General of the Association of European Border Regions, Martín Guillermo Ramírez, analyzes the provisions of the Regulation on EGTCs and the experiences, perspectives, and challenges associated with the functioning of the Grouping. We also publish a discussion of the work of representatives of Polish and Slovakian national authorities responsible for the process of creating Groupings, Przemysław Gembiak from the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland, who highlights the conditions and perspectives for using the EGTC in the development of cross-border cooperation, and Zuzana Hofericová from the Ministry of Transport, Construction and Regional Development of the Republic of Slovakia, who describes the functioning of Groupings in Slovakia. We also publish a discussion of the lecture delivered by the Director

of the Department of Regional Policy of the Marshal's Office of the Małopolska Voivodship, Jakub Szymański, who concentrates on the possibility for the participation of the EGTC in the local government of the Małopolska voivodship in the implementation of cross-border cooperation projects.

These expert opinions are complemented in the second section by works on different aspects of the formation and functioning of the EGTC. Gyula Ocskay, the Director of the Ister-Granum EGTC, describes the difficulties associated with the formation of the first EGTC. Grażyna Zduńczuk-Studnicka, the Assistant Director of the Department of the Economy in the Marshal's Office of the Silesian Voivodship, describes experiences concerning the formation of the TRITIA EGTC on the Polish-Slovak-Czech border. This publication also includes a discussion of the work of Milan Nevlazla, the Director of the Region Tatry Association offices, regarding the participation of the Association in work on the formation of the EGTC TATRY, and a discussion of the work of Andrzej Jankowski, Director of the Euroregion Nysa offices, who is considering the possibility of forming an EGTC on the Polish-Czech-German border.

In the third section, we publish a Calendar of Events, as compiled by Agnieszka Pyzowska, outlining the activities of the Euroregion Tatry related to the formation of the EGTC TATRY.

Translation: Matthew Dundon

Antoni Nowak

Director of the Euroregion Tatry Offices

From Euroregion Tatry to the European Grouping of Territorial Cooperation TATRY

In 1912 Roman Zawiliński, an ethnographer, a linguist, and the author of the first Polish guidebook for Slovakia of any interest, as well as a friend of one of the most outstanding Slovakian poets, Pavol Országh Hviezdoslava, published a book entitled *Z Kresów Polsczyzny [From the Polish Frontiers]*. In it he wrote about topics including his travels throughout the Spiš area, situated at the foot of the Tatra Mountains. From his descriptions, one gets a picture of a land neglected, far from capital cities, where the life of the inhabitants of the area, at that time still a Polish-Hungarian border, goes on almost unnoticed, where different cultures and nations meet and intermix.

It has been a hundred years since the publication of that book, and in modern Europe frontiers, that is borders, have increased immensely in importance and have become an essential component in the process of European integration. As early as 1958 in western Europe, on the German-Dutch-French border, inhabitants of the areas near the national borders decided to learn the lessons of their tragic history and established the first crossborder association of its kind, EUROREGIO. This international cooperative organization soon found many imitators at the borders of other European countries. In 1971, when there were already more than a dozen Euroregions, the Association of European Border Regions was created with headquarters in Gronau. In 1980 the Council of Europe ratified the Madrid Convention, that is, the European Framework Convention for Crossborder Cooperation between communities and territorial authorities. This was the impetus for the initiation of much other legislation regulating cooperation in the borderlands¹.

It comes as no surprise then that Poles and Slovaks on both sides of the border became interested in the activation of crossborder cooperation and the creation of such an organization at the

beginning of the 1990s, during the wave of cultural and political changes taking place at that time. The shared riches of natural beauty, traditions, and a heritage that grew over centuries as the result of the intermingling of cultures, the similarity of languages, and a similar level of economic development all inclined those involved towards the creation of an association whose purpose would be shared crossborder activities aimed at the equal and balanced development of the region and the integration of inhabitants and institutions on both sides of the border, built on common historical experiences. The main actors in this process were journalists and representatives of the local governments of Nowy Targ, Zakopane, Łapsze Niżne, Kežmarok, Poprad, and Liptovský Mikuláš. The foundation Congress took place in Nowy Targ on the 26th of August, 1994.

The early days of Euroregion Tatry were not easy; the idea had its detractors in both Warsaw and Bratislava, as well as in the borderlands. For two years, the Slovakian government refused to register the association in Slovakia, and one Polish member of parliament protested that the creation of a euroregion would threaten Polish sovereignty. There was no shortage either of economic and political barriers, and of mutual animosity and prejudice among the local communities. Today, after 19 years of activity, we can say that Euroregion Tatry, incorporating three counties, eight cities, and 19 communes on the Polish side, and 14 cities and 89 villages on the Slovakian side, is a stable, dynamic and lasting structure for the cooperation of Polish and Slovakian local governments. Our history is rich in significant events, achievements, and investments implemented with funding from the European Union. The Euroregion is the initiator, originator, participant and coordinator of numerous crossborder initiatives and projects. We have written extensively about our activities in the first part of this publication entitled *Euroregion Tatry: Polish-Slovak Crossborder Cooperation Between Local Self-Government 1994-2011*, issued in 2011.

In the changing and ongoing process of European integration, which resulted in the accession of Poland and Slovakia to the EU on the 1st of May 2004, as well as in the opening of borders in

¹ The Treaty of Maastricht on the European Union, Maastricht 7 February 1992 European Charter for Border and Cross-border Regions, ratified by AEBR in 1981 European Charter of Local Self-Government ratified by the Council of Europe in 1985 and a series of bilateral agreements enacted between the governments of the two countries, including the Agreement Between the Government of the Republic of Poland and the Government of the Republic of Slovakia on Cross-border Cooperation, 1994

accordance with the postulates of the Schengen Pact, the effects of our cooperation to date have become a further motivation for us to set ourselves a new goal - the creation of the European Grouping of Territorial Cooperation TATRY by the Euroregion Tatry Associations in Poland and in Slovakia. This path of development was made possible by the entry into force of an ordinance of the European Parliament and Council dated 5th of July 2006 on European Groupings of Territorial Cooperation and executive ordinances, that is the Slovakian Act dated 15th of February 2008 on European Groupings of Territorial Cooperation, and the Polish Act dated 7th of November 2008.

By the 17th of April 2009 at the Congress of the Crossborder Euroregion Tatry Association in Muszyna we adopted the Declaration on the Creation of the European Grouping of Territorial Cooperation TATRY. This was the beginning of a long, gruelling, and hard-working period of bringing to life new structures. Many legal and organizational problems needed to be solved, as the EGTC requires cooperation based on criteria of uniformity, minimum formalities at the national border, and the institutionalization of structures of cooperation based on partnership, equality, and parity of the parties.

The implementation of this key step in the development of Polish-Slovak crossborder cooperation in the Euroregion Tatry started in January of 2011 as part of the project entitled *From Euroregion Tatry to a European Grouping of Territorial Cooperation*, which was cofinanced by the European Regional Development Fund under the Cross-Border Cooperation Programme Republic of Poland Slovak Republic 2007 - 2013. The following entities were involved in the implementation of the project; the Euroregion Tatry Association as the lead partner, the Region Tatry Association, the City of Nowy Targ, and the City of Kežmarok. As part of a network project an international conference was held in Nowy Targ on the 14th and 15th of September 2011, under the patronage of the Polish presidency in the Council of Europe. The members of the Commission took part in workshops during the European Week of Regions and Cities Open Days in Brussels from the 10th to the 13th of October 2011. Representatives of the Euroregion Tatry also met with the leadership of the Hungarian-Slovak EGTC Ister-Granum on the 8th and 9th of December 2011.

The drafting of the Convention and Statute, that is the foundation documents of the Grouping, was handled by a special Polish-Slovak Commission, which was co-chaired from the Polish side by the Chairman of the Board of the Euroregion Tatry Association, Bogusław Waksmundzki, and from the Slovak side by the Mayor of Spišská Belá, Štefan Bielák.

In the course of 13 general meetings and more than a dozen individual meetings of the Polish and Slovak sides, the Commission carried out an analysis of threats and benefits and also compared

the value added by the creation of EGTC in relation to then current forms of cooperation. It identified and analyzed the basic competencies, experiences, and potential of the partners who would become the members of the Grouping. It researched the relevant Polish and Slovakian legal frameworks as they relate to the aims and tasks of the planned EGTC, the character of the partnership and more. It also carried out an analysis of the documentation and expert opinions from the European Commission, the European Parliament, and the Committee of the Regions.

While working on the creation of the EGTC TATRY, we came to the conclusion that there is a need for the reform and alteration of the manner of conducting Polish-Slovak crossborder cooperation and a need to transform the existing Crossborder Euroregion Tatry into the EGTC TATRY. The Grouping will allow us to implement cooperation at a higher legal, substantive, and institutional level. Formal barriers which have until now interfered with Polish-Slovak projects, partly because of differing institutional and legal systems in Poland and Slovakia, will be overcome. This new structure will also facilitate the solving of transnational problems of the local communities of the Polish-Slovak borderlands in various areas of their lives.

The Commission has devoted most of its working time to the choice of model for the Grouping – focused or multipurpose. The second option was chosen, which will enable the Grouping to carry out a wider range of activities. The Convention also authorizes participation in the management and implementation of or implementation of parts of programs financed by the European Union, especially Polish-Slovak crossborder microprojects and network projects. The most difficult and emotional discussions concerned the choice of the statutory seat of the Grouping. In the end, the partners decided that it would be on the Polish side, in Nowy Targ. The decisive factors were firstly the achievements to date, human resources, and the experience of the office of the Euroregion Tatry in Nowy Targ in managing crossborder microprojects. The EGTC TATRY will be a mutually recognized Polish-Slovak legal entity, functioning according to EU law, as outlined in Ordinance number 1082/2006. For the interpretation and application of the Convention and Statute and for the normal functioning of the Grouping, Polish law will apply as Poland is the country where the Grouping has its statutory seat. It was also decided that the Chairperson of the Assembly, the highest organ of the Grouping, will be a representative of the Slovak side, whereas the function of Director of the Grouping, the executive organ, will be a representative of the Polish side.

After four years of preparation, discussion and consultation, effort and hard work, the Euroregion Tatry Association and the Region Tatry Association received a positive decision from the appropriate organs of the Republics of Poland and Slovakia concerning the creation of the Grouping. On the 14th of August 2013 in

Nowy Targ, the Convention for the creation of the EGTC TATRY was signed, and the first session of the Assembly was held in Kežmarok, at which the statutory bodies were elected – the Chairperson and Vice-Chairperson of the Assembly, the Director, and members of the Supervisory Board. With this, the EGTC TATRY formally came into being.

The creation of the EGTC TATRY at exactly this moment, when work is in progress on a new program for Polish-Slovak transnational cooperation in the years 2014-2020, offers new opportunities and chances for development. The Grouping will be a tool for the use of its founders, the Euroregion Tatry Association on the Polish side and the Region Tatry Association on the Slovak side, but also for the use of local authorities who are members of either association for the more effective and efficient implementation of projects in the new transnational cooperation program PL-SK 2014-2020. The EGTC, as a transnational legal entity, will be a so-called 'single beneficiary' of projects implemented as part of European Territorial Cooperation, since it meets the four criteria for transnational cooperation; shared preparation of projects, shared implementation, shared financing, and shared personnel. It is for this reason that we are applying for the management of the Microproject Fund in the new transnational cooperation program PL-SK 2014-2020. The acquisition of such competencies has been made possible by the legal acts which establish and regulate the EGTC, the regulations of the European Territorial Cooperation program, and the document entitled *Programs of Transnational Cooperation involving Poland in the years 2014-2020*. It must be stressed that the management of these funds would be an innovative test-case solution, the first of its kind in Poland and one of the first in Europe.

Thus we have the EGTC TATRY. It represents for us a great success and satisfaction, but also a new set of challenges and expectations, questions and concerns. These arise mainly from the lack of applicable Polish experience and established best practice in the creation of an EGTC, as no such grouping with a membership consisting of a Euroregion has been created on the borders of Poland until now. There is also no particular incentive or motivation on the part of the authorities in Poland and Slovakia for the creation of such a grouping. The question arises therefore whether the newly created Grouping will manage to effectively and fully independently function in terms of organization, personnel, substantives, and finances? And also whether it will bring indirect benefits to its founders, that is the Euroregion Tatry Association and the Region Tatry Association? What will relations and cooperation between the new entity and the authorities of Malopolska, the Prešov and Žilina regions, and the national governments of both countries be like? Will access to and dissemination of EU funds really be easier? Will the Polish and Slovak governments be willing to transfer competencies in management of the microproject fund in the new Polish-Slovak

transnational cooperation program for the years 2014-2020? These questions remain unanswered, and the Assembly and the Director of the Grouping will have to search for answers in the nearest future. I wish them the best in this task, and success in the project.

Translation: Matthew Dundon

Alfonso Alcolea Martínez

Committee of the Regions of the European Union

The role of the Committee of the Regions and the Platform of European Groupings of Territorial Cooperation

1. Europe without borders

The historical roots of the European Union go back to the middle of the 20th century. On 9 May 1950, the French Minister of Foreign Affairs Mr. Robert Schuman, submitted a proposal that changed the History of Europe. This proposal, known as Schuman declaration, is considered to be the beginning of today's European Union, beginning step by step but keeping in mind the ultimate objective of the political union: "Europe will not be made all at once, or according to a single plan. It will be built through concrete achievements which first create a de facto solidarity." That moment initiated the process of gradual integration within the Europe through various measures and policies designed in such a way as to increase the economic, social and territorial cohesion within the continent. A recent tool, the European Grouping of Territorial Cooperation (also known as EGTC) is another step towards this idea: The European integration made at local level and mainly in border areas, empowering local and regional authorities and facilitating bottom-up initiatives to strengthen the economic, social and territorial cohesion.

From the beginning, the key focus of the process of European integration has consisted in significantly reducing the relevance of national borders for European economic players, in order to create a large market in which national borders no longer stand in the way of the free movement of workers, goods, services and capital. Rapid evolution and enhanced permeability of the borders has been additionally strengthened by the Economic and Monetary Union and the abolition of border controls achieved by the agreement signed in Schengen on 14 June 1985. Beyond the economic integration and in parallel, the fading of the administrative borders has enhanced the cultural and human exchanges. EU-internal borders lost their previous function of blocking off nation states from each other, but the borders remain there: beyond the old checkpoints, the cultural, administrative, economic and linguistic barriers

remain. Challenged by those developments, the regions adjacent to their terrestrial and maritime frontiers had to adapt to new circumstances.

Cross-border cooperation is a particular type of territorial cooperation characterized by neighbourly relations between local or regional entities. Common identity, proximity and mutual interest were an incentive for the cooperation, which very often was carried out within a frame of euroregion. Its objectives are to positively affect different spheres of lives of inhabitants of the region, to enhance social and economic growth within the region and to overcome border-related disadvantages. Currently, cross-border cooperation does no longer constitute a national priority but a European priority. The cooperation is a pillar of the territorial cohesion, one of the goals of the EU. Also for this reason the cooperation has become an independent objective within the framework of the European cohesion policy.

2. EGTC (EUWT) – European Grouping of Territorial Cooperation

Local and regional authorities, encountered many obstacles when trying to implement and manage projects and programmes of territorial cooperation, caused by the constitutional, administrative and legal differences remaining between the Member States. They shared common problems and interests, but depended on different systems. There was a lack of a common legal tool that could facilitate and harmonize the varying cases of territorial cooperation. Along with the growing activities on territorial cooperation came the need for a lasting and directly applicable legal structure for cooperation. This way a European Grouping of Territorial Cooperation was launched. Its creation was a response of European Union in order to make territorial cooperation more permanent, visible, accountable, flexible and simple and to overcome the obstacles hindering territorial cooperation.

The legal framework for the European Grouping of Territorial Cooperation is laid down in the EU Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and the Council of 5 July 2012. The EGTC enables public entities from different Member States to come together to create a new body with legal personality under European Law. The EGTC can implement cooperation projects and initiatives, with or without European co-financing, they have their own legal personality different from that of their constituent members and can act on behalf of those members in legal transactions in the European Union. The EGTC must be composed by members located on the territory of at least two Member States, which means that it can be used at this moment only for multilateral and not for bilateral projects across external borders of the EU.

The Regulation defines five categories of prospective members, including local and regional authorities, Member States, public law bodies and associations consisting of such bodies. The grouping can operate in order to fulfill either many objectives or just a single one, as long as it falls within the partners' common area of competence in accordance with the domestic legislation governing their operation and is oriented to facilitate territorial cooperation and strengthen economic and social cohesion. The Regulation excludes the exercise of powers conferred by public law whose object is to safeguard the general interest of the state or of other public authorities, such as police and regulatory powers, justice and foreign policy. Grouping's operating procedures, responsibilities of partners and their tasks are defined in the convention and the statutes. EGTC can hire personnel, manage an own budget, sign contracts with third parties, act on behalf of its members and engage in legal proceedings.

Member States are required to take steps guaranteeing the effective application of the Regulation. National provisions should regulate the issues unresolved by the Regulation in such a way as to support the legal certainty of the cooperation and its undisturbed implementation.

The establishment of an EGTC is a complex and laborious process, requiring firm involvement and close cooperation between partners. The motivation behind its creation are normally to build sustainable organizational structure for smooth and effective management of joint projects and initiatives. Making use of the previously gained experiences and knowledge, already created structures and links between the potential partners might additionally contribute towards the success of the project. Getting to know each other and mutual understanding seems to be an indispensable prerequisite as regards the cooperation. Creating of an EGTC is dictated by the need to better meet the shared and prospective challenges of cooperation, thus during the initial stage it is essential to carry out an overall evaluation of needs and future objectives of the grouping, as well as the role it will play over the long period of

time. Common debates and discussions should also be targeted at definition of matters falling within the competences that will be necessary to launch the project and secure its proper conduct. Adequate and constructive negotiations will result in a comprehensive evaluation of the potential of the EGTC and the final decision upon the choice of best legal instrument for the cooperation.

In December 2012, the EGTCs are a reality in 16 Member States, having an impact on more than 25 million European citizens. 32 of such groupings bring together more than 600 local and regional authorities, contributing to a better dialogue between the Member States and other public authorities and ensuring the visibility and durability of cooperation in a long-term territorial cooperation. The gradually accelerating move to create EGTCs shows that local and regional entities are finding more and more ways in which EGTCs can help achieve their aspirations.

3. The Committee of the Regions and the EGTC Platform

The Committee of the Regions is the EU's assembly of regional and local representatives. Since its creation in 1992, the mission of its 344 members from all 27 EU Member States is to involve regional and local authorities and the communities they represent in the EU's decision-making process and to inform them about EU policies. The European Commission, the European Parliament and the Council are obliged to consult the Committee in policy areas affecting regions and cities.

The CoR was one of the initiators and main promoter of territorial cooperation carried out through European Grouping of Territorial Cooperation. It also plays an active role in works related to the revision of Regulation on EGTC. Additionally, the Regulation introduces the requirement to inform the Committee of the Regions about the newly established EGTCs and the CoR keeps a European register of them.

The Committee of the Regions plays an important part in facilitating, assessing and promoting EGTCs. It prepares regular studies about the EGTC, edits informative materials, and publishes articles, reports and papers. It also organizes conferences, seminars, workshops and exhibitions in cooperation with local and regional partners and European institutions.

In the view of the proposed revision of the Regulation No 1082/2006, the Committee adopted two opinions: In 2012 the political coordinator of the EGTC Platform, Mr. Michel Delebarre, proposed several measures to improve the quality of the legislative proposal; in 2011 an own-initiative opinion on "New Perspectives for the revision of the EGTC Regulation" presented by Mr. Alberto Núñez Feijóo, set out ways to improve it. The proposals were based on extensive consultation among existing EGTCs, regional and local authorities as well as other stakeholders. On the basis of the information gathered, the opinions called for the simplification of the

procedures to create cross-border partnerships, in order to assure a more trustworthy legal framework which shall improve a more reliable management of the projects and funding. The main issues raised in the document concern better harmonization of national regimes and clarification on the grouping's legal statutes, flexibility for the recruitment and personnel management, reduction of the lengthy processing times, and opening the EGTC to the participation of entities from outside the EU, in particular in bilateral partnerships.

In 2011, the Committee of the Regions launched a Platform of EGTCs with the mission of monitoring the adoption and implementation of the EGTC provisions at European and national level, facilitating the exchange of experiences on the establishment of the EGTCs and sharing knowledge of best practices in the field. The Platform is a meeting point for the EGTC community, and also for other cross-border structures like Euroregions or Eurodistricts, and in general for associations, experts and practitioners of cross-border cooperation. The Platform has a thematic portal www.cor.europa.eu/egtc which is a permanent tool for participation, providing updated information, news, events, on-line discussions and live interaction, peer advice and direct consultation to experts, and a microsite for each EGTC to display its projects and achievements. The EGTC Platform uses also the social networks, like Twitter @EGTCplatform and the Facebook group on EGTC.

More information in www.cor.europa.eu/egtc
and in egtc@cor.europa.eu

Martín Guillermo Ramírez

Secretary General

Association of European Border Regions

European Groupings of Territorial Cooperation: Regulation, Experiences, Perspectives and Challenges

1. Added value of EGTC in cross-border cooperation

Cross-border cooperation has a long tradition in Europe. The first cross-border structure, the EUREGIO at the German-Dutch border, is already more than 50 years old, after its foundation in 1958. The Association of European Border Regions (AEBR), as the sole European regional organisation representing the interests of border and cross-border regions, celebrated in 2011 its 40th anniversary. Many things have happened in European border regions since the foundation of the AEBR at the Westphalian Anholt Castle on 17th and 18th June 1971 by ten enthusiastic border regions. It was a long way up to the present moment, where some two hundred euroregions, working communities, eurocities, eurodistricts and, since the year 2008, also European Groupings of Territorial Cooperation (EGTCs) stake out European boundaries within and without the European Union (EU). These structures have made their best to strengthen European integration at the most challenging scenarios in a daily basis. From Barents to the Mediterranean, and from Porto to Yerevan, European border regions have decidedly made an extraordinary input to promote territorial cohesion and to remove border barriers through their active participation in thousands of cross-border cooperation actions, projects, programmes and strategies. And this has been acknowledged by most European institutions.¹

Most cross-border cooperation structures operate on the basis of the Madrid Outline Convention adopted in 1980 by the Council of Europe² and the existing national legislations. Moreover, in several cases, specific inter-state agreements (e.g. the Anholt Agreement between Germany and the Netherlands; the Karlsruhe Agreement between Germany, France, Luxembourg and Switzerland;

the Treaty of Bayonne between France and Spain; the Treaty of Valencia between Portugal and Spain) have been concluded in order to specify the legal conditions for cross-border cooperation and to overcome disparities in national legislations. However, national and supranational legal provisions turned out to be insufficient in many cases while operationalizing cross-border cooperation. Therefore, the idea came up to create a new legal instrument based on the Community law.

The AEBR supported the creation of this new legal instrument from the very beginning through intensive discussions with different institutions and the preparation of several documents. In its study elaborated for the European Commission in the year 2004, the Association analysed the conditions for cross-border cooperation in Europe and its legal foundations, concluding that *despite the progress achieved to date in the field of cross-border co-operation, there are still legal obstacles and restrictions that prevent regional and local authorities from establishing more far-reaching cross-border, interregional and transnational cooperation activities and from directly managing related EU-support programmes (like INTERREG)*³.

From the point of view of the AEBR, the arguments backing up the creation of a new legal instrument were in particular:

- The sustainability of cooperation, as a sound legal basis, guarantees that cooperation can take place in the future at any time, in any place, on any topic and in any form. Moreover, the cooperation is not dependent on changing majorities or opinions at political and / or administrative level.
- A sound legal basis promotes long-term strategic cooperation.
- In joint structures, regional and local authorities are responsible for democratic monitoring of the practical implementation of cross-border cooperation.
- Such a legal basis contributes to the creation of binding forms of cooperation involving social partners and citizens.

1 AEBR (2011): Final Declaration of the AEBR Annual Conference held on 22-24 September 2011 in Kursk, Russian Federation.

2 The Council of Europe opened for signature the "European Outline Convention on Transfrontier Cooperation between Territorial Communities or Authorities" at the 4th Conference of European Ministers responsible for Local Government, Madrid, 21-23 May 1980. The draft "Madrid Outline Convention" had been adopted on 11th October 1979 by the Council of Europe's Parliamentary Assembly.

3 AEBR (2004): Brief Summary Report: „Towards a new Community legal instrument facilitating public law based transeuropean cooperation among territorial authorities in the European Union“.

- A joint legal structure also means that joint and binding decisions are taken by the cooperating parties that are implemented in common.

Following the conclusions of the AEBR and the recommendations of other relevant stakeholders, the European Commission elaborated a proposal for a regulation establishing a new Community legal instrument - the European Grouping of Territorial Cooperation - that was approved in July 2006. Member states were supposed to adopt necessary laws or administrative measures amplifying the EGTC regulation by 1st August 2007 at the latest. In the meantime, almost all member states of the European Union adopted the necessary national provisions referring to this regulation and first EGTCs were set up in different European border areas.

A European Grouping for Territorial Cooperation (EGTC) can be a good option if specific cross-border tasks have to be fulfilled and there is no institution, body nor structure yet, that could deal with them. An EGTC can also enhance and stimulate existing cross-border initiatives, as with a joint cross-border body and joint secretariat, they receive an additional positive impetus. Finally, while establishing an EGTC, loose cross-border cooperation activities promoting the exchange in culture, science, economy and politics can be consolidated.

The creation of EGTCs can not only facilitate practical cross-border cooperation (and even interregional or transnational initiatives, with some reserves), but might also have a positive impact on territorial cohesion within and beyond the European Union. In this context EGTCs can, in particular, improve the commitment of member states towards cross-border cooperation programmes. The programmes can become more effective, as projects are implemented and controlled in a better way. As laboratories for multi-level governance, EGTCs can also promote new approaches to governance and financial management. Finally, due to the involvement of all relevant stakeholders, subsidiarity and partnership, EGTCs can contribute to the better visibility of territorial cooperation at local, regional and national level.

2. How to set up an EGTC?

According to the Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council approved in July 2006 the members of an EGTC can be regional and local authorities, bodies governed by public law as well as associations consisting of such bodies. Member States of the EU (in particular small countries without regions) have the possibility to become member of an EGTC as well. Members of an EGTC have to represent at least two Member States of the EU. Members from third countries can be involved as well, but only if the concerned countries adopt identical legislation or in case that such form of cooperation is covered by international

agreements. The initial regulation from the year 2006 allowed the creation of an EGTC with the inclusion of members from non-EU Member States only if the EGTC involved also members from at least two Member States of the EU. Accordingly, up to now it was not possible for partners in cross-border cooperation at the external borders of the EU to set up bilaterally an EGTC with members from a non-EU Member State and just one EU Member State (e.g. an EGTC with just Swedish and Norwegian members, or just Polish and Ukrainian members). This rule was repeatedly criticised by the AEBR and other stakeholders. It was finally changed in the revised version of the regulation presented by the European Commission in autumn 2011.

To create an EGTC it is particularly important to define clearly from the beginning on the objectives and tasks that should be carried out by the EGTC in the future in order to avoid unnecessary conflicts and exhaustive discussions on competences and responsibilities. It's not without a reason that the AEBR proposed to avoid the term "competences" and to use the term "tasks" instead in the text of the regulation, as "competences" are usually associated with national powers and are critically seen by most Member States. An EGTC is not a new administrative body and has no own competences. An EGTC is created in order to fulfil necessary cross-border tasks. They can even include the implementation of some competences, but even then the competence will still remain within the responsible national public authority.⁴

The tasks of an EGTC can include, for example, the management of cross-border programmes or the implementation of specific cross-border projects at regional / local level. Such projects can include even the provision of public services when the capacities on one side of the border are not sufficient or the efficiency criterion would not be met without cross-border cooperation (an outstanding example is the EGTC *Hospital de la Cerdanya* in Puigcerdá, on the border between Spain and France in the Pyrenees). Moreover, policy development and strategy building between regional / local stakeholders that have not cooperated on a regular basis so far, are further possible functions for an EGTC.⁵

After having agreed on the creation of an EGTC and its tasks, potential members of the EGTC have to elaborate the drafts of a convention and statutes, which have to be approved by the respective Member States. The convention has to include contents like the official name and registered office, territory, objectives and

4 AEBR (2011) Statement on the "Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council amending regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC) as regards the clarification, simplification and improvement of the establishment and implementation of such groupings" (COM(2011) 610 final).

5 Committee of the Regions (ed.) (2011): EGTC Monitoring Report 2010. Executive Summary.

tasks, duration and dissolution, list of members, applicable law, financial control arrangements, procedures for amendments, etc. The statutes of an EGTC should specify the operating provisions of organs, decision-making procedures, working language(s), functioning (recruitment, personnel contracts), financial contributions and other financial issues, liability, external audits as well as procedures for amendments. Both documents shall be registered and / or published in the member state where the official seat of the EGTC concerned is registered. Each announcement on the establishment of an EGTC should be published in the Official Journal of the European Union.

3. Examples and experiences with the new legal instrument

The first EGTC in Europe was the EGTC Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai, on the border between France and Belgium, which was set up in January 2008 with official seat in France. The operational headquarters are located in Belgium. Accordingly, it was possible to hire staff under Belgian law. This EGTC was approved without national rules in force, though as the EGTC regulation is directly applicable, it was not necessary to wait till April 2008, when the national provisions were approved in France. The EGTC Euro-

métropole Lille-Kortrijk-Tournai involves 14 partners representing three different administrative levels in Belgium and France. It covers a territory with 145 municipalities and a population of about two million people. The working languages are Dutch and French.

By the end of 2011 the number of EGTCs already established has increased to twenty five (see the table below). Furthermore, another 20 structures are currently under preparation. Most EGTCs have concentrated in some border areas: Spanish borders with France and Portugal, Belgium-Luxembourg-France-Germany, Hungary-Slovakia and in the Mediterranean basin. The majority covers a wide range of subjects related to regional development. This type of cooperation is quite promising in terms of governance and territorial cohesion, as it may be used as laboratory for new governance approaches and as a new political tool promoting regional development. In April 2010 the EGTC *Grande Région* was created and it is the only one up to now that acts as a Managing Authority for a cross-border programme. It covers the border area France-Germany-Belgium-Luxembourg. An interesting example of an EGTC is also the *Hospital de la Cerdanya* that was established for the sole purpose of managing a cross-border hospital. The hospital is under construction now and would probably be opened in the year 2012.

EGTCs established in the years 2008-2011	
Abaúj-Abaújban (HU/SK)	Galicia – Norte Portugal (ES/PT)
Amphictyony (GR/CY/IT/F)	Programme Grande Région (F/DE/B/L)
ArchiMed (IT/ES/CY)	Ister-Granum (HU/SK)
Arrabona (HU/SK)	Karst-Bodva (HU/SK)
Bánát – Triplex Confinium (HU/RO/SRB)	Lille-Kortrijk-Tournai (F/B)
Hospital de la Cerdanya (ES/F)	Linieland van Waas en Hulst (B/NL)
Duero-Douro (ES/PT)	Pirineus – Cerdanya (F/ES)
Eurodistrict Saar Moselle (F/DE)	Pons Danubii (SK/HU)
Eurodistrict Strasbourg-Ortenau (F/DE)	Rába-Duna-Vág (HU/SK)
Euroregion Pyrénées-Méditerranée (F/ES)	West-Vlaanderen/Flandre-Dunkerque-Côte d’Opale (F/B)
Euregio Tirolo – Alto Adige – Trentino (IT/A)	Territorio dei comuni: Comune di Gorizia, Mestna Občina Nova Gorica e Občina Šempeter-Vrtojba (IT/SLO)
Espacio Portalet (F/ES)	Ung-Tisza-Túr-Sajó (UTTS) (HU/SK)
	ZASNET (PT/ES)

Source: Committee of the Regions

Since the adoption of the regulation on EGTC, the Committee of the Regions monitors the implementation of the regulation and supports the exchange of experiences and know-how. In this context, an EGTC Platform was launched in January 2010 that is used, in particular, for dissemination and information activities. Several documents and opinions have been published by the Committee of the Regions since 2008 that analyse the overall implementation process and document the experiences and lessons that have been learnt so far. Not all Member States have gathered first experiences with an EGTC up to now. Whereas in some countries more than five EGTCs (e.g. Spain, Hungary) have been created already, several member states of the EU still have no experiences with setting up an EGTC at all. This is partially the result of great delays while adopting national provisions. Moreover, due to the fact that in some border areas other sustainable forms and structures of cross-border cooperation are functioning already, the interest in the new legal instrument is not particularly high in these areas. In these cases an EGTC becomes interesting only for partners that would like to upgrade and further develop cross-border cooperation, and the previous agreements or forms of collaboration are not sufficient⁶.

In the last four years, the AEBR Secretariat General has been actively involved in the activities of the Committee of the Regions (CoR) focusing on the EGTC and has paid much attention to all actions and decisions referring to EGTCs developed at European and national level. In spring 2010 the Committee of the Regions launched a consultation on the EGTC regulation. Around 90 organisations participated in this consultation, here in particular most of the existing European Groupings for Territorial Cooperation. The AEBR Secretariat General submitted also an own contribution including concrete proposals for the improvement of the regulation. In this contribution the AEBR underlined the following aspects:

- An EGTC is only reasonable if it can operate under public law (agreements under private law does not need an EU regulation).
- Private actors do not need to be included in an EGTC. There are already some frameworks like the European Economic Interest Groupings (EEIG).
- Implementation of an EGTC: it should allow first of all general territorial cooperation, including management of EU-programmes/projects (but in particular cases it is a very suitable instrument for single-purpose cooperation).
- An EGTC must have own staff. Problems only occur when staff is delegated by public authorities. Delegated staff would be prone to first represent the interests of their hitherto employer. An EGTC would remain weak with only small own financial resources.

⁶ Committee of the Regions (ed.) (2010): EGTC Developments on the Ground. Added value and solutions to problems,

- In the future, third countries must be able to cooperate with only one EU-Member State (e.g. today it is not possible to establish an EGTC between Germany/Switzerland or Sweden/Norway).
- The EU-regulation for the EGTC was elaborated inter alia because of the differences in national regulations. According to the EU-regulation they have to be adapted in such a way that an EGTC is able to function.
- An EGTC is hardly suitable for interregional and transnational programmes (too heavy legal instrument). Due to the fact that an EGTC has a fixed office, joint finances and is subject to national control, etc., it is a too “complex” legal instrument for those forms of cooperation (beyond the project level).

Based on the results of the consultation, the Committee of the Regions elaborated an own-initiative opinion that was approved in January 2011. The aim of the consultation and the opinion was to examine the applicability of the EGTC and to present new perspectives for the revision of the EGTC regulation.

4. What can facilitate the creation of an EGTC?

The experience of the last four years shows that the success of an EGTC initiative does not depend on just one or two particular factors. Setting up an EGTC is a quite demanding and complex process requiring the commitment of all partners concerned at regional / local level as well as of the Member States that are in charge of approving the convention and the statutes of the future EGTC. Accordingly, the process of setting up an EGTC should be run from the beginning on as a dialogue-oriented process based on mutual trust. This dialogue should go in two directions.

First, it's recommended to elaborate the convention and the statutes of the future EGTC from the beginning on together with all possible partners involved. In this way, problems related to differences in competences and responsibilities of the involved public authorities can be directly discussed and appropriate solutions found. If the task of drafting the documents is delegated to one partner and the others are just asked to submit their comments and proposals for amendments, the risk of unexpected misunderstandings and obstinate positions could be higher. The political representation from the regions / municipalities concerned should be involved in the dialogue also from the beginning on, as a strong commitment of the political leadership is very often needed while solving problems related to legal uncertainty. Moreover, strong support for the prospective EGTC at political level can have a positive impact on the notification process and the consolidation of an approved and newly established EGTC.

Secondly, it is recommended to enter into a dialogue with the national level at a very early stage already. An ongoing dialogue

with the responsible national authorities can have a very positive impact on the notification procedure. This can be particularly the case when the Member States concerned do not have any experiences with the Community legal instrument so far. Also in cases when the attitude of the Member States concerned towards the new EGTC initiative is rather hesitant, due to some controversies referring to the question of competences, it could be of great importance to keep the dialogue with the responsible national authorities.

While looking at the list of the already established EGTCs, it can be observed that many EGTCs emerged from informal cooperation platforms or less formal cross-border cooperation structures. In these cases the EGTCs could draw on already existing cross-border networks, project partnerships, cultural exchange initiatives, etc., that paved the way for a more intense and formalised form of cooperation. Even some more consolidated cooperation structures (e.g. Euroregion *Ister-Granum*, Euroregion *Pyrénées-Méditerranée*) decided to apply for the new legal instrument, which can help to solve some practical problems related to territorial cooperation as well as to gain more political weight. Some euroregions on the new internal borders of the EU (e.g. between Germany and the Czech Republic, Poland and Slovakia) are examining the possibility of setting up an EGTC that offers additional possibilities of strengthening and fostering cross-border cooperation. That would mean in practice, for example, that instead of two national associations with two separate offices in the euroregion, one joint structure with one joint secretariat would be created. The experiences gathered by the euroregions concerned in the past decades as well as the existing cooperation networks can facilitate the establishment of an EGTC. On the other hand, however, it must be considered that an EGTC initiative can only be successful if all partners are equally committed to the new initiative, all partners are willing to accept far-reaching compromises and, compared with the status quo, the EGTC generates additional benefits.

The example of Spanish-Portuguese EGTCs suggests that long tradition of cooperation as well as strong similarities in language and culture can have a positive impact on setting up an EGTC. Also similar tasks, problems and regional characteristics can stimulate cross-border cooperation in the respective border area. It doesn't, however, mean that the process of setting up an EGTC is in general less complex in border areas with strong historical, linguistic, economic and cultural links. In each case, the success of an EGTC initiative depends most of all on the quality of the partnership and the commitment of all involved stakeholders.

Strong commitment and partnership are also required as regards the budget and the financial sources for an EGTC. The members should support the functioning of an EGTC with own membership fees. Certainly, the expenses cannot always be covered completely

from the membership fees and further financial sources are needed. However, predominant dependency on EU funding (as is currently the case of some EGTCs between Hungary and Slovakia) should be avoided. An EGTC has to be feasible on its own. Its members have to know that cross-border cooperation requires own funds and that it does not only function if EU-funds are provided. Furthermore, its supposed liability requires own EGTC funds. In this context, the best case would be to establish a core (pluri-) annual budget covering, in particular, the staff costs. This would ensure not solely the financial and operational viability of the EGTC, but would be also an additional incentive for qualified people to work its office.

5. Which problems and challenges can occur while setting up an EGTC?

The motives to create and further develop an EGTC underline that there is a clear need to create visible and permanent legal structures for territorial cooperation. However, establishing an EGTC only for the purpose to manage EU-programmes can create parallel or double cross-border entities if a form for cross-border cooperation already exists in a given border area. Moreover, an EGTC is not necessarily a better instrument for the management of a territorial cooperation programme than the solutions applied up to now. Generally, an EGTC is hardly suitable for the management of interregional and transnational programmes, as it is a rather heavy legal instrument. Regarding the management of cross-border programmes, an EGTC could be a good option, as an EGTC is a legal entity with an own external and internal liability. Moreover, it participates in all strategic debates in the border area concerned. However, while setting up an EGTC for the management of a cross-border programme it must be considered that in a cross-border programme the Member State is usually just a partner. In an EGTC it could even act as member. Moreover, concerning the necessary unanimity in EU-programmes an EGTC is not favourable compared with the hitherto existing regulation (private agreement).

One remaining difficulty is still the debate referring to the "competences" of an EGTC. An EGTC fulfils just specific tasks, and will never be given competences, neither those of the Member States, nor those of the regional / local level. Consequently, the partners of an EGTC initiative must make it clear that it is not a new administrative level, and it is not about competences, but about tasks. Otherwise, an EGTC can become problematic for national authorities that can restrain its possible fields of action.

Very challenging can be currently the creation of an EGTC at the external borders of the EU. Following the Regulation adopted in 2006 it is possible to set up an EGTC with partners from third countries. However, partners from at least two Member States of the EU must be involved. This means that an EGTC between Norway and Sweden or between Poland and the Ukraine is not possible at the

moment. This regulation was repeatedly criticised by the AEBR and other stakeholders already, and should be changed in the future.

6. The revised EGTC regulation and its impact on the implementation process

The European Commission presented in autumn 2011 a proposal for the revision of the EGTC regulation⁷. The AEBR welcomes the submission of this proposal that has the aim to improve and facilitate the creation of EGTCs. The proposed amendments correspond with important problems that still exist while setting up and running an EGTC and offer practical solutions. They include in particular following issues:

- Bodies in non-Member States can become members of an EGTC regardless of whether the other members are from one or many Member States of the EU.
- The eligibility of membership of bodies under private law is clarified.
- The criteria for approval or rejection by national authorities are specified, and limited time for examination proposed.
- In situations where some members of an EGTC have limited liability and other members unlimited liability, an insurance-based solution modelled on that, used for European Research Infrastructure Consortia (ERIC) is proposed.
- Concrete solutions for tax and social security regimes for employees of an EGTC are proposed.

Proposals referred to the employment of own EGTC staff are considerably important. The experiences of already established EGTCs confirm that it is quite difficult to employ staff under the law of different Member States. For example, the EGTC Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai employs its staff under Belgian law as the operative headquarters are located in Belgium whereas the official seat of the EGTC is in France. In this way, additional problems related to the enrolment of own personnel were avoided, as in France particular conditions apply to employees in the public sector.

An EGTC should have own staff. Problems with staff contracts only occur if staff is delegated by the public sector from one side of the border to an EGTC located in the neighbouring country (mostly to allow low membership fees). Such problems can be avoided if an EGTC employs staff from both sides of the border and offers own contracts (this is quite often the solution applied on the Dutch-German border).

Unluckily, in some passages of the new regulation, again the term “competences” is used. This term is quite controversial and

can have a negative impact on the implementation of the new regulation and the creation of further EGTCs. Because of the term “competences” there was even a danger that the initial EGTC regulation of 2006 would have not been approved. Only the AEBR proposal (based on its practical experience) at a hearing of the Committee of the Regions, to replace the term “competences” by “tasks” achieved the final break-through.

On both sides of the border tasks of the regional / local level are independent from competences. While implementing national policies, the regional / local level is involved in specific tasks (e.g. large-scale infrastructure projects and other national projects / plans) and acts in specific fields of action, even if it has no competences in these fields. There is no reason why this should not be possible for a cross-border EGTC as well. It is above all not a legal, but a political question.

One of the most difficult questions that still remain is if an EGTC may act as a contracting partner for works and services in another member state and how it can enforce its claims on the other side of the border. This problem was already solved in 1991 by the German-Dutch Agreement (Anholt Agreement). Accordingly, a public authority may act under instruction and on behalf of a cross-border structure or of a public authority located in the neighbouring country. As the EGTC regulation allows already the delegation of tasks to one of its members, this issue could be further developed in the revised EGTC regulation.

In any case, the development of EGTCs, their role in the design, management, implementation and evaluation of strategies, programmes and projects, and all the information produced and processed by themselves, as well as by the EU institutions involved and other bodies, such as the EGTCs Platform and European networks like the AEBR, the MOT and others, will be very valuable tools for the fine tuning of this unique instrument to promote European cohesion particularly in border and cross-border regions.

⁷ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC) as regards the clarification, simplification and improvement of the establishment and implementation of such groupings.

Spis ilustracji w Kalendarium:

s. 78

Podpisanie Deklaracji z okazji wejścia Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Słowackiej do strefy Schengen, Czerwony Klasztor, 21.12.2007 r.

s. 79

XV Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”, Muszyna, 17.04.2009 r.

s. 82

Okładka publikacji pt. *Euroregion Tatry – polsko-słowacka współpraca transgraniczna samorządów lokalnych, cz. 1*

s. 83

Międzynarodowa konferencja pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*, Nowy Targ, 14-15.09.2011 r.

s. 84 (na górze)

Uczestnicy wizyty studyjnej na polsko-słowackie pogranicze na transgranicznej kładce na rzece Dunajec pomiędzy Sromowcami Niżnymi i Czerwonym Klasztorem, 15.09.2011 r.

s. 84 (na dole)

Uczestnicy wizyty studyjnej na 9. Europejski Tydzień Regionów i Miast OPEN DAYS w Parlamencie Europejskim, Bruksela, 12.10.2011 r.

s. 85

Strona internetowa projektu *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej*

s. 86

Logo Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY

s. 87

Nadzwyczajny Kongres Związku Euroregion „Tatry”, Nowy Targ, 28.08.2012 r.

Zoznam ilustrácií v kalendáriu:

s. 78

Podpísanie Deklarácie pri príležitosti vstupu Poľskej republiky a Slovenskej republiky do Schengenského priestoru, Červený Kláštor, 21. 12. 2007

s. 79

XV. Kongres Cezhraničného zväzku Euroregión „Tatry”, Muszyna, 17. 04. 2009

s. 82

Obálka publikácie s názvom *Euroregión Tatry – polsko-slovenská cezhraničná spolupráca miestnych samospráv, č. 1*

s. 83

Medzinárodná konferencia s názvom *Od Euroregiónu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*, Nowy Targ, 14 - 15. 09. 2011

s. 84 (hore)

Účastníci študijnej cesty na polsko-slovenskom pohraničí na cezhraničnej lávke cez rieku Dunajec medzi Šromowcami Nižnymi a Červeným Kláštorom, 15.09.2011

s. 84 (dole)

Účastníci študijnej cesty na 9. Európskom týždni regiónov a miest Open Days v Európskom parlamente, Brusel, 12.10.2011

s. 85

Webová stránka projektu *Od Euroregiónu „Tatry” k Európskemu zoskupeniu územnej spolupráce*

s. 86

Logo Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY

s. 87

Mimoriadny kongres Zväzku Euroregión „Tatry”, Nowy Targ, 28. 08. 2012

s. 88 (na górze)

Posiedzenie polsko-słowackiej Komisji ds. EUWT,
Kieżmark, 25.09.2012 r.

s. 88 (na dole)

Nadzwyczajny Kongres Stowarzyszenia Region „Tatry”,
Kieżmark, 19.10.2012 r.

s. 90

Spotkanie polsko-słowackiej Komisji ds. EUWT,
Kieżmark, 05.03.2013 r.

s. 91

Pierwsze posiedzenie Zgromadzenia EUWT TATRY,
Kieżmark, 14.08.2013 r.

s. 88 (hore)

Zasadnutie pol'sko-slovenskej Komisie vo veci EZÚS,
Kežmarok, 25. 09. 2012

s. 88 (dole)

Mimoriadny kongres Združenia Regi6n „Tatry”,
Kežmarok, 19. 10. 2012

s. 90

Stretnutie pol'sko-slovenskej Komisie vo veci EZÚS,
Kežmarok, 05. 03. 2013

s. 91

Prvé zasadnutie Zhromaždenia EZÚS TATRY,
Kežmarok, 14. 08. 2013

PL-SK
2007-2013

TATRY
EUWT

ISBN 978-83-931270-3-0